

Denne fil er downloadet fra
Danmarks Tekniske Kulturarv
www.tekniskkulturarv.dk

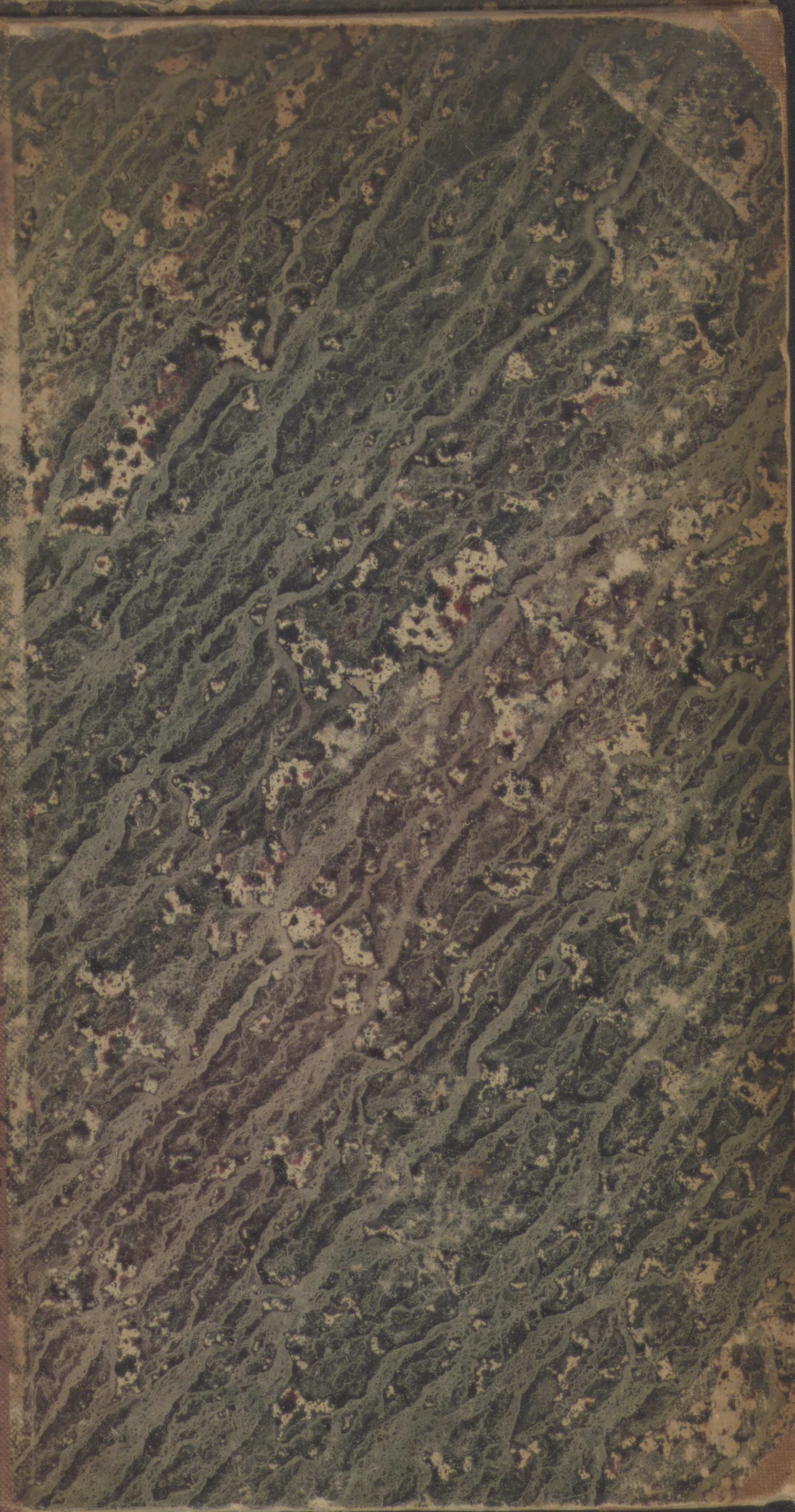
Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på
www.tekniskkulturarv.dk/about

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

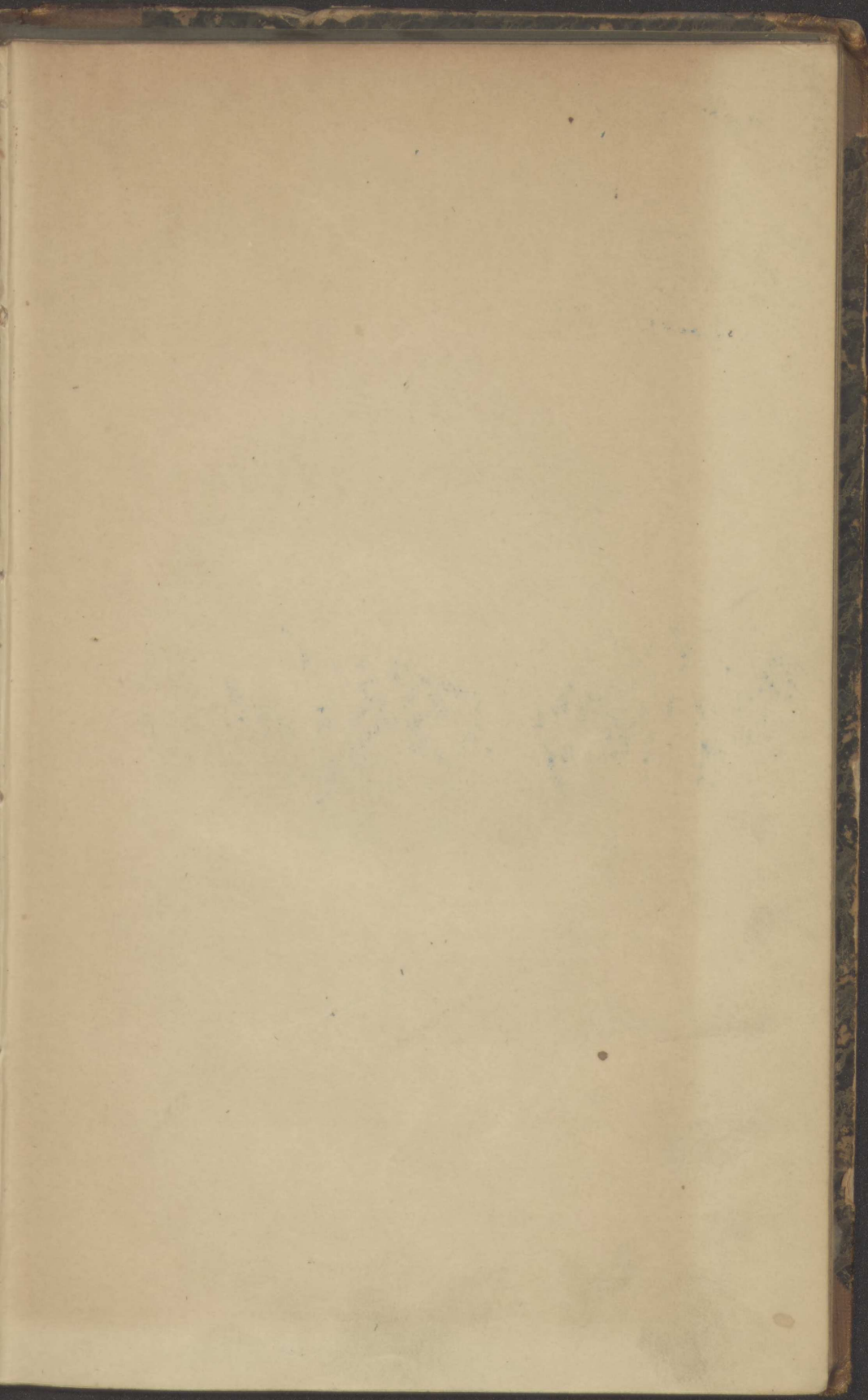
91 (489) K64 (064)

1777 Febru. No. 395

232

91(489) Kbh(064)

71-1-5.

U d s i g t

over den af

Industriforeningen

foranstaltede

U d s t i l l i n g

i August og September

1844.

Kjøbenhavn.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

1845.

17-1-2

1861

1861

General. The following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of Justice of the Peace for the year 1861. The names are given in alphabetical order.

Justices of the Peace

1. **General.** The following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of Justice of the Peace for the year 1861. The names are given in alphabetical order.

2. **General.** The following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of Justice of the Peace for the year 1861. The names are given in alphabetical order.

3. **General.** The following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of Justice of the Peace for the year 1861. The names are given in alphabetical order.

4. **General.** The following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of Justice of the Peace for the year 1861. The names are given in alphabetical order.

5. **General.** The following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of Justice of the Peace for the year 1861. The names are given in alphabetical order.

6. **General.** The following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of Justice of the Peace for the year 1861. The names are given in alphabetical order.

7. **General.** The following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of Justice of the Peace for the year 1861. The names are given in alphabetical order.

8. **General.** The following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of Justice of the Peace for the year 1861. The names are given in alphabetical order.

9. **General.** The following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of Justice of the Peace for the year 1861. The names are given in alphabetical order.

10. **General.** The following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of Justice of the Peace for the year 1861. The names are given in alphabetical order.

11. **General.** The following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of Justice of the Peace for the year 1861. The names are given in alphabetical order.

Indhold.

Indledning. Industriudstillingernes Oprindelse; franske Udstillinger; Selskabet for indenlandsk Kunstflid; senere Udstillinger i Udlandet, danske Industriudstillinger; Industriforeningen, dens Udstilling 1840. Udnævnelse af en Comité til at ordne en Udstilling 1844; denne Comités Commisforum, Vortlodninger . 1.

A. Sager til Armeens Forsyning, indsendte fra Generalcommisariats Collegiet.
(Bedømmelses-Comité: Capitain v. Tscherning, Sadelmagermester R. Mundt, Klædehandler C. A. Møller 19.

B. Musikalske Instrumenter.
(Bedømmelses-Comité: Secretair Hartmann, Grosserer N. Gerson, Commerceraad Olsen, Capelmester J. Glaser, Snedermester J. C. Olsen) 26.

C. Chemiske Præparater, Parfumarier, Sæbe, Olie, Lys, Blyanter, Penne, Lak, Brød, Öl, Edikke og andre Fødemidler, Tobak og Cigarer, Porcelain, Glas, Alabast, Conchylier, Leertøi, Glasflidning m. m.
(Bedømmelses-Comité: Assessor Pharmacæ J. Bøch, Theatermaler C. F. Christensen, Professor G. Forchhammer, Apotheker, J. Glahn) 31.

D. Chirurgiske Instrumenter.
(Bedømmelses-Comité: Regiments-Chirurg Jbsen, Mechanicus Baumgarten, Dr. med. Saxtorph) 49.

E. Naalemager- og Kandestøberarbeide.
(Bedømmelses-Comité: Medailleur Christensen, Uhrmager Ryhl, Højblikkenslager Meyer) 52.

F. Vordugs-, Læder-, Sadelmager-, Skomager-, Bundtmager- og Sandstøvmagerarbeide.
(Bedømmelses-Comité: Skomagermester Ferd. Borch, Artift Edbelin, Malermester Elberg, Bundtmagermester Menne, Sadelmagermester Mundt) 57.

G. Kunstdreier-, Trædreier-, Kammager- og Knivemager-Arbeide, Jaloufier og Rundstokke.
(Bedømmelses-Comité: Parfymager Alibert, Kunstdreier Bruunskov, Høfforgylser Damborg, polytechnisk Candidat Holten, Jernfræmmer Winther) 66.

H. Skydevaaben, Sværdseger-, Knivsmede, Tøismede- og Sporemager-Arbeide.
(Bedømmelses-Comité: Mechanicus Cuman, Mechanicus J. F. Hansen, Tøismedemester Heichelmann, Bøstsemager Jesen) 75.

I.	Snedker- og Stolemagerarbeide, Forgyldearbeide, Ornament- Skæreri og maskinskaarne Lister. (Bedømmelses-Comitee: Tapetmager Dujardin, Theatermaler E. Lund, Snedkermester Schwarbløse, Snedkermester Weincke, Snedker- mester Wolf)	82.
K.	Bort, farvede Tapeter, Masker, Papiir-Maché, Bogbinder-, Væ- mager- og Jorderalmager- Arbeide, Legetoi, Træsnit, Lithographi, Stylographi og Chemitypi, Kobber- og Signetstik, Typographi, Glasmaleri, Daguerreotypi, Galvanoplastik. (Bedømmelses-Comitee: Hofmaler Berg, Medailler Christensen, Bogbindermester H. C. Verche, Theatermaler E. Lund, Maler- mester Löffler)	87.
L.	Uhrmageri, physiske, optiske og mathematiske Instrumenter, større mechaniske Arbeider, derunder Dampmaskiner og Modeller. (Bedømmelses-Comitee: Polytechnisk Candidat Holten, Mechanicus J. F. R. Hansen, Forstander Poulsen, Uhrmager Schulz)	95.
M.	Solv- og Guldarbeide, Broncesager, Gjortler-, Blikkenslager- og Kobbersmede-Arbeide, Messinglister. (Bedømmelses-Comitee: Kunstig Eddelin, Blikkenslagermester Hammer, Gjortler Rattentid, Jernstøber Lund)	106.
N.	Jernstøberarbeide, Agerdyrknings-Redskaber, Ankersmedearbeide og større Værktøier og andre Jernsager. (Bedømmelses-Comitee: Mechanicus D. J. Winstrup, Mechanicus J. F. R. Hansen, Jernstøber Lund)	117.
O.	Hør, Bomuld, Silke og deraf forfærdigede Varer, Blomster, Posse- mentmager- og Guldtrækkerarbeide, Broderier, Schawler m. m. (Bedømmelses-Comitee: Knapmager Buholzer, Silke- og Klæde- frammer A. Ancker, Theatermaler Christensen, Fabrikør Clau- sen, Fabrikør Grove)	126.
P.	Uldgarn, Klæde og dermed beslagtede Sager. (Bedømmelses-Comitee: Klædehandler J. D. Schmidt, Klædehandler Thorsen, Strømpevæver C. A. Warberg)	142.
	Industriforeningens Modellsamling, Antallet af Udstillere og udstillede Gjenstande, Indtægt, Afsetning	147.
	Ravnefortegnelse	150.

Stulde vi paa en særegen Maade betegne Aaret 1844 i Indu-
 striens Historie, maaskee endog i den almindelige Civilisations Hi-
 storie, ville vi kalde det Udstillingernes Aar. Frankrig saae
 sin hvert femte Aar gjentagne Udstilling i Aaret 1844 udfolde sig
 med større Glæde og Rigdom end noget forudgaaende Aar; i Ber-
 lin samlede fra det tydske Toldforbunds Stater og fra flere af
 Tysklands øvrige Dele Industriartikler i større Mængde og af større
 Betydning, end man kunde ane. Ved Siden af disse store Udstil-
 linger, staaer naturligtvis den danske Udstilling her i Hoved-
 staden tilbage, baade i Omfang og i Antal af Pragtstykker af høj
 Værdi, hvorpaa Publicum snarest sætter Øje; men som vanskeligere
 paa hvilket som helst Sted og ingenlunde hos os kunne ventes affatte.
 Vi ville endvidere finde mange andre Grunde, hvorfor en Sammenlig-
 ning mellem hine og vor Udstilling ikke bør finde Sted; dog herom
 vil senere blive Tale. Kun det Factum er os meddeelt fra
 flere Rejsende, der have besøgt hine store europæiske Udstillinger, at,
 naar billigt Hensyn tages til Landets Omfang og industrielle Kræfter,
 tør den danske Udstilling vel omtales, selv om samtidigen de større
 Hovedstæder fremviste langt rigere.

Betydningen af saadanne Industri-Udstillinger synes først at være
 erkjendt i Frankrig, hvor i Aaret 1798, i Republikens Tid, under Di-
 rectoriets Herredømme, aabnedes paa Marsmarken en Udstilling, hvori
 dog kun 111 Industridrivende deeltog; vel vare blandt disse Navne af
 første Rang, saasom Uhrmageren Bréguet, Bogtrykkeren Didot,
 Blyantsfabricanten Conté, berømt ved mange Opfindelser i høist for-
 skjellige Fag, de chemiske Fabricanter Clouet, Bayen o. Fl.; men
 det var kun en ringe Begyndelse, affrækkende maaskee for Datiden,
 opmuntrende for Nutiden, fordi vi have seet deraf at oprinde Udstil-
 linger, som hver Gang forøgedes. Aaret 1801, under Buonaparte,
 som første Consul, var den næste Udstilling med det dobbelte Antal

Udstillende. Det følgende Aar var et Fredsaar, og Udstillingen 1802 viiste Fredens Frugter; Antallet af de Udstillende var atter mere end fordoblet, 540 Personer; og allevegne fra strømmede man sammen til Paris, som ogsaa i denne Henseende blev den Fremmede mærkelig. De engelske Statsmand, Fox, Erskine, Hawkesbury saae undrende den engelske Kunst og Fabrikflids fremspirende Rival. Denne Udstilling viiste de forhen kun i England i Gang bragte Maskiner til at spinde og væve Uld; Bomulds-garn, spunden i Frankrig paa forbedrede Arkwright'ske Maskiner, fremlagdes, og Ternaux fremstillede flere Cashemire-Shawler af spansk Uld.

Den fjerde Udstilling i 1806 havde 1142 Udstillende, altsaa mere end 10 Gange saamange, som den første, 8 Aar tidligere; det var den eneste under Reisetiden; dog Napoleon Buonaparte, for hvem Industriens og Verdenshandelens havomfhyde Hjem blev stedsse utilgængeligt, vilde ved Fastlandets Industri quæle Englands rige Erhverv fra dets Fabriker. Men under Vaabenbrag tie, som Muserne, saa de rolige Sysler; Frankrigs Kræfter bortødsledes for at hente blodige Trophæer; den skjønnere Kamp med Nabolandets Industri, hvori Frankrig, om end Seier ikke kunde vindes, dog vilde have høstet mangan skjøn Palme, tiltalte ikke Herfteren saaledes, som Færden paa Valpladsen, skjøndt han ved at udtale sin Continental-Spærring, et ligesaa uhørt, som uuførligt Regentbud, havde henviist de ham undergivne Lande til, med egne industrielle Kræfter, at naae de Gøder, som en høiere Civilisation fordrer enten directe, eller indirecte gjennem Verdenshandelen.

Dog, om Frankrig end ikke i denne Periode opviiste paa nogen offentlig Udstilling de Industriproducter, som Tidsforholdene fremkaldte, vare disse Producter af en ofte overspændt Anstrengelse ikke uden Betydning. Den nærmeste Følge af Continental-Spærringen var vel: „Lær at undvære!“ men ingen civiliseret Stat følger længe denne Lærdom, mindst den, hvori for en Tid, Krigsbyttet sammendnygedes. Industrien manglede hverken Capitaler eller fra Regeringens Side Opmuntring; den manglede ei heller Kjøbere, og, om end Affætningen over Havet var tilintetgjort, og Handelen med Udlandet saaledes lammet, fremkaldte dog just disse Conjecturer et betydeligt Ombytte af Producter i selve Landet og med de, inden den paatvingne Continental-Spærrings Grændser, indsluttede Lande.

Danmark stod den Gang, om ikke underkuet, som Tydsklands Stater, dog i et afhængigt Forhold af Frankrig; og, ligesom Had mod England da syntes at være fælleds for begge Landes Herrer, saaledes opfordrede de ogsaa deres Folk til, ved forenede Bestræbelser,

at bibringe England den, efter deres Formening, største Fortræd, ved selv at unddrage sig Bruget af engelske Handelsartikler, altsaa af alle dets rige Industries Frembringelser, af de Varer, som ved dets udstrakte Handel tilføres fra dets talrige Colonier til Europas Fastland. At mange virkelige Patrioter, maaſkee flere affecterede, istemmede de offentlige Proclamationers høitragende Tirader, derom vidne flere af Udlandets Skrifter fra hiin Periode; og mange ogsaa hos os i Aarene 1807—1814 udkomne Afhandlinger udtale i de skarpeſte Udtryk Affsy mod engelske Varer og Bruget af samme. Det er beſkjendt, at de ſaaledes vakte Ideer fremkaldte et „Selskab for indenlandſk Kunſtſlid“, at dette Selskab i flere paa hinanden følgende Aar 1810—1815 foranſtaltede Udſtillinger; men man vil tillige let forklare, hvorledes et ſaadant Selskab og dets Udſtillinger maatte antage en ſæregen Charakter, der enten maatte omſkiftes, eller Selskabet ſelv gaae til Grunde under andre, mindre overſpændte Forholde. Det Sidſte blev Tilfældet. Her angaae Udſtillingerne os ene; medens Antallet af Udſtillerne og af de udſtillede Artikler en Tid havde været i Tiltagende, aſtog det atter, ſom efterſtaaende Tal viſe.

Udſtillingen.	Perſoner.	Gjenſtaaende.
1810	66	154
1811	88	300
1812	117	579
1813	90	400
1814	92	320
1815	71	329

Efter Aaret 1815 fandt ingen Udſtilling Sted, og Selskabet ſynes omtrent fra ſamme Tid at være hendøet.

De mangfoldige dybe Saar, der havde rammet Europas Faſtland, under en i en lang Række næſten uafbrudt forſat Krig, havde ogsaa lammet Industrien, og ſelv det Land, der mindſt var hærget, ſkjønt Kampen der ophørte, Frankrig, maatte erkjende, at Herſkerbud vel kan fremkalde, Krigſkalkelen vel, ſom anden kunſtig Varme, fremdrive een eller anden Industriegreen; men denne bliver intet ſundt Skud; den henviſner, vantrives, naar de naturlige Forholde, Fredens og den indre Roligheds Tider komme. Derfor kunde forſt flere Aar efter Reſtaurationen, i Aaret 1819 atter en Industriudſtilling, den ſemte, aabnes i Paris.

Vi ville lægge Mærke til, at, uagtet Frankrig havde været undergivet verlende Regjeringer, havde man dog ſtedſe anſeet Udſtillingerne for et Regjeringsanliggende. Det var Directoriet, der paa

Marsmarken havde reist Galler for de Industridrivende i Aaret 1798; under Bourbonnerne aabnedes 1819 den gamle Kongeborg Louvre for Frankrigs Industrifrembringelser. Man havde forhen med Revolutionens høitragende Phrafer udbasunet de Industrielles Navne; man havde i 1801 og 1803, under Consulatet, uddeelt Præmier og Ros; nu gav man, blandt 1662 Udstillere, til 360 Priismedailler og til 17 Greslegionens Stjerne; mange Mænd hædredes saaledes, hvilke have aabnet nye Veie for Kunsthiden, gjort vigtige Opfindelser, eller staaet, som de Første i deres Fag; Ternaux, Darcet, Firmin Didot, Jacquard, Raymond ere Navne, som forekomme blandt de saaledes Decorerede, men som selv ere Industriens fornemste Smykker. Den sjette Udstilling, Aar 1823, den syvende, 1827, paafulgte, udbredende sig stedse til flere Industrifag, hvoraf de fremviste Prøver. Denne Periode saae navnlig mangfoldige Manufacturer ei blot fremblomstre i Frankrig, men ogsaa der trives og bære Frugter. Af Jern- og Staaufacturationen, hidtil næppe kjendt, eller breven høiest i en enkelt Værkhytte, sandtes Prøver fra 21 af Frankrigs Departementer; fra Traadtrækkerierne leveredes Jern- og Staastraad; man saae Leer og Kornsegle, alle slags Iseframvare, skionne Artikler af forgyldt Bronze, Plet, Sølv og Guld, fine Bijouterisager, Herhan's Stereotypplader, Uhrmagerarbejder, deriblandt Bréguet's fortrinlige Chronometre. Eignende Fremskridt viste Silke-, Ulden- og Bomuldsmanufacturerne; Silken var bleven et indenlandskt Product, ei blot for det sydlige Frankrig, men ogsaa for det nordlige; det lyffedes Jaubert og Ternaux at indføre Geder fra Caschemire, og man saae Shavler, smagfuldere end de østindiske, af samme Materiale som disse; paa nye, fra England indførte Spindemaskiner spandtes de høiere Nummere Bomuldsstvi. Antallet af de Udstillende var i denne Periode mellem 1600 og 1800, hvoraf over Fjerdeparten hver Gang af Regeringen hædredes med Belønninger.

De politiske Omvæltninger i Frankrig udsatte Udstillingen i nogle Aar, indtil 1834, da de Franskes Konge Ludvig Philip aabnede i 4 særskilt dertil opførte Bygninger paa Carousselfpladsen den ottende Udstilling, hvori 2447 Industridrivende deeltog; heraf modtog 697 Grespræmier. Atter saae man Fremskridt, som gjentoges til en endnu større Høide ved Udstillingen 1839; til denne havde 3381 Personer leverede Artikler, blandt hvilke 878 modtoges Hædersbelønninger, foruden et stort Antal, som nævnedes med Ros. Antallet af Industriartikler var saa betydeligt, at man paa de elysæiske Marker maatte opføre et Galleri med otte lange Sale, som i Alt bedækkede et Rum af 16500 Kvadratmetres (42000 Kvadratalen),

og dog maatte man bygge en niende Sal for en eneste Byes, Mühlhausens, Industrifrembringelser.

Efterretningerne om Udstillingen i 1844 ere endnu ikke fuldstændigen officielt meddeelt; dog saa meget vide vi, at man fandt det passende, at hædre 1733 blandt de Udstillende, deraf 36 med Greslegionen, 263 med Guldmedaille, blandt hvilke 121 fik denne Priis og 142 havde et fornyet Krav, ligeledes 428 og 176, i Alt 604, med Sølvmedaille, 690 og 140 i Alt 830, med Broncemedailler. Foruden de 31 saaledes med Greslegionen decorerede vare 557 af disse Præmier for Børning, 237 for Metalarbejde, 179 for Maskinbyggeri, 185 for forskjellige Instrumenter, 168 for chemiske Fabricater, 196 for skønne Kunster, 53 for Leerfabricata og 127 for forskjellige Næringsbrug. Udstillernes Antal var 3919; og det for de af samme indsendte Arbeider opførte Palads havde et Gladerum af omtrent 50000 Quadratalen.

Den Værd, man i Frankrig har sat paa Udstillinger af Landets mærkeligste Industrifrembringelser, synes ikke almindeligen at erkjendes i England. Man har der meent og med Rette, at hver Dag er i de mangfoldige Fabrikudsalg en riig Udstilling, som gjør de periodiske National-Udstillinger overflødige. Ogsaa er ved staaende Bazarer en vis Art uafbrudte Udstillinger.

Tydslands Industri vaagnede atter, efter at Landene vare befriede fra det franske Nag; men den havde mangen svær Kamp at bestaae. En Industri, der er grundet paa en udstrakt Huusflid, og saaledes var Sachsens og Schlesiens med flere tydske Landes, har en vanskelig Concurrence at udholde med Fabrikproducterne, som ad de atter aabnede Handelsveie overstrømmede Tydskland, og kan kun bestaae i denne, ved ogsaa at tilegne sig de Fabrikarbeidet understøttende Maskiner; men en saadan Omformen af Productionen kræver Driftscapitaler, som i de nærmeste Aar efter Krigen fattedes. Ved betydelige Anstrengelser, understøttede af Regeringerne, fremfor alle den preussiske, er denne Kamp udfægtet, og især lykkedes det i de preussiske Rhinprovincer atter at lade den der hjemmehørende Industri træde i et nyt Liv. Staterne oprettede Industriskoler (Gewerbs-Instituten), blandt hvilke det wienske polytechniske Institut, det første tydske, tilhører en ældre Periode, men virkede, tilligemed de senere i Berlin, Hannover og flere Stæder oprettede, til at grundlægge og udbrede tekniske Kundskaber, og de frivilligen sammentraadte Industriforeninger, bestaaende fornemmeligen af Industridrivende, have havt en vel allerede mere end begyndende Indflydelse paa Industriens Fremme. Hertil sluttede sig Industriudstillinger i Hannover, Mainz og i flere Stæder, der dog

for det Meste vare private Foretagender udgaaede fra hine Foreninger. Men aldeles et Regeringsanliggende blev den store Udstilling i Berlin, som aabnedes samtidigen med vor, i Augustmaaned afvigte Aar. Skjøndt i Aarets Løb foranstaltedes Udstillinger, næsten samtidigen med denne, i Wien, Leipzig og Hannover, kom dog den Berlinske, som en almindelig tydsk, temmeligen nær den franske i Paris; Localet i det kongelige Løshuus, var beqvemt og rummeligt, og havde, om ikke i Omfang, saa dog ved sin Soliditet, Fortrin for Pariser-Udstillingens Træskure. Allerede inden Udgangen af Augustmaaned, havde henimod 3000 (2823) Firmaer udstillet et betydeligt Antal Arbeider, hvis Værdi ansloges til 6 Millioner Thaler (8 Millioner Rbd.).

Berliner-Udstillingen, udgaaende fra det kongelige preussiske Finansministerium, var udrustet med kongelige Munificens; ei blot havde Kongen overladt det udmærkede Locale, Løshuset; men betydelige Betætelser, f. Ex. Portofrihed for alle til Udstillingen indsendte Postpakter indtil en Bægt af 40 Pd. og atter tilbage, en stor Deel af Administrations-Omkostninger afholdtes indirecte af Finanserne, forsaavidt Finansministeriet forestod Udstillingen; den ikke ringe Underbalance, der dog fandt Sted, uagtet Indtagten for Adgangskort var ved de Besøgendes store Tal, saare anseelig, dækkedes af Statkassen. Vi vide ikke, om der er tilflydt Udstillerne Hæderstegn eller Belønninger, som i saa rigelig Mængde uddeelttes ved Pariser-Udstillingen; men Kongens Velvilje viistes paa flere Maader de Udstillende. Vi paaastaa ingenlunde, at dette er nødvendigt ved et saadant reent borgerligt Anliggende; men det er vist, at Udstillingen derved fremtræder med større Glans, og i Frankrig har man i det Mindste ikke lagt ringe Bægt paa de fra Regeringen udgaaede Hædersbevisninger. Enhver Industriadrivende, der enten hædredes ved Greslegionen, med Medailler eller Ros (mention honorable) indfører dette i Annoncen om sine Industriartikler.

Da man atter her troede at burde ordne en Udstilling af indenlandsk Industriproducter, var dette egentligen ogsaa at ansee som et Privatforetagende. Tre Samsund, det kongelige Akademi for de skønne Kunster, det kongelige Landhuusholdnings-Selskab, Selskabet for Naturlærens Udbredelse, forenede sig og udnævnte af deres Midte en Commission, som udstedte en Indbydelse til en Udstilling i Aaret 1834. Denne er vistnok endnu i de Flestes Grindring; 190 Fabricanter og Haandværkere havde under 572 Nummere udstillet en Række af Arbeider, som gave et ret antageligt Billede af den indenlandsk Industri, skjøndt denne Udstilling egentligen kun bør ansees som en Begyn-

delse til den Række, vi nu haabe i en regelmæssig Følge, med passende mellemliggende Tidsrum, ville aabnes. Til Udstillingen afbenyttedes Kunstakademiets Locale, der ved Udstillinger af ikke altfor stort Omfang, er fortrinligt. Det i det Hele tilfredsstillende Resultat, Udstillingen gav, foranledigede de nævnte tre Samfund til atter i 1836 at aabne en Udstilling. Til denne anmeldte 271 Industridrivende sig med Artikler under 696 Nummere. Vi have en interessant, udførlig Beretning om denne Udstilling, som indeholder vigtige Bidrag til den danske Industries Historie og Statistik*). Denne Commission ansaae det ogsaa passende at udmærke flere af Udstillerne, og uddeelte saaledes af en særegen dertil præget Medaille 7 Exemplarer i Sølv, 32 i Bronze til forskjellige Fabricanter og Haandværkere, og nævnte desuden med Ros, under Navnet „hæderlig Dmtale“, 32 andre. Iblandt de saaledes 71 betegnede Firmaer og Mænd finde vi Mange, som væsentligen have grebet ind i den danske Industri og endnu virke for samme.

I Aaret 1838 oprettedes Industriforeningen her i Kjøbenhavn. Blandt flere dens Formaal var ogsaa det, at foranstalte saadanne almindelige Industriudstillinger. Dette Selskab erkjendte dog derhos, at man burde lade nogle Aar hengaae mellem to paa hinanden følgende Udstillinger, hvis de ikke skulde blive eensformige; det er Noget, man ogsaa erkjender andet Sted, forsaavidt Pariser-Udstillingen er bestemt at holdes hvert femte Aar. Saalænge Kunstakademiets Locale anvendes, vil dette kun hvert andet Aar kunne gjøres disponibelt, og man bestemte derfor Aaret 1840 til en Udstilling, ligesom nu 1844. Beretningen om Udstillingen i 1840 er meddeelt i i Industriforeningens Kvartalsberetninger, andet Bind S. 137 og flg., hvoraf fremgaaer, at 252 Fabricanter og Haandværkere havde udstillet i Alt 745 Nummere, hver indbefattende dog ofte flere Artikler. Dette Resultat, om end Antallet af Udstillerne vare noget ringere end i 1836, var gunstigt, forsaavidt Antallet af Artiklerne var større, og vistnok deres Bærd og Elegans betydeligen overgik hvad man havde seet i 1836; det maatte saaledes opmuntre til atter i 1844 at foranstalte en lignende Udstilling, og Industriforeningens Repræsentanter gjorde allerede betimeligt i Aaret 1843 de dertil fornødne Skridt, forsaavidt Selskabets Industricomitee den 12te August 1843 indsendte et Forslag til en saadan Udstilling, som efter at være discuteret i to Repræsentantmøder den 20de August og 12te Septbr. s. A., vedtoges i sidste

*) Udsigt over Udstillingen af indenlandske Industrie-Producter i August og September 1836. Kjøbenhavn, 1837.

Møde, dog med de Modificationer, som fremgaae af efterstaaende Comissorium til de 5 af Industriforeningens Midte valgte Medlemmer, som udgjorde Central-Comiteen for bemeldte Udstilling.

„Ved det under 12te dennes afholdte Repræsentantmøde besluttedes, at en stor Industri-Udstilling skal arrangeres næstkommende Aar, i hvilken Anledning man vedtog følgende almindelige Bestemmelser:

1) At ansøge det kongelige Landhuusholdnings-Selskab og det Keisersenske Fond eller eet af disse Instituter om en Garanti for Udgifternes Dækning.

2) At den Comitee, som af Repræsentantskabet udnævnes til at arrangere Udstillingen, har at udnævne Comiteer til at bedømme de Varer, som indsendes til Udstillingen.

3) At ingen fremmede Varer skulle admitteres til Udstillingen.

4) Ingen almindelig Bestemmelse gjøres angaaende Erstatning for Transportomkostninger.

5) At Priser skulle vedføres Barerne og en Bestillingsbog indrettes til de Besøgendes Afbenyttelse.

6) At en Bortlodning, forsaavidt allernaadigst Tilladelse dertil erholdes, skal sættes i Forbindelse med Udstillingen.

7) At det kan overlades Udstillingscomiteen af det mulige Overstud fra Udstillingen, at honorere den eller de af Comiteens stærkest beskæftigede Medlemmer, som maatte ønske at erholde et saadant Honorar, og forsaavidt som iøvrigt dertil maatte findes Anledning.

Ved at meddele Dhrr. Comitterede Ovenstaaende, tillader man sig at anmode Dem om, snarest muligen at foranstalte de fornødne Skridt til Sagens videre Fremme.

Industriforeningen den 15de Septbr. 1843.

Hjorth,
p. l. Formand.

S. S. T. T.

Dhrr. Justitsraad Feddersen.

Hoffundstreier Schwartz.

Profesor Hetsch.

Hofguldsmed Dahlhoff.

Cand. juris Zahrtmann.“

I Overensstemmelse hermed henvendte Comiteen sig til det Keisersenske Fonds Bestyrelse og til det kongelige Landhuusholdnings-Selskab; førstnævnte gav Comiteen Tilsagn om et Bidrag af indtil 300 Rbd., forsaavidt de ved Udstillingen foresaldende Udgifter ikke skulde dækkes ved dennes egne Indtagter, hvorved ogsaa Comiteen antog sig betrygget, hvorimod det kongelige Landhuusholdnings-Selskab yttrede i Skrivelse af 4de Decbr. 1843, at den antog, at saadanne Foretagender, som den tilsigtede Udstilling, nu mødte saamegen Opmærksomhed og

Deeltagelse baade fra deres Side, som deri ere nærmest interesserede, og tillige fra Publicums, at Sagen turde ventes at nyde ønskelig Fremgang, selv uden de extraordinaire Hjælpekilder, hvortil Trangen fra først af var forhaanden. Desuden paahvilede der Landhuusholdnings-Selskabet mange Udgifter til Fremme for Foretagender, som vedrøre dets egentlige Formaal. Paa Grund heraf turde man, skjøndt ugjerne, ikke give Comiteen noget Tilfagn om at garantere det ansøgte Tilskud, forsaavidt samme maatte findes fornødent.

Paa derom skeet Anmodning fra Industriforeningen, beholdtes atter til Disposition Kunstacademiets Locale, fra 1ste August til omtrent Midten af September. I hvorvel dette afgiver 10 Bærelser, deriblandt nogle Sale af betydelig Størrelse, tog den for Ordningen af Udstillingen valgte Comitee under Overveielse, om det ikke maatte ansees nødvendigt, ved en særskilt for Udstillingen opført Bygning af Træ at forøge Udstillingslocalet, især for at kunne modtage Vogne, større Agerdyrknings-Redskaber o. desl. Bekostningerne, som en saadan Bygning vilde medføre, selv om Entreprenuren atter modtog alle dertil anvendte Materialier o. s. v., vare saa betydelige, at man ikke troede at burde indlade sig paa samme, især da saadanne Gjenstande ikke betimelige var anmeldte, og det var tvivlsomt, om de lode sig tilveiebringe. Erfaringen viiste imidlertid senere, at Udstillingslocalet var for indskrænket, og at man for en kommende Udstilling enten maa give det en saadan Udvidelse eller tilveiebringe et aldeles andet, langt større Locale, hvis saadant er muligt. At Regeringens Vistand, hertil især, maa ansees ønskelig, som i Paris og Berlin, hvor Staten har betragtet Udstillingerne som et Nationalanliggende og saaledes ved betydelige Tilskud af Statskassen forskaffet passende rummelige Udstillingslocaler, synes foreløbigt at burde udtales; thi allerede nu er det bitterligt, at et privat Samfund vanskeligen vil kunne tilveiebringe til de ved hver Udstilling forøgede Antal af Artikler et passende Locale, eller kunne lade saadant opbygge for den Sum, Entrebilletterne forskaffe, af hvilken desuden mangfoldige andre Udstillingen vedkommende Udgifter skulle afholdes.

Vi antyde nemlig allerede her, at man vel tør haabe, at Udstillingen med Tiden, maafee allerede de nærmest paafølgende Gange, den vil holdes, vil faae en anden Charakter. Hidtil har den været næsten ene kjøbenhavnsk d. e. fornemmest indeholdende Artikler, indsendte fra de her bosatte Haandværkere og Fabricanter; medens dog hele Landets Fabrication bør være repræsenteret. Med saa Undtagelser savnede vi saaledes paa Udstillingen Artikler fra Provindserne, som deels kunne afgive flere Fabricata, der ene der med Fordeel kunne tilvirkes,

deels mange Huusflidsproducter, som ingenlunde ere uden Betydning; selv fra Hertugdømmerne var Mindre indsendt end til den foregaaende Udstilling. Vi ville heller ingenlunde tabe af Sigte Ideen om en almindelig skandinavisk Udstilling. Skjøndt Nigernes forskellige Toldforhold ville lægge betydelige Hindringer i Veien, for at tilveiebringe en saadan, og navnlig den kort efter den danske Udstilling i Stockholm afholdte Industriudstilling just ikke synes at afgive noget stort Udbytte til en almindelig nordisk, er det dog vist, at Sverrig især ogsaa har en Industri, ingenlunde af ringe Betydning, og at en saadan almindelig skandinavisk Udstilling vilde opvise en stor Deel Artikler, der kunde tjene til gjensidigt Udbytte imellem de af Naturen saa nær forbundne Lande; men som derhos ere henvisste til forskelligt Erhverv.

Med Industriudstillingerne har man oftere forbundet Varelotterier, saaledes ved de siden 1834 hos os holdte Udstillinger, ligeledes ved afvigte Aars Udstilling i Berlin. Betydningen af disse Varelotterier for en sig udviklende Industri, hvad der kan siges for og imod samme, er saa ofte discuteret, ogsaa hos os, at vi troe ikke at burde gjentage den generelle Behandling af dette Spørgsmaal. I Forening med Udstillinger frembyde de unegteligen flere Fordele: Udstillingen selv er ogsaa en Udstilling af Gevinsterne, og enhver Lodtager, der besøger Udstillingen, seer sit Haab ikke fremtrædende i et Taagebillede, hvortil den ansatte Værdi giver en kun svag Contur, men i virkeligen ansuelige Gjenstande. Da Lodderne sættes for største Delen under Udstillingen, ere Beføstningerne med deres Distribution o. s. v. kun ringe, og behøver enten aldeles ikke eller kun med saa Procent at afdrages fra det, der indkommer for Lodderne. Saaledes tilflyder den hele Sum aldeles uformindsket eller kun med et ringe Afdrag Industrien, medens de egentlige Varelotterier, ved den kunstige Affætning, nødvendigviis kræve en betydelig Rabat. Mange mærkelige Stykker, som ere udførte, for at vise en særdeles Kunstfærdighed, og som tjene baade Industriudstillingen i Almindelighed og den Udstillende til Anbefaling, finder herved en Affætning, som ellers maaskee kun vanskelig, ellers aldeles ikke vilde opnaaes. Mange værdifulde nye Sager komme saaledes i Huse og til Steder, hvor de ellers ikke vare naaede hen, og der, uden just at tilfredsstille en positiv Trang, vække de Interesse for Landets Industriefrembringelser. Saadanne Industri-lottorier maae vistnok iøvrigt, for at Interessen ikke skal svækkes, afverle i Formen og med Hensyn til Størrelsen af Indsatsen for hvert Lod. Ved Udstillingen 1834 kostede hvert Lod 5 Rbd. og den Betingelse var fastsat, at Enhver modtog en om ogsaa liden Gevinst. Imidlertid havde man neppe behørigt forberedt sig, eller vel ogsaa, fordi

Affætningen af Lodder blev langt større, end man kunde vente, kunnet forberede sig paa at skaffe det tilstrækkelige Antal af saadanne Nitgevinst, hvorved iøvrigt, ved et heldigt Valg, ofte noget saare Tilfredsstillende kan tilveiebringes, forsaavidt man fabriksmæssigen kan lade et stort Antal lignende Gjenstande udføre. Den sidste berlinse Udstilling har, som Nitgevinst, anvendt en Broncemedaille. Men, som nævnt, man havde ikke forberedet sig herpaa, og de Flestes Forventning blev skuffet ved at modtage et Stykke Toiletsæbe og to Horn-Skedamme eller desl. 1836 indrettede man derfor Bortlodningen saaledes, at med samme Indstud af 5 Rbd. pr. Lod gaves ingen Nitgevinst, men hvad der indkom, anvendtes til Indkjøb af Gevinster af hvilken ingen var af ringere Værdi end Indstudet. Aar 1840 fandt man det rigtigst, at nedsætte Prisen paa Lodderne til 2 Rbd., og her gjorde da den Sætning sig gjældende, at man ofte erholder en større Sum ved smaa Bidrag end ved større; tillige bestemtes at ingen Gevinst havde en mindre Værdi end 5 Rbd. og at Gevinsternes Antal var Tiendedelen af Lodderne, saa at hver 10de Lodtager kunde, efter Sandsynligheden, vente en Gevinst. Ifølge det Comiteen givne Commisforium androg samme paa Tilladelse til at sætte et Barelottori i Forbindelse ogsaa med denne Udstilling; og efter at dette var bevilget, valgtes samme Fremgangsmaade som i 1840, kun med den Forskel, at, da Lodseblernes Trykning, Bortlodningen o. s. v. medførte en Deel Udgifter, troede man billigen at burde fradrage 4 Procent af hvad der var indkommet for Lodsebler. Gevinsterne og deres Værdi ere opførte paa de offentlig bekjendtgjorte Gevinstfortegnelser. Planen, som udfædtes, og som herved noie efterfulgtes, er efterstaaende.

Plan til Bortlodning af adskillige af de til Industri-Udstillingen i Aaret 1844 fremsendte Arbeider.

I Henhold til den under 14de October f. A. udstedte Indbydelse til en Industri-Udstilling i Forbindelse med en Bortlodning af indenlandske Producter af Manufactur og Fabrik-Flid, af Haandværksarbejder, Instrumenter m. m., bekjendtgjøres herved, at en saadan Bortlodning af endeel af de til bemeldte Udstilling fremsendte Gjenstande, vil, ifølge Rentekammerets Tilladelse, finde Sted i Kjøbenhavn. Hovedreglerne for denne Bortlodning ville blive følgende:

1. Til Bortlodning vælges i Reglen kun Artiffler, der have været udstillede. Undtagelse herfra vil ikkun skee i enkelte Tilfælde, fornemmelig med Hensyn til de mindre Gjenstande, og, hvad de større angaaer, med Hensyn til Sager, hvoraf blot Prøver have været udstillede eller som under Udstillingen ere bortsolgte; i hvilket Tilfælde det

dog vil blive paafeet, at de Gjenstande, der leveres, svare til Prøven eller det Bortfulgte.

2. Bortlodningen skeer snarest muligt efter Udstillingen.

3. Værdien af det, der bliver at bortlodde, retter sig efter Antallet af de Lodder, som affættes. I ethvert Tilfælde kommer samtlige Gevinsters fulde Indkjøbssum til at svare til, hvad der er indkommet for de affatte Lodder, uden andet Afdrag end høiest 4 pCt. til Omkostninger.

4. Betalingen for Lodsedler bliver 2 Rbd. Stykket.

5. Affættes f. Ex. 2000 Lodsedler, bliver Værdien af de Gjenstande, der bortloddes, idetmindste 3840 Rbd. Heraf dannes 200 Gevinster, omtrent af følgende Værdi:

4	Gevinster, hver imellem 200 og 300 Rbd.,	er 1000 Rbd.
4	— — — 100 og 200 —	er 600 —
8	— — — 50 og 100 —	er 600 —
25	— — — 10 og 50 —	er 550 —
159	— — — 5 og 10 —	er 1090 —
200		3840 Rbd.

Ingen Gevinst bliver saaledes mindre end 5 Rbd.; men af de 2000 Lodsedler erholde kun de 200 Gevinster.

Affættes flere eller færre Lodsedler end 2000, bliver Gevinsterenes Antal forholdsmaæssig større eller mindre. Dog vil i første Tilfælde maaskee een af Gevinsterne blive af en større Værdi.

6. En speciel Fortegnelse over Gevinsterne, hvortil ville blive udtagne Arbejder, saavidt muligt, af forskjelligt Slags og af den Beskaffenhed, at de kunne antages meer eller mindre at attraaes af En hver, vil inden Lodtrækningen blive offentliggjort.

De større Gevinster ville komme til at bestaae i Fortepianer, Meubler, Uhre, Dækketøi, eller lignende Sager.

7. De, som ønske at deeltage i Udlodningen, kunne erholde Nummere strax under Udstillingen paa Charlottenborg, eller tegne sig for eet eller flere Lodder paa nærværende Plan. Bestemte Nummere kunne ikke vælges. Foraaavdt Stæderne udenfor Kjøbenhavn angaaer, tilstilles dem, fra hvilke Planerne ere indsendte til Komiteen, snarest muligt og førend Udlodningen skeer, behørig Nummere for samtlige dem, der have tegnet sig, naar Betalingen for Lodderne er erlagt.

8. Udlodningen skeer offentlig under Komiteens specielle Ophyn, paa den Maade, at samtlige Loddernes Nummere nedlægges i eet Hjul, samtlige de paa Gevinsterne satte Nummere saavel som Ritterne derimod i et andet Hjul, og at den, hvis Lods Nummer udtrækkes af det ene

Hjul, erholder den Gevinst eller Nit, der til samme Tid udbrages af det andet Hul.

9. Trækningens Udfald vil snarest muligt blive offentligt bekendtgjort.

10. Gevinsterne maae være afhentede af de Vindende inden 3 Ugers Forløb efter den nysnævnte Bekendtgjørelse, og have disse selv at afholde alle de med Indpakningen og Afhentelsen forbundne Udgifter. Versom Gevinsterne ikke ere blevne afhentede efter en tre Gange gentagen Bekendtgjørelse og 3 Maaneders Forløb, tilfalde de Industri-Udstillingens Kasse.

11. Paategnede Planer for de tegnede Lodder bedes indsendte i det Allersidigste inden den 12te September til hvilket som helst af undertegnede Comitees Medlemmer eller til Inspecteuren ved Udstillingen paa Charlottenborg Herr J. Hellmann.

Comiteen for Industri-Udstillingen i Kjøbenhavn, d. 1ste Juli 1844.

Jr. Feddersen,
Sølgade Nr. 420 C.

G. F. Hetsch,
Charlottenborg.

J. G. Schwarz,
Sværegade Nr. 170.

J. Dalhoff,
Nælgade Nr. 272.

H. C. Zahrmann,
Kongens Nytorv Nr. 208.

Vi troe endvidere at burde sammenstille Resultaterne af Lottorierne i efterstaaende Tabel

Udstillinger	Lodder	Gevinster	Værdi
1834	2600	2600	13000 Rbd. *)
1836	1100	203	5500 —
1840	3680	368	7360 —
1844	3550	355	6820 —

Vi gaae mere specielt over til Udstillingen 1844, hvortil af Comiteen udstedtes under 14de October 1843 følgende

Indbydelse til en Industri-Udstilling.

Allerede forhen har der flere Gange med passende Mellemrum været afholdt store Industri-Udstillinger i Hovedstaden, den seneste i Aaret 1840, hvortil ikke alene den største Deel af dennes Haandværkere og Fabricanter, men ogsaa flere Industrielle fra den øvrige Deel

*) Da i Beretningen om Udstillingen 1836 ikke er meddeelt Noget om en Rabat, antage vi, at den hele for Lodderne indkomne Sum er anvendt til Indkjøb af Gevinster i Aarene 1834 og 36.

af Landet have bidraget, ved at udstille deres Fabricater. Det vil uden al Tvivl være hensigtsmæssigt, at, efter et Forløb af 4 Aar, siden den sidste af disse store Industriudstillinger fandt Sted, atter en lignende Udstilling kunde blive afholdt, idet det lader sig antage, at den indenlandske Industri i maaskee ikke ganske saa Retninger har gjort kjendelige Fremmskridt i det forløbne Tidsrum, og ligesom det i flere Henseender kan være af Interesse, at betragte disse Fremmskridt i Forhold til vore omliggende Naboers stedse fremadskridende industrielle Virksomhed, saaledes vil det ogsaa for de Enkelte, der bidrage til Udstillingen, kunne være vigtigt at benytte denne Leilighed til at sætte sig i Børørelse med Andre, som have ligeartede Interesser, og til, samtidig hermed, at tilbringe sig det større Publicums Opmærksomhed.

Det er af Hovedstadens Industriforening blevet undertegnede Comitee overdraget at udføre de Foranstaltninger, der gjøres nødvendige, for at en saadan Udstilling i Løbet af næste Sommer kunde finde Sted her i Staden, og vi troe derfor allerede nu at burde henlede vore industrielle Medborgeres Opmærksomhed paa denne paatænkte store Industriudstilling, idet vi tilføie, at den agtes afholdt i Maanederne August og September i Aaret 1844 i Udstillingslocalerne paa Charlottenborg, som det Kongelige Akademi for de skjønne Kunster velvilligen har indrømmet Industriforeningen til Afbenyttelse.

I Forbindelse hermed skal Comiteen nærmere antyde de Regler, efter hvilke Udstillingen vil blive ordnet og dens Formaal søges opnaaede.

De Gjenstande, der kunne blive modtagne paa Udstillingen, ere dels indenlandske courante Handelsvarer med saamegen Afserling i Former, Mønster og Oualitet som muligt, dels Industrifrembringelser af kunstnerisk eller technisk Værdi, dels Maskiner, Redskaber og Værktøi, enten virkelige eller i Model. Ved flere Leiligheder troe vi at have bemærket, at den Mening hos ikke ganske saa Industriadrivende gjerne vil gjøre sig gjældende: at paa en saadan Udstilling ifkun særdeles vel udførte og i de enkelte Fag udmærkede Gjenstande tør fremstilles. At fremhæve det Urigtige i denne Forestilling finde vi os saameget mere foranledigede til, som denne Grund, ifølge Beretningen fra Comiteen for den senest afholdte Industri-Udstilling, afholdt mange Industriadrivende fra at indsende deres Fabricater til den sidste Udstilling. Uagtet vel saadanne mere udmærkede Arbejder her fuldkomment ere paa deres Plads og i de enkelte Retninger afgive et hæderligt Beviis for Indsenderens Kunstfærdighed og Smag, bør dog de mange Fornødenhedsartikler, hvoraf Forbruget er saa stort, at de netop derfor danne de egentlige courante Handelsvarer, ingenlunde savnes, idet disses Til-

stedeværelse først ret kan vise Industriens Standpunct og dens Forhold til Udlandets Frembringelser. Selv den allerubetydeligste Gjenstand, der føres i den daglige Handel, kan være af største Interesse, idet den afgiver et Beviis for en heldig Concurrence med Udlandet, og derved kan gjøre Fabricanten ligesaa megen Gæde, som eet eller andet særdeles kunstigt udført Arbejde. Det ligger i hele den paatænkte Foranstaltnings Natur, at de udstillede Gjenstande maae være indenlandske, altsaa forfærdigede enten i Danmark, Slesvig, Holsteen eller Lauenborg. Derfor vil det være nødvendigt, at den, som indsender sine Fabricater til Udstilling, meddeler en skriftlig Erklæring om, at Gjenstanden er forfærdiget her i Landet, og, ligesom vi have Tillid til, at ingen Fabricant vil tilbyde andre Ting til Udstilling, saaledes maae vi ifølge Sagens Natur i Tilfælde af, at grundet Tvivl herom skulde blive yttret fra nogen Side, ogsaa være beføiede til, at underkaste saadant nærmere Prøvelse.

Det er i Almindelighed, ved at bedømme et Fabricat, magtpaaliggende at kende dets Pengeværdi. Vi tør derefter ogsaa haabe, at de Fabricanter og Haandværkere, der ville bidrage til Industriudstillingen, ogsaa ville opgive Priserne paa deres Varer, og efter Omstændighederne saavel Details som Engros-Prisen med Angivelse af mulig Rabat. Overeensstemmende hermed ønske vi, med Undtagelse af de enkelte Tilfælde, hvor en Fabricant maatte ytre det modsatte Forlangende, at bringe de udstillede Gjenstandes Pengeværdi til det besøgende Publicums Kundskab, ved at paahæfte hver Vare sin Prisangivelse.

Det er Hensigten, at Udstillingen skal aabnes den 1ste August 1844, og derefter vedvare i 6 Uger. Da det paa Grund heraf vil være nødvendigt, at de Gjenstande, som skulde udstilles, maae være afleverede i Udstillingens Locale inden den 15de Juli, saa maae vi fortrinsviis henlede Opmærksomheden derpaa, med Hensyn til, at et Tidsrum af 14 Dage er ganske nødvendigt til at besørge Gjenstandenes Opstilling og tilsvarende Katalogers Trykning; dersom Gjenstandene blive afleverede sildigere, ville de, formedelst Localets Beseffenhed, ifkun undtagelsesviis kunne blive modtagne, og i alt Fald vil det ikke være muligt at optage dem i Udstillingskatalogen.

For at undertegnede Comité kan sættes istand til at udfæste den nærmere Plan for Udstillingens detaillerede Ordning, maae vi udbede os, at Enhver, som ønsker at bidrage til den, vil gjøre Anmeldelse herom til eet af Comitéens Medlemmer inden den 15de Juni næste Aar, saafremt den Gjenstand, som ønskes udstillet, er her i Staden, eller inden Mai Maanedes

Udgang, dersom den findes andetsteds. Forsaavidt det ønskes af vedkommende Fabriceanter, at de Gjenstande, der agtes udstillede, maatte blive tagne i Dieshyn, førend de affendes til Udstillingen, da skal saadant blive foranstaltet af undertegnede Comitee her i Staden, eller, forsaavidt Varerne ere andetsteds, Besigtigelse blive foranlediget af saadanne paa Stedet bekendte Mænd, der kunne formaaes til velvilligen at overtage dette Hverv.

For at efterlade et varigere Bidnesbyrd om de store Industriudstillingers Omfang og Betydning, er det tidligere blevet anseet for hensigtsmæssigt, at en Bedømmelse af de udstillede Fabrikater, ved kompetente Mænds Skøn, kunde blive udarbejdet og gennem Trykken bragt til offentlig Kundskab. Da det af Industriforeningens Repræsentantskab er blevet overdraget undertegnede Comitee, at udnævne andre Comiteer til at bedømme de Varer, som indsendes til Udstillingen, saa er det vor Agt, at træffe de Foranstaltninger, som egne sig til at fyldestgøre det os overdragne Hverv, og vi troe endnu i denne Anledning at burde bemærke, at det, med Hensyn til disse Udarbejdelse, vil være af særdeles Interesse om der i Anmeldelserne om de Gjenstande, der ønskes indsendte til Udstillingen, meddeles en meer eller mindre detailleret Oversigt over Fabrikens eller Haandværkets Drift, hvormange Arbejdere derved sysselsættes, af hvilket Køn og Alder Arbejderne ere, hvormeget der omtrent aarligen forfærdiges, hvor de forfærdigede Gjenstande fortrinsviis affattes, om der er anvendt nye Værktoier, Maskiner eller Fremgangsmaader, og i saa Fald hvilke Fordele disse frembyde med Hensyn til Fabricatets Qualitet og Priisbillighed, samt andre saadanne Meddelelser, der kunne antages at være af almindelig Interesse.

Forsaavidt Bortsalg af de udstillede Gjenstande maatte kunne finde Sted, vil en Protocol findes i Localet til Afbenyttelse i saa Henseende. Løvrigt udgaae de solgte Gjenstande ikke af Udstillingen, førend den sluttes.

Ligesom der tidligere har været Industriforeningen forundt allerhøieste Tilladelse til at afholde en offentlig Bortlodning af nogle af de udstillede Gjenstande, saaledes er ogsaa allerede nu indledet de fornødne Skridt, for at bevirke en allerhøieste Tilladelse, til at sætte en lignende Bortlodning i Forbindelse med Industriudstillingen. Imidlertid ville kun saadanne Gjenstande kunne, overeensstemmende med Indsædernes yttrede Dnske, modtages til Bortlodning, der udmærke sig ved mere end sædvanligt godt Arbejde eller Priisbillighed og ere tillige nogenlunde almindelige brugbare Ting.

Det følger af sig selv, at Enhver, som har bidraget til Udstillingen, vil for sin Person erholde frit Adgangsfort til samme.

I Genhold til foranstaaende Bemærkninger tillade vi os at indbyde vore industriidrivende Medborgere i Kongeriget og Hertugdømmerne til at deeltage i den forestaaende Industriudstilling, og til denne Opfordring knytte vi det Haab, at enhver Haandværker og Fabricant maa føle, af hvilken Vigtighed det er for hver Enkelt og Alles Interesse, at den indenlandske Kunstlid fuldkommen hæveder den Plads, som den fortjener.

Kjøbenhavn, den 14de October 1843.

Fr. Jedderson,
Sølvgade Nr. 420.

Hetsch,
Charlottenborg.

J. G. Schwarz,
Ewertegade Nr. 170.

J. Dalhoff,
Abelgade Nr. 272.

H. C. Zahrtmann,
Kongens Nytorv Nr. 208.

Comiteen overdrog endvidere Forfatteren af denne Beretning, Professor Ursin, de Arbejder, der vilde foranlediges ved Industriudstillingen, med Hensyn til de specielle Bedømmelses-Comiteers Virksomhed og Beretningens Affattelse, ligesom Fuldmægtig Hellman Forretningerne ved den daglige Inspection og Kassetvæsenet.

Ligesom ved de foregaaende Udstillinger, anmeldte ifkun Faa sig inden den fastsatte Tid, ihvorvel Indbydelsen gjentagne Gange var indrykket i Tidenderne, og man iøvrigt havde omfendt den, deels paa Dansk deels paa Tydsk, allevegne, hvor man turde directe eller indirecte vente Interesse for samme. Det blev nødvendigt for Comiteens Medlemmer og dens nævnte to Medarbejdere specielt at henvende sig til de Industriidrivende og opmuntre dem til at indsende Sager, hvis Udstillingen ikke skulde blive fattig. Hvor Interesse for Sagen, grundet paa en rigtig Anskuelse af Industriudstillingens Betydning, ikke var levende nok til at fremkalde Deeltagelse for dette Anliggende, maatte den private Velvillie, hvormed man kom de Anmodende personligen imøde, ofte supplere samme, og vistnok har Mangen saaledes ladet sig bevæge til at fremsende endog betydelige og vigtige Gjenstande til Udstillingen. Naar dette nævnes, er det ingenlunde for at fremsætte en Bebreidelse mod de Industriidrivende, som om de manglede Interesse for Sagen, en Bebreidelse, som mindst bør udtales mod dem, som, af Velvillie for Comiteen, forandrede deres tidligere Anskuelser; men fordi det neppe er af Veien her at fremsøre paa Prent, hvad man, i saadant Grinde, saa ofte udtalte for Bedkommende selv, i det man imødegik deres Indvendinger. Disse vare almindeligen, at Tiden og Leilighed ikke havde

tilladt at fuldføre, ikke engang paatænke noget Stykke, som lagde udmærket Dygtighed for Dagen; at den Industriadrivendes Producter vare be kendte nok, og at det altsaa var overflødigt at udstille dem; at Arbejderne vare gode, og at man nok kunde være dem be kendte, men at man derfor ikke ønskede dem kritiserede. Med Hensyn hertil er bemærket, hvad Indbydelsen allerede nævner, at Industrien ingenlunde bestaaer i ene at frembringe sjældne Sager. Vel er det Stykke, hvortil Smagen har udkastet Formen, Flid og dygtig Teknik udført Detaillerne, mærkeligt og vidner om Duelighed hos dets Forfærdiger; men Industriens almindelige Fordringer, om ogsaa hine Betingelser bør opfyldes, ere langt snarere til store Masser af courante Artikler, hvorved langt større Capitaler tages i Industriens Brug, langt flere Kræfter sysselsættes. Saaledes kan en enkelt simpel Artikel, naar den frembringes af god Bessaffenhed, til billig Priis og i stor Mængde ofte faae langt større Betydning, end saadanne enkelte Pragtsykker. Disse bør ikke udelukkes fra en Industriudstilling; men hine have fuldtvel ligesaa stor Ret til der at finde Plads, og, udeblive de, vilde man have et kun ufuldstændigt Billede af Landets Industri. Findes endog blandt disse Artikler saadanne, som almindeligen ere tilstede i Udsalgsboutiker, altsaa hverken som nye eller sjældne have Interesse, vil dog en saadan Udstilling, ved at optage dem, henvende yderligere Publicums Interesse paa samme, vise, at det er Landets egen Industri frembringelse, oplyse om en saadan tilsyneladende ubetydelig Industries Omfang o. s. v. Den mere offentlige Fremvisen af Industriegenstande, som en Udstilling frembyder, fremfor Boutiken eller Værkstedet, fremkalder vistnok en nøiagtigere Bessuelse og kan gjøre hine Sager til Gjenstand for en Kritik. Men det bedste Værn mod denne er Sagernes egen gode Bessaffenhed, og, skulde Kritiken endog blive streng og ubillig, saa vide Forfattere, Kunstnere o. Fl., der ogsaa ere Producenter, og de Industrielle ville ligeledes erfare, at en saadan Kritik langt mere rammer Kritikeren, end Producenten, og saaledes bør den for dem ikke være affrættende. Kun bør en saadan, oftere hørt Bemærkning være et Vink om, at en Anmeldelse, som den her følger, bør, fordi den ikke udtaler en Enkelt Mening, være varlig og maadeholden, selv om den træffer Artikler, som lade endnu Udskilligt at ønske, eller som staae tilbage i Sammenligning med andre. Anmeldelsen bør nemlig stedse have for Dø, at Enhver, der har bidraget til Udstillingen, har viist Sagen en Velvillie, som ikkun ilde vilde paassjønnes, naar selv en mindre tilfredsstillende Artikel ikke behandlede med saameget Moderation. Det er desuden en saadan Anmeldelses Formaal at give et Billede af Udstillingen og dens Forhold til Landets Industri i Almindelighed, og et saadant Billede, hvorved det er aldeles i

sin Orden at fremhæve Lysfiderne, trænger ikke til, at de tilbagetrædende Gjenstande skulle overdrages med en haard Kritiks forbunklende Skyggestreger.

For at erholde en sagkyndig Bedømmelse af de udstillede Gjenstande, henførtes disse til forskellige Hovedrubriker, som undergaves specielle Comiteer, sammensatte af Mand, hvis velvillige Assistance og praktiske Indsigt satte Udstillings-Comiteen i stand til at erholde de fornødne Data, hvorpaa efterstaaende i samme Rubriker inddeelte Anmeldelse støtter sig.

A. Sager til Armeens Forsyning, indsendte fra Generalcommissariats-Collegiet.

(Bedømmelses-Comitee: Capitain v. Tscherning, Sadelmagermester A. Mundt, Klædehandler C. A. Møller.)

42. En Czapka for Gensd'armeriet.
43. En Dragon-Casque.
44. En Infanteri-Chacot med Pompon.
45. En Mundering og Buxer for Underofficerer ved Infanteriet af $1\frac{1}{2}\%$ Klæde.
46. En Mundering og Buxer for en Menig af $1\frac{1}{2}\%$ Klæde.
47. En Mundering for Søetaten af mørkeblaat $2\frac{1}{2}\%$ Klæde.
48. En Mundering for Søetaten af mørkeblaat $1\frac{1}{2}\%$ Klæde.
49. En Cavalleri-Kappe.
50. En Bais Trøie.
51. Et Cavalleri-Hovedtøi, med Stang og Bribonsbid, det første fra Sadelmagermester Schmidt, det sidste fra Sporemagermester Pedersen paa Frederiksværk.
52. En Stalbgryme fra Sadelmagermester Schmidt.
53. Et Par Cavalleri-Støvler
54. Et Par Artilleri-Støvler
55. Et Par Infanteri-Sto
56. En Tornryster.
57. En Patronatøse samt et Gehæng af Simslæder og Natlæder.
58. En Livrem med Kugletaske.
59. En Stang
60. Et Par Stigbøiler
61. Et Par Sporer
62. En Strigle
63. En Kardætske fra Børstenbindermester Bruun.
64. Bleget Lærred af indenlandsk Tilvirkning
65. Ubleget Lærred af indenl. Tilvirkning til Soer
66. Ubleget Lærred af indenl. Tilvirkning til Sætte
67. Cordons, Snorer og Vandreroller fra Mdm. Ringsted.

68. Knapper fra Rudolphi og Skou.
69. Tiint $\frac{1}{2}$ Klæde fra Usserød Bærf.
70. Tiint $\frac{1}{2}$ Kirfai fra samme.
71. Tiint $\frac{1}{2}$ Klæde fra Usserød Bærf, Modeweg, Bruun, Dickmeiss, Salomon og Madsen.
72. Tiint $\frac{1}{2}$ Kirfai fra Usserød Bærf og Bruun.
73. Garder-Klæde fra Usserød Bærf, Straffeanstalterne, Vargob og Branner.
74. Garder-Kirfai fra Usserød Bærf, Fattigvæsenet i Resved, Nybølle og Carlsen.
75. Ordinairt Klæde fra Usserød Bærf, Straffeanstalterne og Carlsen.
76. Ordinairt Kirfai fra Usserød Bærf, Straffeanstalterne og Carlsen.
77. Rippervai fra Usserød Bærf og Straffeanstalterne.
78. Hestedækkener fra Usserød Bærf, Straffeanstalterne, Nybølle, Branner og Carlsen.
79. Sengedækkener fra Straffeanstalterne.
80. Kalmut fra Usserød Bærf.
81. Slaveklæde fra Straffeanstalterne.
82. Slavedai fra Straffeanstalterne.
83. En Officeer-Sabel for Cavalleriet af ny Façon
84. En Officeer-Kaarde
85. En Cuirassee-Pallast
86. En Sabel for Underofficerer og Menige af let Cavalleri
87. En Infanteri-Underofficers Sabel
88. En Muffeteer Sabel
89. Et Gevær af Proven 1828 med Steenlaas
90. En riflet Muffet af Proven 1829 med Steenlaas
91. En Underofficers Riffel af Proven 1829 med Steenlaas
92. En glat Cavalleri-Carabin af Proven 1830 med Steenlaas
93. Kugler, Bomber og Granater, leverede fra Frederiksøværk og Jernstøber Lumde.
94. En Strue-Dunkraft med Jernhyster fra Agent Gamst.

} Forfærdiget paa
Frederiksøværk.

} Forfærdigede
paa Kronborg
Geværfabrik.

Det er bekjendt, at man oftere har udtalt sig imod den Maade, hvorpaa Armeen forsynedes med de nødvendige Requisitioner, deels Klædningsstykker, deels Armatur, gennem Fabrikker og Værksteder, drevne for Statens Regning, og at man har anseet det rigtigt, at den hele Forsyning overgik til den private Industri. Ifølge rigtige statsøkonomiske Principer bør vistnok Regeringens Stræben gaae derhen, ikke selv at optræde som Producent, men derimod afbenytte de private Fabrikker og Værksteder til at anskaffe saadanne Fornødenheder, ved Concurrencen forskaffe sig billig Priis, ved denne og en skarp Controle forsværige Præstationer, og indirecte ved disse Fordringer fremme Landets Industri. Man vil vel herved strax finde et tvivlsomt Punct, om Staten ikke ved saadanne Anskaffelser ene bør tage Hensyn til den billigste Priis og saaledes endog i Udlandet søge hine Fornødenheder, naar den billigste Priis ikke kan opnaaes i selve Landet, eller om den bør, oveeensstemmende med en oftere udtalt, end rigtigt forstaaet Patriotisme, ene gjøre sine Bestillinger i Landet, for at Landets egne Børn kunne have For-

tjenesten. Dog vi indrømme, at den Industri, der tjener til en saadan Patriotismes Støtte, ikke er Understøttelsen værd, og at det Rigtige her er, at et Armeecommissariat sørger for Armeen paa bedste Maade; men at et aldeles andet Hensyn ikke bør tabes af Sigte, at det ligger i Armeecommissariatets Interesse, i selve Landet at have en nogenlunde udstrakt Industri, hvortil den kan tye, naar Krigen, i det den forøger Armeens Forbrug, tillige spærrer Handelsveiene. Det er ogsaa derfor, at, om selv egne Fabrikker kunne, efter en rigtig Balance, levere Armeens Fornødenheder til samme Priser, som den private Industri, denne bør foretrakkes, fordi i Nødstilfælde, naar større Bestillinger gjøres for Armeen, de private Fabrikker og Værksteder langt lettere, ved mere udelukkende at arbejde for denne, kunne frembringe et forøget Antal Artikler, end Statens Fabrikker, som have været afpassede efter det sædvanlige Forbrug, men ikke pludseligen kunne udvides. Dog paa den anden Side vil ogsaa en Forsyning fra Udlandet kræve, at i Fredens Tid maa anskaffes store Forraad, hvis Bevaring og Vedligeholdelse, ligesom Renterne af den i samme beroende Capital medføre Befrustninger, som man vel bør stræbe at undgaae; og derfor, hvor Landet selv har de fornødne Industrianlæg, maae disse foretrakkes, for Udlandets, hvis Offeret ikke bliver for stort. Det er ogsaa disse Principer, den nedsatte kongelige Undersøgelses-Commission, der i Juli Maaned 1841 indgav sine Erklæringer, erkjendte, i det den kom til det Resultat, hvad Klæde angaaer, „at man bør søge, at Armeen forsynes med de fornødne uldne Varer ved Hjælp af privat Leverance fra de indenlandske Fabrikker.“ Commissionen erkjendte dog derhos, at den kongelige Fabrik paa Usserød var i god Orden og leverede brugbart Klæde, men at denne Fabrik ikke nu drives til den Udstrækning, at, foruden hvad der behøvedes af Klæde og Kirsai til Armeens Forbrug, lidet over 50,000 Alen aarligen, den Reservebeholdning, man antog fornøden, kunde suppleres med omtrent 200,000 Alen, som fattedes i sammes Normalforsyning. Endssjøndt Usserød kunde drives med større Kraft, nemlig til at producere aarligen omtrent 90,000 Alen Klæde og Kirsai, anfaae Commissionen det dog rettere, selv under de nuværende Forholde, snarere at søge Beholdningen suppleret ved de Tilbud, man havde modtaget for de private Fabrikker og fra Straffeanstalterne, for at forberede den Periode, da Usserød kunde sælges, og den hele Forsyning med uldne Varer til Lands og Søetaten overdrages den private Industri. Til lignende Resultater kom man, hvad angaaer Klædningsstykkernes Forfærdigelse og Anskaffelsen af øvrige Requisite, hvorved angaves som almindelig Regel, at Anskaffelsen ved Licitationer eller Contracter er foredragtigere, end en Fabrication eller Forarbeiden ved

kongelige Etablissementer, drevne for kongelig Regning. Commissionen erkjendte dog derhos, at der var viist særdeles Omhu ved de i Depotets Værksteder udførte Arbejder, men at samme Grunde, som talte for at overdrage Forsærdigelsen af Klæde til den private Industri, maatte foranledige, at ogsaa her, om ikke umiddelbart, Tilvirkningen overdroges den private Industri. Resultatet heraf var tre forskjellige kongelige Resolutioner, hvorved bestemtes en Overgangstilstand, indtil de udtalte Principer fuldstændigen, uden Tab for Armeen og Marinen, kunde gienneføres, og saaledes nedattes en interimistisk Commission, hvilken det, hvad de uldne Barer til Armeens og Marinens Forsyning angik, overdroges, „at arbejde paa, at Klædefabrikken paa Alsferød saasnart, som muligt, kan ophøre at drives for kongelig Regning“, men isørigt, „efter bedste Skjøn, anskaffe Varene enten fra den Alsferødske Fabrik eller ved Accorder med større eller mindre private Fabrikker, eller med Straffeanstalterne her i Byen og i Provindserne. De øvrige Requisitioners Forarbejdelse skulde ligeledes successivt gaae over til private Værksteder, naar man havde sikket sig en passende Concurrence; men at indtil da skulde det Arbejde, som hidtil vare anskaffet efter privat stillede Contracter med Mestere i Laugene eller Andre, anskaffes ved offentlig aasholdte Licitationer paa saadanne Bilskaar, som maatte ansees betryggende for Arbeidets Soliditet. Skrædderarbeidet, saavel Tilskæringen som Syningen, skal fremdeles udføres paa den militaire Skræddersal, deels af dertil commanderede Militaire, deels af frivillige Arbeidere, som hvilke fornemmeligen Skræddermestere og Skræddersvende skulde antages. Skomagerarbeidet og Sadelmagerarbeidet skal efterhaanden søges overdraget private Leverandører. De linnede Barer skulde anskaffes ved offentlig Licitation, men deres Forarbejdning udføres paa den hidtil anvendte sparsommelige Maade.

Det er en saadan Overgangsperiode Udstillingen 1844 fremvriste, paa hvilken ved General-Commissariatets velvillige Foranstaltning de nævnte Prøver i saa mangfoldige Retninger vare fremlagte.

Den specielle Vedommelses-Comitee indleder sin Oversigt med de Bemærkninger, som vi her i det Væsentlige meddele, og som slutte sig til hvad vi i det Foregaaende have anført.

Da mange, netop af de i fuldbendt Skikkelse fremlagte Gjenstande ikke ere Udbyttet af Forsærdigernes frie Virksomhed; men disse have været bundne til visse Betingelser med Hensyn til Form, Valg af Stof o. s. v., vil man, fra det industrielle Standpunct, forbigaae at udtale sig om Gjenstandenes større eller mindre Hensigtsmæssighed, Formens Skjønhed o. s. v., men blot stræbe at komme til Erkjendelse om, hvor-

vidt den indre Bessaffenhed og Prisen stode i passende Forhold, hvorvidt Frembringeren, som saadan, havde løst sin Opgave.

Fra Tilvirkningens Side befinde en Deel af de omhandlede Sager sig ligeledes i eiendommelige Forholde, der paa en Maade undrage dem den almindelige Maalestok for Industrien. Flere af dem hidrøre nemlig fra det kongelige Uldmanufactur paa Usserød, der drives for Statens Regning; nogle fra det militaire Varedepots Værksteder, der, deels forsaavidt Localet er Statens, deels formedelt deres Organisation skjæle sig fra private Værksteder. En Deel ere udgaaede fra Kronborgs og Frederiksværks Fabrikker, hvilke begge fra tidligere Tid nyde visse Begunstigelser, for at være i Stand til at arbejde for Armeen, naar det gjøres fornødent. Noget er leveret fra Strasseanstalterne, hvor Tidens hensigtsmæssige Anvendelse er en paatrungen Sag, og Frembringelserne maae afhændes, om det endog skal skee med Tab. Kun et indskrænket Antal Artiller ere komne fra den private Industri ved fri Concurrence. Der kan saaledes findes Priser blandt de opgivne, som ingenlunde kunne kaldes naturlige eller kunne tjene til Grundlag for en Dom over den danske Industries Kræfter.

De forskellige Glasser, hvorunder de fremstillede Artiller kunne henføres, ere:

a) Militair Sovedbeklædning.

Arbeidet fra Varedepotets Værksteder, af Sadelmager Schmidt, var vel udført, Prisen (9 Rbd. 78 ¤ for Gensd'arme-Gaspaen, 9 Rbd. 28 ¤. for Dragon-Gasquen, 5 Rbd. 25 ¤. for Infanteri-Chacoten med Pompons) ikke høi; om Bequemmeligheden har Comiteen af forhen anførte Grunde ikke troet at burde yttre sig.

b) Munderingsstykker (Kropbeklædning).

Arbeidet udført i Varedepotets Værksteder var godt og Prisen billig (en Munderingskjole til en Underofficer af Infanteriet 7 Rbd. 84 ¤, til en Menig 5 Rbd. 84 ¤., Buxer til en Underofficer 3 Rbd. 92 ¤., til en Menig 3 Rbd. 20 ¤., en Munderingskjole til Søetaten 14 Rbd. 57 ¤, en simplere dito 8 Rbd. 78 ¤., en Cavallerikappe 12 Rbd. 36 ¤., en Bais Troie 2 Rbd. 66 ¤.). Som smukke bør fremhæves Cavallerikappen og Søetatens Underofficerskjole; angaaende Klædets Bessaffenhed vil senere være Anledning at tale; det valgte Klæde til de Menige syntes dog at trænge til en omhyggeligere Bes handling under Færdiggjørelsen.

c) Hestetøi og Staldtøi.

Cavalleri-Hovedtøiet til en Priis af 7 Rbd. 64 sk , Staldgrimen 1 Rbd. 34 sk . vare forfærdigede af Sadelmager Schmidt, Arbeidet godt og billigt. Sporemagerarbeidet paa Hovedtøiet og en Ridestang til 2 Rbd. 20 sk , et Par Stigbøiler til 1 Rbd. 76 sk , et Par Sporer til 49 sk , Striglen til 53 sk vare af Krigsraad Pedersen paa Frederiksørfærk og ligeledes godt Arbeide, og Prisen ikke ubillig. Striglen synes dog at kunne være pynteligere ved Nitningerne og Nitthovederne, og tilfredsstillende derfor mindre, ligesom Kardætschen, der ei heller fandtes at være billig.

d) Soddbeklædning.

Det er især denne Artikel, man synes med meest Grund at have forlangt skulde forfærdiges i Garnisonsstederne (omtrent 26 i Tallet), da Fodtøi vanskeligt vil passe, naar det ikke synes til Foden. Imidlertid kan intet Hensyn tages til denne Betingelse ved de betydelige Forraad af Fodtøi, Depotet maa holde i Reserve, og desuden kan man hverken vente de billige Priser eller den nøiagtige Control, hvis Fodtøiet skal udføres selv der, hvor et Detaschement med kun faa Officerer garnisonerer.

De fremsendte Prøver vare vel udførte og af godt Materiale. Støvlerne især til en billig Priis, 4 Rbd. 54 sk . for Parret af Cavalleristøvlerne, 4 Rbd. 32 sk . af Artilleristøvlerne. Infanteristøvoene kostede 2 Rbd. 19 sk . Parret.

e) Bepaakningstøi.

En Tornyster af Sadelmagermester Schmidt, fra Baredepotets Bærksted, var godt Arbeide og Materiale; Prisen 4 Rbd. 57 sk . billig.

f) Lædertøi.

Ligeledes udført af Schmidt i Baredepotets Bærksted; herom gjælder det Samme som om Tornysteren, og Priserne vare ligeledes billige.

g) Lærreder.

Samtlige Sorter vare gode Varer; Prisen vel noget høi, og det sidste Stof, skøndt stærkt Lærred, neppe af tilstrækkelig Barighed for større Sætte.

h) Pynt og Kjendingstegn.

De forskjellige Artikler vare godt udførte og af gode Materiale; men Prisen, der overhovedet synes temmeligen høi ved de fleste Ar-

tifler, var upaalidelig, forsaavidt Uldgarns- og Bomulds-Sagerne kostede lige meget, ihvorvel hiint Stof er mere end dobbelt saa dyrt pr. Pund, som dette, og neppe fylder dobbelt saa meget.

i) Knapper.

Deels af hvidt Metal, deels af Messing. Metallet i de hvide Knapper var temmeligen blødt og maafee ikke stinkornet nok; Udførelsen god i Forhold til de temmeligen billige Priser.

k) Uldne Varer.

Som almindelig Bemærkning om disse gjælder, at de fra Ulsersøds Fabrik fremlagte Gjenstande ere mere holdbare i Farven og finere i Traaden end de tilsvarende Gjenstande fra de andre Fabrikker, hvorimod de staae tilbage for flere af disse i det smukke Udseende, der fremkommer ved Klædets omhyggelige og rigtige Behandling under Færdiggjørelsen (Appreteringen). I denne Henseende befandtes især Modeweg's Fabrik paa Brede og Bruun's paa Bruunshaab ved Viborg at udmærke sig.

Samtlige grovere Varer, som henhøre under denne Afdeling, ere, fra Styrkens Side, af god, flere endog af fortrinlig Bessaffenhed; men, hvad Udseendet angaaer, staae de tilbage mod Udlandets Frembringelser.

Af de ganske simple Kirsaier og Klæder synes Stræffeanstaltneres bedst gennemfarvede, især udmærke de sig i denne Henseende fremfor flere af de tilsvarende Sager fra de private Fabricanter.

Skjøndt Priserne, der vare paaheftede hvert Stykke, vare angivne pr. Alen, maa disse Priser dog antages at gjælde kun ved en Afsetning i hele Stykker.

Det finere $\frac{1}{4}$ Klæde, saakaldet Generalsklæde, og ligeledes $\frac{1}{4}$ Kirsai var ene leveret fra Ulsersød til 4 Rbd. 36 f. for hiint, 4 Rbd. 54 f. for dette; dog svarede $\frac{1}{2}$ Klæde og Kirsaier, hvis Gjennemsnitspris var $3\frac{1}{2}$ Rbd. omtrent hertil. Det fra Modeweg, Bruun og Ulsersød leverede Klæde stod langt over de andre Varer, og blandt Kirsaier udmærkede især et Stykke fra Bruun sig, formedelsi dets fortrinlige Bessaffenhed. Af Ripperbaier havde Stykket fra Ulsersød betydeligt Fortrin for det fra Stræffeanstalterne. Blandt Hestedækketøiet stod Ryesbølle's øverst, og skjelnede sig især fra Carlsens, som var temmeligen simpelt. Det fra Ulsersød fremlagte Kalmuk var en kun meget ordinair Vare til en forholdsmæssigen høi Pris.

h) Vaaben.

Hug- og Støbvaaben fra Frederiksværk vare af upaaflageligt Arbejde og Priserne ikke ubillige, med Undtagelse af Officerssabelen, hvis Pris 14 Rbd. syntes temmeligen høj i Forhold til Arbeidets Beskaffenhed.

Lette Skydevaaben fra Kronborgs Geværfabrik vare, skøndt ikke af første Dvalitet, upaaflagelige, hvad angaaer Arbeidet, som det maatte ventes til Priser, der, under almindelige Omstændigheder, maatte ansees for meget høje.

m) Jernammunition.

Bomber og Granater fra Frederiksværk og Jernstøber Lunde henhøre til Støbegods, og, forsaavidt hine vare tillige udstillede mellem Frederiksværks jernstøbte Sager ville de mellem disse underkastes Bedømmelse. Prisen, som er et vigtigt Moment for industrielle Bedømmelser, var ikke anført.

n) Artilleri-Verjeningstøi.

Det eneste Stykke af denne Art, en Skruedunkraft fra Mechanicus Gamst var fortrinligt Arbejde; men Prisen, 40 Rbd., for høj, til at man kan vente, at dette nyttige Redskab vil komme til almindeligt Brug.

B. Musikalske Instrumenter.

(Bedømmelses-Comitee: Secretair Hartmann, Grosserer N. Gerson, Commerceraad Olsen, Capelmester F. Glæser, Snedkermester A. C. Olsen.)

Instrumentmager C. F. Sønderberg.

647. Et $6\frac{1}{2}$ Octavs taffelformigt Fortepiano, 240 Rbd.
648. Et opretstaaende Pianino, udført af J. M. Westphal.

Instrumentmager H. F. Richter.

649. Et taffelformigt $6\frac{1}{2}$ Octavs Fortepiano, 260 Rbd.

Instrumentmager J. Ulrichsen.

650. Et $6\frac{1}{2}$ Octavs Fortepiano med Jernbaand og Jernaffivning, forjiret med udstuftet Arbejde, 260 Rbd.

Instrumentmager J. Andersen.

651. Et Pianino.
652. Et Pianino efter forandret Construction.

Instrumenter Boesen,

Hillerød.

653. Et $6\frac{1}{2}$ Octavs Fortepiano, 180 Rbd.

Instrumentmager L. F. Elberling.

654. Et $6\frac{1}{2}$ Octavs Fortepiano fra C til G, efter Collarts Construction, med Jernaffijning.

Instrumentmager J. J. Flor.

655. Et næsten 7 Octavs Fortepiano med Jernramme af ny Construction, 300 Rbd.

Marshallske Fabrik.

656. Et $6\frac{1}{2}$ Fygget i fineret Palisandertræes Kasse.
657. Et taffelformigt $6\frac{1}{2}$ Octavs Fortepiano i fineret Palisandertræes Kasse.

Instrumentmager J. N. Gade, senior.

658. Et Fortepiano efter Collart & Comp. i London, hvoraf Indsenderen har forfrevet et Exemplar til Model, 350 Rbd.
659. Et over $6\frac{1}{2}$ Octavs Fortepiano med Metal-Construction, 280 Rbd.
660. Et dito i samme Format uden Metal-Construction, 200 Rbd.
661. Et $6\frac{1}{2}$ Octavs Fortepiano i mindre Form, 180 Rbd.
662. Et lille 6 Octavs, 160 Rbd.
663. En Guitarre med Perlemoers Indlægning, Solbaster, mechaniske Skrue, Hæssen til at stille og strue af, med tilhørende Fouteral.
664. Prober af overspundne Strengte for Violoncel, Bratsch, Violin, Harpe og Guitarre.

Instrumentmager L. Lund.

666. 3 Guitarrer til 24, 22 og 20 Rbd. pr. Stk.

Instrumentmager H. C. Thorsen.

667. En Fløite.

Udenfor Kataloget.

Hofinstrumentmager Hornung.

Et opretstaaende Piano.

Et Fortepiano, udført med Jernramme, overeensstemmende med det Fabricanten tilstaaede Patent.

Et mindre dito.

Elberling.

Et Fortepiano.

En almindelig Udsigt over Fabricationen af musicalske Instrumenter her i Landet, især over den vigtigste Green af samme, Fortepianofabricationen, er allerede givet i Beretningen om Industriudstillingen i Aaret 1840 (See Aartalsberetninger fra Industriforeningen 2den Aargang S. 184), og vi ansee det derfor overflødig her at gjentage disse Bemærkninger. Vi fremhæve ene, at, i Følge Folketællingen 1840, er i det statistiske Tabelværks Rister anført, at i Kjøbstæderne i Kongeriget Danmark findes 20 Fabricanter af musicalske Instrumenter med 16 Medhjælpere, i Hertugdømmene 27 med 19 Medhjælpere, i Alt saaledes i Riget 47 Fabricanter med 35 Medhjælpere. Dog maa bemærkes, at ved Fortepianofabricationen sysselsættes flere Længssvende, især Smedersvende, som saaledes ere anførte under deres respective Læng; vistnok have disses Tal modtaget nogen Forandring, eller i det Mindste ere Fabricanterne anderledes fordeelte, end i 1840, hvor for Slagelse er opført 1 musicalsk Instrumentmager med 11 Medhjælpere, denne er Hornung, hvis Fabrik senere er forlagt til Kjøbenhavn; ei heller er for Hillerød anført nogen Instrumentmager, skjøndt Boesen var allerede der etableret i Aaret 1840. Sidstnævnte var isørigt den eneste udenbys Fabricant, som havde indsendt Arbejder, skjøndt af det anførte Tal 14 falde kun paa Kjøbenhavn, 6 saaledes tilhøre de andre danske Kjøbstæder, 8 falde paa de slesvigiske Kjøbstæder, 17 paa Holstens Stæder, 2 paa sammes Flækker. Af det paa flere Stæder, især af Hoforgelbyggerne Marcusen og Neuther i Apenrade, med saa megen Dygtighed bryne Orgelbyggeri, saaes, i Følge Tingenens Natur, ingen Prøver paa Udstillingen, og vil vel vanskeligen nogeninde fremvises, hvor megen Interesse samme end vilde have.

Det er især Fortepianoer, hvis Fabrication har udviklet sig her i Landet; med Bueinstrumenter indskrænker man sig fornemmeligen til at reparere ældre Instrumenter, og, skjøndt der forfærdiges ikke saa gandske saa blæsende Instrumenter, er dog denne Industri ikke af saa betydeligt Omfang, at den fortjener nogen særdeles Opmærksomhed. Forrige Udstilling fremviste imidlertid nogle ret mærkelige Metal-Blæseinstrumenter; denne Udstilling havde ingen af disse, ei heller de sjældnere forekommende Janitschar-Instrumenter eller Trommer og Paukere.

Det er umiskjendeligt, at Fabricationen af Fortepianoer i de sidste 4 Aar har gjort ualmindelige store Fremskridt her i Landet. Grundene hertil vilde være at søge saavel i Fabricanternes forsøgede Duellighed og

tiltagende Kappelyst, som i de stigende Fordringer hos det musicerende Publicum og de brugbare Forbilleder, hvilke Udlandets Fremskridt i denne Industri frembyder. Fabricanterne have her i Landet naaet et saadant Standpunct, at deres Instrumenter, i det Hele taget, navnlig med Hensyn til Tonen og Spillemaaden, kunne træde i Sammenligning med Udlandets Frembringelser, og da flere af Fabricanterne have været betænkte paa, at levere Instrumenter til forskjellige Priser, hvorved, medens de kostbarere tilfredsstille den mere formuende Deel af Publicum, de til lavere Priser ere aligengelige for de mindre Formuende, er der næppe nogen Tvivl om, at denne Industri vil vedblive at fremblomstre her i Landet.

De udstillede Fortepianoer blive at herregne til tre forskellige Classer.

a. Opretstaaende Piancer.

Med Grund bør man her først nævne Hof-Instrumentmager Hornungs Instrument, der udmærker sig ligesaa meget ved Skjønhed, Styrke og Egalitet i Tonen, som ved en behagelig Spillemaade. Ligesom man i Almindelighed maa erklære dette Instrument for det fortrinligste, der af denne Construction vides at være forfærdiget her i Landet, saaledes troer man specielt at burde fremhæve, at den nederste Octav i Basen er meget klart og tydeligt fremtrædende, og at saaledes Fabricanten har overvundet den store Vanskelighed, som i Almindelighed viser sig ved at gjøre den dybeste Octav paa disse Instrumenter ret tilfredsstillende. Saavel de længere Strenger, som den sidrige Mechanisme, der findes anvendt i Instrumentet, have ført Fabricanten til et saa heldigt Resultat. Kun ved selve Kassen maatte man ønske en smukkere Form. De to smaa saakaldte gevundne Soiler paa deres smalle Fodstykker, under den store Firkant, og de krusede Gefinslister ere uheldige. Prisen for dette Instrument er 450 Rbd.

Derefter bør det af Instrumentmager J. Andersen udstillede Piano af en særegen Construction; J. M. Westphal's Piano, udstillet af Instrumentmager C. F. Sønderberg til en Pris af 350 Rbd., samt endnu et af Instrumentmager J. Andersen udstillet Piano (Patent) anføres.

Disse tre Instrumenter befandtes meget brugbare og gode; det førstnævnte synes dog at være det bedste; det andet af Westphal har en ret klangfuld Tone, men er noget svært i Spillemaaden. Dog har det ikke villet lykkes disse Fabricanter at overvinde den Vanskelighed, som Instrumenternes Form i høi Grad frembyder, med Hensyn til at gjøre den nederste Octav tydelig, især sporedes dette ved sidstnævnte Instrument, hvis hele Bas befandtes temmelig klangløs.

De to Instrumenter af Andersen havde ret smukke Former og vare vel udarbejdede; Westphals Instrument syntes derimod mindre heldigt i Udførelsen.

b) Taffelpianoer.

Det fra den Marschal'ske Fabrik udstillede $6\frac{1}{2}$ Octavs Fortepiano i fin Palisandertræs-Kasse til en Priis af 400 Rbd. og det af Instrumentmager Hornung udstillede Patentpiano, til Priis 320 Rbd., synes at kunne stilles paa lige Linie; forsaavidt man har fundet, at hiint udmærker sig ved Ynde, Naturlighed i Tonen og en let Spillemaade i lige Grad som dette tiltrækker sig en fortrinlig Opmærksomhed ved en klangfuld og tiltrækkende Tone, hvilken især i Discanten findes at have ualmindelig Skjønhed. De to nævnte Instrumenter staae hinanden saa nær, at det synes at blive en Smagsjag for de enkelte Kjøbere, hvilket de ville foretrække. Dog i Henseende til det Ydre maa vistnok Enhver erkjende, at det Marschal'ske Instrument var det eleganteste af alle Fortepianoerne.

Dernæst bør det af J. N. Gade senior udstillede Fortepiano efter Collart & Comp. i London til 350 Rbd. og det af Instrumentmager L. F. Elberling udstillede $6\frac{1}{2}$ Octavs Fortepiano efter Collart's Methode med Jernaffstivning nævnes. Af disse to Instrumenter har Gade's en stærk og fuld Klang, men en noget svær og uegal Spillemaade, Elberling's en behagelig, sjøndt ikke stærk Tone, men en høist tiltrækkende Spillemaade. Hvad det Ydre angaaer, da ere begge godt udførte.

Det af Flor udstillede næsten 7 Octavs Fortepiano fandt man at være af en behagelig og sonor Tone i Mellemoctaverne, hvorimod det er at bemærke, at den øverste og nederste Octav hverken i Egalitet eller Tone stode i Forhold hertil. Det Ydre af dette Instrument var vel udført.

J. N. Gade's Pianoforte Nr. 609 har en kraftig Tone, men en mindre behagelig Spillemaade. Sønderberg's Nr. 647 er vel mindre sonort end det sidstnævnte, men Tonen er udarbejdet med Fjeld og Spillemaaden behageligere. Af de udstillede Instrumenter til høiere Priser maa endnu nævnes Ulrichsens Fortepiano Nr. 650, Priis 300 Rbd. og Richters Nr. 649, Priis 260 Rbd.; dette sidste Instrument er maaffee det blandt de udstillede, hvorved den nyere Tids Fremskridt i Fortepiano-Fabricationen mindst spores. Det mechaniske Arbejde er imidlertid meget godt udført og det Ydre, ligesom ved Ulrichsens og de under denne Rubrik førstnævnte Instrumenter, smukt og godt.

Blandt de øvrige udstillede Instrumenter, som alle ere brugbare og kunne anbefales i Forhold til deres billige Priser, saasom det af Instrumentmager Boesen i Hillerød forfærdigede $6\frac{1}{2}$ Octavs Fortepiano til en Pris af 180 Rbd., de af Instrumentmager Gade leverede Pianoforter Nr. 660 og 661, samt et af Instrumentmager Elberling til en Pris af 170 Rbd., har Boesens fornemmelig tilbraget sig Opmærksomhed med Hensyn til de betydelige Fremskridt den nævnte Fabricant har gjort siden Industrindstillingen 1840.

C) Et $6\frac{1}{2}$ Octavs Strygel

i fint Palsandertræes Kasse er udstillet af det Marschal'ske Fabrik. Dette Instrument har ved sin behagelige og egale Tone samt den fortræffelige Udførelse af Instrumentets Bestandele stadfæstet den velfortjente Anseelse, som dette Fabrik, hvis Stifter har saa stor Fortjeneste af Pianoforte-Fabricationen heri Landet, altid har nydt.

Guitarer

udstillede af Instrumentmagerne J. N. Gade og Lund. Disse anbefale sig ved den Fliid, hvormed de ere udførte og den moderate Pris, der er ansat for samme.

Ogsaa har Instrumentmager Gade fremlagt Prøver af overspundne Strengene, for Violoncel, Bratsch, Violin, Harpe og Guitar. Tilfyneladende ere disse godt bespundne; men, da Strengene, Silken og Sølvtraaden ere indforskrevne fra Udlandet, og Overspindingen kun er en høist ubetydelig Sag, tilhøre de ifkun i ringe Grad den danske Industri.

Endeligen havde Instrumentmager H. C. Thorsen udstillet en Fløite, som var udmærket god og af en reen Intonation.

C. Chemiske Præparater, Parfumaritkler, Sæbe, Olie, Lys, Blyanter, Penne, Lak, Brød, Ol, Eddike og andre Fødemidler, Tobak og Cigarer, Porcelain, Glas, Alabast, Conchylier, Leertoi m. m. Glaslibning.

(Bedømmelses-Comitéen Assessor pharmacie J. Bæch, Theatermaler C. F. Christensen, Professor G. Forchhammer, Apotheker J. Glahn).

Sæbefabricant P. Løve.

1. Prøver af Sæbe.
2. Prøve af lugtende Bænde og Essenser.

Uttekammer L. J. Bjerring.

3. Prøver af Eau de Cologne og Eau de Lavande.

Stolzenberg og Uffhausen.

Altona.

4. Chemiske Præparater.

Acid. mur. crud. opt. 21° B.	Liquor ammon. caust. 0,925.
Acid. mur. puriss. 20° B.	Ol. absinth. ver.
Acid. nitric. crud. opt. 40° B.	Ol. calami ver.
Acid. nitric. fumans 47° B.	Ol. caryophyllor ver.
Acid. nitric. puriss. 30° B.	Ol. juniperi. e bacc. ver.
Aeth. sulphuric. 0,730.	Ol. macides. ver.
Alcohol. sulphuris.	Ol. majorannae. ver.
Calcar. oxymuriat. opt.	Ol. valerian. ver.
Kali caustic. in bacill.	Piperin.
Kali nitric. depur.	Sapo medicat. opt.
Kali nitric. puriss.	Sulphur stibiat. aurant.
Kreosot.	Tannin.

Brødrene Schoustrup's Eddisefabrik.

5. Prøve af bedste Biineddise Nr. 1, 24 Rbd. pr. Dreb., 6 Rbd. 4 Mt. pr. Ant., 20 St. pr. Pot.
 Prøve af bedste Biineddise Nr. 2, 20 Rbd. pr. Dreb., 5 Rbd. pr. Ant., 16 St. pr. Pot.
 Prøve af bedste Biineddise Nr. 3, 16 Rbd. pr. Dreb., 3 Rbd. 2 Mt. pr. Ant., 12 St. pr. Pot.
 Prøve af hvid Dleddise, 9 Rbd. pr. Dreb., 2 Rbd. pr. Ant., 8 St. pr. Pot.
 Prøve af brun Dleddise, 8 Rbd. pr. Dreb., 1 Rbd. 4 Mt. pr. Ant., 6 St. pr. Pot.

Brygger J. E. Jacobsen.

6. Prøver af Lagerøl.

Bagermester C. Rielsen.

7. Prøver af fint Hvedebød.

Pederstrups Tørringsanstalt.

Udsalg i København hos Uttekammer Chr. A. Sorgenfens, Admiralgade 104.

8. Tørrede Grønsager.

J. P. Bech & Interessenter.

9. Prøver af Eichorie af indenlandsk avlede Rodder, 6 og 6½ Rbd. pr. 100 Pd.

Blyantsfabricant P. Frost.

10. Prøver af 24, 18, 15, 12, 9 og 6 Tommers Blyanter.

Conditor Pet. Firmentich junior.

11. 2 Baser med Sukkerblomster.
12. Forskjellige Sukkersager, Deviser og Confiturer.

Conditor H. L. Nehm.

13. Et Stilberi af støbt Sukker 12 Rbd.

Chokoladefabricant Chr. Fr. Kehlet junior.

14. 11 Sorter Chokolade fra 2 Mk. til 8 Mk. pr. Pd. og smaa Rager (24 eller 48 Stkr. pr. Pd.) til 2 Mk. 8 St. pr. Pd.
15. Desert Chokolade i Esker med 12 Stkr., à 2 Mk. 4 St. pr. Esk.

P. Chr. Deichmanns Fabricationshandel.

16. Prøver af forskjellige Sorter Chokolade.

A. L. Bagger.

17. Prøver af Chokolade.
18. Prøver af præparerede Penneposer.
19. Prøver af Lak.
20. Prøver af Carrystof og Cajennepeber.
21. Prøver af Soya.

D. L. Maasfena.

22. Hvide Sparmacetyl, 6 Stkr. pr. Pd., 8 Stkr. pr. Pd.
23. Couleurt Sparmacetyl, 5 à 6 Stkr. pr. Pd. 12 Mk. Pundet.
24. Couleurt Zule-Sparmacetyl, 24 og 30 Stkr. pr. Pd., 12 Mk. pr. Pd.
25. Prøver af fintmalet bruun og guul Sennop, 20 St. og 16 St. pr. Glas.

L. B. Holmblad.

27. Stearin Lys:

Hvide Alterlys dog 7½, 4, 2½ og 1 Pd. pr. Stk.	} 3 Mk. 8 St. pr. Pd.
Hvide Taffellys, fra 3 til 8 Stkr. pr. Pd.	
Hvide Karethlys fra 6 til 8 Stkr. pr. Pd.	
Hvide Bienervognslys 8 Stkr. pr. Pd.	
Hvide Lygtelys, 30 à 40 Stkr. pr. Pd. à 5 Mk.	
Couleurt, 5 Stkr. pr. Pd. à 5 Mk.	
Couleurt, 30 og 40 Stkr. pr. Pd. à 6 Mk.	
Ratlys à 4 St. pr. Pd.	

28. Margarin Lys:

Taffellys fra 3 til 8 Stkr. pr. Pd.	} à 2 Mk. 12 St.
Karethlys fra 6 til 8 Stkr. pr. Pd.	
Lygtelys, 30 Stkr. pr. Pd. à 4 Mk.	

29. Brevlaf Nr. 00 à 2 Rbd. pr. Pd.
 30. Olie: Marvolie à 3 Mk. pr. Pct.
 Glansolie à 25 St. pr. Pot.
 Grøn Oliefæde à 12 St. pr. Pd.
 31. Hornlium Nr. 1 à 26 Mk. }
 dito Nr. 2 à 24 Mk. } pr. Lpd.
 dito Nr. 3 à 22 Mk. }

Branth & Papenhansen.

32. Prøver af la constantia Cigarer, Nr. 4.
 Cuba Cigarer, Nr. 3.
 Cabannos Cigarer Nr. 3.
 Domingo Cigarer Nr. 1.
 Caballero Cigarer.
 Laguayra Cigarer.
 Barela B. & S. Cigarer Nr. 3.
 Imperiales Cigarer Nr. 1.
 Kanafter Cigarer.

Brødrene Rohmell & Schürer.

33. Frictionsstifter i Papirsomslag, simple Papæfter, fine Papæfter, Trææfter og runde Blisæfter.
 34. Frictionslys i Papirsomslag, fine Papæfter og runde Messing-Stuier.
 35. Frictionsfoamp i Papirsomslag, fine Papæfter, lakerede og ulakerede Blisæfter.
 36. Eigtændere i Papirsomslag, fine Papæfter, lakerede og ulakerede Blisæfter; Prøver af lakerede og ulakerede Blisfyrtøier med Lys, samt forskellige Stuier med Perlebrodering.

C. Krüger & Søn.

37. Frictions-Fyrstifter uden Lugt (Patent).

Frederiksværks kongelige Fabrik.

38. 17 Glas med Prøver af forskellige Slags Krudt.
 39. 5 Glas med Prøver af de til Krudtet anvendte Materialer.
 40. Et Glas Salpeter med hele Krystaller.

Hofguldsmed J. B. Dahlhoff.

41. Bornholmste Naturalproducter, samlede af Indsenderen i Foraaet 1844.

Holmegaards Glasværk ved Røstved.

411. Bouteiller og andre Grøntglas-Arbejder,
 412. Hvidtglas til Huusholdningsbrug m. m.
 413. Farvede og flebne Glasvare,
 414. Glasvarer til kemisk og teknisk Brug.
- } til de vedføjede Priser og
 } efter Prisencouranten, med
 } Rabat for Kjøb i Partier.

Glasfliser J. Ronge.

415. Et Speil i Ramme med indflebet Prospect (Frederiksborg) 8 Rbd.
 416. Et Speil i Ramme med indflebet Prospect (Sorgenfri), 6 Rbd.
 417. En rubinrød Pokal med Laag og indflebet Prospect (Kronborg), 9 Rbd.
 418. Et rubinrød Bæger med indflebet Prospect (Vallø) 3 Rbd.
 419. Et rubinrød Bæger med indflebet Prospect (Sorgenfri) 3½ Rbd.
 420. Et rubinrød Bæger med indflebet Bouquet, 2 Rbd.

Alabastrarbejder J. Nr Larsen.

422. 2 Bordopsatser med Frugter af Alabast, à 50 Rbd.
 423. 3 mindre Bordopsatser med Frugter af Alabast, à 10 Rbd.

Instrumentmager N. Nielsen.

424. Et Parti Conchyliearbejder fra 1 Mk. 8 St. til 10 Mk. Stk.

Hofguldsmed J. B. Dalhoff.

425. Et Portrait af Thorvaldsen i Metalramme, 2 Rbd.
 426. Et Portrait af A. S. Ørsted i Metalramme, 2 Rbd.
 427. Thorvaldsens Buste, Terracotta bronzeert, 5 Rbd.
 428. En Hæbe i Terracotta 8 Rbd.
 429. En Hæbe i Terracotta, Carlsbader Iaseret, 10 Rbd.
 430. En Warwic-Bæse af rødt bornholmsk Leer, 8 Rbd.
 431. En Bæse af samme Materiale, 4 Rbd.
 432. „Kjærligheds Aldre“ i Terracotta.
 433. 2 Urtepotter, Carlsbader Iaseret, à 2 Mk. 8 St.
 434. En fin stor Bæse i Terracotta, 4 Rbd.
 435. En fin stor Bæse af rødt bornholmsk Leer, 4 Rbd, 2 Mk.

H. F. Ditto paa lille Bordreusgaard.

436. Spanske Gargouletter, à 4 Mk. Stk.
 437. Vandkølere 1 Rbd. og 1 Rbd. 32 St. Stk.
 438. Vaser 1, 2, 4 og 6 Rbd. Stk.
 439. Blomsterbægere (som Carlsbader) 2, 2½ og 3 Mk. Stk.
 440. Medaillons (af Thorvaldsen), i Terracotta 4 Mk., i Bronce 1 Rbd. Stk.
 441. Gorden-Gesimser fra 4 til 15 Mk. pr. Alen.
 442. Tagsteen, sorte, 50 Rbd. pr. 1000 Stk.
 443. Tagsteen, hvide, 50 Rbd. pr. 1000 Stk.
 444. Tagsteen, almindelige, til Havnepriis.
 445. Muursteen, idfaste, 1½ St. og større 4 St. pr. Stk.
 446. Muursteen, accurate (behandlede paa en Maskine), 3 à 8 St. Stk.
 437. Smaa Gulvsten, fra 4 Mk. til 2 Rbd. 32 St. pr. □ Al.
 448. Ottekanter Gulvsten, 3 Mk. pr. □ Al.
 449. Forskjellige Urtepotter.

P. Ipsen.

450. 3 forskellige Gargouletter eller Vandlølere, à 10 Mk.
 451. Thorvaldsen's Medaillon 5 Mk.
 452. 4 Blomstervaser, 5 og 10 Mk.
 453. 4 Tobaksdaaser, 40 og 48 St.
 454. Blomsterbægere à 2 Mk. 12 St.
 455. 4 forskellige Frugt-Afslætter à 2 Mk.
 456. Skriveblokke à 5 Mk. 8 St.
 457. Urtepotter af flere forskellige Størrelser, fra 12 St. til 64 St.
 458. Prøver af Hvidebædere à 10 St.

Brødrene H. F. & C. Spies.

København.

459. Prøvesamling af brændte Leersager til Huusholdningsbrug.

Agent H. S. Dithmer.

København ved Helsingør.

460. En Blomstervase.
 461. En Hestekrybbe.
 462. En Hestereen.
 463. En Dørgeset.
 464. En Solbænk og Consol.
 465. Et Par Krokussten.
 466. 10 forskellige Gesteinssten.
 467. Prøver af udfaste Sten og Hæder.
 468. Prøver af Hæder i forskellige Former, glaserede og matblaae Tagsten, Mønstre, almindelige og udsøgte, samt blaae.

Meteorologisk Instrumentmager Julius Nissen.

557. Et Parti Glasapparater til kemisk og fysisk Brug, til forskellige Priser.
 558. Små Glasflasker fra 9 Mk. til 6 Rbd. pr. 100 Stk.
 559. Glasine til udstoppede Dyr og Broderier fra 1 Mk. til 1 Rbd.
 560. Naale med Glasbædere, 4 Mk. 8 St. til 5 Rbd. pr. 100 Stk.
 561. Decimal- og Duodecimalstokke, fra 8—15 Mk.

Kongelige Porcellainsfabrik.

582. En Vase med Vasrelief, Viscuit af Bisfen, 30 Rbd.
 583. En Figur, Ganymed, 12 Rbd.
 584. En Figur, Kristus, 10 Rbd.
 585. En Figur, Daabs-Engelen, 10 Rbd.
 586. En Figur, Kristus den Fjerde, 10 Rbd.
 587. En Figur, Mercur, 10 Rbd.
 588. En Figur, Synderengen, 10 Rbd.
 589. En Figur, Byron, 10 Rbd.

590. En Figur, Amor med Lyren, 4 Rbd.
 591. En Figur, Thorvaldsen, 10 Rbd.
 592. En Væste af Kongen, 7 Rbd.
 593. En Væste af Dronningen, 7 Rbd.
 594. En Væste af Dehlenschläger, 5 Rbd.
 595. 2 Vasreliefs, Dag og Nat, à 64 f.
 596. 4 Vasreliefs, Aarstiderne, à 80 f.
 597. Et Vasrelief, tre Genier, 80 f.
 598. Et Vasrelief, Aarets Genius, 80 f.
 599. Et Vasrelief, Kjerlighedens Aarner, 2 Rbd., 64 f.
 600. Et Vasrelief, Juleglæderne, 1 Rbd.
 601. 2 Vasreliefs med Guldkant, Dag og Nat, à 1 Rbd. 32 f.
 602. 4 Vasreliefs, med Guldkant, Aarstiderne, à 1 Rbd. 64 f.
 603. Et Vasrelief med Guldkant, Juleglæderne, 2 Rbd., 64 f.
 604. Et Vasrelief med Guldkant, Hymen og Amor, 1 Rbd.

Brøget.

605. En Delfinbæse med Blomster og Decoration, 120 Rbd.
 606. En Nebelbæse med Blomster og rigt Guld, 25 Rbd.
 607. En Nebelbæse med Prospect og glat Guld, 36 Rbd.
 608. En oval Terrin, Roccoco: og Guld-Decoration, 20 Rbd.
 609. Et ovalt Terrinfad med Roccoco: og Guld-Decoration, 6 Rbd. 64 f.
 610. 2 runde Fæde med Roccoco-Decoration à 5 Rbd. 64 f.
 611. 2 ovale Fæde med Roccoco-Decoration, à 5 Rbd. 16 f og 7 Rbd. 64 f.
 612. Et ovalt Ragoutfad, Roccoco-Decoration, 11 Rbd.
 613. 2 ovale Ragoutfæde. Roccoco-Decoration, à 8 Rbd.
 614. 2 Sauceskåle med Fæde, Roccoco-Decoration, à 7 Rbd.
 615. Et Salattfad, Roccoco-Decoration, 3 Rbd. 16 f.
 616. 2 Confectfæde som Musling, Roccoco-Decoration, à 4 Rbd. 48 f.
 617. 2 ovale Confectfæde med Forzringer, à 4 Rbd. 64 f.
 618. 6 dybe Tallerkener, Roccoco-Decoration, à 1 Rbd. 48 f.
 619. 6 flade Tallerkener, Roccoco-Decoration, à 1 Rbd. 48 f.
 620. 6 dybe Desfertifallerkener, Roccoco-Decoration, à 1 Rbd. 48 f.
 621. 6 flade Desfertifallerkener, Roccoco-Decoration, à 1 Rbd. 32 f.
 622. 8 Tallerkener med Blomster og bred Guldkant, à 5 Rbd.
 623. 4 flade decorerede Tallerkener til 3 Rbd. og 4 Rbd.
 624. 2 Klobekander med Decorationer, à 7 Mk. og 2 Rbd.
 625. 2 Punschekander med Decorationer, à 5 Rbd. og 5 Rbd. 32 f.
 626. 2 mindre Punschekander med Decoration, à 4 Rbd. og 4 Rbd. 32 f.
 627. 10 Par forskellige Kopper.
 628. 4 Bægere med Landskaber, 2 Par à 3 Rbd. 48 f og 2 Par à 3 Rbd. 64 f.
 629. 4 Par Bægere med Landskaber, 2 Par à 4 Rbd. 48 f og 2 Par, à 5 Rbd. 48 f.
 630. Et ovalt Skrivetøi med Blomstermaleri, 20 Rbd.
 631. 2 mindre Skrivetøier med Blomstermalerier, à 3 Rbd. 32 f.
 632. 2 Skrivetøier, à 2 Rbd. og 1 Rbd. 64 f.
 633. 2 Blomsterbægere, rigt Guld, à 4 Rbd. 48 f.
 634. 2 mindre Blomsterbægere, à 2 Rbd. 32 f.

Forskjellige mindre Gjenstande, som: Theeflee-Bakker, Ring-Bakker, Bouquethol-
dere, Flacons, Stoffeknapper, Parasolknapper, Saltkar, Knivstakter,
Knivbukke, Spindekrutter, Eggebagere, og Duffehoveder.

Endvidere:

1210. En decoreret og forgyldt Blomstervase, 300 Rbd.

Instrumentmager J. N. Gade sen.

665. Prøver af tilberedt Colofonium.

Det kongelige Bryghuus

1177. Bittert, hvidt Martssøl Nr. 1 og Nr. 2.

1178. Dansk Porter fra 1842.

Cloetta Mini & Comp.

1179. 2 Sorter Limonade-Extract.

1180. 2 Sorter Lodbj-Extract.

1181. 7 Sorter Punsch-Extract.

1182. 7 Sorter Liqueur.

1183. Biskop-Essens.

1184. Cardinal-Essens.

Løvetandsfabricant Joh. Fred. Böttger.

1185. Prøve af Løvetand, à 12 Rbd. pr. 100 Pb. og af Roden i frisk, tørret
og brændt Tilstand.

Tobaksfabricant J. M. Schiøtz.

1186. Prøver af Snustobak:

Double Mops-Carot, à 8 Mk. 12 $\frac{1}{2}$ og 8 Mk. pr. Pb.

Robillard Rapé, à 5 Mk. 12 $\frac{1}{2}$ og 5 Mk. pr. Pb.

Carott, à 5 Mk. 12 $\frac{1}{2}$ og 5 Mk. pr. Pb.

Hollandais Rapé, à 4 Mk. 12 $\frac{1}{2}$ og 4 Mk. pr. Pb.

Bestindiff Rapé, à 5 Mk. 12 $\frac{1}{2}$ pr. Pb.

Rapé de Paris, à 4 Mk. 12 $\frac{1}{2}$ og 4 Mk. pr. Pb.

Aromatisff, à 3 Mk. pr. Glas.

Glarmester P. D. W. Fischer.

1207. En Glas thermometer-Scala med indbrændt Forgyldning.

1208. Prøve af mat Indbrænding paa Glas til Corridorvinduer, Jalousier
eller Fignende.

1209. Et Glasmaleri (Madame) malet af Malermester S. W. Holm.

J. H. Wilms,

i Hensborg.

Prøver af Eddike.

Betydningen af de under denne Rubrik samlede Næringsveie maa ei mindre erkjendes, end Vanskeligheden af nogenlunde at angive baade sammes Omfang og hvormange af Landets Indvaanere dermed sysselsættes. Overgangen fra en Præparation blot til eget Huusbrug, f. Ex. ved Bagning og Brygning, derfra tillige til Afsetning, endelig til udelukkende Næringsvei, ved hvilken Afsetningen enten kan være beregnet paa den nærmeste Omgivelse, eller endog til Udsælf, er ofte saa umærkelig, ofte temporair, saa at den industrielle Statistik enten giver aldeles ingen Data eller kun høist ufuldstændige. Vi kunne saaledes vel anføre, at i Riget fandtes Aar 1840 1586 Bagerer (deraf 452 i de danske Kjøbstæder, 103 paa Landet, 772 i Hertugdømmernes Kjøbstæder og Flækker, 250 paa Landet), 255 Bryggere (62 i de danske Kjøbstæder, 15 paa Landet, 169 i Hertugdømmernes Kjøbstæder og Flækker, 9 paa Landet), 764 Brændeviinsbrændere (deraf 348 i de danske Kjøbstæder, 9 paa Landet, 386 i Hertugdømmernes Kjøbstæder og Flækker, 31 paa Landet) o. s. v.; men disse Tal, hvor interessante Oplysninger de end i visse Henseender give, svare ingenlunde til det Antal Producenter, hvorved man vel bør forstaae kun de, som udelukkende drive saadan Næringsvei; thi i det Mindste Brændeviins- og Æltilvirkningen er ofte forbunden med Kjøbmandshandel, Bagerhaandteringen paa Landet med Krohold. Egnende Betragtninger lade sig anstille over Teglbrænderierne, Kalkbrænderierne, Pottemagerierne; paa mange Steder ere faste Næringsbrug for saadan Industri, paa andre Steder er Productionen en Binæringsvei, især ved Siden af Landbrug, ofte aldeles temporair. Vi ville derfor forbigaae at opregne dem, der sysselsatte sig med Næringsbrug, der kunne henføres til denne Rubrik, men bemærke ene, at mangt af samme aldeles ikke var repræsenteret, paa Udstillingen. Dette gjælder især om een af de for Danmark, som Kornland, vigtigste Productioner, Brændevin, og andre, f. Ex. Brød, Æl o. s. v. der vare kun ufuldkomment repræsenterede; ogsaa Landproducter, f. Ex. Ost, som ved de Bestræbelser, man har gjort for at forædle samme, have vundet Interesse, fattedes, skøndt en saadan Forædling ogsaa kan faae stor industriel Betydning. Dog det er vel rettere at henlede Opmærksomheden paa hvad, der fandtes, end fremsøre Klager over hvad, der fattedes.

Tilvirkningen af Sæbe her i Landet drives i Kongeriget (Aar 1840) af 17 Sæbesydere, hvoraf 11 ere etablerede i Kjøbenhavn, 4 i de øvrige Kjøbstæder, 2 paa Landet, i Hertugdømmerne af 21, deraf 18 i Stæderne og Flækkerne, 3 paa Landet; altsaa i Alt af 38, som havde 28 Medhjælpere, herved forstaaes dog ikke det vistnok langt betydeligere Antal Arbejdskaarle, der, som Dagleiere, ere sysselsatte ved

en saadan Fabrication. Ved Siden af disse Fabrikers Productioner, der har tjent til for største Delen at forsyne Landet, da Udførslen fra Kongeriget var 97 $\frac{3}{4}$ Td. grøn Sæbe og 11357 Pd. hvid Sæbe, medens Indførslen var 49394 Pd., fra Hertugdømmerne udførtes 99503 Pd. og 1287 Tdr., medens der indførtes 47783 Pd., maa vel noget regnes som frembragt ved Huusindustri, dog kun til eget Brug, en Huusindustri, som dog vel rigtigt er i Aftagende. Af den sædvanlige grønne Oliesæbe var kun fra et Fabrik, L. P. Holmblads, indleveret en særdeles tilfredsstillende Prøve, Nr. 30. Løve havde udstillet en Harpirsæbe til at vadske med i Søvand; den skummede virkelig ved dette, men efterlod en Deel uopløselig Harpir, der gjorde Hænderne klæbrige paa en ubehagelig Maade; den rensede imidlertid det deri vadskede Tøj fuldkomment vel.

En Sidegreen af Sæbefabricationen er Tilvirkningen af Toilet-sæber. Løves mangfoldige Prøver af disse, der ei mindre udmærke sig ved indre Dødtet end ved et meget elegant og varieret Ydre, tillige med hans øvrige Parfumatikler af lugtende Bænde, Røgelser o. desl., ere allerede fordeeltigt bekjendte fra forrige Udstilling.

L. J. Bjerring har stillet sig som Opgave at levere det saakaldte Eau de Cologne og Eau de Lavande til en saare billig Pris; hans Formaal synes fuldeligen at være opnaaet ved de, i Forhold til Prisen, særdeles gode udstillede Væarer.

Nærværende Udstilling frembød ikke flere Prøver af saadanne Parfumatikler, som nu i Mængde forfærdiges her. Det er almindeligt, at disse forsynes med franske Etiquetter o. desl., som give dem et udenlandskt Udseende; imidlertid tilhøre de ikke desto mindre den indenlandske Industri.

Chemiens Udvikling og store praktiske Anvendelighed har fremkaldt mangfoldige Fabricationer, som forhen dreves af Apothekerne, men kun i ringe Udstrækning. Det er desuden ingenlunde Apothekernes Sag at tilvirke disse Producter, udenfor hvad behøves som Medicamenter; men deres Anvendelse er langt større, f. Ex. i Farvekunsten og ved flere andre Næringsbrug. Saaledes ere større kemiske Fabrikker fremkomne. Vi have en saadan, for enkelte vigtige Artikler, i Grosserer J. Dwen's, som dog denne Gang ligesaa lidet, som i Aaret 1840, havde fremsendt Prøver af dens Producter. Derimod havde Stolzenberg og Uffhausen hidsendt flere Artikler fra deres Fabrik i Altona, som maa skee er den By, hvor en saadan Fabrik lettest kan bestaae, da den i Hamborg har et saa betydeligt Marked saavel for Indkjøbet af de til Fabrikken nødvendige Raaproducter, som for Affættningen af Fabricaterne. Ifølge en detailleret Meddelelse om Productionen og Affættningen for

eet Aar (1843) er denne saare betydelig. Fabrikken havde denne Gang fremsendt især Præparater til techniskt Brug, dog ogsaa nogle pharmaceutiske Artikler. I det Hele svare de til deres Priis, som var angivet i en vedlagt Priiscourant, nogle s. Ex. Acid nitric. sumans vare endog særdeles billige. De Syrer, som udgaves for rene, holdt fuldkommen Prøve. Etheren var, som den almindelige i Handelen forekommende, ikke fri for Spiritus. Kali nitri purissimum var fuldkomment reent og ikke dyrt. Chloralkali var derimod dyrere end den almindelige, uden at være bedre. De ætheriske Olier eller Essenserne vare tildeels meget gode, tildeels meget billige; men da af mindre reen Lugt.

Eddikefabricationen, som her sysjelsætter (1840) i Kjøbenhavn 2 Eddikebryggere, i de danske Kjøbstæder udenfor Kjøbenhavn 1, i Hertugdømmernes Kjøbstæder og Flækker, 21 Eddikebryggere, ialt saaledes 24, var repræsenteret ved de fra to Fabricanter udstillede Prøver. Brødrene Schoustrup her i Kjøbenhavn arbeide efter den ældre Methode; deres Eddike var reen af Lugt og Smag og af tilbørlig Styrke. Forskjellig fra denne ældre Methode, i Følge hvilke Mæskningen, der skal forvandles til Eddike, udsættes i aabne Kar i Eddikestuen for en Temperatur af 15 til 20 Gr. Reaum., er den nyere, ved hvilken man anvender særegne Gradverkar, fyldte med Høvlspaaner, i hvilke Mæskningen langt mere komme i Berøring med Luften, saa at deels herved, deels ved den høiere Temperatur, man anvender, Eddikedannelsen gaaer for sig i 2 til 3 Dage, medens man forhen anvendte flere Uger; med Grund kaldes denne derfor Hurtig-Eddikefabricationen. Den af Wilms i Glensborg indsendte Prøve var formodentligen tilberedt efter denne Methode, der sandsynligviis efterhaanden vil fortrænge den ældre, kostbarere. Eddiken udmærkede sig ved en særdeles Reenhed og Styrke, samt ved en overordentlig billig Priis; 9 Dele af samme mættede 1 Deel tørt fulsuurt Kali.

Oldebrygningen synes at burde være i Danmark, som et Kornland, af væsentlig Betydning, og Oldebruget er ogsaa særdeles stort. Dog, forsaavidt Productionen stæer ifkun til eget Brug, saaledes som næsten overalt paa Landet er Tilfældet, hvor Behandlingen er som oftest saare slet, bliver Tilvirkningen ingen industriel Gjenstand; ei heller har Oldebrygningen i de fleste Kjøbstæder stort at betyde, da samme oftest drives kun for Brandeviinsbranderiernes Skyld og i Forening med diske, og Productet er derfor maadeligt. Kjøbenhavn, Helsingør og et Par andre af vore Kjøbstæder gjøre vel en Undtagelse, forsaavidt der leveres godt Huusholdningsøl; ogsaa udføres en Deel saadant fra Kjøbenhavn til de øvrige Kjøbstæder; men en Production, som Englands af Porter og Ale, Gothenborgs af Porter, Bayerns af Lagerøl,

eller selv Stettins, findes ikke i Danmark i nogen mærkelig Udstrækning, hvormeget end Forholdene maatte synes at begunstige samme. Dog enkelte i denne Retning drevne Bryggerier findes her i Landet, og fra eet af disse, Langes i Altona (Bos's Nachfolger) var sendt en betydelig Samling af forskjellige Prøver til Udstillingen i 1840. Til denne var af saadanne mere værdifulde Øsorter fremsendte Prøver fra Brygger Jacobsen og det kongelige Bryghuus ved Langebro. Førstnævnte har angivet, at hans Fabricat er Resultatet af nogle mindre Forsøg, hvortil han har maattet indskrænke sig, da han savner en underjordist Lagerfjelder til Ølets Bevaring. I en saadan, mod Varmen beskyttet Lagerfjelder vedligeholdes under Eftergæringen, som maa gaae for sig yderst langsomt, en stadig Udvikling af Kulshyre. I indværende Aar (1845) vil han komme i Besiddelse af en god, underjordist Kjelder, og saaledes see sig i Stand til at skaffe sit Lagerøl alle de væsentlige Egenskaber, som udmærke det bayerske Øl. Imidlertid befandtes den udstillede Prøve at være af god Beskaffenhed, hvilket ogsaa gjælder om Marismaanedes-Ølet fra det kongelige Bryghuus, hvorimod den sammestedsfra indsendte Porter ikke kan ansees for en bedre lyftet Efterligning af det engelske Fabricat, end man paa mange andre Steder træffer.

Lignende Bemærkninger, som vi have anstillet om Ølet, gjælder Brødet. Dette vigtige Næringsmiddel tilvirktes i de fleste Huse udenfor Hovedstaden til eget Brug og er saaledes ingen industriel Gjenstand. Naar imidlertid Bageriet alt mere og mere øves, som særskilt Næringsvei, og Brødet ei blot bages, men ogsaa tilberedes og senere forhandles af de i Kjøbstæderne og hist og her paa Landet etablerede Bagere, er allerede en vigtig Industri i Gang; men den kan og bør høre sig til et høiere Standpunct i et Kornland, der ei blot bør forsyne sig selv med Brød, og det af fortrinlig Beskaffenhed, men ogsaa saaledes bearbejde Naturproductet og derved give dette en forhøiet Værd, som Udførselsartikel. En saadan Udførsel finder ogsaa Sted; Aar 1843 udførtes fra Kongeriget alene 3192293 Pd. Hvedebrød og 264467 Pd. Rugbrød, medens Indførslen var 11464 Pd; fra Hertugdømmerne udførtes 1168625 Pd. og til en Værdi af 1907 Rbd., medens der indførtes 44070 Pd. I denne Henseende komme dog især enkelte Brødsorter (Biscuit og Cakes) i Betragtning, og de foregaaende Udstillinger have fremviist fortrinlige Prøver af disse, nemlig Udstillingen i 1836 fra Hambro & Søn's Mølle paa Christianshavn, og sidste Udstilling fra Lange i Altona. Imidlertid er Forlangendet om godt Brød til dagligt Brug væsentligen steget i senere Aar, og man har oftere beklaget, at vi i denne Henseende stode tilbage ei blot for London og

Paris, men selv for Hamborg. Betingelsen er vistnok at have gode gode velrensedte Kornvarer, og den indenlandste Hvede, som her salbydes, tilfredsstiller ingenlunde almindeligen denne Fordring; men, om ogsaa den østersøiske Hvede, hvoraf en betydelig Mængde tilføres Hovedstaden, forbruges vel fornemmeligen af Bagerne, bliver dog dens gode Formaling, dens videre Behandling o. s. v. Gjenstande for vigtige industrielle Bestræbelser her i Landet. Vi saae fra Bager L. Nielsen flere Prøver paa forskjellige Brødsorter, som dagligen fornyedes, og derved et mærkeligt Exempel paa hvilke Forbedringer et enkelt Næringsbrug kan modtage; thi, at vi nu ved ham have faaet Brød, lig det, der falsholdes i London og Paris, vil ingenlunde være uden Følge for Brødtilvirkningen i Almindelighed, ved den naturlige Concurrence, som maa opstaae, naar saaledes et Exempel er givet. Denne Industri vil dernæst fra Hovedstaden udbrede sig til Kjøbstæderne, af hvilke iffun Helsingør producerer fortrinligt Brød. Vi nævne her i Forbigaaende, at intet Hvedemeel, Gryn eller desl. var udstillet, ihvorvel denne os saa nærliggende Forædling af vore Kornvarer fortjener i industriel Henseende al Opmærksomhed.

En langt mindre Industri, men som ogsaa kan faae Betydning med Hensyn til Landbruget, er tørrede Grønsager, af hvilke Tørringsanstalten paa Pederstrup havde indsendt en Prøve af tørret Grønkaal. Behandlet paa en passende Maade, erstatter den saare vel den friske Kaal, enten som stuvet, eller som Søbekaal. Saaledes viser det sig, at Kaalen er tørret med Omhyggelighed, og Sagen fortjener, som noget Nyt, al Opmærksomhed; især ville saadanne tørrede Grønsager faae Betydning som Skibsprovioner. Man maa derfor ogsaa ønske, at Fabrikken ikke havde indskrænket sig til at udstille denne ene Artikel, men ogsaa givet Prøver af flere af dens Producter (den leverer ligeledes tørret Hvidkaal, Spinat og Syrer), nogle af disse synes nemlig ogsaa at kunne komme til Brug i Huusholdninger tillands.

Kaffesurrogater synes at have ringe Betydning, nu da Kaffeens Pris er saare lav. Imidlertid har Almuen, især i Jylland og Hertugdømmerne, vænnet sig til Cichorie, og flere Familier, endog i Hovedstaden, blande deres Kaffe med Lovetand. Da Naturproductet er indenlandskt, begrunder sig herved en Production, som ikke er af aldeles ringe Udstrækning. Altona=Cichorie er en endog temmeligen bekendt Handelsvare, og i adskillige af Nørrejyllands Kjøbstæder findes Cichoriefabriker, hvilke dog for en stor Deel maae antages at tilvirke Cichoriekaffe af indførte Cichoriesødder, hvorfor der ogsaa ved kongl. Resolution af 25de Mai 1836 er tilstaaet Cichoriefabricanterne i Kongeriget Danmark indtil videre den Begunstigelse, at det godtgjøres den

af dem erlagte Indførselstold for fremmede Cichorierødder, ved Udførslen af Cichoriekaffe, efter Forholdet af lige Vægt Cichorierødder mod Vægtten af den udførte Cichoriekaffe. J. P. Bache havde derimod fremlagt, ved Siden af de færdige Barer, tillige Rødderne; vi saae derved en god og billig Prøve af indenlandsk Cichorie. Ligeledes repræsenterede Joh. Fred. Böttgers Prøver af Løvetand denne Fabrication.

Den i Udlandet saa bekjendte Fabrication af Conditorsager, hvorved man ei blot stræber at tilfredsstille Gænen, men ogsaa Diet, har tilført og tilfører os mange Artikler, og man maa saaledes erkjende det Fortjenstlige i Forsøget her i Landet at producere flere saadanne Sukkersager. De af P. Firmenich udstillede Prøver vare særdeles vellykkede og tiltrak sig megen Opmærksomhed. Derimod syntes Nehm ved det af ham udstillede Skilberi ikke at have overveiet, at Tid og Plid upassende anvendes paa et saa utafnemmeligt Materiale, som det, han har havt til Disposition.

Den billige Pris paa Cacaoen og øvrige Indgrebenser, som iblandes de Chokoladesorter, der gaae i Handelen, har betydeligen udbredet Forbruget af disse. Enkelte Fabriker, hvorved Damp eller Hestekraft anvendes til Cacaoens Blanding og Sammengniidning med Sukkeret o. s. v., have saaledes en betydelig Udstrækning, og flere Handlende, især Urtekræmmere, drive ligeledes ved Siden af deres egenlige Næringsvei, Chokoladefabricationen. Saaledes havde C. F. Rehlet jun., Deichmann's og Wagger's Fabriker udstillet mangfoldige Prøver af Bonitet svarende til de forskjellige Priser. Ogsaa ved disse Artikler er en vis Elegans i Emballagen bleven Mode, og i denne Henseende udmærkede især sig Sidstnævntes Fabrik.

Lysstøberierne ere, som bekjendt, i de sidste 20—30 Aar skredne betydeligt frem; tidligere fik man en stor Deel Lys fra Udlandet (især Rusland) og fra Christiansfeld. Dog var den udstrakte Fabrication af almindelige Tællelys ikke repræsenteret, ei heller fandtes Børlys, som fabrikeres omtrent i den Mængde, at Forbruget tilfredsstilles; der indførtes nemlig i Aaret 1813 til Kongeriget 159 Pd., medens 733 Pd. udførtes, til Hertugdømmerne indførtes 3223 Pd., udførtes 2748 Pd. Derimod ere ogsaa i dette Aar fremkomne nye Artikler, ved Spermacet, Stearin og Margarinlysene. Førstnævnte af Maassena ere, med Hensyn til Materialets Pris, for dyre til at finde almindelig Anvendelse, uagtet deres smukke Udseende; de ere nemlig omtrent 25 pCt. mindre dyre end Stearin, Margarinlysene og sædvanlige gode Tællelys. De kunne saaledes ikke concurrere med Børlysene, hvorimod de to andre Sorter ere billigere. Fabricationen af disse er derfor i den sidste Tid betydeligen tiltagen, i afvigte Aar (1843) ved An-

læget af to Fabrikker, hvoraf den ene dog ikke var repræsenteret. Margarinlysene staae kun i Udseende tilbage for Stearinlysene. Som et Biproduct ved Fabricationen af Stearinlysene, fremkommer Glainen, en Ole, som med Tiden maaskee vil finde Anvendelse til Andet end blot Sæbefabrication; foruden denne var ogsaa en særdeles klar og smuk Marvolie udstillet af Holmblad. Vi saavde iøvrigt Koolie og de øvrige Olieforter, som Landets Oliemøller producerer, som oftest af fortrinlig Godhed, ligesom ogsaa Raffineringen af Koolie skeer med Omhu. Ogsaa denne Forædling af et Landproduct, Rapsen, er af stor industriel Betydning, thi endnu af den Udstrækning, man kunde ønske, for saavidt en Deel Raps udføres, saaledes i Aaret 1843, 97 550 Tdr. fra Kongeriget, 129 626 Tdr. fra Hertugdømmerne.

Holmblad havde endvidere udstillet fortrinligen god Viin, der var lys og klar. Hans Lak, hvoraf dog kun den fineste Sort (Nr. 00) var udstillet, var ligeledes fortrinligt. Ogsaa befandtes Baggers Seglak og Dryppelak at være af reen Farve, letflydende og af passende Brændbarhed.

Tobaksfabricationen har faaet et betydeligt Opsving ved det umaaelige Forbrug af Cigarer, som for en stor Deel forfærdiges her, dog under fremmede Navne. En betydelig Samling af Prøver var udstillet fra Branth og Pappenhausen; samme vare i Almindelighed godt spundne, men af meget forskjellig Dvalitet, svarende til de forskjellige Priser; disse, som vare opgivne Comiteen, vare særdeles billige; men kunne her ikke meddeles, forsaavidt Fabricanterne troe herved at skade Detaillisterne, der forsyne sig fra dem. Schioth's Snuustobaffer vare i Almindelighed heldige Efterligninger af udenlandske Varer af dette Slags. Tobaksfabricationen var saaledes dog kun ufuldstændigen repræsenteret, ihvorvel her i Landet findes mangfoldige Tobaks- og Cigarfabrikker, og af Tobaksblade indføres til Kongeriget alene omtrent 2½ Million Pd. aarligen, hvilke maae antages her at blive forarbejdede; Tilførslen af fremmede Tobakker, vel fornemmeligen af de kostbarere Sorter, er nemlig kun ringe i Modsætning hertil; i Aaret 1843 indførtes i Kongeriget 62180 Pd. Røgtobak og Skraatobak, 1212 Pd. Snuustobak og 19710 Pd. Cigarer; til Hertugdømmerne indførtes ligeledes omtrent 2½ Million (2493073) Pd. Tobaksblade, af fabrikeret Røg- og Skraatobak 69326 Pd., af Snuustobak 6980 Pd. og af Cigarer 3579 Pd.

En tilsyneladende ringe Artikel, Frictionsstifter, har udviklet sig til en betydelig Fabrication. Det er bekendt, at disse for flere Aar siden tilførtes os, men vare da af ringe Dvalitet; snart eftergjordes de; men, da Brørene Rohmell og Schürer anlagde herfor en egen-

lig Fabrik, bleve de væsentligen bedre, regelmæssigere af Form og solgtes til mærkeligen billigere Priis. Nu har deres Fabrik en betydelig Udstrækning og leverer tillige mange forskjellige, ret smagfulde Etuer, deels til Fyrstifterne, deels til Cigartanderne og de senere fremkomne Frictionslys. Den ubehagelige Svovllugt, som de nævnte Sager have, undgaae Krüger & Søn ved de af dem opfundne Fyrstiffter, hvorpaa de have Patent; imidlertid vare disse betydeligen dyrere og taale ikke godt Fugtighed, og kunne ved deres høie Priser aldeles ikke concurrere med Rohmell & Schürers Frictions-Svovlsfifter.

Fra B. Frost's Fabrik paa Nørrebro, som i adskillige Aar har været etableret, var indleveret flere Prøver af Blyanter til Brug for Haandværkere. De anvendes almindeligen af Lærere, og findes fortrinlige til deres Brug.

Krudtet, som var udstillet fra Frederiksbærks Fabrik, tilligemed de raae Materialier til samme, fandtes allerede paa Udstillingen i Aaret 1840. Disse Prøver vare af samme Art som de sidst udstillede, nemlig af gode og rene Materialier.

Musikalsk Instrumentmager Gade's Colifonium er en Artikel, som viser, ligesom hans forhen nævnte Strenger, at han gjør sig Flid for at forsyne Musikerne med flere Requister, udenfor de af ham forfærdigede Instrumenter.

Medens der, som nævnt, savnedes Prøver af indenlandsk Brændevin og Spirituosa, fandt man udstillede en Deel spirituose Extracter, Liqueurer, Essenser og syltede Frugtsafter fra Cloetta, Mini & Comp. Hine ville sandsynligviis holde de kostbarere Sorter, som tidligere indførtes fra Udlandet og betales med meget høie Priser, borte fra Markedet. Derved, at Etablissementet kan tillave de i større Qvantiteter forbrugte Gjenstande efter en mere udstrakt Maalestok end Andre, er det at vente, at disse ville være af bedre Bessaffenhed, end det ofte er Tilfældet, hvor samme tilberedes af Udsælgerne i smaae Qvantiteter og af mere middelmaadige Bestanddele. De syltede Frugtsafter vare fortrinlige og kunne tjene som en Prøve paa en Industriegreen, der vistnok betydeligen kunde udvides, og blive en endog ikke uvæsentlig Udsøfelsesartikel, navnlig danske Syltetøier. Gist og her er denne Industri begyndt at fremkomme, ved at flere af vore Urtekræmmere have tillabet af indenlandske Frugter disse Artikler, og Udsøfelsen, om ikke betydelig (for Aaret 1843 fra Kongeriget 181 Pd.), tør vel antages at være i Tiltagende; fra Hertugdømmerne udførtes af Syltetøier, Confect og Saffertøi for 380 Rbd., medens Indførslen var 16 366 Rbd.

De af Dalhoff under Nr. 41 udstillede Naturalproducter, henviser os til den Naturrigdom, som er tilstede paa hiin lille Klippe, og

som, skøndt længe Gjenstand for Opmærksomheden og for flere omhyggelige Undersøgelser, dog endnu ikke i fuldt Maal synes afbenyttet.

Vi nævne her først de af Dahlhoff selv, af bornholmskt Leer udførte Kunstarbejder. De vare stærkt og godt brændte, og udmærkede sig endvidere ved den kunstneriske Udførelse, vi ere vant til at see ved ethvert Arbejde, der udgaaer fra denne Mands Hænder. Det er saaledes ønskeligt, at disse Arbejder vilde mere udbredes i Publicum og der vinde den Interesse, de i høi Grad fortjene.

Vi antage, at ogsaa de af Otto og Ipsen udstillede Arbejder tildeels ere af bornholmskt Materiale. Jærstævnte har leveret flere meget store og vanskelige Arbejder, maaskee for store for et begyndende Etablisement. Dog adskillige af disse vare enten aldeles ikke brændte eller havde været udsatte for en meget lav Barmegrad. De smaa Guldstene og Guldsfliser af forskellige Farver, som ere anvendte i det Thorvaldsenske Museum, og ligeledes her vare udstillede, ere et Product, som fortjener Opmærksomhed. Det er desuden ingenlunde uden Betydning, at dette Anlæg ledes af en Kunstner og er nær Hovedstaden, hvor strengere Fordringer i denne Retning gjøres, og der ere bedre Midler tilstede til at opfylde samme, end ved de fjernere Teglfabrikker, som ofte ene lægge an paa det Techniske, men forseile det Kunstneriske.

De af Ipsen udstillede Gjenstande udmærkede sig ved omhyggelig Behandling og smukke Former; hans Efterligning af Carlsbadertøi var ret vel lykket, baade med Hensyn til Massen og Formen. Færnisfen kunde man ønske noget haardere.

Ogsaa benytter den kongelige Porcellainsfabrik, som Hovedmateriale, Porcellainleer fra Bornholm; Fabrikken har med stor Bedholdenhed og Omhyggelighed stræbt at forbedre dette Materiale, som af Naturen ikke leveres i en meget reen Tilstand. Dette er alligevel ifkun tildeels lykket, og flere af de Feil, som Publicum jævnlig finder at udsætte paa Fabrikens mere courante Artikler, hidrøre fra denne Aarsag. Da Prisen paa det raae Materiale, ved Fabrikkerne for finere Leervarer, ifkun udgjør en ubetydelig Deel af Omkostningerne, er det et Spørgsmaal, om ikke en større eller mindre Tilførsel af Porcellainjord fra Cornwall eller Frankrige vilde give en bedre Masse og derfor ogsaa forbedre Priisforholdene. Det vilde være en misforstaaet Patriotisme at foretrække et maadeligt indenlandskt Materiale for et fortrinligt udenlandskt. I kunstnerisk Henseende staaer den kjøbenhavnske Porcellainfabrik meget høit, baade med Hensyn til Formen og Decorationen; og vistnok meget faa Fabrikker vilde være i Stand til at levere bedre Arbejder end de to store Baser, som vare her udstillede, og sandsynligviis vil ingen kunne levere dem til lavere Priser. At ogsaa denne

Fabrik har seet sig nødsaget til, i hine courante Varer, at antage de af Moden yndede mindre smukke Former, fortjener ingen Bebreidelse mod Fabrikken, men imod Publicum. Rækken af Kunstværker, udførte i Bisquit, efter Thorvaldsen, hvoraf Udstillingen i 1836 for første Gang indeholdt Prøver i en Buste af Frederik den Siette og en Figur, Lord Byron, er nu betydelig, og er unegteligen den meest eienommelige Frembringelse, vor Porcellainfabrik har at opvise. At Fabrikken i de senere Aar har kunnet levere en Mængde smaa Artikler, hvoraf her vare udstillede forskjellige Prøver, fortjener vistnok al Ros, ligesom det ogsaa maa være Fabrikken fordeelagtigt.

Umiddelbart fra Bornholm vare de af Brødrene Spies udstillede Leerverer, svarende til det, som i Almindelighed hos os kaldes Fajance. Deres Arbejder vare allerede bekendte fra Udstillingen 1840, hvor de vandt særdeles Bifald. Ogsaa i 1844 saaes en ret fuldstændig Samling af dertil hørende Varer, der viiste betydelige Fremskridt i Fabricationen og afgave et glædeligt Resultat. Man maa imidlertid endnu ønske, at Varerne vare stærkere brændte, men man maa paa den anden Side betænke, at Fremskridt i en saadan Fabrication ikke kunne være meget hurtige.

Af andre mere ordinaire Leerfar vare ingen udstillede, ei heller de bekendte sorte Leerpotter, eller saakaldte Gryder, som fornemmeligen forfærdiges i Omegnen af Varde, ogsaa ved Randers, og i Mængde føres rundt om i Landet og til Hertugdømmerne. Danmark talte (i 1837) alene 636 Pottemagerier, hvoraf en Deel ene maae være blevne brenne som Vinæringsvei, da Pottemagerens Antal, efter Folketællingen 1840 ikkun var 197 i Danmark; i Hertugdømmerne var Antallet samtidigen 169.

Ogsaa Teglblænderierne, hvis Antal er meget betydeligt, i Kongeriget alene henimod 1000 (i Aaret 1837 984), og som angives at have produceret i Aaret 1837 30 998 000 Muursteen og 1 502 250 Tagstene, medens Hertugdømmet Slesvig især de ved Flensborgfjorden beliggende Teglbærker producerer aarligen en langt større Mængde, (i Aaret 1843 vare saaledes i Hertugdømmerne 295 Teglblænderier med 1181 Arbejdere, for hvilke Productionen er angiven til 74 255 084 Muursteen, 3561 357 Tagsteen og 542 901 Glaser m. v.) vare kun repræsenterede ved et eneste, men dette ogsaa det vigtigste, Agent Dithmer's paa Rensberg ved Ekenfund. De udstillede Sager, som kun vare faa af hans talrige Frembringelser, viiste, at skøndt hans Glasblæsfement ikke i senere Aar har gjort saa betydelige Fremskridt, som tidligere, det dog bevarer sit velerhvervede Rygte.

Blandt Glasværkerne, hvoraf fra Landets to vigtigste, Frederiks-

feld ved Rendsborg og Holmegaards, til de foregaaende Udstillinger vare indsendte mangfoldige Prøver, havde kun sidstnævnte fremsendt Prøver af hvidt, saakaldet Huusglas og farvede Glasforter. Dette Værk har afhjulpet en haardt følt Trang til simpelt Glas og har bragt Priserne paa disse almindelige Varer saa væsentligt ned, at det altid vil spille en betydelig Rolle i den danske Industries Historie. I Huusglas-Fabricationen har Værket gjort Fremstrid siden sidste Udstilling, og dets Glas til chemiskt Brug er tildeels fortrinligt. De farvede Glasforter fortjene mindre Ros og kunne endnu ikke maale sig med Udlandets Producter; og Elbningen, saavel Indslibningen af Prop- perne, som Decorationsslibningen, lader endnu meget tilbage at ønske.

Konge's smukke Elbning af Speilglas og farvet Glas viiste en fortrinlig Færdighed i en ret vacker Kunst, som især ved sidstnævnte Arbejder synes at finde en passende Anvendelse.

De forskellige mindre Glasarbejder af Julius Nissen vare Prøver af en Kunst, som fortrinligen viiste sig ved hans meteorologiske Instrumenter; vi ville siden have Anledning til at omtale disse. Glas- naalene o. desl. ere smukke mindre Sager, som man forhen kun til væ- senligen højere Priser og af slettere Art har erholdt fra Udlandet.

Broderen N. Nissens Conchyliearbejder hørte med et Par an- dre af lignende Art til de noget bizarre Sammensætninger af et Stof, der ikke vel lader sig bringe ind i passende Former. Imidlertid, saa- længe Moden forlanger saadanne Bagateller, kan Industrien gjerne frembringe dem.

Glasmaleriet tilhører egenligen snarere de skønne Kunster, end Industrien; dog kræver dette Arbejde en betydelig Technik, hvormed nu Flere synes at være fortrolige; herhen hørte ogsaa den smukke Indbræn- ding paa Glas, som var anvendt af Glarmester Fischer til Thermo- meterstaler og matte Binduer.

D. Chirurgiske Instrumenter.

(Bedømmelses-Comité: Regimentschirurg Ipsen, Mechanicus Baumgarten, Doctor medicinæ Saxtorph.)

Hoffkunstdreier J. G. Schwartz.

370. Prøver af almindelige chirurgiske Apparater.

Chirurgisk Instrumentmager Laur. Nyrop.

851. Heine's Osteotom.

852. Dupuytren's dobbelte Lithotom.

853. Martin's Rotationsaug.

- 854. Belma's Pissonde.
- 855. Belpreau's Tonfillotom.
- 856. Depierre's porte-suture.
- 857. G. Møller's Incisions-Apparat.
- 858. Leroy's articulerede Curette og Sonde.
- 859. Noget forskellige Steenbrydere af Jacobsen, Dupuytren, Heurteloup og Leroy.
- 860. Et Dienbestik, hvori findes Jäger's dobbelte Kniv, Lesardie's Naal, Reifinger's Hagepincette m. m.
- 861. Stein's Stærkniv.
- 862. Sviger's Trepanations-Apparat.
- 863. Sarratorph's Accoucheurtang.
- 864. To nye Tandinstrumenter.
- 865. Et Underbindings-Instrument af Leroy.
- 866. Forskellige andre chirurgiske Instrumenter.
- 867. Forskellige Vandager.

Chirurgisk Instrumentmager B. Melbye.

- 871. Chirurgiske Instrumenter.

Chirurgisk Instrumentmager L. Olsen.

- 872. 2 Amputationsfange med Elfenbeens-Hæfter til 9 Rbd. og 6 Rbd.
- 873. 2 store Amputationsknive med Elfenbeens-Hæfter, à 5 Rbd.
- 874. 3 mindre Amputationsknive med Elfenbeens-Hæfter, til 3 Rbd. og 2½ Rbd.
- 875. 6 forskellige Scapeller med Elfenbeens-Hæfter, à 7 Mk.
- 877. 2 forskellige Torsions-Pincetter til 7 Mk. og 4 Mk.
- 878. En Bistourie med fransk Hæder og Skilspadde, 1 Rbd. 2 Mk.
- 881. En Dyrslæge-Bistourie, 1 Rbd.
- 882. En Polypstang, 1 Rbd. 3 Mk.
- 883. En Mundspactel med Ibenholts-Hæfte, 1 Rbd. 4 Mk.
- 884. Reifinger's Hagepincette, 2 Rbd. 3 Mk.
- 885. En fin Hage med Elfenbeens-Skaft, 4 Mk.
- 886. 2 Lancetter, à 4 Mk.
- 887. En Sneppert, 1 Rbd. 64 Sk.

At Forfærdigelsen af chirurgiske Instrumenter og Apparater i de senere Aar har gjort særdeles glædelige Fremskridt hertilands, er Noget, som Enhver, der har Brug for disse, dagligen har Leilighed til at overbevise sig om. De Prøver af disse Fabricata, som have været fremlagte paa denne Industriudstilling, afgive de bedste Beviser paa, at denne Industriegreen er i stadig Fremgang, og især troe vi at burde fremhæve, at der denne Gang ogsaa i dette Fag har vist sig en meget respectabel Concurrence imellem flere Producenter, hvilket altid afgiver den bedste Sikkerhed imod Stilstand og Tilbagegang. Ved den foregaaende Udstilling (1840) saaes kun fra et eneste Værksted (Nærop's) chirurgiske Instrumenter og disse kun i en speciel Retning.

Den væsentligste Grund til denne Industriegreens virkelige betydelige Fremfskridt i en forholdsvis kort Tid maa vistnok fornemmeligen søges i, at den nu saa godt som udelukkende er kommen i Hænderne paa yngre Mænd, som tildeels have havt Leilighed til at gjøre sig bekendte med hvad, der i denne Green frembringes andetsteds, navnlig i Tydskland og Frankrig, og som ere vendte hjem med Dygtighed og Driftighed til at holde Skridt med Tidens Fordringer i deres Fag. Antallet paa chirurgiske Instrumentmagere er for Tiden 5, samtlige etablerede her i Staden, hvilke sysselsætte omtrent 20 Medhjælpere; de henhøre ikke til noget Laug eller danne nogen Corporation og have saaledes ikke at aflægge nogen Laugsprøve.

Vi troe ikke, at de chirurgiske Instrumentmagere hos os for Tiden have Grund til at klage over Mangel paa Af sætning af deres Fabricata; men at denne derimod, samtidigen med Fabricationens Fremfskridt, er steget ganske betydeligt. Det er ikke saalange siden, at den Stilstand, hvori denne Industriegreen her befandt sig, gjorde det temmeligen almindeligt, at mange Læger forsynede sig endog med de allernødvendigste Instrumenter fra Udlandet, fornemmeligen fra Paris, vel navnlig paa Grund af de franske Instrumenters elegantere Ydre. Dette er nu langt sjældnere Tilfældet, da vore Instrumentmagere forsyne os med alle de Instrumenter, som vi i Almindelighed have Anvendelse for, fuldkomment saa omhyggeligen udarbejdede og af et saa smukt Udseende, som man med Billighed kan fordrø. Derved er vistnok Af sætningen af disse Fabricata betydeligen forøget, og det ikke alene her i Landet, men ogsaa i Norge og Sverrige; fornemmeligen har det sydlige Sverrige i de senere Aar for en stor Deel forsynet sig herfra med chirurgiske Instrumenter. Fabricanternes stadige Flid for at gaae fremad i deres Fag og saaledes kunne udholde Concurrence med de Fabricanter, som deels alt have begyndt at arbejde i Norge og Sverrige, deels der ikke ville udeblive, er det bedste og eneste Middel til at sikke dem Af sætningen ogsaa for Fremtiden til disse Lande.

Det er uundgaaeligt nødvendigt, at den største Deel af det Materiale, som anvendes til denne Fabrication, maa være udenlandsk; hvad, der kan anvendes af indenlandskt Materiale, bliver forholdsvis ubetydeligt.

Overhovedet bemærke vi, at for de udstillede Gjenstande vare Priser ansatte, der maa ansees billige, baade i og for sig, og i Sammenligning med eensartede udenlandske Fabricata.

De af Hofkunstnere J. G. Schwarz fremlagte chirurgiske Apparater (No. 370) bestaae fornemmeligen i forskellige Sprøjter og Rhytæerapparater. Vi gjenfinde i dem alle det omhyggelige Arbejde og

den Fuldstændighed i Modellerne, baade af de simple Sprætter og af de mere sammensatte engelske og franske Ghysepumper, som karakteriserer Alt, som udgaaer fra denne Kunstners Værksted.

Instrumentmager L. Nyrøp har ved de af ham udstillede Nummere (851—867) givet det bedste Beviis paa, hvor høit denne Industrigreen staaer hos os. Han har fremlagt Prøver af en Mængde deels almindelige, deels mere specielle chirurgiske Instrumenter; vi finde deriblandt flere meget complicerede, som Heine's Osteotom, udarbejdede med al mulig Accuratesse og Elegans, ligeledes Reisinger's Hagepincette og Jäger's dobbelte Kniv, blandt Kleininstrumenterne, udførte med al den Omhu og Noiagtighed, man kan ønske. Disse Prøver af mange forskjellige, tildeels sjældent anvendelige og derfor ogsaa kun lidet almindelige Instrumenter forekommer os noksom at vise den Interesse, Fabricanten har for at perfectionere sin Fabrication. — At dette ogsaa er lykket ham, derpaa har han selv givet de bedste Beviiser.

En levende Concurrence er vistnok et kraftigt Middel til enhver Industrigreens stadige Fremgang. Derfor ansee vi det for meget glædeligt, at vi ogsaa i den Green, med hvilken vi nærmest beskæftige os, finde en saadan, hvad enkelte af Fabricationens Gjenstande angaaer, allerede fuldkomment etableret ved de af Instrumentmagerne P. Melbye og L. Olsen fremlagte chirurgiske Instrumenter. Den Omhyggelighed og Accuratesse i Udarbejdelsen af disse, som ved enkelte af dem, f. Ex. Reisinger's Hagepincette af L. Olsen er drevet til Fuldkommenhed, berettiger os til at ansee dem for at have fulgt med deres Kunst paa dens nuværende Standpunct og til at vente af dem, at de kraftigen ville bidrage til dens videre Fremffridt.

E. Naalemager- og Randestøber-Arbejde.

(Bedømmelses-Comité: Medailleur Christensen, Uhrmager Kuhl, Hofblikkenslagermester Meyer.

Naalemagermester C. B. Pechule.

- 674. 2 Stkr. Messing-Fuglebure, à 5 Rbd.
- 675. Et stort Iakeret, 4 Rbd.
- 676. Et Garniur af Jerntraadsarbejde, 14 Rbd.
- 677. En Pengepung af Jerntraadsarbejde, 16 Mk.
- 678. Bijouteriarbejde af Jerntraad.
- 679. Prøvefort med forskjelligt Naalemagerarbejde.

Naalemagermester Chr. Hjorth, junior.

- 680. 3 Papagøiebure.
- 681. 6 mindre Fuglebure.

682. 2 Prøvefort med forskjelligt Naalemagerarbeide.
 683. En Suggemasse og en Høgtømme.
 684. Forskjelligt Bijouteriarbeide.
 685. Et Par Kravestativer.

Kandestøbermester C. M. Svanberg.

686. Et Dyrerøgsfad, 10 Rbd.
 687. En Vocal, 8 Mf.
 688. 2 Theepotter, à 2 Rbd. og 16 Mf.
 689. En Strikelade, 2 Rbd.
 690. Prøver af forskjelligt Tinlegetøj.
 691. En Model af et Vidskvin, udført i Bly.
 692. En Model af en Hund.
 693. En Form over samme til Conditørbrug, 3 Rbd. 3 Mf.
 694. En Afsett, 1 Rbd.

Kandestøbermester Hans C. Høy.

Af sin Composition.

695. Et Par Alterlysestager.
 696. En Binkande, 12 Rbd.
 697. En dito, 10 Rbd.
 698. En dito, 8 Rbd.
 699. En Kaffeande, Sukkerkaal og Flødeande, 5 Rbd.
 700. En Theepotte, Sukkerkaal og Flødeande, 5 Rbd.
 701. En dito, dito og dito, 3 Rbd.
 702. En dito, dito og dito, 2 Rbd. 2 Mf.
 703. En Vocal, 8 Rbd.
 704. En dito, 1 Rbd. 3 Mf.
 705. Tre Par Daffelstager til 1, 2 og 3 Rbd. pr. Par.
 706. En Bolle, 4 Rbd.
 707. 10 Potagesteer fra 8 til 12 Mf.
 708. 3 Doufin Episeesteer fra 2 Rbd. til 2 Rbd. 3 Mf.
 709. Et Doufin Berne-Episeesteer, 9 Mf.
 710. To Doufin Theesteer, à 4 Mf. 8 p. og 1 Rbd.

Af simpelt Tin.

711. 4 Sitr. Potagesteer, à 4 Mf.
 712. Et Doufin Episeesteer, 1 Rbd.
 713. Et Doufin Theesteer, 3 Mf.

Af Krontin.

714. Et Dyrerøgsfad med riflet Kant, 12 Rbd.
 715. Et dito med glat Kant, 10 Rbd.
 716. 3 Madspande til 5, 7 og 10 Rbd.
 717. 2 Båndfade, à 10 Mf. og 16 Mf.
 718. En Barmeflase, 6 Rbd.
 719. En Jæform, 12 Rbd.
 720. 4 Sitr. mindre Jæforme.

- 721. 2 smaa Haandlamper.
- 722. En Destilleerhat.
- 723. 3 forskjellige Bøsser.
- 724. 6 Stkr. Maal fra 2 til 32 Unzer.
- 725. 50 Stkr. Vegetoi.
- 726. 30 Stkr. Bøgere i 5 forskjellige Størrelser.
- 727. 10 Stkr. Sproiter.
- 728. 4 Stkr. Paner.
- 729. Thorvaldsens Medaillon i sort Metal.

Kandestøbermester L. r. Bunzen.

- 730. En Terrin med sammes Forme (Mesterskytte).

Kandestøbersvend Gudm. Johnsen.

- 731. En Kande (Evendeskytte).

De Haandværk, der ere samlede under denne Rubrik, høre til de mindst udbredte Grene af Metalarbejde, navnlig har Kandestøberiet tabt i en høj Grad sin Betydning, siden bedre Leerverarer (Fajance og Porcelain) have selv hos den menige Mand fortrængt Tintøiet. Dog vil man næppe i de udstillede Arbejder misfjende vedkommende Haandværkeres Stræben at udvide deres Fag til nye Gjenstande, der kunne antages, selv efter Nutidens Fordringer, at vinde Affæring. Saaledes kunne vi vente, at de hos os etablerede Kandestøbere, af hvilke (Aar 1840) fandtes i Kongeriget Danmark 12 med 10 Medhjælpere, deraf 8 i Hovedstaden med 9 Medhjælpere, i Hertugdømmerne 22 med 12 Medhjælpere, ville fremdeles finde Arbejde, især ved at anvende andre Metalcompositioner, end ene Tinnet, legeret med Bly, hvilket ogsaa hos os er forsøgt. Det fortjener næmlig at bemærkes, at der vistnok er intet Metal, der med større Lethed kan bringes de ædle Metaller saa nær i Udseende, dog i Forhold koster saa ringe Arbejde og derfor kan leveres saa billigt, som netop de Compositioner, hvoraf dette Fag betjener sig. Naar derfor vore Kandestøbere ret ville lægge Vind paa at give deres Arbejder smukke Former og søge at nærme sig mere til de Façoners, der ellers kun ere Solvarbejdet eiendommelige, naar de tillige ville stræbe at udgjøre deres Arbejder paa en let, men passende Maade med Gravering o. s. v., da ville vistnok disse finde større Indgang hos Publicum i Almindelighed, og dette Fag saaledes hertillands faae et Opsving, det maaskee i ikke ringe Grad trænger til.

Vi fremhave endvidere, at et Par Artiller, der tilhøre Kandestøberprofessionen, ikke af Kandestøberne her vare udstillede, saaledes Tinfapper, hvoraf kun enkelte Prøver vare indleverede fra General-

Commisariats-Collegiet. Det havde været ønskeligt, om dette Fabricat, hvoraf dog vistnok produceres en betydelig Mængde, havde været mere fuldstændigt repræsenteret. En anden Artikel, som i ikke ringe Mængde tilføres os fra Udlandet, og ligeledes hører under dette Fag, er Tin-Svampedaaser til Pibetøier; saavidt bekjendt, eksisterer der kun eet Fabrik for disse her i Landet, nemlig i Hadersleben; men det havde været ønskeligt paa Udstillingen at have seet Prøver af dettes Frembringelser.

Blandt de udstillede Arbeider var Kandestøber L. Bunzens Terrin med den til samme hørende Form den befalede Mesterprøve og tilfredsstillende som et omhyggeligt udført Arbeide af god Form. De af H. C. Høy deels i Metalcomposition, deels af simpelt Tin og Krontin udstillede Arbeider i stort Antal vare med Hensyn til Afdreining, Glathed, Politur, Sammenpasning, i Almindelighed meget godt udførte, ligesom Formen ved de fleste var antagelig; især fandt dette Sted med nogle af Viinkanderne, hvorimod Spiseffeerne ikke vare saa heldige og af mindre god Skikkelse; Prisen var overhovedet billig. De Arbeider, der vare af stin Composition, befandtes hvidere, smukkere og haardere, end de med Bly legerede Arbeider. Paa de tidligere store Udstillinger har man ikke seet Tinlegetøi; det her udstillede var fortrinligen godt udført og i enhver Henseende ligesaa smukt som det udenlandske; skjøndt ogsaa Tinsoldater fandtes mellem dette, er det dog sandsynligt, at det udenlandske Legetøi af denne Art stedse vil finde en betydeligere Affætning, end dette.

Af Kandestøbersvend G. Johnsen var udstillet en Kande, forfærdiget som Svendestykke, hvilket var, ligesom Mesterstykket, et godt og smukt Arbeide.

G. A. Svanberg havde ligeledes udstillet en stor Deel Kandestøbersager, som i det Hele maae ansees som godt Arbeide, især kan dette siges om Dyrerygsfadet og Legetøiet. Prisen paa alle de udstillede Gjenstande var yderst billig. Formen paa mange af Gjenstandene var derimod mindre heldig, hvilket især viiste sig ved Theepotterne, Skizverladen og Asketten. Legetøiet var ogsaa smukt, og vi see saaledes her en Concurrence og Fremstrid i Faget.

Raalemagerhaandværket, der fysiselsætter (1840) i Danmark 47 Mestere med 98 Medhjælpere, i Hertugdømmerne 20 Mestere med 16 Medhjælpere, er ved Fleres Bestræbelser, vi troe især her at kunne nævne Raalemager F. C. Hjorths senior's, hævet til et betydeligt høiere Punct, end det har staaet i Fortiden. Hvad der er Professionens væsentligste Gjenstand, Knappenaale, indføres vel endnu, dog af ringere Godhed end de indenlandske. Traaden til Naalene,

ligesom til Traadflætninger o. desl. tilvirkes derimod ikke her i Landet, men indkommer især fra Tydskland, hvor Traadtrækkeriet drives fabrikmæssigt ved Anvendelse af betydelige mekaniske Kræfter, fornemmeligen Vandkraft. Synaalefabricationen, der i Krigsaarene 1807—1814 drevs af flere Naalemagere, er derimod vel aldeles ophørt. Næst efter det mere egenlige Naalemagerarbejde af fortinnet Messingtraad og blød Jerntraad, fremvirkte Udstillingen ogsaa andre hermed beslægtede Gjenstande, som Naalemagerne havde fremlagt.

Saaledes havde E. Hjorth junior fremlagt, foruden et Prøvefort af forskellige courante Artikler af godt og forsvarligt Arbejde til sædvanlige Priser, en betydelig Deel Bijouteri af forgyldt Messing, saasom Brocher, Ørenringe, Brystnaale og Naale med Glashoveder af forskjellig Variation i Figur og Tilslibning. Angaaende disse forgyldte Sager udbredte sig det Rygte, at samme vare udenlandske. Det ligesaa Ubillige heri, naar man ikke har anden Anledning til en saadan Formodning, end at man ikke forhen har seet saadanne indenlandske Sager, som Ugrundede, naar man ikke har stræbt at indhente tilstrækkelige Oplysninger, inden man bringer et saadant Rygte i Omløb, gjendrev Indsenderen, deels ved at godtgjøre for Comiteen, at han havde en fabrikmæssig Drift for disse Artikler, deels ved at fremlægge de dertil hørende Stamper og flere Stykker halv færdigt Arbejde. Arbejderne selv stode noget tilbage for de franske, med Hensyn til de høiere brillante Farver i Forgyldningen, maaskee ogsaa i Præisbillighed; men vi mindes herved, at denne Fabrication maa endnu anses at være i sin Begyndelse. De af Hjorth udstillede Bure vare af god Form og godt udarbejdede, kun vare Traadflætningerne, hvor de stod sammen med Joden, noget fortrukne, et Uheld, som dog maa tilskrives, at Træet, hvoraf Joden bestod, var af slet Bestaaffenhed og havde kastet sig.

Det af E. W. Pechule udstillede Naalemagerarbejde bestod deels af et Prøvefort med forskellige godt udførte courante Artikler, som ogsaa Julebure af Messingtraad, der saavel i Arbejde, som i Form, ere vel lykkede. Endnu mere maa dette antages at finde Sted ved det af Jerntraad i en Art gothist Form udførte Julebuer, hvorved de paa Siden anbragte Træksiver, der let kunde undgaaes, ikke tjente samme til Ziir. Hvad der dog især blandt Pechule's Arbejde fortjener Omtale, vare de forskellige fine Jerntraadarbejder, saavel Garnituren, Pengespungen, som de øvrige mindre Bijouterisager, der ikke alene, med Hensyn til Arbejdet, vare vel udførte, men forenede hermed Smag i Formen og billig Præis. De kunne saaledes i enhver Henseende maale sig med lignende franske Arbejder. Ved at betragte disse Gjenstande, fristes man let til at antage, at de vare forfærdigede af en meget fin

Metaltvist, og man hørte paa Udstillingen Flere udtale den Formening, at denne Jerntvist rimeligviis var indforfæren, saaledes at det her udførte Arbejde indskrænkede sig til Tvistsens Sammensætning og videre Bearbejden. I hvorvel dette allerede vilde være forfærdigst, er det dog end behageligere at erfare, at et saadant forarbejdet Materiale ikke er afbenyttet, og at den hele Anskueselse er seilagtig; disse Gjenstande blive nemlig ikke forfærdigede af Metaltvist, men af lutter enkelte i hinanden snoede Spiraler, og altsaa tilkommer Forfærdigeren den Ære at have produceret disse smukke Arbejder fra først til sidst. Saaledes er i Naalemagerfaget fremkommen ved dette Slags Arbejde en ny Industriartikel, der har funden og vistnok fremdeles vil finde en betydelig Afsetning. Vi troe blot her at behøve at antyde for Damerne, hvor elegante disse Smykker ville findes, naar til en Sørgebragt Guldsmykker ikke ansees passende; dog, selv udenfor dette indskrænkede Brug, har Moden vidst at skaffe dem Plads blandt øvrige Smykkesager.

F. Bordug-, Læder-, Sadelmager-, Skomager-, Bundtmager- og Handskemager-Arbejde.

(Bedømmelses-Comitee: Skomager Ferd. Borch, Artist Eddelien, Maler-mester Elberg, Bundtmager Menne, Sadelmager Mandt.)

Saffians- og Læderfabrikant M. J. Ballin.

- 239. Forskellige Prøver af nægte Saffian, fra 11—12 Rbd. pr. Doufin.
- 240. Et garvet Hædelsbæltind à 8 Mk 8 f. pr. Pb.
- 241. Et garvet Spædelsbæltind à 8 Mk. pr. Pb.
- 242. Et vixet Spædelsbæltind à 8 Mk. pr. Pb.
- 243. Et sort Hædelæder à 8 Mk. 8 f. pr. Pb.

Handskehandler H. Cohen.

- 244. Prøver af couleurt og hvide Mandshandsker à 14, 8 og 7 Rbd. pr. Doufin.
- 245. Prøver af couleurt og hvide Damehandsker à 7 og 6½ Rbd. pr. Doufin.
- 246. Prøver af couleurt Børnehandsker à 5 Rbd. pr. Doufin.

Skomager J. P. Borch.

- 247. Prøver af forskjelligt Skomagerarbejde.

Skomager C. Carlsen.

- 248. Et Par Kortsko og et Par Kapstøvler (Mesterskyfte).

Skomager C. Holst.

- 249. Et Par Kapstøvler 8 Rbd. (Mesterskyfte).

Stomagerne Brødrene Jacobsen.

250. Prøver af fint Stomagerarbejde.

Stomager J. Israelsen.

251. Prøver af forskjelligt Stomagerarbejde.

Stomager L. F. Nichols.

252. Et Par Støvler med plottede Saaler, i Stedet for syede.

Stomager J. F. Niechel.

253. Støvler og Skoe med indlagt Caoutchucksaal (Patent).

Stomager J. L. Tressing.

254. Prøver af forskjelligt Stomagerarbejde.

Sadelmagermester S. Rothmann.

255. Et Sæletoi til 2 Heste, 150 Rbd.
 256. Et med Remmer flettet Hoved-Ridetoi, 18 Rbd.
 257. Et Hoved-Ridetoi af guult Læder med overtrukne Spænder, 10 Rbd.
 258. En Trendse med overtrukne Spænder, 6 Rbd.
 259. En dobbelt Ruffert af lakeret Lærred, 16 Rbd.
 260. En dobbelt Ruffert af guult Læder, 14 Rbd.
 261. Et Hattesederal af guult Læder, forsynet med Jern, 6 Rbd.
 262. En Saffians-Portefeuille, 10 Rbd.
 263. En Portefeuille af guult Læder, 9 Rbd.
 264. Et Par Hjorteskinds Kamaster med stukne Læderknapper, 6 Rbd.
 265. Et Par Halv-Kamaster med Perlemoders Knapper, 2 Rbd.

Sadelmagermestrene Brødrene Larsen.

266. En Damesadel, 45 Rbd.
 267. To Ridetoier til 10 og 16 Rbd.
 268. En Ridetrendse, 7 Rbd.
 269. To Herre-Sadler med Dækkener til 30 og 40 Rbd.
 270. To Læder-Reisefufferter til 14 og 20 Rbd.
 271. To Læder-Hattesederaler til 4 og 7 Rbd.
 272. En Reisepose, 8 Rbd.
 273. En Gigsele, 60 Rbd.

Hofbndtmager J. D. Bang.

275. En Skjupskinds Mandpels, 70 Rbd.
 276. En Klædes Frakke med sort Foer, 42 Rbd.
 277. En Sælskinds Frakke med Hamsterfoer, 30 Rbd.
 278. En amerikansk ruppet Sælskinds Frakke, foret med Nerts, 150 Rbd.
 279. En Klædes Kappe, foret med Odder, 60 Rbd.
 280. Et Ilderskindsoer (Mesterstykke), 50 Rbd.
 281. Et Egernsoer (Evendestykke), 42 Rbd.

- 282. En Camaille-Krave af engelsk Kanin, 24 Rbd.
- 283. To Jagtbæster, à 14 Rbd.
- 284. Et Tæppe, 40 Rbd.
- 285. To blaae Angora-Tæpper med sort Kant, 4 Rbd. og 10 Rbd.
- 286. En Ghincilla-Boa, 21 Rbd.
- 287. En Ghincilla-Muffe, 14 Rbd.
- 288. To korte Ghincilla-Boaer, à 4 Rbd.
- 289. En Zobels-Muffe, 50 Rbd.
- 290. En Neris-Muffe, 10 Rbd.
- 291. Et Egernsoer af Ryg og Bug, 27 Rbd.
- 292. Et Egernsoer af Bug, 26 Rbd.
- 293. En Genots-Muffe, 4 Rbd.
- 204. En Damekrave af Neris, 4 Rbd.
- 295. En Genots-Camaille-Krave, 10 Rbd.

Bundmagersvend Warming.

- 296. To Pelsværts-Stamler, til 10 Rbd. og 12 Rbd.

Bordugsfabricant Jørg. C. Meyer.

- 297. Et olietrykt Gulvtæppe i eet Stykke til et Værelse.
- 298. 4 Sitr. forskellige Divan- og Spisebordtæpper.
- 299. Flere Sitr. Gulvtæppetoi.
- 300. 3 Sitr. Bordugsbordtæpper, samt forskellige Brifter og Plateaux med lithographeede og malede Decorationer.
- 301. Prøver af forskellige Sorter Bordug til Døkkapper i flere Mønstre, samt glatte Borduger til Kaffetter og andet Brug.
- 302. Døkket til Dame- og Herrehatte, Badehætter og Regntæpper.

Handskemager N. F. Larsen.

- 1194. Handsker, Vandager m. m.

Sadelmager C. Borchsenius.

- 1195. 12 forskellige Militair-Kasketter fra 2 til 3 Rbd. pr. Stk.

Sadelmager C. L. Køhlert.

- 1196. 4 Sitr. Ridehovedstøier til 10, 11, 12 og 14 Rbd.

Materialet til den største Deel af de her opregnede industrielle Gjenstande er i raar Tilstand tilstede i Landet og forædles tildeels her. Vi nævne saaledes, at Landet har et ikke ubetydeligt Antal Garvere og Fældberebere (Kongeriget 304 med 329 Medhjælpere, Hertugdømmene 371 med 270 Medhjælpere), og disse tilvirke ogsaa en stor Deel af de raare Huder og Skind, som her produceres, hvoraaf dog en Deel udføres i raar Tilstand, nemlig i 1843 fra Kongeriget 1069741 Pd. Huder, 1043333 Pd. Skind, fra Hertugdømmerne 796672 Pd. Huder og 764410 Pd. Skind, af garvet Læder og tilberedede Skind

udførtes fra Kongeriget 13438 Pd. garvede Huder, af Læder 978 Pd. og garvet Dito 14039 Pd., samt 13136 Pd. Skind, fra Hertugdømmet 303878 Pd. beredede Huder og desuden for en Værdi af 280 Rbd. samt 25452 Pd. Skind; Indførslen var derimod til Kongeriget af tørre Huder 108464 Pd., af vaade og saltede 99936 Pd., af Skind 659 Pd., til Hertugdømmerne 209725 Pd. tørrede Huder, 499174 saltede Dito, 48313 Pd. Skind og 4182 Stkr. Dito; til Kongeriget af garvet Læder 82364½ Pd. og af tilberedede Skind 4745½ Pd.; til Hertugdømmerne 14011 Pd. garvede Huder, 1118 Pd. og 25 Stkr. tilberedede Skind. En stor Deel af Garverierne ere vel kun smaa og drives af Skomagerne, især i Holfsteen og Tjen; men i det Større drives Læderfabricationen i Hovedstaden og flere af Provinsstæderne. Jælbberedningen eller Tilvirkningen af Semsælver er derimod betydeligen aftagen, for medelst det formindskede Brug af Skind til Klæder; Allungarvningen (megisserie) drives almindeligen af Handskemagerne og i Forbindelse med Handskeshyningen. Saffianberedningen drives ikke til nogen synlig Udstrækning, og til det ægte Saffian mangler Materialet, Gæde og Bukkeskind; Pergamentfabricationen drives ligeledes næsten aldeles ikke, og, da Indbinding i Pergament er saa godt som bortfalden, ligesom Pergament ogsaa kun saare sjældent bruges til Documenter, faaer saaledes beredte Skind en kun ringe technisk Anvendelse. Pelsværkets Tilberedning eller de raas Skinds Beredning, saaledes at Haarene blive siddende paa Skindet, skeer ei heller hyppigt, da Landet ikke leverer i nogen betydelig Mængde Skind af vilde Dyr, og Lammeskindene nu sjældnere anvendes af Almuen til Pelse; saavidt vides underkastes Skindene, der hidføres i Mængde fra Grønland og Færøerne, sjældnere her en Præperatur. Ved flere af de under denne Rubrik nævnte Artikler tilhører Materialtilvirkningen i mindre Grad, end man kunde ønske, den indenlandske Industri, og selv den Materialtilvirkning, der findes i Landet, var ifkun ufuldstændigt repræsenteret. Anderledes forholdt det sig derimod med den videre Bearbejdning, denne var fuldstændigere repræsenteret end paa nogen af de foregaaende Udstillinger. Kun een Artikel, som vel burde være anført under denne Rubrik, Hatte, savnedes aldeles, ihvorvel Tilvirkningen af Filttehatter, ligesom af de med Silkeslæs overtrukne Hatte er en betydelig Næringsvei, med Hensyn til det store Forbrug, der skeer af samme.

De udstillede Gjenstande fremkalde følgende mere specielle Bemærkninger.

De forskiellige Prøver nægte Saffian af Ballin vare ptiisbillige (11—12 Rbd. pr. Douzin), men kunne endnu ikke aldeles erstatte de fremmede, hvis smukke Farver og øvrige Bonitet gjør dem uundværlige.

De af Samme udstillede Lædersorter vare derimod bragte til en saadan Fuldkommenhed, som man her tillands ikke tidligere har kendt; de kunne derfor med Fordeel anvendes, uagtet deres endnu noget høje Pris.

Handskesabricationen, hvortil med stor Fordeel anvendes Skindene af de jydske Hedeaaer, har i de senere Aar faaet et betydeligt Opsyng. Dette er dog mindre hvad angaaer barkede Handsker, de hos os almindeligen benævnte Randershandsker, i Udlandet danske Handsker. Disse forfærdigedes i Mængde, ogsaa til Udførsel, i Randers, hvor fandtes et tafrigt Handskemagerlaug, men som allerede fra Midten af forrige Aarhundrede gik tilbage; Fabricationen var vel tilstede i flere Byer, f. Ex. Odense, hvor Lahn's Handskefabrik var bekendt ligesom hans Navn, der bevares endnu ved den vigtige af ham oprettede Stiftelse, hvortil han skenkede sin betydelige, ved Flid i sit Haandværksfag erhvervede Formue, og gik over til andre Stæder, saasom Horsens; men tabte under forandrede Conjunctioner for en stor Deel sin Betydning. Et Forsøg af Kellermann atter i Aaret 1811 at oplive denne Næringsvei i Randers, havde til Følge, at flere franske Arbeidere indkaldtes, blandt disse Mattat, som, efter at Kellermann's Fabrik var gaaet ind, har tilvirket et betydeligt Antal Handsker og allungarvet en stor Masse Skind, som deels saaledes ere forarbejdede, deels bortsendte. Foruden saadanne Allungskinds og Semsleders (Bassekindes) Handsker, har Mattat, for at tilfredsstille det Forlangende, der oftere gjordes hos ham til barkede Handsker, ogsaa udstrakt sin Fabrication til disse og leveret dem af fortrinlig Godhed, men derhos ogsaa til høiere Priser; Mattat havde paa forrige Udstilling leveret et betydeligt Assortiment af sine Varer. Tidligere saae man Prøver fra Gaarup i Odense, hvis Handsker ogsaa ere fordeelagtigen bekendte. I Kjøbenhavn, hvor Verdier, en Elev af Mattat, har nedsat sig, er Fabricationen betydeligt udvidet og forbedret af ham og Flere ved den Concurrence der saaledes er fremkaldet. Medens tidligere ved Laugene i Randers og Odense Handskesyningen ene udførtes af Mandfolk, nemlig Laugenes Mestres, Svende og Lærlinge, har man rigtigheden nu overdraget dette Arbejde til Fruentimmer, og Mattat har saaledes sysselsat en stor Deel Syersker, deriblandt især tidligere et betydeligt Antal i Christiansfeld; Syningen er bleven lettet og elegantere, ved at man anvender en Maskine til at indspænde Handsken, hvoraf Udstillingen fremviste et Exemplar, hvilken Maskine vi senere ville have Anledning til at omtale. Af de i Hovedstaden bostiddende Handskemagere fremsendte N. J. Parsen, først efter at allerede flere Dage af Udstillingen vare forløbne, Prøver af sine Varer, hvoriblandt ogsaa Seler og Bandager. Denne Fabrication, hvorved dog i Alt Kongeriget sysselsætter 146 Mestere med 156 Med-

hjælper, Hertugdømmerne 67 Mestere med 48 Medhjælper, foruden det store Antal udenfor Huset arbejdende Syerker, var saaledes kun især repræsenteret indirecte, ved at Handskehandler Cohen havde udstillet de nævnte Prøver. At samme vare indenlandskt Fabricat var be-
hørigen oplyst. De fandtes imidlertid at staae tilbage for de fremmede Handsker, saavel med Hensyn til Priis som Bonitet; Larsen's vare vel udførte, men om hans finere Handsker gjelder tildeels samme Bemærkning. Vi beklage derfor, at ikke Flere ogsaa havde bidraget i denne Retning til Udstillingen. Vel vide vi, at Mange ansee deres Udsalgssteder som den egenlige Udstilling, og at deres Affætning er saa betydelig, at de ikke troe at trænge til den større, hvortil en mere offentlig Fremviisning af deres Arbejder kunde give Anledning (det er saaledes bekjendt, at Mattat har, dog især efter Udstillingen 1840, her i Kjøbenhavn en saadan Affætning, at han ingenlunde stadigen har kunnet tilfredsstille Forbruget); men, jo mere en Industrigreen er i fornyet Opkomst, desto fuldstændigere maa man ønske den repræsenteret paa en National-Industriudstilling.

Blandt Skomagerarbeidet vare to Mesterstykker, nemlig Carlsen's Kapstøvler og Korkfod og G. Holst's Kapstøvler; disse, der vare vel udførte, vise hvilke Fordringer man gjør til Laugsprøverne; men faae, som saadanne, mindre egenlig industriel Betydning. Blandt de øvrige Arbejder var Brødrene Jacobsen's fine Skomagerarbejde propert udført, og stod ikke tilbage for det bedre udenlandske Arbejde; de dertil anvendte Materialier vare deels indenlandske, deels fremmede. J. L. Tressing's var let Arbejde til en derester passende Priis. J. B. Borch's Arbejde udmærkede sig ved billig Priis; men kan ikke sammenlignes med de bedre Arbejder. J. Israelsen's Prøver af forskjelligt Skomagerarbejde maa ansees for det simpleste af de fremlagte Arbejder. L. F. Michels's Støvler med ploffede Saaler vare Prøver af en Maade at befæste Saalerne til Overlæderet, i Stedet for at sye det; samme har i den seneste Tid funden megen Anvendelse i Tydskland. Her har indtil nu kun gandske enkelte Skomagere begyndt paa at forfærdige dette Slags Fodtøj, og Meningerne om denne Methodes Brugbarhed ere endnu meget deelte. Hvorvidt dette er ligesaa godt eller maaffee bær Fortrinet fremfor det almindelige Skotøj, lader sig derfor vanskeligen udse, forinden en længere Tids Erfaring kan give et afgjørende Vidnesbyrd. J. F. Michels Støvler og Sko med indlagt Caoutschukfaal have til Formaal at erstatte Skotøj med indlagt Korkfaal. Dette har, som bekjendt, hidtil været anseet som den bedste Fodbefæktning til vaadt Veir, i det Korken saavel modstaaer Fugtigheden, som den ei heller indlader Kulde. Da imidlertid Korkfaalen ei kan

være saa gandske tynd, bliver Skotsiet derved meget mere massivt, end sædvanligt. Denne Klæmpe har Niechel ved sit Skotsi søgt at afhjælpe, i det han, i Stedet for Kork, indlægger en Gaoutschuffsaa, hvorved unegteligen Skoen eller Støvlen bliver betydeligen lettere. Det er imidlertid Spørgsmaal, om denne Gaoutschuffsaa er af samme Varighed og kan befæstes saa solidt til Læderet, at dette Skotsi ligesaa godt kan modstaae Fugtighed, som det med Kork forsynede.

Til det saaledes anførte Skomagerarbejde kan endnu føies det forhen omtalte, fra General-Commissariatet indsendte, der maa ansees som gode Prøver paa stærkt ordinairt Arbejde, saaledes som det egner sig til Almuens Brug. Taget var altsaa ret godt repræsenteret, skjøndt man ogsaa kunde ønske at have havt Arbejde fra vore Kjøbstæder og enkelte af Landsbyhaandværkerne, især i Hertugdømmerne. Skomagernes Antal her i Landet er nemlig (efter Folketællingen 1840) 10036, med 7067 Medhjælpere, hvoraf 4391 med 3553 Medhjælpere falde paa Kongeriget, 5445 med 3514 Medhjælpere falde paa Hertugdømmerne, og deraf naturligtvis det større Antal udenfor Kjøbenhavn, som har 891 Mestere med 1405 Medhjælpere. Den Omsætning, som finder Sted paa vore Markeder, er ikke uden industriel Betydning. Udførslen af Skomagerarbejde er ubetydelig, i Aaret 1843 ifkun 16 Pd. fra Kongeriget, dog 85216 Pd. fra Hertugdømmerne; men paa den anden Side er Indførslen ei heller betydelig; nemlig i samme Aar ifkun 307 Pd. til Kongeriget, 762½ Pd. til Hertugdømmerne.

Sadelmagerarbejde.

Brødrene Larsen havde udstillet en Damesadel, heelt overtrukken med Svineskind og udsyet, og to Herresadler til en Priis af 40 og 30 Rbd., i hvilken Priis Stigboilerne og Dækkenerne vare indbefattede. Svineskindet og Løiet til Dækkener er udenlandskt Fabricat, det Øvrige indenlandskt; Priisen var i Forhold hertil passende. Af Seletøier havde Rothmann udstillet et til to Heste, til 150 Rbd., Brødrene Larsen en Gigsele til 60 Rbd. Begge vare særdeles vel udførte Arbejder af indenlandsk Materialer til passende Priser. Blandt Ridehovedtøierne var det af Rothmann forfærdigede Hovedtøi, flettet med Remme, særdeles propert Arbejde, en Egenstøb, som ved dette Slags, der søges kun af saa Lysthavende, er af Bigtighed; dets Priis stod saaledes i Forhold til det noget billigere af Larsen af lignende Art. Det af Samme udførte Ridehovedtøi af sorte flettede Remme var ligeledes godt Arbejde og til passende Priis. Rothmann havde endvidere udstillet et Ridetøi af guult Læder med overtrukne Spænder, til 10 Rbd., Brødrene Larsen to dito til 10 og 16 Rbd. og Røhlert 4 til 10,

11, 12 og 14 Rbd. hvilke samtlige vare forsvartligt Arbeide til passende Priis. Det Samme gjælder om Rothmann's Trendse og Brødrene Larsen's Dobbelttrendse. Som en vigtig Sidegreen af Sadelmagerprofessionen er Forfærdigelsen af Kufferter, Læderhattefederaler o. desl.; jo mere Reiselysten tiltager, desto større er Forbruget af disse Artikler, som ofte med stor Elegans udføres i Udlandet. De udstillede Arbeider i denne Retning kunne maale sig med de udenlandste, og ere ligesaa billige, som disse noget Sted kunne faaes. Ved Hattefederalerne kunde man maaskee ønske dem ikke fuldt saa vægtige. Af Rejseposer indføres en Deel fra Udlandet til særdeles lave Priiser; imidlertid ere de ikke saa solide, som de her forfærdigede, hvoraf Larsen's, (Nr. 272) var en smuk Prøve til en forholdsmæssig Priis. Rothmann havde endvidere udstillet to Portefeuller, een af Saffian, en anden af guult Læder. Begge var vel udførte og til passende Priis, hvilket ogsaa gjælder om de af Samme udførte to Par Kamasser.

Saaledes, som allerede tildeels er nævnt, anvende Sadelmagerne for den største Deel indenlandste Materialier; enkelte Gjenstande maae dog forskrives f. Ex. det sværere og bedre Sadelælæder, det finere Trendselæder, Svineffind, ægte Saffian og de bedre Sorter vægte. De andre Lædersorter og Skind, saavelsom almindeligt vægte Saffian leveres upaaflageligt fra Garverierne her i Staden. Hvad Beslagene til Seletøier angaaer, leveres de af vore Pletterere og Gjortlere, samt Jernarbeidet af Sporemagerne ligesaa smukt og billigt, som det kan indskrives; fra de bedre Sporemagerværksteder leveres desuden for Tiden ligesaa smukt, om end ei altid saa billigt poleret Arbeide, som det fremmede, der fabrikmæssigen tilvirkes ved Hjælp af Slibe- og Poler-Maskiner. At Sadelmagerprofessionen i det Hele i flere Aar har været og er i stadig Fremstreden, er vist, ligesom ogsaa at Concurrencen har fremkaldt en priselig Kappelyst. Affætning til Udlandet fra Hovedstaden haves aldeles ikke af Sadelmagerarbeide, undtagen forsaavidt Rejsende fra Norge og Sverrig stundom her forsyne sig med Kufferter og andre Reisesager; derimod leveres ikke lidet Arbeide fra Hovedstaden til Provindserne; forhen gik betydelige Partier til Vestindien; men paa dette Marked skulle de kjøbenhavnske Sadelmagere være fortrængte af Americanerne, der efter Sigende skulle levere billigere, men ogsaa simplere Værer. Hermed stemme ogsaa temmeligen vel de officielle Meddelelser, som for Aaret 1843 angive aldeles ingen Udførsel fra Kongeriget; derimod fra Hertugdømmerne til en Værdi af 2983 Rbd., hvoraf 447 Rbd. var til Vestindien. Indførselen var til Kongeriget Sadelmagerarbeide af første Glas 119½ Pd. af anden 3260 Pd., til Hertugdømmerne at første Glas 220 Pd. af anden 1745½ Pd. Kjøbenhavn

havde, efter Folketællingen 1840, 89 Sadelmagere med 241 Medhjælpere; men af disse søge en stor Deel Næring ved Tapetmageri; Kongeriget havde i Alt, Kjøbenhavn indbefattet, 613 Sadelmagere med 660 Medhjælpere, Hertugdømmerne 482 med 354 Medhjælpere, i Alt findes saaledes i Riget 1095 Sadelmagere med 1014 Medhjælpere; men af disse havde, som anført, kun saa af Hovedstadens Bærksteder indsendt Arbejder. De i Kjøbstæderne, og paa Landet etablerede Sadelmagere sysselsatte sig naturligvis kun især med det ordinaire Arbejde, der finder Af sætning i deres nærmeste Omgivelse; dog saadant ordinairt Arbejde sees, stærkt og til billig Priis, ofte paa vore Provindsmarkeder.

En Artikel, der kan henføres under denne Rubrik, men som aldeles fattedes paa Udstillingen, var Kjøre- og Rldepidste. Det havde været af Interesse, om heraf havde været Prøver fremlagte, i det denne Fabrication i den seneste Tid her i Staden har hævet sig betydeligt derved, at nogle Enkelte have anskaffet sig hensigtsmæssige Maskiner til Pidsfens Overspinding og saaledes see sig i Stand til at levere disse til saa billige Priser, at vistnok kun saa indforskrives.

Af Bundtmagerarbejde have de foregaacnde Udstillinger ikke fremvist noget; desto interessantere var det, at denne Gang havde Hofbundtmager Bang et saare betydeligt Udvalg af Pelsværk. Det kostbareste Stykke blandt disse var en amerikansk ruppet Sælfskinds=Frakke, foret med Nerts. Skindene var dog mindre godt ruppede, og, som Folge heraf, maa Prisen (150 Rbd.) ansees noget høj. Mandspelsen af Schupskind til 70 Rbd. var forfærdiget af amerikansk Skind, som vel i Tilberedningen kunde have været blødere; Prisen 70 Rbd. var passende, ligesom paa den simple Sælfskindsfrakke med Hamsterfoer til 30 Rbd. der i enhver Henseende var god. Den forede Klædesfrakke til 42 Rbd. var ligeledes aldeles tilfredsstillende og til passende Priis; ved den med Odder forede Kappe bør bemærkes, at Skindene ere ostindiske, altsaa den simpleste Art Odderskind. Ved Camaille=Kraven af engelsk Kanin kunde Sammensætningerne have været bedre; Jagtbalterne vare smukke og upaafagelige. Tæppet til 40 Rbd. var af simplere Skind, og Arbeidet ved samme maa altsaa forklare den noget høje Priis. De under Nr. 285-88 udstillede Sager hørte til de mere courante Artikler og vare til sædvanlig Priis, hvilket ogsaa tildeels gjælder om de øvrige Sager. Af Laugsprøver vare udstillede under Nr. 280 et Ilderskindsfoer til 50 Rbd., udført som Mesterstykke, og et Egernfoer til 42 Rbd., udført som Svendestykke; begge vare gode og Prisen billig. De af Bundtmagerensvend Warming udstillede Skamler vare særdeles smukke, og gjorde almindelig Lykke paa Udstillingen. De smaa Skindstykker, som vare anvendte, kunde ikke give samme Værdi, men de upaafagelige

Sammenfætninger og det øvrige Arbejde, som havde bestemt Prisen. Buntmagerne have ogsaa i ikke ringe Grad sysselsat sig med at sye Kasketter; forsaavidt Joerværk ikke anvendes til samme, synes de mindre at henhøre til deres Fag. Denne Industrigreen er dog af ikke ringe Betydning, og har baade her i Kjøbenhavn og i Kjøbstæderne skaffet Mange Arbejde; Kasketten er navnlig der almindelig Hovedbedækning for Børn og Almuen og har for en stor Deel fortrængt de grove Uldhatte; ogsaa ere de blevne reglementerede til dagligt Brug udenfor Paradet for flere Militaire. Prøver af den sidste Art Kasketter vare de af Sadelmager Borchsenius forfærdigede fra 2 til 3 Rbd. Stykket. Disse vare samtlige vel udførte.

Buntmagerprofessionen, som sysselsætter i Riget i Alt 73 Personer med 91 Medhjælpere, deraf i Danmarks Kjøbstæder 44 med 63 Medhjælpere, deraf atter i Kjøbenhavn, 20 med 35 Medhjælpere, i Hertugdømmerne 29 med 28 Medhjælpere, er i høi Grad underkastet Moden; thi Trangen til Pelsværk er ikke saaledes tilstede, som i et koldere Klima, f. Ex. Rusland; men Moden er hos os mere foranderlig end i Orienten. Tilvirkningen af Skindene stæer kun ved de indlandske simplere Skindsorter; de smukkere tilføres fra Udlandet, og Buntmagerarbejdet bestaaer kun i Anordningen og Sammenstyningen af disse, saaledes som de fleste af de udstillede Artikler udvise.

En særdeles vigtig og søgt Gjenstand er allens tryffede, malede og lakerede Sager af det saakaldte Bordug, Læder o. desl. Vi have i en tidligere Periode kjendt adskillige af disse Fabricata, forsaavidt i Aarene 1807—1814 var et Par Bortingsfabriker, der forfærdigede ret smukke Sager. Et betydeligt Opsving fik denne Fabrication, som næsten syntes at være gaaet til Grunde, ved Hambroe's Fabrik, der er fortsat af hans Enke, og den noget senere af Meyer anlagte Fabrik. Denne sidste havde ifkun leveret Arbejder til denne Udstilling, hvilke, skjøndt almindeligen bekjendte, dog paaskjønnedes ogsaa paa Udstillingen ved deres Bonitet, smagfulde Ornering og billige Priis; de concurrere i enhver Henseende med Udlandets Artikler, som vel nu sjældent indføres, hvorimod flere af hine finde Affætning udenfor Riget.

G. Kunstdreier-, Trædreier-, Kammager- og Kurvemager-Arbejde, Jalousier og Mundstokke.

(Bedømmelses-Comité: Parykmager Alibert, Kunstdreier Bruunskov, Hofforgylber Damborg, polyt. Candidat Holten, Isestræmmær Winther.)

Parykmager F. C. Madsen.

231. To Kardatscher til Hætteputning à 5 Rbd.	} Patent.
232. To Kardatscher til Brottering 9 a 10 Rf.	
233. To Brotteeerbælter à 15 Rf.	

Jomfru Emilie Jacobsen.

234. En Krands udført af Haar i forskellige Farver.

Barynmager og Friseur Ed. Hense.

235. Forskellige Herreparaplyer og Damefortoure.

Vorstenbindermester P. Hansen.

236. Prover af Malerpensler.
237. Prover af alle Slags Kosfe.
238. Prover af alle Slags Vørster.

Kurvemagermester H. T. Aberhoff.

318. Et Eybord 8 Rbd.
319. 2 Lænestole à 5 Rbd.
320. En Barnelænestol 2 Rbd.
321. To Blomsterkjerme 2 og 3 Rbd.
322. En Bugge 9 Rbd.
323. En Papiirtur 3 Rbd. 2 Mf.
324. En Cache desordre 2 Rbd. 3 Mf.
325. 6 Sykurve 9 og 12 Mf.
326. 4 Noglekurve, fra 6 til 9 Mf.
327. 4 Stamer, 6 og 8 Mf.

Fineerfæerer H. P. Frederiksen.

363. Prover af maskinskaarne Rundstøffe til Stakitter, Espallers, Gardiner m. v. fra 2½ St. til 5 St. pr. Alen.

Kunstdreier H. P. Møller.

366. Parapluier, Parasoller, Vibetoier og Støffe.

Hofkunstdreier og Fiskebeensfabrikant J. G. Schwarz.

367. Endeel almindelige Kunstdreier-Arbejder og udkaarne Gjenstande i Elfenbeen.
368. Tiint dreiede Gjenstande i Elfenbeen, udførte paa en fra den almindelige Dreierbank tildeels afvigende Maskine.
369. Complete Vibetoier samt Prover af Parasoller, Parapluier og Støffe.
371. Provetort med Fiskebeen i courante og finere Sorter.
372. Provetort med Elfenbeens og Vurdoms Tætteflamme, saavel fine, som mere courante.
373. Provetort med Elfenbeens skaarne Tangenter til Claviaturer, Elfenbeens skaarne Plader til Miniaturmaling, raae udkaarne Elfenbeens Knivstaster og farbiggjorte dito.
373. Provetort med fortløbere Parapluier og Parasolspiraader (Patent).
375. Prover af Spinderotte, saavel ordinaire, som finere (Patent).
378. Gangvogne for smaa Børn, der endnu ikke kunne gaa.

Kunstdreier J. B. Petersen.

379. En Lysekrone af Hjortetat, 40 Rbd.
 380. Udskaarne Gjenstande i Elfenbeen.
 381. Piber, Parapluier og Parasoller.

Kunstdreier C. Galtrup.

382. Et Skakspil 50 Rbd.

Kunstdreier J. C. Dilm.

383. Et Doufin Parasoller fra 2 til 4 Rbd. pr. Stk.
 384. Et halvt Doufin Parapluier fra 4½ til 6 Rbd. pr. Stk.

Kunstdreier G. Borchhorst.

385. Forskjellige Parapluier.
 386. Et Prøvetort med Billebeen.

Hofkunstdreier A. C. Bang.

387. Piber, forærdigede af Lærling C. Christensen.
 388. Parapluier og Stofte.

Kunstdreier C. B. Lund.

389. Et Elfenbeens Skakspil 80 Rbd. (Mesterstykke).

Kunstdreierne Saarbje & Hansen.

390. Stofte fra 4½ til 10 Mk. Stk.
 391. Silkeparasoller, 17 til 20 Mk. Stk.
 392. Parapluier, 12½ Mk. til 6 Rbd.
 393. Tobakspiber, 10 til 14 Mk.

Kunstdreier J. Bjerring.

394. Et Skakspil og en Bæse 20 Rbd. (Mesterstykke).

Kunstdreier J. Johansen.

395. Et Skakspil, 32 Rbd.

Kunstdreier og Graveur J. Brodersen.

396e.

396. En udskaaen Elfenbeens Daase med Kongens Portrait 4 Rbd.

Dreiermester J. F. Lohmann.

397. Et Rat.

Dreiermester Heinr. Groth.

398e.

398. 3 Stk. Blotke med Model til Bøsningen.

Dreiermester J. C. Sørensen.

399. Prøver af slynget Dreierarbejde.

Dreiermester G. Pidar.

400. Et Elfenbeens Skakspil 16 Rbd.

Dreiermester C. Jacobsen.

401. En Mahogni Spinderok 25 Rbd.	} (Mesterstykke).
402. Et Elfenbeens Skakspil, 25 Rbd.	
403. En Pottenholts Reglesugle 3 Rbd.	

Dreiermester J. Allehusen.

404. Et Elfenbeens Skakspil, 35 Rbd.	} (Mesterstykke).
405. En gjennembrudt Soile, 4 Rbd.	

Dreiermester P. A. Møller.

406. Et Skakspil 20 Rbd. (Mesterstykke).

Kammagermester H. T. Elberling.

408. Forskjellige Sorter Kamme.

Kammagermester J. G. Rößler.

409. Tre Prøvekaar med courant Kammagerarbejde.

Bødlervend Fred. Gundmann.

410. En ubfæaen Egetræs Tobatsbøtte med tilhørende Smaaindretninger, Alt udført som Bødlerarbejde 20 Rbd.

Malermeister J. G. Harboe.

502. Model af et Spaanjaloussi.

Raadvaddams Fabrik.

981. 5 Par Karder.
 982. 4 Stkr. ordinaire Pustere.
 983. 3 Stkr. finere Pustere.

Kunstdreier A. B. Rongsberg.

1206. Et Skakspil med tilhørende Bæse 16 Rbd.

En 60aarig Grønlander i Uparnavik.

Et Skakspil og to Smørseer ubfæarne af Hvalrosbeen med en Pennetnis og en Uhrskæder.

Blandt de under denne Rubrik udstillede Gjenstande, indtage Dreierarbejderne baade det største Antal Nummere og ere i industriel

Henseende af størst Betydning. Kjøbenhavn er bekjendt som det Sted, hvor meget kunstigt Dreierarbejde i sin Tid er udført, og vore Bærksteder have her Forbilleder, som de ville kunne følge og tillige, ved kunstneriskt at uddanne sig ved den Veiledning i Tegning og Modellering, vort Kunstakademi meddeler dem, kunne have sig til det Standpunct, hvorpaa dette Fag kan bringes; Publicums Interesse for allsens mindre dreiede Kunstfager, der ere blevne en Modesag, giver denne Stræben Næring, og det er saaledes rimeligt, som det ogsaa er vist, at dette Fag Aar for Aar strider frem. Vel maae adskillige af de i stort Antal i senere Aar etablerede Kunstdreiere hyselsætte sig med mere courante Artikler, som Pibetøier, Parapluier og Parasoller o. desl.; men selv ved mange af disse Stykker vil man ikke mistjende en Kunstfærdighed, som ellers snarere maatte antages forbeholdt betydeligere Arbejder. Ogsaa forfærdiges paa flere af vore Kunstdreier-Bærksteder ikke saa gandske saa mere courante Artikler, der sælges i Doufinsviis og finde Affætning især i Provindserne; dog savnedes Prover aldeles af disse. Det er bekjendt, at foruden Kunstdreierne, der ikke danne noget Laug, men som ved at aflægge under Tilsyn en Prøve, erholde Ret til at etablere sig, er i Kjøbenhavn et Dreierlaug, hvis Hovedbestættigelse er Forfærdigelse af Rokke, Skibsblokke og andet Dreierarbejde til Skibsbrug, mangfoldigt større Arbejde deels til Huusgeraad, deels for Snedkere og andre Haandværkere; men det er os tiulige bekjendt, og denne Udstilling viser flere Prover paa, at Laugets Mestere i Kunstfærdighed ikke staae tilbage for Kunstdreierne. Vi sammentælle derfor Dreierne under Get, og finde, ved at forene Rubrikerne i Folketællingen for 1840, at Kjøbenhavn har i Alt 83 Dreiere med 154 Medhjælpere, Kongeriget 578 med 349 Medhjælpere, Hertugdømmerne 341 med 287 Medhjælpere, hele Riget saaledes 919 med 636 Medhjælpere. Udenfor Kjøbenhavn indskrænte Dreierne sig for det Meste til at forfærdige Pibetøier og grovere Træfager til den nærmeste Omegns Forbrug; thi en saadan Industri, som findes i Schwarzwald hos Bønderne, hvor en stor Deel smukke dreiede Træfager forfærdiges til særdeles billig Pris og afgive en vigtig Udførselsartikel, er intet Sted her i Landet tilstede. Hvad der udføres er kun værdifulde enkelte Stykker, som af Rejsende affjøbes Kunstdreierne i Kjøbenhavn; flere grovere Artikler, som Legetøi o. desl., indføres derimod og salgtes af Isenkrammerne. Efter officielle Opgivelser bestod Udførslen fra Kongeriget for eet Aar (1843) kun i 30 Pd. og for en Værdi af 68 Rbd., for Hertugdømmerne til en Værdi af 891 Rbd., hvorimod Indførslen af Dreier- og Kammagerarbeidet var, efter dets Fordeling i Classer, til Kongeriget af 1ste Classe 12546 Pd., af 2den dito 340½ Pd., af 3die 149 Pd.;

til Hertugdømmerne 1010 Pd. af 1ste, 5931 Pd. af 2den, 1583 Pd. af 3die og 18½ Pd. af 4de Classe.

Ved at betragte det denne Gang udstillede Dreierarbejde, kunne vi ikke Andet end antage, at et væsentligt Fremskridt er skeet siden sidste Udstilling. Overst staae de af Høfskundsreier J. G. Schwarz fremstillede Sager, baade ved deres smagfulde Udførelse og den Omhu, der er vilst selv den mindste Gjenstand. Derfor blive ei blot fra hans Bærstæd flere smukt udskaarne Elfenbeensgjenstande, hvoriblandt nogle kostbare Daaser, mærkelige; men selv aldeles courante Artikler, som Parasoller, Parapluier, Ribetøier, Stofte. Som sjældnere Prøver paa den, som det synes, næsten glemte Kunst at arbejde med Pasværk, for tjener hans Elfenbeensopsatser at nævnes ved deres overordenlige og overalt lige Fjinhed. Endvidere bør mærkes flere fabrikmæssigt tilvirkede Producter, nemlig Fiskebeen i forskjellige Sorter, Tættekamme af Elfenbeen og Buxbom, Elfenbeens-Tangenter, Elfenbeensplader til Miniaturmalning og Elfenbeens-Knivskafter, som Beriser paa de flere Retninger, hvori Schwarz's Etablissement arbejder. Disse Gjenstande vare samtligen vel udførte og til billige Priser. Til Parapluier og Parasoller forsendtes Sammes patenterede sort lakerede Gesteller eller Spraaer, et Arbejde, der vistnok med Grund kan stilles ved Siden af de fortrinligste udenlandske. Et andet Patent er hans portative Spinderocke, der udmærke sig ved Simpleshed og Lethed; vel udfordrer deres Brug nogen Ovelse, men denne vil opnaaes i kort Tid af den ellers øvede Spinderke. Ogsaa hans Gangvogn, som efter Behag kan stilles høiere og lavere, fortjener at bemærkes, som en beqvem og smuk Modification af dette i Fortidens Barnestuer kjendte Mobil; maaskee var den noget spinkel, en Feil, der dog let kan rettes. Det øvrige Kunstdreierarbejde var ligeledes, skøndt henhørende til de mere courante Artikler, smukt og til forholdsmæssige Priser; H. C. Møller's og Høfskundsreier A. C. Bang's Parapluier, Stofte og Ribetøier ere maaskee de, der fortrinligen bør nævnes; paa en lav Priis syntes især Saarbye og Hansen at have lagt an. J. B. Petersen havde indsendt en Lysekrone af Hjortetak; Valget af Materiale gjorde samme snarere til en curieus end smuk Gjenstand, ei heller var aldeles anvendt den for et saadant Arbejde fornødne Fjirlighed og Omhu i alle Detailler; imidlertid saaes samme dog af Flere med Interesse. De fra Samme udskaarne Arbejder vare smukke, ligesom hans Piber, Parasoller o. s. v. Foruden Schwarz havde Borchhorst ogsaa opstillet et Prøvefort med Fiskebeen; Præparationen af disse synes billigen at tilhøre Danmark, der igjennem den kongelige grønlandske Handel modtager de fortrinligste Varder. Udstillingen havde en stor Deel

Stakspil, udførte meest som Mesterprøver, og Priserne kunne saaledes ikke ansees aldeles svarende til det paa samme anvendte Arbeide, ei heller tjene til indbyrdes Sammenligning; i Almindelighed tilfredsstillende de; nogle vare udmærkede, og ingenlunde stode de, der vare udførte af Laugsmeistrene, tilbage, skjøndt denne Prøve bliver for dem en Visag og staaer ofte i Vanskelighed tilbage for den egentlige Laugsprøve. Som saadan bør nævnes C. Jacobsen's Mahogni Spinderok og Poffenholt's Kugle; den gennembrudte saakaldte Soile, der ligeledes kræves som Mesterprøve, var fremviist af Alschusen; den synes dog som en Curiositet, der neppe faaer nogen egentlig Anvendelse, passende at kunne erstattes ved en mere brugbar Gjenstand. I høi Grad fortjente Dreiermester Sørensen's Prøver af slynget Arbeide Opmærksomhed, da han er den Første i den nyere Tid, der hertillands har udført lignende dreiede Arbeider, som man tidligere har maattet hente fra Udlandet, og hans Frembringelser desuagtet i enhver Henseende kunne concurrere i denne Retning med de fremmede Arbeider. Laumeiers Skibsrat var smukt og vel udført. De fra Igehoe, af Dreiermester Heinrich Groth fremsendte tre Blokke med Model til Bøsningen, var almindeligt godt Arbeide; men vi troe med Grund, til Sammenligning, at have kunnet ønske Arbeide ogsaa fra Hovedstadens Blokkedreiere, vel især fra Holmens fortrinlige Værksteder. Fra Igehoe var endvidere fra Brodersen indsendt en Elfenbeens-Daase med Kongens Portrait, som kan antages at være et, med Hensyn til Prisen, tilfredsstillende Arbeide. Det fra Grønland fremsendte Stakspil mangede aldeles Tegning, hvorimod de to Steer vare net udførte og røbede Smag.

Kammagerarbeidet, som drives af 28 Mestere med 40 Medhjælpere i Danmark, i Hertugdømmerne af 30 med 19 Medhjælpere, altsaa i hele Riget af 58 med 59 Medhjælpere, hvoraf 15 Mestere med 38 Medhjælpere ere bosatte i Kjøbenhavn, var repræsenteret ved det af J. G. Löffler og Elberling udstillede Arbeide, foruden hvad Schwarz havde leveret. Hiint var courant Arbeide til meget billig Priis, Elberling's godt Arbeide til en passende Priis. Hvorvel Antallet af Kammagere ikke er ringe, og Arbeidet i senere Aar er lettet ved de af Nogle brugte Maskiner, kan det dog neppe antages, at de aldeles forsyne Landet; de ordinaire Varer finde, gennem Isenboderne, ved de lave Priser, til hvilke disse her kunne indforfrives, Afætning. I senere Tid have enkelte Kammagere her forfærdiget flere Kunstarbeider af Horn, hvoraf dog Udstillingen ikke denne Gang fremviiste noget.

Bødkersvend F. Gaudsmann havde indsendt en udstaaren Egstræs Tobaksbøtte; Arbeidet var særdeles smukt, men kun en Curiositet;

det repræsenterede saaledes ikke Bødkerprofessionen, der, skjøndt neppe i Fremfærd, sysselsætter her i Staden 67 Mestere med 293 Medhjælpere, i hele Riget 2761 med 1297 Medhjælpere, hvoraf findes i Hertugdømmerne 1099 med 567 Medhjælpere.

Blandt Træarbeidet bør ogsaa nævnes de af Decoupeur Frederiksen fremstillede Rundstokke til Espaliers, Gardinstænger o. s. v.; de overgaae i Reenhed, Glatthed, tildeels ogsaa i Priis langt de ved Haanden forfærdigede. En saadan ved særeget Maskineri udført Forarbejdning af Træ lader sig vistnok betydeligen udstrække ogsaa udenfor de runde Stokke, som her vare udstillede.

Kurvemageriet, som sysselsætter ogsaa et betydeligt Antal Personer, i Kongeriget 236 med 40 Medhjælpere, i Hertugdømmerne 203 med 89 Medhjælpere, drives her i Kjøbenhavn af 18 Mestere med 34 Medhjælpere. Skjøndt saaledes et ikke ringe Antal Personer forfærdige Kurve, indføres en Deel finere Kurve fra Udlandet; i Aaret 1843 indfortes saaledes til Kongeriget 695 Pd. af 1ste Glasfe, 1047½ Pd. af 2den Glasfe, 379½ Pd. af 3die Glasfe; til Hertugdømmerne 3854 Pd. af 1ste Glasfe, 618 Pd. af 2den Glasfe og 223 Pd. af 3die Glasfe; der fandt ingen Udførsel Sted fra Kongeriget, og fra Hertugdømmerne kun til en Værdi af 46 Rdd. Ingenlunde er Bruget af Kurve i Landhuusholdninger og ved andet Huusbrug saaledes udbredt, som man kunde vente i et Land, hvor Materialet, Pilen, groer villigt. Det fortjener dog at bemærkes, at i adskillige Egne, især Fyen, flettes en stor Deel simplere Kurve om Vinteren i Aftentimerne; men saadanne Huusflidsproducter blive sjældent Gjenstand for en Udstilling. Ogsaa turde vel nærmest hertil henføres de oftere forekommende Stykflætninger til Gulvmaatter, Overstoe o. desl., hvoraf man endogsaa paa enkelte Steder, f. Ex i Omegnen af Aarhus, danner ret bekvemme Rænestole, naturligvis til en høist billig Priis. Til Udstillingen var indsendt Arbeide kun fra een Mester, H. Aberhoff, heraf Staden; foruden almindelige finere Kurvemagerarbeider, som vare vel udførte, havde han fremviist flere mindre sædvanlige Gjenstande, som et Sybord, et Par Rænestole, en Børnerænestol, to Blomsterstjerne, og fire Skamler. Disse, der afvige særdeles fra det almindelige Kurvemagerarbeide, vare særdeles billige og forene meget smagfulde Former med Styrke og Lethed. De ere stærkt søgte og vise, hvilken Udstrækning manget hidtil mindre paaagtet Industrifag kan faae.

Harboe's Spaanjalouster, som allerede i 1842 forevistes Industriforeningen og anbefalede af en af samme nedsat Committee, fortjene Opmærksomhed, da de indtage et kun lidet Rum, naar de ere

optrukne, og Nabningen og Lufningen foretages paa en meget nem Maade.

Børstenbinderarbejde sysselsætter i Kongeriget 24 Mestere med 16 Medhjælpere, deraf de 12 Mestere med samtlige 16 Medhjælpere i Kjøbenhavn, i Hertugdømmerne i Alt 42 Mestere med 20 Medhjælpere; hele Riget har saaledes 66 Mestere med 36 Medhjælpere. Imidlertid indføres en Deel Børstenbinderarbejde, dels ordinært, dels finere ornerede Sager; endnu betydeligere er Indførslen af Malerpen-sler, baade grovere og finere. Indførslen til Kongeriget var af Børstenbinderarbejde af 1ste Klasse 2893 $\frac{1}{2}$ Pd., af 2den Klasse 1894 $\frac{1}{2}$ Pd., altsaa temmeligen betydeligt, medens Udførslen ifkun var 199 Pd. Det var saaledes ikke uden Interesse, at, ved Siden af de gode og til passende Priser af Børstenbindermester P. Hansen udstillede Børster og Pensler, havde Samme ogsaa fremlagt flere Malerpensler; men Faget var naturligtvis ufuldstændigen repræsenteret, ved at kun en Eneste havde fremlagt Arbejder i denne Retning.

Parykmagermester F. C. Madsen har Patent paa Kardattscher til Frottering og Gesteputning; de udstillede Prøver vare af beqvem Form og godt udførte; Prisen syntes at være billig.

Før Parykmagerfaget er vistnok, efter Nutidens Brug, meget Arbejde gaaet tabt, imod hvad der udførtes i det forrige Aarhundrede; ogsaa da de puddrede Frisurer ere ophørte, er det daglige Friseurarbejde betydeligen formindsket. Imidlertid ernære 42 Personer med 18 Medhjælpere sig i Danmark, i Hertugdømmerne 36 Personer med 1 Medhjælper, i Alt saaledes 78 Personer med 19 Medhjælpere, sig som Parykmagere, Friseurer og Haarstærere; et betydeligt Antal af disse er naturligtvis etableret i Hovedstaden, nemlig 31 med 15 Medhjælpere; men blandt disse havde kun een, Parykmager Ed. Hensé, indsendt forskellige Herreparykker og Damefortoure, hvilke vare almindeligt godt Arbejde, dog uden vedsojede Priser. Af kunstige Haarfletninger, som nu ere mindre i Moden, end forhen, havde de foregaaende Udstillinger flere Prøver; denne ifkun een, af Damsfru Emilie Jacobsen, en Krands af forskjelligt farvet Haar, udført med megen Flid og Duellighed, til en særdeles billig Pris.

Tilvirkningen af Karder er for Landet, hvor Udforarbejdningen er en væsentlig Gjenstand for Hænsigten, af stor Betydning. Udenfor Kjøbenhavn have vi to Kardfabricanter, Chordegn Rasmussen i Assens og Philipsen i Viborg; Forstnavnte assætter aarligen flere Tusinde Par Karder; Philipsen har ved egne, af ham selv tildeels opfundne og udførte Maskiner, lettet sig betydeligen Udførselen. Da her i Staden Karder søges hos Isentræmmene, har

Naavaddams Fabrik ogsaa et Værksted for disse, hvor desuden forfærdiges Buxtere; Prøver deels af Karder, deels af finere og grovere Buxtere, vare fremlagte til billige Priser og godt udførte.

H. Skjævaaben, Sværdfeger, Knivsmede, Laase, Kleinsmede, Toismede og Sporemager Arbeide.

(Behovmæsses-Comitee: Mechanicus Cumann, Mechanicus J. F. Hansen, Toismedemester Heichelmann, Bøsssemager Jessen.)

Camillus Nyrop.

- 868. En Reiskniv, hvori er anbragt en Pistol.
- 869. 6 Barbeerknive med Nysolvs-Rygge.
- 870. Endeel forskjellige Pennknive, Lommeknive, Barbeerknive, Jagtknive m. m.

L. Olsen.

- 876. En Barbeerkniv, 1 Rbd. 3 Mk.
- 879. En Pennkniv med to Blade, 1 Rbd.
- 880. En Pennkniv med eet Blad, 3 Mk.

Hofbøsssemager N. Löbnitz.

Citabellet.

- 888. En Dobbeltbøsse, 170 Rbd.
- 889. En dobbelt Baglade-Riffel med een Laas og to Løb, 45 Rbd.
- 890. En dobbelt Pistol, 28 Rbd.
- 891. En Baglade-Pistol med een Laas og eet Løb til tvende Skud, 24 Rbd.
- 892. En Dobbeltbøsse, 70 Rbd.
- 893. En Reise-Derzerol med 4 Løb, 24 Rbd.
- 894. En Baglade-Riffel, 35 Rbd.
- 895. Et Par Baglade-Pistoler, 45 Rbd.
- 896. En Reisedolk, hvormed tillige kan gøres 2 Skud, 24 Rbd.
- 897. En Enkeltsøse, 16 Rbd.

Kleinsmedesvend J. M. Benze.

- 898. Et Jagtgevær, forfærdiget efter en ny af Indsenderen opfundet Construction.

Kleinsmedemester Otto Schröder.

- 910. 11 Stk. forskjellige Kaffeemøller fra 15 Mk. til 25 Rbd.
- 911. En Kaffebrænder med Comfur, 24 Rbd. (Patent.)
- 912. En Kaffeovnsskærm, malet af Malermester Hinze.
- 913. En Hængelaas (Svendsstykke).
- 914. En indstakket Portlaas (Svendsstykke), 10 Rbd.
- 915. Et Strygejern med Rist, forfærdiget af en Lærling, 18 Rbd.

Smedemester B. F. Berg.

- 918. 2 Stk. indfæmte Portlaase, à 14 Rbd.
- 919. 2 Par Jernporthaandgreb, à 7 Rbd.

Smedemester W. Berg jun.

920. En dobbelt Jern-Pengetiste 300 Rbd.
 921. En Sikkerhedslaas til en Jern-Pengetiste eller Jernbør (egen Construction).

Kleinsmedemester J. D. L. Behrens.

924. 3 Vortlaase à 12 Rbd., 2 Gadedørslaase à 8 Rbd. en Stuedørslaas à 4 Rbd. (Svendslyfter).

Kleinsmedemester N. Christophersen.

925. To indstemte Gadedørslaase og 4 indstemte Stuedørslaase.
 926. 6 forskellige Jern-Kasselaase og 2 Messing-Kasselaase.
 927. 2 store Pladelaae.
 928. 5 Jern-Smaallaase og 4 Messing-Kasselaase.
 929. 3 Hængelaase og Pladestabslaase.
 930. 2 Par Diffehangsler.
 931. Et Messingskub med Røgle.
 932. En Messingskudrigle.

Kleinsmedemester A. C. Klingenbergh.

933. 8 Sifr. indstutne Laase fra 6 til 8 Rbd.

Kleinsmedemester B. Jensen.

935. En fortkoret Jern-Pengetiste, 250 Rbd. (Messingslyfte).
 936. En Laas til en Jernpengetiste (Svendslyfte).

Kleinsmedemester Daniel E. Junders.

937. En Jern-Pengetiste med to forskellige Røgler, 200 Rbd. (Messingslyfte).

Sømfabrikant Carl A. Ramus.

938. Provetori med Søm og Dyltere.

Raadvaddams Fabrik.

Knivsmedearbeide.

993. 7 Par Bordknive og Gasser.	999. En Bagerkniv.
994. 6 Par Deseriknive og Gasser.	1000. En Tællekniv.
995. 4 Par Forksærenive uden Hæder.	1001. En Ragerkniv.
996. 6 Par dito med Hæder.	1002. 3 Sifr. Brødknive paa Bræt.
997. 4 Sifr. Brødknive.	1003. 2 Sifr. Kaalknive.
998. 2 Sifr. Føldekknive.	1004. 2 Sifr. Kjødekknive.

Løismedearbeide.

1005. 15 Sifr. Dver.	1009. En Spundstrækker.
1006. En Stofmeser.	1010. En Rincerhammer.
1007. En Smørføger.	1011. En Lægtehammer med Skaff.
1008. En Østeføger.	1012. En Muurhammer.

1013. En Stomagerhammer.	1018. En Struesif.
1014. To Muurffeer.	1019. En større Struesif.
1015. En Skjelffeer.	1020. 8 Stkr. Haveriver.
1016. To Understrygffeer.	1021. 4 Stkr. Gangstuffer.
1017. En Saugudlægger.	1022. Et Sæt Haveredskaber til Børn.

Sporemagerarbeide.

1023. 5 Strigler.

Paafesmedearbeide.

1024. 4 Dørlaase.	1033. En Gliplaa med heel Messing-
1025. To Kammerdørlaase.	tapsel.
1026. En Raskelaas med Jerngreb.	1034. En Gliplaa Nr. 2.
1027. En Træklaas.	1035. 5 Tæstelaase.
1028. En Pultlaas.	1036. Et Sæt indsatne Comodelaase,
1029. En Klappelaas.	4 Stkr. og en Nøgle pr. Sæt.
1030. En Ristelaas.	1037. Et Sæt paaslagne Dragtkke-
1031. En Gliplaa af Jern.	laase, 5 Stkr. og en Nøgle pr.
1032. En Gliplaa med Messingtapsel	Sæt.
paa Jern.	

Kleinsmedearbeide.

1038. 5 Par Dørhængsler.	1059. 4 Klokkesjedre.
1039. 5 Par Bladhængsler.	1060. Et Sæt Meieredstiver.
1040. 5 Par Stabelhængsler.	1061. 8 Stegerisfe.
1041. 5 Par Opsatsbladhængsler.	1062. Strygjernsrist med Skaf.
1042. 6 Stkr. lige Dørfald.	1063. En Strygjernsrist med Spids.
1043. 6 frumme Dørfald.	1064. To Tresødder.
1044. 9 Kramper.	1065. 4 Strygjern.
1045. 8 runde Kroge.	1066. Et Glødejern.
1046. 5 flade Kroge.	1067. Et Jyrsad med Skaf.
1047. 4 Jyskronkroge.	1068. Et Jyrsad med Klapper.
1048. 2 Speilfroge med Kap.	1069. 2 Kaffebrændere.
1049. En Krog til Gardinslænger.	1070. 2 Kaffe tromler.
1050. 2 Jernklokkevinkler.	1071. 2 Jldkasser.
1051. 2 Kseikroge.	1072. En Rjødgaffel.
1052. 2 Jernkroge.	1073. 6 Par Jldtoier.
1053. 2 Rigtigstfruer.	1074. En Opslænder til Jldstøtstiver.
1054. 2 Sengestfruer.	1075. 6 Karne Binduesbeslag.
1055. 7 lige Muurstifter.	1076. En Jodstraber.
1056. 5 frumme Muurstifter.	1077. En Balance af sværere Sort.
1057. 2 Muurstifter til Speile.	1078. En Balance af mindre Sort.
1058. 2 flæbne Blanchetter.	1079. Arbeider for Justerammeret.

Frederiksværks kongelige Fabrik.**Sabelfabricat.**

1128. En reglementeret Sabel for Officierer af Cavalleriet.
1129. En reglementeret Sabel for Underofficierer og Menige.
1130. En reglementeret Pallas for Officierer af Garden til Hest.
1131. En reglementeret Pallas for svart Cavalleri.

- 1132. En reglementeret Officerskaarde.
- 1133. En reglementeret Underofficierssabel med Bajonet i Steden.
- 1134. En reglementeret Musketøerssabel.
- 1135. En Officerskaarde med forgyldt Hætte og Skedebeslag, ægte Solbæverbistling og decoreret Klinge.
- 1136. En Sabel for Artilleriofficerer med forgyldt Hætte og Skedebeslag, ægte damasceret og decoreret Klinge.
- 1137. En Jæstkniv.
- 1138. To korte Sidegeværer.
- 1139. En Officersdolk.
- 1140. En Hirschevædder med Rysskæft (for Jagt- og Forskæftsmænd.)
- 1141. En Hugesklinge.
- 1142. En Høretsklinge.

Knivesfabricat.

- 1143. 11 Prøvetort med Værelsets courante Vordknive, Joldknive og fl. a. Knive.
- 1144. Prøvetort med Hæftgæster og fineste Vordknive med Perlemøder, Skildpade og Elfenbenskæfter.
- 1145. En Kasse med fineste sølvkæftede Deserterknive med decorerede og forgyldte Blade.
- 1146. En Vædderkniv.

Médailleur C. Conradsen.

6 forskjellige Stykker Strygeremne.

Danmark eier to Vaabenfabriker, Kronborg-Geværfabrik paa Helsingørsk, tilhørende det Schimmelmannske Fideicommiss, og Frederiksværk. Helt staaer i et bestemt Forhold til Armeen, forsaavidt Staten modtager fra denne private Fabrik, for en bestemt aarlig Sum, Skydegeværer til Armeens Forsyning. Prøver af disse Vaaben vare udstillede med de fra General-Commissariatet fremsendte Artiller, og ere omtalte med disse (S. 26). Denne Fabrik indskrænker sig dog til at levere ifftun de vel solide, men ordinaire Vædder, der hører til Armeens Brug; og Væddemagerne have saaledes en særegen Mark for deres Færd, ved at udføre finere Geværer, Jagtvædder og Pistoler. Vi beklage imidlertid, at Løbene hertil, som stedse fabrikmæssigen tilvirktes, søges noget nær udelukkende fra fremmede Fabriker. Vore Væddemagere, som næsten alle have militair Ansættelse ved de forskjellige i Hovedstaden og i Stæderne garnisonerende Tropper eller ved Søetaten, anvende deres Fritid til at udføre mange smukke og fortrinlige Geværer, tildeels efter egne Constructioner. I denne Udstilling havde imidlertid kun Faa deeltaget og Ingen udenfor Kjøbenhavn, ihvorvel Væddemagerens Antal her i Landet er i Alt 63 med 70 Medhjælpere, saaledes fordeelte, at i Kongeriget findes 39 Væddemagere med 59 Medhjælpere (deraf 17 med 41 Medhjælpere i Kjøbenhavn) og 24 med 11 Medhjælpere i

Hertugdømmerne. Af Hofbøsssemager Løbnis havde man paa de tidligere Udstillinger langt smukkere Arbejder; imidlertid vidne de sidst fremstillede Arbejder om megen Duellighed og Stræben efter at forbedre Constructionerne; hvorvidt imidlertid de nye Constructioner kunne i alle Henseender svare til Hensigten eller fortrinsviis anbefales, derom vil man vel først kunne dømme, naar man ved Bruget har havt Leilighed til at indhente de fornødne Erfaringer. Kleinsmedesvend Benze havde indsendt en Hagelbøsse med en ny Antændelsesmaade, der gik ud paa at sætte et Metalbåndel med Knaldsnats til flere Stud ind igjennem Laasen, hen under Hanen op over Fænghullet; da Opfinderen var bortreist, er Laasen ikke bleven nøiere undersøgt, og det kan saaledes ikke afgøres, om ikke Begvemmeligheden ved hurtigere at kunne anbringe Knaldsatsen ophæves ved praktiske Uleiligheder. Løbnis's Reisedolk syntes hensigtsmæssigere end et lignende Vaaben af Nyrop, der ikke hurtigt nok kan sættes i anvendelig Tilstand, som Skydevaaben, og ikke yder noget sikkert Haandgreb og Afstræk. Hvad de for Løbnis's Bøsser ansatte Priser angaae, maae samme ansees særdeles billige og overstige neppe de udenlandske, naar Tælen er om lige Dvalitet. Da imidlertid disse kunne indføres for en høist ringe Told, falsholdes her oftere slet og uforfvarligen forarbejdede Geværer, der ikke saa gandske sjældent afstedkomme Ulykker, i det de fleste Jagtliebhavere ikke ere Kjendere af Geværernes Paalidelighed.

Af Huges og Stødvaaaben havde Frederiksværk atter i Aar fremsendt en stor Deel, som i det Hele vare tilfredsstillende og til billige Priser. Forsøg, anstillede her paa Landarsenalet, skulde have vist, at de ingenlunde stode tilbage for lignende Arbejde fra de berømte Klingefabrikker i Solingen i Tydskland. De elegantere Smkker, som bruges til Stads, s. Gr. Civilembedsmandenes Kaarder, synes, ligesaa vel som Bøsssemageriet, at kunne være Gjenstand for den private Industri; men de saa Sværdsegere, som findes her i Landet, 2 à 3 i Hovedstaden, havde ikke udstillet noget Arbejde, og Spørgsmaalet er altsaa om noget saadant frembringes, eller om man indskrænker sig til at forfrivne fra Udlandets Broncefabrikker Hester og deri indsatte udenlandske Klinger.

Knivsmedearbejdet drives fabrikmæssigen i Frederiksværks Sabelfabrik ogsaa paa Raavaddam; sidstnævnte Fabrik syntes især at have gjort sig til Opgave at fortrænge de ringere Sorter Bordknive, der hidføres fra Udlandet, og maa ved de billige Priser og den Interesse, Fabrikens Eiermænd, Interessenter i Isenfræmmerlauget, maae have for enhver af denne Fabriks Frembringelser, ogsaa naae dette Formaål. Kjendeligen dyrere, men ogsaa smukkere vare Frederiksværks

Knive, blandt hvilke fandtes desuden elegante Prøver af Descriptknive, Fiskegaffler o. desl. Udenfor disse to Fabrikker havde Ryr op udstillet flere smukke Barbeers og Lommeknive; deres elegante og omhyggelige Udførelse, forenet med Indsenderens bekjendte Duellighed, synes at være Garanti for hans Arbeiders indre Godhed. Priserne forekommer vel noget høie mod de udenlandske Arbeider; men man har ved disse aldeles ingen Sikkerhed for deres indre Godhed. Det er desuden vist, at, hvis Ryr op seer sig i Stand til at udvide sit Værksted og indføre saaledes en mere fabrikmæssig Drift, ville hans Priser kunne nedsættes saaledes, at vore Handlende sandsynligviis ville kunne forsyne sig fra ham med finere Knivfabricater, i Stedet for fra Udlandet. Ogsaa har L. Olsen ved de af ham under Nr. 876, 879 og 880 udstillede Arbeider virket i denne Retning.

Ved Siden af Knivsmedearbeidet, især de finere Barbeers og Penneknive, bør H. Conradsens Strygeremme nævnes. Det er bekjendt, med hvormeget Charlataneri lignende Sager ere os anpræistede fra Udlandet; det her fremviste indenlandske Fabricat synes i enhver Henseende at kunne maale sig med de bedste udenlandske Strygeremme.

Det af Raavaddam udstillede Løismedarbeide tilfredsstillede neppe de høiere Fordringer til dette Fag, som Hovedstadens Løismede opfyldte. Fabrikens Hensigt har vel ogsaa nærmest været ved billige Priser at concurrere med Udlandet; men Opgaven synes først fuldeligen at være løst, naar de indenlandske Værkstoi tillige ere bedre og af bedre Form, end Udlandets, eller i det Mindste de af samme, der findes hos os almindeligen i Handelen.

Ramus's Maskinsøm saaes allerede paa sidste Industriudstilling; de betydelige Fremstridt denne Fabrication har gjort, skyldes som bekjendt især Mechanikus J. F. Hansen og have fundet billig Paa- skjønnelse ved det udstrakte Brug, der gjøres af denne Art Søm.

Det egenlige Kleinsmedearbeide var dels Prøvestykker, Mesterprøver og Svendepøver, dels mere courante Artikler til sædvanligt Brug. Mesterprøven her i Hovedstaden er sædvanligen en Pengefistelaas; hvilke Fordringer, der ved saadanne Prøver opfyldes, vise de af W. Berg, P. Jensen og D. Junker udstillede Pengefiste, hvori Laasene vare udførte som Mesterstykker. En Række af Svendepøver, som et Værksted fremviser, er et Vidnesbyrd om hvad dette præsterer, og hæderligt staae saaledes de af J. D. L. Behrens fremlagte Laase, 3 Portlaase, 2 Gadedørslaase og en Smederslaas. Om de for samme ansatte Priser ogsaa forekomme noget høie, ville de

dog, med Hensyn til det præsterede Arbeide, ingenlunde kunne kaldes overdyne, og de, der søge solidt og elegant Arbeide, ville vistnok med Grund finde sig tilfredsstillende ved samme. Derimod synes de af Kleinsmedemester Klingenberg fremlagte 8 Prøver paa indstukne Laase, om ogsaa Arbeidet er godt og forsvareligt, at være ansatte til højere Priser, end at de til disse ville finde Afsetning. Fortrinligt accurat og elegant Arbeide var de to af P. F. Berg udførte indstemte Portlaase og Sammes 2 Par Jern-Porthaandgreb. De Forbringere, der almindeligen gjøres til Laasearbeider og andet Kleinsmedearbeide, ere imidlertid ikke saa høje, som de, hvilke de nævnte Stykker tilfredsstille, hvormod Kleinsmedemester Christophersen synes ved antageligt Arbeide og lave Priser at have havt især det almindelige Forbrug for Die; samme Formaal har Raavaddams Fabrik; de mangfoldige Prøver af Laasearbeide og andet Kleinsmedearbeide, noget Spore-magerarbeide vare til ligesaa billige Priser, som Udlandets, og for en Deel bedre, saa at denne Fabrik kan antages at gjøre Tilførslen af disse overflødig. Vi nævne tilsidst Otto Schrøder's Arbeide, hvis Laase, der tildeels ere Svendprøver, ogsaa vidne fordeelagtigt om Værkstedet, men som fornemmeligen fremtræder ved de af Samme udstillede Kaffemøller og en Kaffebrænder. Af hiue vare flere helst elegante, vel forarbejdede Prøver; Priserne paa disse vare med Hensyn til Arbeidet, billige; men man troer at burde ønske, at denne Mand tillige vilde, ved nogle aldeles simple, som altsaa kunde sælges til en forholdsvis ringe Pris, lægge an paa at fortrænge de almindelige, flette, udenlandske Kaffemøller, som falholdes i vore Iseeboder. Hans Kaffebrænder, hvorpaa han har Patent, hvilken har til Formaal at brænde Kaffeen jævner, end de sædvanlige Tromler uden indvendig Mechanisme, opfylder vistnok denne Bestemmelse til fuldkommen Tilfredshed. Naar undtages Raavaddam, som ligger udenfor Kjøbenhavn, men drives for Kjøbenhavns Regning, havde saaledes ene Hovedstadens Smede deeltaget i Udstillingen; skjøndt disses Antal er stort, og her vel ogsaa den største Dygtighed er tilstede, udgjøre disse 192 Mestere med 710 Medhjælpere, kun et ringe Antal mod hele Landets, der i Danmark er 4689 med 3308 Medhjælpere, i Hertugdømmerne 2703 med 2411 Medhjælpere, i Alt saaledes 7397 med 5720 Medhjælpere. Blandt disse ere ogsaa regnede Grovsmedene, hvis Arbeide, forsaavidt det bestaaer i Beslag af Heste, ikke er en Gjenstand for Udstilling; men det meget og gode Vognarbeide, som forfærdiges baade i og uden for Hovedstaden, beklage vi, at Udstillingen tildeels af ovenanførte Grund (Side 9) ogsaa har savnet.

1. Snedker- og Stolemagerarbejde, Forghjlderarbejde, Ornamentffæreri og maskinskaarne Lister.

(Bedømmelses Committee: Tapetmager Pujardin, Theatermaler Lund, Snedkermester Schwarzhofe, Snedkermester Weindke, Snedkermester Wolf.)

Sadelmagermestrene Brødrene Larsen.

274. En Mahogni Lænestol, 50 Rbd.

Snedkermester J. G. C. Rosenbeck.

328. En Mahogni-Secretair, med tilhørende Penduluhr, 600 Rbd.

Snedkermester J. P. Tønning.

329. En Palisander-Piedestal med Messing-Indlæg, 50 Rbd.

Antiquitetshandler L. Petersen.

330. En Buffet i Roccoco-Stil; Snedkerarbejdet udført af Snedkermester Rasmussen, Decoupeurarbejdet af Indsenderen, 300 Rbd.

Snedkermester J. Knudsen.

331. Et Skrivebord med Opsats og Uhr, 150 Rbd. (uden Uhr 25 Rbd. billigere).

Snedkermester Dve Chr. Mathiesen.

332. En Hjortetaks Stol.

1199. Et Mahogni Sybord, 60 Rbd.

Snedkermester F. L. Møller.

333. En Kaffelovnsffjerm med Skriveindretning, 90 Rbd.

334. En Palisander-Etagere.

Snedkermester B. Thomsen.

335. En broderet Lænestol, 70 Rbd.

Snedkermester og Decoupeur F. Dumont-Hansen.

336. En Water-Gloset i en shopet Lænestol, 34 Rbd. (Patent.)

337. Medel af et Gulv, hvori Fugernes Nabning er forbundet.

1197. Prover af indlagte Palisandertræs Uhrforerale, à 5 Rbd. pr. Stk. doufirnis.

1198. En Water-Gloset i Mahogni Piedestal i Form af Servante. (Patent.)

Snedkermester J. Chr. Rosenløv jun.

338. En Palisander-Piedestal med Indlæg, 36 Rbd.

Snedkernes Meubel-Etablissement.

339. Et Palisander-Skrivebord med Indlæg, 85 Rbd.

340. Et Mahogni-Toiletbord med Speil, 55 Rbd.

341. En oval Mahogni-Vedestol med Indlæg, 50 Rbd.
 342. Et firkantet Speil i ægte forgyldt Ramme, 56 Rbd.
 1204. En Canapee med presset Floielsbetræk m. m., 130 Rbd.
 1205. En rund Kænestol med presset Floielsbetræk, 75 Rbd.

Snedkermester F. J. Ihle.

343. En Citrontræs Secretair.

Snedkermester J. G. Lund.

344. En Mahogni-Kænestol, Tapetmagerarbeidet udført af Sadelmager Rothmann, Snedkerarbeidet af Indsenderen.

Hoffstolemager C. B. Hansen.

345. Et Palisander-Damefrivebord, 100 Rbd.
 346. Et Mahogni-Blomsterbord, 140 Rbd.
 348. En Conversationsstol.
 349. Tre forskellige Damestole.
 350. Forskjellige Taffel- og Korfstole.
 351. To forskellige Vernebstole.
 1201. En Hængersol, 8 Rbd.

Tapetmagermester W. Heilbuth.

352. En Kænestol (Mesterslytte), 48 Rbd.

Ornamentsbilledskærer L. Brock.

360. En broderet rund Skammel, 20 Rbd.

Hofforgylder B. Chr. Damborg.

361. Glab med Prøver af Forgyldearbejde.
 362. Et Speil i ægte forgyldt Ramme.

Snedkermester P. N. Skougaard.

365. Forskjelligt Snedker-Galanteriarbejde.

Hoffkunstdreier og Fiskebeensfabricant J. G. Schwarz.

376. To Stole af Hjortetak.

Kleinsmedesvend A. L. Hermann.

407. Prøver af maskinskaarne decorerede Lister (Patent).

Snedkermester L. Justesen.

1200. Et Mahogni-Vogskab.

Sadelmagermester S. Rothmann.

1202. En Kænestol, 60 Rbd.
 1203. En Kænestol, 70 Rbd.

Udenfor Kataloget.

Snedkermester A. C. Olsen.

En Palisander's-Tagere.

Et dito Strivebord.

Snedkermester Madsen.

En Secretair.

Speilfabrikør Lehmann.

2 Speile og en Confol i forgyldt Ramme.

Billardsnedker Wiese.

Et Billard.

De udstillede Snedkerarbeider hørte kun i ringe Grad til simplere Gjenstande til gangbare Priser; de fleste havde nemlig krævet større Anvendelse af Arbeide og kostbarere Materiale, og vare saaledes egenlig ifftun beregnede paa den mere Formuende.

Faget var saaledes ingenlunde fuldstændigen repræsenteret; i Folge Tingenes Natur fandtes ei heller Bygningsarbeide; men dette har just i senere Aar i hei Grad sysselsat Snedkerne i Hovedstaden, saa at man endog ei uden Grund har beklaget sig over, at duelige Evende i Møbelfaget vare vanskelige at erholde. Ei heller fandtes Arbeide fra Kjøbstæderne eller Landet. Skjøndt Snedkernes Antal ikke er ringe, i Kongeriget 2801 med 2449 Medhjælpere, i Hertugdømmerne 2665 med 2053 Medhjælpere, i Alt saaledes 5466 med 4502 Medhjælpere, staaer dog vistnok det ringere Antal af disse, 362 med 1100 Medhjælpere, som findes i Hovedstaden, over dem, som findes i Kjøbstæderne og paa Landet. Der udføres derfor ikke saa Møbler fra Kjøbenhavn til Landets øvrige Dele, og nogen Affætning finder Sted til Norge og Sverrig, hvor besvarende end Toldafgifterne ere ved Indførslen i disse Lande, hvorimod neppe noget Snedkerarbeide, smaa Galanterisager undtagne, indføres.

Betragte vi de udstillede Arbeider i dette Fag, maa man vistnok erkjende, at de i det Hele tyde paa en rosværdig Stræben at holde Skridt med Tiden og at tillegne sig de Forbedringer og Forandringer, som denne og Erfaringen medføre, og man vil vistnok saaledes spore et Fremskridt siden de foregaaende Udstillinger, ihvorvel man maa erkjende, at ogsaa disse havde fortrinligt Arbeide at fremvise. Med Hensyn til Former og Forziringer af det nuværende Snedkerarbeide, er det kjendeligt, at den Indflydelse, Moden bevirker, ogsaa søger at gjøre sig gjældende i dette Fag ved Anvendelsen af en ældre Tids Former. I det vi erkjende, at de Omverlinger, som Moden, især gjennem fremmede Fabricater, stedse vil frembringe her tillands, ikke ville kunne standses, ei heller ere uden industriel Betydning, ansee vi det for

Haandværkerens Opgave at tilegne sig det Bedre, som disse Omværlinger medføre, og, uden slavisht at efterligne dem, søge med Consevens at gennemføre det Gode, i den Retning, som fremtræder.

Balget af Materialet har i senere Aar ikke undergaaet nogen væsentlig Forandring, i det, som hidtil, for største Delen anvendes fremmede Træsarter. Kun synes Palisandertræet i den senere Tid at komme i Brug. Dette Træ leverer smukke Resultater, men udfordrer, formedelsst dets Porositæt, en meget omhyggelig Behandling.

Mere specielt troer man at burde nævne en Mahogni-Secretair af Snedkermester Madsen; saavel i Henseende til Form, som Udførelse, maa den henregnes blandt de bedste Møbler, Udstillingen fremviste. Af Skriverborde fandtes 4, som, skjøndt i Form og Udførelse forskellige, dog alle vare fortrinlige; nemlig Nr. 331 et særdeles elegant forarbejdet Mahogni Skriverbord af Snedker Knudsen, et dito af Palisander af Hof-Stoelmager Hansen, et af Palisander med indlagt Arbejde fra Snedkernes Etablissement paa Østergade Nr. 69, og endeligen et Palisandertræes med indlagte Messinglister, af Snedker Olsen. Dette Arbejde fandtes dog kun paa Udstillingen i de sidste Dage.

Wiese havde udstillet et udmærket smukt forarbejdet Billard, ved hvilket man blot maatte ønske, at Billedskærerarbejdet paa Fodderne havde været ligesaa fortrinligt, som det Øvrige. En Kaffelovnsffjerm af Møller og Rammen om en anden af Knudsen vidne om udmærket Dygtighed, ligeledes en Etager af Møller, ved hvilken dog de udfaarne Ornamenteer levede Udskilligt at ønske i Formen. Det synes overhovedet, at en Deel af Billedskærerne ikke endnu have den Færdighed, at de med Lethed kunne udføre Arbejde, i Harmoni med de fortrinligere Snedkerarbejder, og det maa derfor vist lægges enhver Snedker paa Hjerte, at han er streng i Balget af Ornamentsskæreren til sit Arbejde, da denne, naar Ornamenteerne er uheldige, skader i høj Grad, hvor han skulde gavne. Iblandt de flere smukke Piedestaler fortjener især en af Palisander Nr. 329, forfærdiget af J. B. Tønning at nævnes. Under Nr. 343 fandtes en Citrontræes-Secretair af et elegant Ydre; dog vil den Kjøber, der anvender en Pris af 110 Rbd. paa et saadant Møbel, neppe finde sig tilfredsstillet ved et Arbejde, der i det Indre er saa ligegyldigt behandlet, som det nævnte. Nr. 328, en Mahogni-Secretair af Rosenbeck, giver Anledning til at beklage, at saa megen Tid og Materiale er anvendt af en dygtig Arbejder, for at frembringe et smagløst Møbel. Som en uheldig Efterligning af Roccoco-Stil kan nævnes Buset 330, ligesom ogsaa det paa denne anbragte Decoupeur-Arbejde var i alle Henseender middelmaadigt. De mindre Snedkerarbejder, som vare udstillede af Dumont-

Hansen og Skovgaard henvise paa en Retning af Taget, som vistnok fortjener yderligere Udvikling, og som, naar Smag og billige Priser forenes med omhyggeligt Arbejde, ei heller vil savne Affætning. Hvad Kunststøreterne have i en lignende Retning frembragt, staaer ogsaa her som et opmuntrende Exempel.

Stolemagerarbeidet, skøndt nær grændsende til Snedkerarbeidet, betragtes dog som en særskilt Profession, der drives her i Staden af 28 Mestere med 68 Medhjælpere, i Danmark i Alt af 58 med 98 Medhjælpere, i Hertugdømmerne findes 74 med 30 Medhjælpere, og Antallet er især betydeligt i Flensborg, hvor findes 26 Mestere, altsaa næsten samme Tal, som i Kjøbenhavn. Dette Tag, som saaledes i Alt tæller 132 Mestere med 128 Medhjælpere, er, ved de forskellige Arter Kænestole, Divaner, Canapeer ic. som atter ere komne i Brug, meget i Opkomst, og, da Stolemagerne selv sjældent udføre Udstopningen, finde endvidere en stor Deel Tapetmagere Sysselsættelse ved disse Møbler. Ved de nu brugelige Kænestole spiller Formen kun en saare ringe Rolle, i det Hensyn til Magelighed synes udelukkende at gjøre sig gjældende, og det er altsaa kun fra dette Synspunct, og i al Fald, hvad Valget af Farve og Stof angaaer, at disse Møbler kunne bedømmes. Iblandt de mange herhen hørende udstillede Arbejder bør fornemmeligen nævnes den under No. 349 af Høfstolemager Hansen frem'endte mindre Damestol, samt to Stole udstillede under No. 1202 og 1203 af Sædelmagermester Rothmann som fortrinligt Tapetmagerarbejde.

Af Forgyldearbeidet, som i de senere Aar beskæftiger en Deel her i Hovedstaden, 15 Mestere med 12 Medhjælpere, medens Riget i det Hele iffun har 20 med 16 Medhjælpere, indtog de af Damborg udstillede Gjenstande, som sædvanligt, den første Plads i dette Tag, ved deres sjældne Glans, samt Reenhed og Skarphed i Behandlingen. Væsentligen stode Lehmann's Speile og Consoller tilbage for disse og kunde ikke anprises, hverken som Mønstre paa smuk Forgyltning eller paa smagfulde Former.

Ved at slutte Bemærkningerne over de under denne Rubrik udstillede Gjenstande, undlader man ikke at henlede Opmærksomheden paa Olfens maskintrukne Lister og Sprosser af Messing, som, ihvorvel de ogsaa, som Metalarbejde, i det Følgende ville omtales, bør dog her ikke forbigaaes, formedelst deres store Anvendelighed ved Snedkerarbejde. De fyldestgjøre i enhver Henseende de strengeste Fordringer. Som et heldigt Forsøg nævnes ligeledes Hermann's Prøver af maskinskaarne decorerede Lister, da disse synes i vor Tid oftere at ville finde Anvendelse.

**K. Kort, farvede Tapeter, Masser, Papier-maché, Bogbinder-, Gæsmager- og Foderalmager-: Ar-
bejde, Vegetoi, Træsnit, Lithographi, Stylographi
og Chemitypi, Kobber- og Signetstik, Typographi,
Glasmaleri, Daguerreotypi, Galvanoplastik.**

(Bedømmelses-Comité: Hofmaler Berg, Medailleur Christensen, Bog-
bindermester H. C. Jerche, Theatermaler Troels Lund, Maler-
mester Læssler.)

L. P. Holmblad.

26. Kort: 2 Epil Tarot à 9 Mk., 4 Epil Kort à 52 Rbb. og 64 Rbb.,
1 Epil Gnavfort à 32 Rbb.

Farver H. N. C. Grundtvig.

176. 3 Sitr. 3 $\frac{1}{2}$ og 2 $\frac{1}{2}$ M trykte Divantæpper, à 8 $\frac{1}{2}$ Rbb.

Høstapetsfabricant L. Fraendel.

- 303. Salon-Decoration med Motiver efter Thorvaldsen.
- 304. Perfekte Tapeter i Stof- og Bordugsmæner.
- 305. Imitationer af antique Brüseler Tapeter.
- 306. Noirée-Tapeter.
- 307. Tapeter for Spise- og Hængesluer, i hollandsk Smag.
- 308. Tapeter for Spise- og Hængesluer, i fransk Smag.
- 309. Tapeter i orientalsk Smag.
- 310. Tapeter i gotisk Smag.
- 311. Tapeter i ekstris Smag.
- 312. Tapeter i damasceret Smag.
- 313. Tapeter i ældre fransk Smag.
- 314. Tapeter i Roccoco Smag.

Tapetsfabricant S. D. Hamm.

315. 12 Prøver af Tapetpapir.

H. Burmeister & Comp. i Isehøe.

316. 17 Prøver af courant Tapetpapir.

Malermester og Tapetsfabricant S. F. Holmer.

317. 22 Prøver af Tapetpapir fra 2 Rbb. til 18 Mk. pr Eft. (De satinerede
Papirer ere blandede paa en Maskine af egen Opfindelse.)

Lakerer J. M. True.

- 353. Et decoreret lakeret Sybord, 25 Rbb.
- 354. En decoreret hum Tjener, 6 Rbb.
- 355. En lakeret Blomstervase, 4 Rbb.

Malermester J. P. Jensen.

356. En Kaffelovnsfform, malet og lateret, med forgyldte Forzringer; Midtpartiet i Liimfarve.

Bordugsfabricant J. C. Meyer.

357. 4 Sitr. lakerede Borde med Papiermaché-Plader, Prøver af Syæfter af Papiermaché og Træ.
 358. Prøver af lakerede Kasse-, Tæce- og Sukkerdaaser.
 359. Prøver af lakerede Snunstobakstaaser af Papiermaché.

Glarmester B. W. Lohmann.

421. 45 forskellige Metalassøbninger i Gips med Glasindsamling, 3 M. pr. Stk.

En Dame.

469. En Vase, malet som Porphyre med Blomsterdecoration, 16 Rdb.

F. Petersen.

470. Basrelief i Gips efter Thorvaldsens „Juleglæde i Himlen.“
 471. Ornament i Por.

A. C. Nielsen.

472. Et pousseret Arbejde, en Cavallerisægtning, 16 Rdb.

Bogbindersvend Jac. Lund.

473. En indbunden Octav (Svendestykke).

Bogbindermester W. J. Ursin.

474. „Thorvaldsens Bærker“, indbunden i Læderbind, farvet af Insenderen, 32 Rdb.

Bogbindermester A. C. Fald, junior.

475. Forskelligt Bogbinderarbejde.

Bogbindermester C. N. Schmidt.

476. En indbunden Dvart, 6 Rdb. (Mesterstykke.)

Bogbindermester J. J. Blaumüller.

477. En indbunden Folio, 16 Rdb.	} Mesterstykke.
478. En indbunden Dvart, 8 Rdb.	
479. En indbunden Octav, 4 Rdb.	

Skæsfabricant S. Worsøe.

480. 38 Sitr. runde Apothekeræster, med og uden Fals, i 10 Størrelser fra 64 Stk. til 21 Rdb. pr. 100 Sitr.
 481. 27 Sitr. lange og korte Skæde-Apothekeræster fra 1 Rdb. 64 Stk. til 7 Rdb. pr. 100 Sitr.

482. 6 Stfr. Oblat- og Lasefter fra 1 til 3 Mt. Stf.
 483. 2 Stfr. Parfumeæfter, 2 à 3 Rbd. pr. 100 Stfr.
 484. En Zeitontaske, 6 Rbd. (uden Indlæg 4 Rbd.).
 485. En Lasepult, 2½ Rbd.
 486. En Globus, konstrueret og tegnet af Kammerjunker v. Oldenburg, Globen forfærdiget af Indsenderen, 10 Rbd. uden Stativ.
 487. 8 Prøver af Lomme- og Tegnebøger, fra 15 Mt. til 14 Rbd. pr. Doufeu.

Portefeuillearbejder H. F. Westermann.

488. Forskelligt Galanteriarbejde.
 489. En Tobaktsbaase, 22 Rbd.

Bogbinder, Pap- og Portefeuillearbejder H. P. Clausen.

490. Et Album i Floiel, 16 Rbd.
 491. Et Kalvestints Album, 6 Rbd.
 492. En Skrivemappe med Sillemoiré indvendig og Chagrin, 18 Rbd.
 493. Et Skrivehatol med Indretning indvendig, 20 Rbd.
 494. En Skrivemappe i grønt Chagrin med Laas, 6 Rbd.
 495. En Skrivemappe i brunt Saffian med Laas, 4 Rbd.
 496. En Lasepult med Floiels Broderi, 7 Rbd.
 497. En Bibel i Chagrin, 10 Rbd.
 498. 2 Psalmebøger i Floiel, à 4 Rbd. 3 Mt.
 499. Det nye Testament, i Saffian, 3 Rbd. 2 Mt.
 500. 49 forskellige mindre Gjenstande.

Portefeuille- og Foderalmager P. Kongerslevff.

501. Papirvingere, forjærede med Thorvaldsens Medaille i Papiermads.

Jomfru Frederikke Meyer.

635. Aftryk af forskellige Graveringer i Glas og Edelskæne.

Hofgraveur M. W. Ferslew.

636. 5 Rammer med Signetaftryk.

Kobberstifter og Graveur A. Hansen.

637. En Ramme med Aftryk af Signeter og Etiquetter.

Em. Bærenzen & Comp's lithographiske Institut.

638. 12 Rammer med forskellige lithographiske courante og Kunstsager.

Bing & Ferslew's lithographiske Anstalt.

639. 2 Rammer med Bistift og courante lithographiske Arbejder.

Lithograph A. Bull.

640. Lithographeret Kort over Kjøbenhavn's Omegn, i 12 D. L. pr. Mill. ucoloreret 16 Mt., coloreret 4 Rbd.

Professør G. F. Ursin.

641. 9 Blade, henhørende til hans Afhandling over
Lithographien, udførte af Emil Bærensen &
Comp. og Bing & Jerslev. } Over Samling faaes med
642. 12 Blade, henhørende til hans Afhandling over } tilhørende Text for 1 Abb.
Formstærker- og Kobberstikkerkunsten, udførte af } 16 s. hos Universitetsbog-
forskjellige Kunstnere } handler C. A. Reigel.

Lylograph A. Flinch.

643. 3 Rammer med Aftryk af Træsnit.

P. C. Schøller & Piiil.

644. Prøver af den af dem opfundne Stylographi og Chemitippi.

Bogtrykker Bianco Luno.

645. Prøver af Træsnit og almindeligt Bogtryk.

Uhrmager Georg Schou.

646. Daguerreotyp-Portraiter.

Guldsmed og Galvanist Chr. W. Lassen.

668. Galvanoplastiske Aftebninger og Prøver paa galvanisk forgyldte og forsel-
vede Bijouteribare.

Legetøisfabricant L. Nygaard.

1211. Forskelligt Papiermache-Arbeide.

1212. Prøver af Masser.

Bogbindermester B. Ursin.

1213. Kort over Danmark, sat paa Lærred og Stof, samt fernisferet, 8 Abb.

C. C. Løse & Olsen.

1226. Prøver af Rodetryk, udført i Indsenderens Rodetrykkeri.

En Ubenævnt.

1228. 3 galvanoplastiske Aftebninger af graverede Kobberplader.

Udenfor Kataloget.

Brødrene Berling.

Prøver af forskjellige Sorter trykte Arbeider.

M. Alstrup.

En Ramme med Daguerreotyp-Portraiter.

Fabricationen af Spillekort er i Kongeriget for Tiden indskrænket til en eneste Fabrik, Holmblads, der, saavidt vides, har tilkjøbt sig de ældre Fabrikers Privilegier. I samme Forhold staaer Kroymann's Fabrik med Hensyn til Hertugdømmerne. Dog havde førstnævnte Fabrik ene udstillet Prøver af sine Frembringelser. Den noget høie Priis paa Spillekort foranlediges ved Stempelafgiften, og det mindre naturlige Forhold, hvori Fabricationen saaledes staaer, maa i mange Henseender besvære den. Ved en Sammenligning, som i Følge offentlig Foranstaltning for kort Tid siden anstillede mellem fremmede Kort og denne Fabrik, fandtes sidstnævnte i Henseende til Materialiet og dets Behandling at staae ved Siden af de bedste udenlandske, ligesom ogsaa Figurerne og Trykket paa de finere sædvanlige Spillekort er meget tilfredsstillende. Det sidste gjælder mindre om Tarokkortene, ei heller om Quarkortene, der lade en Deel i denne Henseende at ønske, naar der sees hen til, med hvormegen Trifflighed og Smag slige Ting behandles især af de Franske.

Anvendelsen af trykkede Tapetpapirer er saa almindeligen udbredt, at nødvendigviis mangfoldige af disse, ved deres i Almindelighed billige Priis, finde Affætning. I Kjøbenhavn er næsten ethvert, selv det simpleste Bærelse betrukket med Papir, og efterhaanden vil i Kjøbstæderne og paa Landet alt mere udbrede sig denne lette og lidet bekostelige Maade at forziire Bærelser. Tapetfabricanternes Antal og Virksomhed er ogsaa betydeligt tiltaget, skjøndt en Deel franske Tapeter af sjældnere Mønstre ogsaa indføres. De udstillede Tapetpapirer vare fra 4 forskellige Fabrikker. Forsaavidt angaaer smagsfulde Mønstre, skjøndes det ikke, at der i det Hele i senere Aar er gjort noget Skridt fremad, i det en stor Deel af de udstillede Tapetpapirer kun bærer alt for meget Præg af den herskende Modesmag, der har Indflydelse paa de fleste Fabrikarbejder, og som ikke kan roses. Iblandt de udstillede Tapeter udmærkede Holmer's sig ved deres correcte Tryk, gode Forgyldning og harmoniske Valg af Farver. Som gode Tapeter af simple Sorter fortjente endvidere at nævnes de af Burmeister i Ikehoe udstillede. Denne Fabrik forsyner Hertugdømmerne med Papirstapeter; tildeels finder den ogsaa Affætning i Hamborg.

Af trykkede Divanstæpper fandtes paa Udstillingen kun Prøver fra Grundtvig; man kunde ved disse have ønsket bedre Valg af Forzinger og correctere Tryk. Saaledes var Teitrykningen og Farvningen, som dog sysselsætter et stort Antal Personer, i Kongeriget 226 med 201 Medhjælpere, (hvoraf 49 med 47 Medhjælpere i Kjøbenhavn), i Hertugdømmerne ligeledes 226 med 260 Medhjælpere, i Alt saaledes 452 med 461 Medhjælpere, næsten aldeles ikke repræsenteret. Tøvrigt

forbigaae vi ikke herved at bemærke den udbredte Handel med Paksfarver, der ikke har været uden Betydning for Huusfliden.

Blandt de lakerede Varer kan især udhæves No. 353, et lakeret Svøb af Træ, som et smukt Forsøg i Forhold til den ikke ubillige Priis. Blandt Meyer's lakerede Sager udmærkede sig især de lakerede Borde med Papiermaché-Blader, formodetst den hyperlige Fernis og de smukke Bignetter. De af Samme udstillede Snustobaksdaaser af Papiermaché ville vel kunne maale sig med de almindelige, som hidføres fra Udlandet; men, for at kunne maale sig med de bedste, vilde der udfordres bedre Tegninger.

Udstillingen udviste en Deel smukt Bogbinder- og Foderalmagerarbejde. Iblandt hiint fremtræder især Thorvaldsens Bærker af W. J. Ursin indbundet i farvet Læderbind og flere af A. C. Falck udstillede Arbejder, blandt hvilke, foruden flere smagfulde Octaver, fandtes ligeledes Thorvaldsens Bærker i Sassian og endeligen et Floielsbind med Gulddryk, som i Henseende til det Techniske oplydte de strengeste Fordringer. Af P. Ursin fandtes et Danmarkskort, sat med megen Accuratesse paa Læred og Stok og overtrukket med hyperlig Fernis.

Blandt Portefeuillearbejderne udmærkede sig især de fra H. F. Westermann fremsendte ved en særdeles elegant og nøiagtig Udførelse. Saavel med Hensyn til nogle enkelte af disse Arbejder, som til det forhen nævnte Floielsbind af Falck kunde man ønske den skadelige Indvirkning af Modesmagen paa Forzeringen mere fjernet, en Bemærkning, som man troer ikke at burde tilbageholde, da den gjælder flere af de paa Udstillingen til Skue fremsendte Arbejder.

Af Gæsfabricant Worsøe fandtes en meget accurat udført Globus, samt en Deel courante Gæser, endvidere Lomme- og Tegnebøger til billig Priis. De udstillede Papirtvingere af Kongerslevff, vare mindre heldige, forsaavidt de paatrykte Medailler af Thorvaldsen ikke kunde antages at passe til den øvrige Form. Ogsaa vare Hantene uheldigen anbragte, da de i liggende Stilling skjule det ene af Afstryk- tene og saaledes forhindre Bestuelsen af dette.

De udstillede Arbejder, hørende til de nærbeslægtede Fag, Bogbinder-, Foderalmager- og Gæsmagerfaget vare saaledes fuldstændigere fremstillede end ved nogen foregaaende Udstilling. Bogbinderne's Antal er i Kongeriget 93 med 151 Medhjælpere, i Hertugdømmerne 117 med 123 Medhjælpere, i Alt saaledes 210 med 274 Medhjælpere, heraf har Kjøbenhavn 53 med 122 Medhjælpere. Det er allerede i mange Aar erkendt, at Kjøbenhavn har et fortrinligt Bogbinder, vi troe at kunne nævne Berg, nu afsøde Holm, den ældre Ursin og Falck senior, de have ingenlunde i dygtige Præstationer staaet tilbage for London's

og Paris's Bogbinderere; men oftere have de savnet de fornødne Materialier, som Handelen dog nu snarere forskaffer; ei heller vises stedse ved Bogbinderarbeidet Smag med Hensyn til Valget af Orneringer og Farver. Det er allerede bemærket, at man her ingenlunde kan og bør følge Udlandets Mode; men langt snarere tilegne sig ei selvständigt Valg af Forzringer, hvorved rigtignok oftere opstaaer en Mangel, ved at duelige Stempelskærere sjeldnere arbejde for Bogbinderne. Ved Bogvæsenets og Boghandelens forandrede Stikkelse synes Fordringerne ogsaa til vore Bogbinderere fornemmeligen at blive med en vis Elegans og hurtig at indbinde det store Antal Exemplarer, som udsendes af et Skrift. Denne Opgave kræver en vis, hidtil lidet øvet Fabrikdrift, som vore Bogbinderere vistnok ville tilegne sig, dog uden at efterligne Udlandets usolide Arbejde. Ved at nuomstunder ifkun faa Bøger udsendes fra Boghandelen i raa Materie, synes Arbejdet ikke at kunne være af stor Betydning for Bogbinderne udenfor Hovedstaden; naar imidlertid et stort Antal ere etablerede, finde disse, deels ved Psalmebøger, Lærebøger o. desl. Arbejde, deels søge de ogsaa Næring i Bog- og Papirhandel; men sjeldent er der Anledning for dem at udføre de fortrinligere, men ogsaa kostbarere Arbejder, der udgaae fra de kjøbenhavnske Værksteder. Føderal- og Gæsmageriet dreves forhen kun i ringe Grad, og mange baade elegante og simple courante Artikler hidsendtes fra Udlandet. Det Samme er Tilfældet endnu; dog vise de udfillede Arbejder i disse Fag, at vi vel see os i Stand til at præstere selv det meest Udmærkede i samme; den af nu afdøde Gæsfabricant Worsøe begyndte Fabrication af Apothekeræsker o. s. v. henviser til en Industrigreen, som, dreven paa en hensigtsmæssig Maade, vistnok kunde blive indbringende. Dog ogsaa her kræves en fabrikmæssig Drift, understøttet af flere Maskiner, og Bihjælp af andre Frembringelser, saasom farvede Papirer, lithographiske Tryk o. desl. Vi kunne herved i det Hele ikke forbigaae at bemærke, at baade Bogbinderfaget og Gæsmageriet føle ofte væsentlig Mæmpe af, at næsten alle Materialier maae hentes fra Udlandet, og at man desuagtet her i Handlen savner gode Papper. Det er saaledes kun i Altona og i Rendsborg, at der findes Fabrikker for farvede Papirer; dog ogsaa dette turde vi vente afhjulpet, enten ved at Handelen her skaffede billigere Priser paa de fornødne Materialier, eller at der oprettedes en Fabrik for samme, saasnart en større Udvidelse især af det simplere Gæsmageri gjorde det fornødent.

De mange Fordringer, der gøres til Afbildningskunsten nuomstunder, have kaldet deels ældre Fag af samme til en fornyet og udvidet Virksomhed, deels fremkaldt nye Opfindelser, hvis Teknik skjelner sig væsentligen fra de ældre. Forfatteren af denne Beretning har an-

taget, at hiin Technik fortjente at fremstilles, deels for Kunstneren, der øver disse Fag, deels for dem, der benytte dens Frembringelser. De Prøver, som ledsagede hans Afhandlinger, vare udstillede og viiste flere Retninger, som i det Mindste her tidligere ikke ere forsøgte. Hvad Xylographien angaaer havde Flinch, foruden det væsentlige Bidrag, han havde givet til hine Samlinger, udstillet en Deel Træsnit, der vidne om de Fremfærd, denne Kunst stadigen gjør hos os. Ogsaa vare særskilt fra Bærenghens og Bing & Ferslew's lithographiske Etablissementer udstillede særdeles gladelige Præstationer, som antages at kunne maale sig med det Bedste af de udenlandske Frembringelser i dette Fag. Fra Bing & Ferslew saaes desuden flere heldige Forsøg af Farvetryk og fra Bærenghen & Comp. en Deel Tryk i Crayon-Maneer, som gjorde denne Kunstanstalt megen Ære. Man troer ikke at burde undlade at henlede Opmærksomheden paa de Fremfærd, som dette Fag har gjort her paa Stedet, siden det blev Gjenstand for privat Entreprise.

Iblandt Nutidens interessante Opfindelser høre uden tvivl Schöler's Stylographi og Pail's Chemitypi. Udstillingen viiste Prøver af begge. Især tiltrak sig et stylographeret Hoved Opmærksomhed, og senere Arbejder have vaart de bedste Forhaabninger om deres Opfindelses Betydning; den Sikkerhed, hvormed Tegneren seer paa den forføljede Plade hver Linie han drager, ved at den sorte Grund fremkommer, maa væsentligen anbefale ham denne Maade til at gjengive og forklare sin Tegning, ligesom ogsaa det maa antages, at selve Kobberstikkeren oftere vil afbenytte dette Middel til at forskaffe sig en Plade, der siden bliver ved Gravstiften at efterarbejde; Chemitypien sætter i Stand til at gjengive med Noiagtighed Raderinger og andre fordybede Plader i ophøiet Præg, som egner sig for Aftryk i Bogtrykkerpressen.

Al Brodrene Berling fandtes udstillet en Prove-Samling af couleure og ophøiede Bogtrykkerarbejder, især Vignetter, i hvilke Meget af det Techniske fortjente Aerkjendelse, skjøndt man ikke kunde fjerne det Onske, at der til saadanne Lurusartikler maatte træffes et smagsfuldere Valg af Forbilleder. Af langt større Vigtighed er det egentlige Bogtrykkerarbejde, hvoraf ifkun to Nummere vare udstillede fra Bianco Luno's Officin. I hvorvel disse to Prøver levere et umiskjendeligt Vidnesbyrd om hvad der i denne Retning præsteres hos os, var et Fag, som i Følge Tabelværkets Angivelse for 1840 tæller i Kongeriget 73 Principaler med 348 Medhjælpere (deraf 58 med 276 Medhjælpere i Hovedstaden), i Hertugdømmerne 23 med 94 Medhjælpere, i Alt saaledes 96 med 442 Medhjælpere, dog i Antallet kun svagt repræsenteret; det bliver saaledes rigtigt her at henpege paa det Punct, Bogtrykkerkunsten nu

staaer hos os, ved Indsenderens og Fleres Bestræbelser, i den senere Periode, og ved Andres i en tidligere Tid, hvorom flere Artikler, vi see udkomme, afgive Vidnesbyrd, ligesom vi ogsaa have vidst at tilegne os de Rettelser i Trykning, som de nyere Hurtigpresser forskaffe.

Alf de udstillede Signetfærrerarbejde maa man særdeles fremhæve de af Jomfru Meyer fkaarne Stene, for deres smagsfulde og skarpe Udførelse. Hofgraveur Ferslew's Aftryk efter Staatsigneter viiste, at disse især i technisk Henseende vare fortrinligen udarbejdede.

Som en Gjenstand, der først i den senere Tid er fremkommet, men som allerede har stor industriel Betydning og vistnok vil faae en endnu større, maa nævnes Lassens galvanoplastiske Afstøbninger; det er imidlertid ikke lykket ham i de udstillede Gjenstande aldeles at naa den Skarphed, som en god Afstøbning kan have, formodentligen paa Grund af, at Syren i Begyndelsen har været for stærkt mættet. Ogsaa fortjene de tre galvanoplastiske frembragte Kobberplader Opmærksomhed, forsaavidt det store Format her maa have foranlediget adskillige, heldigen overvundne Vanskeligheder.

Blandt de udstillede Daguerreotyper udmærkede sig flere fra Alstrup ved smagsfuldt Valg af Stillinger og en ualmindelig Tydelighed og Bestemthed.

Endnu staaer tilbage at nævne, som vakkre Forsøg det udstillede Papier-mache-Legetøj af Rygaard, en Industrigreen, som man tidligere her har savnet. Det forekom dog Bedømmelses-Comiteen, at Prisen paa flere af disse Gjenstande var temmelig høj, en Omstændighed, der maa være af ugunstig Indflydelse paa Afsetningen, da her maa concurreres med det saa høist billige Nürnberger-Legetøj.

L. Uhrmageri, physiske, optiske og mathematiske Instrumenter, større mechaniske Arbejder, derunder Dampmaskiner og Modeller.

(Bedømmelses-Comitee: Polytechnisk Candidat Holten, Mechanicus J. J. A. Hansen, Forstander Poulsen, Uhrmager Schulz.)

Hoffkunstdreier J. G. Schwarz.

377. Skriveapparat til Vejledning ved Børns Undervisning, nærmest for at lære dem at skrive lige uden Striger.

Urban Jürgensens Sønners Chronometers og Uhr-Etablissement.

503. Et nyligen færdiggjort Vox-Chronometer i Suspension til Brug paa Søen, uden Snekke og Kjæde, Secundviseren gjør to Spring i Secundet; Chrono-

metret er forsynet med et Thermometer, som angiver Instrumentets Temperatur efter Reaumur. 650 Rbd.

504. Et mindre Vox-Chronometer i Suspension, nærmest bestemt til Brug paa Søen; Secundviseren giver to Spring i Secundet, og Chronometret, der er forsynet med Urban Jürgensens nye Chronometer-Echappement, har tillige en Inder til at minde om, naar det skal optrækkes, og angiver den Tid, der er forløben siden den sidste Optrækning. 600 Rbd.

505. Et Vox-Chronometer i Suspension med samme Echappement, men noget mindre, 500 Rbd.

506. Et Pomme-Chronometer, forsynet med ovennævnte Tohjuls-Echappement og med en sphaerisk Spiralfjæder, 400 Rbd.

507. Et Pomme-Chronometer med ovennævnte Echappement og ti Steenhuller, forfærdiget af E. Lindbom, Etablissemmentets ældste Medarbejder, i guiljoheret Solvfederal.

508. Et Guld-Pommeuhr med Secunder, Chronometer-Uro, fri Anfergang Steenhuller, samt forsynet med et Metalthermometer. Guldfederallet vægtigt og af 18 Karat, er forfærdiget af Foderalmager Steinmeg.

509. Et Pommeuhr i Solvfederal, dog uden Chronometer-Uro; i dets Sted forsynet med en Compensator à la Breguet (Prøvestykke af Elev Carl Hylking). Det guiljoherede Solvfederal deril forfærdiget i Jules Jürgensens Etablissement i Locle i Schweiz.

510. 3 Guld-Pommeuhre med Echappement Duplex, 4 Steenhuller og Compensator à la Breguet. Guldfederalerne, som alle ere vægtige og af 18 Karat, ere forfærdigede af Foderalmager Steinmeg, 180 à 200 Rbd.

511. En Model af Urban Jürgensens nye Chronometer-Echappement med to Hjul, forfærdiget af Elev Jørgen Rindahl.

512. En Model af Earnshaw's Chronometer-Echappement, forfærdiget af Elev Peter Vøltelen.

513. En Model af Arnold's Chronometer-Echappement, forfærdiget ligeledes i Etablissementet af Chr. Pedersen.

514. Prøver af indenlandtske Tasseluhre, forfærdigede paa Forankaltning af Urban Jürgensens Sønnuer, og forsynede med indenlandtske Foderaler af Valisander; med Indlægning af Gibbs-Mosaik, Ecagliola o. s. v.

515. Bærket til et Herregaards-Uhr, efter en nyere simplificeret Construction, tildeels à la Wagner; det gaar i 8 Dage mellem hver Optrækning, flaaer Timer og er forsynet med et Tosecund-Pendul, forfærdiget af Uhrmager N. Junck, paa Forankaltning af Urban Jürgensens Sønnuer.

Uhrmager C. F. Mohr.

516. Et Guld-Herreuhr med Compensation, Dobbeltthjulgang og 8 Steenhuller.

517. Et Guld-Herreuhr med Compensation, Dobbeltthjulgang og 4 Steenhuller.

518. To Pommeuhrværker med Compensation, Dobbeltthjulgang og 8 Steenhuller.

519. Et Pommeuhrværk med Compensation, Dobbeltthjulgang og 4 Steenhuller.

520. Et Repetereuhrværk med Dobbeltthjulgang og 1 Steenhuller, med uden Compensation.

Uhrmager E. Groot.

521. To Lommeuhr med Dobbeltjulgang og 4 Steenhuller.

522. Et Lommeuhr med Antergang og 6 Steenhuller.

Uhrmager A. Funch.

523. Et Taffeluhr, som gaaer i 8 Dage, slaar Dvarteer og Kulbslag om Dagen og Kulbslag til hvert Dvarteer om Natten, 80 Rbd.

524. Et Gaard-Biseruhr med en ny Hvilgang; Pendulet giver ifkun Impul- sion til den ene Side; Skiven af en Alens Størrelse, 50 Rbd.

525. Afstillelige Dele af et astronomisk Penduluhr med Steenhuller og Steen- løstninger i Anteret.

526. Afstillelige Dele af et Dvarteer-Taarnuhr.

Uhrmager D. Ekegrén.

527. Et Lommeuhr i Guldfederal, med Dobbeltjulgang, 4 Steenhuller, Com- pensationsuro og bevægelig Spiralsholder, 240 Rbd.

528. Et Cabinetsuhr i Palisander-Træ-Federal med Antergang, slaar Timer og Dvarteer, gaaer i 8 Dage, 60 Rbd.

Uhrmager E. Stage.

529. Et Solsuhr med Dobbeltjulgang og 6 Steenhuller, 56 Rbd.

Uhrmager H. Kyhl.

530. Et lille Taarnuhr med Gang- og Slagværk, som gaaer i 8 Dage (Patent).

Et palisandermalet Piedestal-Uhr, 44 Rbd.

Et pompeianskmalet Piedestal-Uhr, 50 Rbd.

531. Et Mahogni-Piedestaluhr, 60 Rbd.

Et Palisander-Piedestaluhr, 75 Rbd. Piedestalen af Dumont Hansen.

Alle med Repetitionsindretning og Slagværk, gaae i 8 Dage, efter en ny Construction (Patent).

532. Et Lommeuhrværk med en forbedret Chronometergang.

Uhrmager John Esperesen.

533. Et Taffeluhr i Mahagonikasse, slaar halve Timeslag, 46 Rbd.

Uhrmager L. F. Jessen Schmidt.

534. Et Værk til et 8 Dages Stueuhr, 30 Rbd. (Patent).

Astronomisk Uhrmager L. Petersen.

535. Et astronomisk Penduluhr i Mahogni-Federal; det gaaer een Maaned mellem Optrafningen; Pendulet af egen Construction.

1225. Et fritstaaende Thermometer.

En Ubenaemt.

536. Et Vækkerapparat til et Lommeuhr af hvilken som helst Størrelse, 30 Rbd.

Uhrmager Ed. Schiøtz.

537. En Apotheker-Bagti, 25 Rbd.

Uhrmager N. F. Børgesen.

538. Hårdebe og ubårdebe Staaſpiraler til Chronometre.

539. Tre Transporteurer af Horn $2\frac{1}{2}$ —4 Rbd.

540. En Plan-nings-Proportionspaſſer af egen Conſtruction.

Meteorologiſt Instrumentmager Julius Niſſen.

541. Et Sympiezometer, fyldt med Dviſſolv, 25 Rbd. } begge af ny Con-

542. Et Sympiezometer, fyldt med Olie, 20 Rbd. } struction.

543. Et faſthængende Søbarometer med Thermometer, 20 Rbd.

544. Et Stuebarometer med Thermometer, forſølvet Scala og Kontus, i Mahagonitræ, 9 Rbd.

545. Et Stuebarometer med Thermometer, forſølvet Scala i Mahagonitræ, 7 Rbd.

546. Et Stuebarometer uden Thermometer med Zinkſcala i Mahagonitræ, 5 Rbd.

547. Et Stuebarometer uden Thermometer i Mahagonitræ, 3 Rbd. 4 Mk.

548. Nogle løſe Barometerrør fra 1—3 Rbd. 2 Mk.

549. Et Auguſt's Psychrometer med Hundrededeels Scala og beuden en Deel-ning, hvorpaa umiddelbart kan aflæſes Dampſvændingen i Atmosfæren, udtrykt i Pariſer-Linier, 14 Rbd.

550. Et Daniell's Hygrometer, 8 Rbd.

551. En Samling af Thermometre, efter forſkillige Deelning til videnskabeligt, induſtrielt og Hverdags-Brug, fra $4\frac{1}{2}$ Mk. til 9 Rbd.

552. Løſe Thermometerrør fra 17 Mk. til 6 Rbd. Douſinet.

553. Et Alkoholometer efter Spendrup, med indſmættet Correctionsthermometer og Cylinder i Løder-Emi, 9 Rbd.

554. Nogle Aræometre efter Beaumé til forſkilligt Brug, fra 1 Rbd. til 1 Rbd. 2 Mk.

555. En Erdbiteprøver, 1 Rbd. 2 Mk.

556. Et nøiagtigt Menſurglas fra $\frac{1}{4}$ til 4 Lod Vand, 4 Mk.

Mechanicus og Opticus J. P. L. Korſiſen.

562. Et Rivelleer-Inſtrument med Riffert, 50 Rbd.

563. Et Rivelleer-Inſtrument til Brug ved Engvanding, 16 Rbd.

564. En Lodde-Maskine, 6 Rbd.

565. 3 fritſtaaende Thermometre, 5, $5\frac{1}{2}$ og 7 Rbd.

566. 3 Thermometre med Mæſſingsſcala, 1 Rbd. 1 Mk. pr. Styk, 12 Rbd. Douſinet.

567. 3 Thermometre med Zinkſcala, 1 Rbd. Stykket, 10 Rbd. Douſinet.

Phyſiſt og optiſt Instrumentmager J. A. Thiele.

568. 4 Thermometre med Spiritus, fra 1— $2\frac{1}{2}$ Rbd.

569. 4 Thermometre med Spiritus, fra 3—4 Rbd.

470. 2 Barometre, $6\frac{1}{2}$ og 7 Rbd.

571. 2 Barometre med Thermometer, 8 og 12 Rbd.
 572. En Dag- og Natikikkert, 15 Gange Forstørrelse, 26 Rbd.
 573. En Dag- og Natikikkert, 2 Udræk, 15 Gange Forstørrelse, 28 Rbd.
 574. En Dag- og Natikikkert, 2 Udræk og Solskjerm, 15 Gange Forstør. 30 Rbd.
 575. En Dag- og Natikikkert, 3 Udræk og Solskjerm, 14 Gange Forstør. 30 Rbd.
 576. En Rikkert, 3 Udræk og Solskjerm, 22 Gange Forstørrelse, 28 Rbd.
 577. En Rikkert, 3 Udræk, 26 Gange Forstørrelse, 26 Rbd.
 578. En Rikkert, 3 Udræk, 22 Gange Forstørrelse, 20 Rbd.
 579. Et Daguerreotyp-Apparat, 50 Rbd.
 580. En Luftpumpe med Klokke, 50 Rbd.
 581. En Balance med Staalr.

Smedemeister M. P. Berg.

916. En Krafthammel, 34 Rbd.
 917. En Kraftmaalr efter fransk Construction, 24 Rbd.

Smedemeister B. Berg.

921. En Kraftmaalr med forstørret Scala, 40 Rbd.

Mechanicus H. H. Baumgarten.

946. En Bogtrykkerpresse, 375 Rbd.
 947. En Handsæsningsmaskine.

H. Caspersen & Sønner.

953. En dobbelt Drukraft.
 954. En dito dito uden Træ.
 955. En Høitryksmaskine paa 3 Hestes Kraft, med dobbeltvirkende Trykpumpe til et Dampbrænderi.

Secretair S. Hjort.

1171. Model af en elektromagnetisk Maskine.

Uhr- og Föderalmager Steinmeß.

1214. Et fladt Guld-Repeteeruhr med Dobbeltthjulgang og 4 Steenhuller.
 1215. Et fladt Guld-Lommeuhr med Dobbeltthjulg. og 4 Steenhuller, 140 Rbd.
 1216. Et fladt Guld-Lommeuhr med Dobbeltthjulg. 4 Steenhuller og Compensation.
 1217. Et fladt Guld-Lommeuhr med Dobbeltthjulgang og 4 Steenhuller.
 1217. Et fladt Guld-Lommeuhr med Cylindergang og 4 Steenhuller.
 (Samtlige Guld-föderaler til disse Uhr ere forfærdigede af Indsenderen.)

Uhrmager L. Jørgensen i Horne.

1220. Et 14 Dages Taffeluhr, der slaaer Dvarteer- og Fuldslag, med Compensationspendul, o. s. v. 80 Rbd. (uden Föederal 10 Rbd. billigere).
 1221. Et 14 Dages Taffeluhr, slaaer hele og halve Timefl., 28 Rbd. uden Föederal.
 1222. Et 8 Dages Stueuhr i malet Föederal, slaaer Dvarteer og Fuldslag; med Compensationspendul og Kalender, 80 Rbd. (uden Föederal 10 Rbd. billigere).
 1223. Et 8 Dages Stueuhr i malet Föederal, slaaer hele og halve Timeflag. 24 Rbd. (uden Föederal 8 Rbd. billigere).
 1224. En Delemaskine for Uhrmagere, efter egen Construction, 40 Rbd.

Mechanicus og Instrumentmager J. P. Hansen.

1225. En Bægt med forskellige Indretninger, efter polyt. Candidat Rees's Opgivende.

Uhrmageriet, som er det første af de her omhandlede Fag, hyssefatter i Hovedstaden 70 Mestere med 84 Medhjælpere, i Danmark i det Hele 418 Mestere med 227 Medhjælpere, i Hertugdømmerne 332 med 118 Medhjælpere, saaledes i Alt i Riget 750 Mestere med 345 Medhjælpere. En stor Deel af disse finde vel fornemmeligen deres Underhold ved Reparationer; men flere nye Uhre forfærdiges ogsaa her i Landet. Vi nævne blandt disse Chronometret eller Souhret, som det Høieste af Uhrmagerkunsten. Efter at dette var opfundet af Harrison og dets Vigtighed for Søarten godtgjort, maatte det være Danmark, som en Søstat, af Interesse her at see Chronometer-Værksteder etablerede. Allerede i 1778 oprettedes et saadant af Armand; men denne Mand, der var en simpel Schweizer-Uhrmager, duperede sig maaskee selv, og duperede i ethvert Tilfælde dem, der skulde controlere ham, saa at Regeringen, uagtet betydelige Summer anvendtes til at understøtte ham og til at og afføbe ham hans Productioner, i disse sit Uhre, der, fra Udførelsens Side, stode lavere end selv flette sædvanlige Lommeuhre, og i Constructionen, der aldeles var copieret efter Franskmanden le Roi, ligesaa lidet fremviste noget Fortrinligt, der desuden ikke kunde komme i Betragtning, naar Udførelsen var i den Grad utilfredsstillende, som flere indtil for faa Aar siden bevarede Exemplarer af Armand's saakaldte Chronometre godtgjorte. Det var saaledes først senere, at Chronometret blev en dansk Frembringelse, i det vor store asdøde Kunstner Urban Jürgensen frembragte i Aaret 1811 her i Landet sit første Chronometer, efter Arnold's Plan. Af ham og i hans Værksted, fortsat af hans Sønner Louis Urban og Jules Frederik, er udført en Mængde Chronometre, som ei blot i vor Orlogsmarine og hos danske Skibsførere have vundet Erkjendelse, men ogsaa ere udenlands hæderligen bekyndte. De Jürgensen'ske Chronometre ere ikke blot heldige Efterligninger af de i Udlandet opfundne og prøvede Constructioner (et Maal, hvilket det allerede ofte er en Hæder for et mindre Lands Industri at naae), men grundede paa en selystændig Opfatning af det Gode i disse, med Forbedringer og nye Indretninger, hvor de ældre ikke tilfredsstillende Kunstneren. Meget heraf udførte den asdøde Mester; en stor Deel efterlod han Sønnerne at udføre, og saaledes er Jürgensen's Navn, som, ved hans bekyndte Værk over Uhrmagerkunsten, vil bevares hos Kunstnerne, der deraf søge Veiledning, knyttet til en Række af Kunstværker, som vi stille øverst blandt den danske Uhrmagerkunsts Frembringelser. Skjøndt Rees's i Altona snarest valgte den lettere Opgave, ene at gjengive bekyndte Constructioner, ere ogsaa

hans Frembringelser af erkendt Dygtighed. Nær til disse Arbejder, til videnskabeligt og nautiskt Brug, slutte sig de bedre Kometuhre, som mere eller mindre nærme sig til Chronometret, ved at deri anbringes en fri Gang, Cirkelgangen eller Antergang, eller den af Urban Jürgensen atter optagne Dobbeltkuls Hvilegang eller Duplex-Gang, og flere Steenhuller. En stor Deel af disse udgik fra Urban Jürgensens Værksted; men i Forsærdigelsen af samme deeltage ogsaa nu flere af Hovedstadens Uhrmagere, og vi see heri et væsentligt Fremstridt, fremfor en ikke fjern Periode, da neppe andre nye Uhre frembragtes i vore Uhrmagerværksteder end Mestres og Svendestykker. De simplere Uhre, med Cylinder- eller Spindelgang, forsærdiges fabrikmæssigen til saa høist lave Priser i Locle og Neuchâtel, at neppe nogensomhelst Concurrence er tænkelig med disse Fabricata, som over hele Verden finde Affætning. Imidlertid have Uhrmagerne, foruden den Fortjeneste, Detailhandelen med disse Uhre giver, en særdeles omfattende Sysselføttelse med disses Repasserer og senere Reparation; thi Schweitzeruhrenes Pris, saa Red. for et simpelt Soluhr, bevirker, at næsten enhver voren Mandsperson, ja selv mange Børn have Uhr i Kommen. Vi kunne heraf forklare, hvorledes der kan være Anledning til, at Uhrmagere i et stedse stigende Antal etablere sig i Rigets Kjøbstæder.

Storuhrmageriet, eller Forsærdigelsen af Stueuhre, drives ikke noget Sted til den Udstrækning fabrikmæssigen, som Kometuhrmageriet i Schweiz, naar indtages den mærkelige Schwarzwald-Uhrindustri, som frembringer de i Handlen bekjendte Nürnberger-Træuhre, der i ikke ringe Mængde finde ogsaa her i Landet Affætning. Imidlertid frembringer Rønne paa Bornholm, der har 45 Uhrmagere med 40 Medhjælpere, i stor Mængde fortrinlige Stueuhre, hvorved man dog fremdeles savner et simpelt Udstyr af Kasserne, hvilke nu almindeligen have en gammelbids broget Stil, som vel næppe, selv i vor Roccoco-Tidsalder, vil finde Behag udenfor Bondestuen. Hift og her paa Landet, især i Slesvig, frembringes ogsaa en Deel større Uhre i Landsbyerne, Flekkerne og de mindre Steder, hvilke imidlertid ikke kunne maale sig med de bornholmske.

Taarnuhre og andre større Uhre forsærdiges som oftest kun stykvis og paa Bestilling. Udstillingen fremviste denne Gang flere saadanne; det astronomiske Penduluhr, der tillige tjener som Provenuhr i Uhrmagerværkstedet, tilhører ogsaa den højere Uhrmagerkunst; dog, da Principerne for samme ere temmeligen faste, Udførelsen mindre vanskelig end Chronometrets, forsøges dets Udførelse oftere med Held af flere Uhrmagere.

Taffeluhrene kræve i Almindelighed et omhyggeligt Udstyr af Fode-

ralerne, der ere oftest af forgyldt Bronze, saa at Uhrmagerens Arbeide næsten træder tilbage. Kun hvor betydelige Bronze-Fabrikker og Forgylder-Værksteder ere etablerede, kan en Fabrication af disse antages at ville florere. Derfor forfærdiges ogsaa i Omegnen af Paris Værkerne til de bekjendte franske Taffeluhre. Imidlertid vil man ikke misse de Bestræbelser, som her ere stete, for ved et smukt Udstyr ogsaa at anbefale til det danske Publicums Opmærksomhed indenlandske Taffeluhre, hvortil gode Værker passende kunne frembringes især paa Bornholm.

De fra Urban Jürgensens Sønners Etablissement fremsendte Artikler vare tilstræffelig specificerede i den ogsaa her i det Foregaaende aftrykte Fortegnelse. Specielt troe vi især at burde omtale det store Herregaardsuhr, forsaavidt som herved er fremhævet, at de store Uhre kræve en eiendommelig Construction, for at opfylde Betingelserne ved samme. Næst efter den bekvemme Stilling af Værkets enkelte Dele, som letter Reparationer, troe vi især at burde gjøre opmærksom paa, at rigtigheden var til dette Uhr valgt som Regulator et Pendul, hvis Sving fuldbyrdes i to Secunder. Den omhyggelige Udvalgte, som udmærker ethvert Arbeide, der bærer Urban Jürgensens Navn, var herved overdraget A. Funch, hvis Arbeider i lignende Retning vi senere ville omtale. Vi have paaapeget de fra samme Etablissement fremstillede Taffeluhre, hvoraf allerede i Aaret 1840 faaes Prøver. Maaskee er ved en saadan Fabrication, især i dens Begyndelse, ikke Grund til de mange her viiste Variationer i det Ydre, hvilke ikke samtlige i lige Grad fra Emagens Side kunne billiges.

Til den nævnte Klasse af fortrinlige Kommeuhre kunne foruden Jürgensen's, C. F. Mohr's, Steinmeg's, C. Groot's, Ctegrén's, tildeels C. Stage's og Ryhl's Arbeider henføres. Steinmeg's Foderaler, deels til hans egne Uhre, deels til de øvrige Uhrmageres, fortjene, ved deres fortrinlige Udførelse, særdeles Opmærksomhed.

Blandt større Uhre var Ctegrén's Cabinetuhr et smukt Stykke, som vi tænke os at være et behageligt Tillæg til de med alffens Apparater forsynede Skriveborde. Ogsaa havde Funch indsendt et Taffeluhre og Espersen i Rønne et andet; begge kunne vistnok i indre Godhed sammenlignes med de fremmede Uhre, men ville, ved deres mindre Elegans, neppe i Mængde vinde Afsetning ved Siden af de pragtfulde franske Taffeluhre og ligeledes de Uhre, som leveres i Wien til særdeles lave Priser.

H. Ryhl's patenterede Piedestalluhre ere en ret heldig Overgang fra Taffeluhret til Stueuhret. Den firkantede Gang, man kan give Stue-

uhret, lader sig paa saadan Maade forene med Taffeluhrets Udseende, og Bledestalen, som optager Lodder og Pendul, lader endnu Plads, som et andet Gjemme. Ved det smukke Ydre af enkelte af disse ville de sandsynligviis faae Plads i Bærelser, hvor det større Stueuhr nu sjældnere sees.

Landsbyuhrmageren L. Jørgensen's Uhre udviiste en sjelden Flid og Dygtighed, især naar Hensyn tages til de Forholde, under hvilke han arbejder; men disse Uhres smagløse Foderaler og mindre heldige Ydre ville vanskeliggjøre den Affætning, de, formedelst deres billige Pritis, fortjene at have.

C. F. Jessen Schmidt i Slesvig har taget Patent paa en aldeles ny Construction af Uhrværk og udstillet et saadant, hvori en Forbindelse af Skruen uden Ende med tilsvarende Hjul var traadt i Stedet for de sædvanlige Driv og Hjul. Havde hans patenterede Construction været den almindelige, og han havde opfundet og søgt Patent paa Anvendelsen af Hjul og Driv, vilde vi have lykønsket ham til den store Fordeel, han havde opnaaet ved at undgaae den betydelige Gnidningsmodstand, Skruen uden Ende medfører. Nu kan hans Patent kun være en i et aabent Brev udstedt Advarsel, først noie at gjøre sig bekendt med det Sag, han øver, og hvori saameget er gjennemtænkt og prøvet, at den første Fordring synes at være at tilegne sig hvad Uhrmagerkunsten eier, en Advarsel, som vi dog troe ei blot gjælder ham, men Flere, i hvis, dem vistnok nye, Constructioner vi ikke saameget see Forbedringer, som Ubefjendtskab med Uhrmagerkunstens nuværende Tilstand.

Uhrmager L. Petersens astronomiske Penduluhr var ligesom de enkelte Dele af et lignende Uhr, A. Funch havde fremlagt, vel udført.

Foruden Urban Jürgensen's større Uhr, var et af Funch og et andet af Ryhl. Bedkommende Bedømmelses-Comitee fandt dette af Ryhl indsendte Patentuhr af en særdeles hensigtsmæssig og smuk Construction og meget godt udført, og ligeledes Funch's Gaarduhr godt udført. Den Forskjellighed i Construction, som de tre nævnte Arbejder viiste, godtgjøre, at Principerne for saadanne større Uhre langt fra ikke ere saa faste som for Lommeuhrene og Stueuhrene.

Et Bækkerapparat af en Ukendt var et ret smukt Dilettantarbejde, men for kostbart til at komme i almindeligt Brug; af Uhrmagermaskiner havde L. Jørgensen i Horne udstillet en Delemaskine, der var af ham selv udtænkt og istand til at ffære Tænder i flere Hjul ad Gangen. Børgesen havde fremlagt nogle vel udførte Staalspiraler til Chronometere.

De astronomiske, optiske og fysiske Instrumentmagerværksteder have ikke udviklet sig hos os til det Punct, som Uhrmagerværkstederne. Vi

have saaledes intet, der kan stilles ved Siden af Englands og Frankrigs, eller enkelte tyske fortrinlige Etablissementer i München, Wien og Berlin; imidlertid forfærdiger afgangne Professor Schmidt's Etablissement brugbare mindre Instrumenter, saasom Sextanter, samme og Thiele Riffelter og fysiske Instrumenter, ligesom ogsaa gode Brillen, saa at i første Retning tildeels, i sidste vi aldeles kunne undvære Tilførsel af fremmede Fabricater, og, om ogsaa en Deel Brillen endnu indføres eller bringes i Handlen, tildeels paa Markeder, staae de saa væsentligen tilbage for de indenlandske, at vi, til Bedste for vore Landsmænds Vind, ville haabe dem snart aldeles fortrængte. Forfærdigelsen af meteorologiske Instrumenter (Barometre og Thermometre) og af enkelte til kemisk og teknisk Brug (Flydevægte o. desl.) tilhørte forhen næsten udelukkende italienske Barometermagere, blandt hvilke Cetti havde her et Værksted, som er bleven fortsat af Scheuch, og som i flere Retninger leverer tilfredsstillende Fabricata. Vore andre Instrumentmagere og især Julius Nissen have nu med særdeles Held overtaget dette Fag, der, foruden Færdighed i Glaspufteri, kræver omhyggeligen udført Metalarbejde til Scalaerne o. desl. Ved Udstillingen var bedre end forhen, dog ingenlunde fuldstændigt, dette Instrumentmagerfag repræsenteret; thi man savnede Artikler fra Prof. Schmidt's Etablissement og fra den polytechniske Lærestalts Værksteder, der tildeels arbeide i denne Retning.

J. A. Thiele havde leveret flere særdeles gode Riffelter til passende Priser; endvidere et Daguerreotyp-Apparat, en velforarbejdet Luftpumpe og en fin Vægt.

En anden Vægt var den af Mechanicus J. B. Hansen efter polytechnisk Candidat Nees's Opgivende udført; ved samme vare flere nye Indretninger anbragte; en tredje beqvem lille Apothekervægt til billig Vægt havde Uhrmager Ed. Schiøtz udført. A. F. Børgesen havde ogsaa arbejdet i dette Fag, hvortil hans særdeles gode Horntransportør maae henregnes. Korfiøen havde udstillet et Par Nivelleerinstrumenter, det ene af disse til Engvanding; ved det større af disse med Riffert fandtes Prisen temmeligen høi.

Vi have allerede antydnet Julius Nissens meteorologiske Instrumenter, hvilke vare udført med særdeles Omhu og til passende Priser. Især fortjener at nævnes to forskellige Sympiezometre, det ene fyldt med Dvissølv, det andet med Olie, begge af ny Construction; navnlig vil det første vistnok være at foretrække for de hidtil anvendte. Nissen havde ogsaa fremstillet et August's Psychrometer, hvorpaa Damptrykket i Luften umiddelbart aflæses.

Vi savne Værksteder for større mechaniske Arbejder, hvilke en sig ubrillende Industri saa høiligen trænger til; dog ere adskillige Bestræbelser her i Landet for at udføre saadanne større Maskiner, især Dampmaskiner, ikke uden Betydning. Vi nævne her den af vore Agerdykningsredskaber saa fortjente Mechanicus Vinstrup, der først her i Aaret opstillede en af ham paa hans Værksted i Hundisburg udført mindre Dampmaskine, v. Würden junior, der udførte kort Tid derefter en Dampmaskine, efter Freund's Construction, og som nu forestaaer Frederiksværks Maskinværksted. Denne kongelige Fabrik er vel snarest af saadan Udstrækning, at den kan udføre større Dampmaskiner, og virkeligen ere ogsaa adskillige udgaaede fra samme f. Ex. Sømaskinerne til Dampbaaden Christian den Ottende, der gaaer mellem Kalundborg og Aarhus, Dampmaskinerne til Suhr og Larsens Robber-Valseværk paa Frederiksværk o. fl. Imidlertid er denne Fabriks sjerne Veliggenhed en Hindring, som, ved Siden af den i enhver Henseende ønskelige Concurrence, gjør Krav paa i det Mindste en saadant Fabrik i eller nær Hovedstaden. Det er derfor af Bigtighed, at de ældre Værksteder, H. Caspersen & Sønner og Agent Gamst's ere i de senere Aar udvidede til at overtage ogsaa hine større Arbejder. Flere af vore Kleinsmede have allerede oftere med Held udført andre Maskiner, og vi troe at burde nævne den ældre Würden's, Cumann's og Hüttemeier's Værksteder, som saadanne. Sidstnævnte har især forfærdiget Bogtrykkerpresser, baade de sædvanlige mindre Haandpresser og nogle Hurtigpresser. Nu er for dette Arbejde og lignende oprettet her i Staden et Værksted af H. H. Baumgarten, der er i Udvißing og vistnok vil med de anførte bidrage til at afhjælpe det nævnte Savn.

Udstillingen repræsenterede imidlertid kun høist ufuldständigt disse Værksteders Virksomhed. Det ligger imidlertid i Forholdene, at saadanne større Arbejder ikke hyppigt hos os ville udføres uden efter en positiv Bestilling, og Værkstedernes Organisation er almindeligen saadan, at de ikke særdeles kunne fremme Udførelsen, saa at Bestilleren, der ofte har maattet vente over den fastsatte Afleveringstid, næppe vil eller kan i et Par Maaneder afsee det for ham bestemte Arbejde til en Udvißing. Dog have vi her at nævne fra H. Caspersen & Sønner et Par store vel udførte Dunkrafter og en særdeles god Høitryks-Dampmaskine af en simpel Construction til billig Priis. Udstillingen af dette Stykke skal have foranlediget et Par Bestillinger, som vi holde os overbeviste om ville udføres med den Omhu, hvorom det her fremstillede Arbejder vidnede. Baumgarten's Bogtrykkerpresse var af god Construction, udført fortrinligt, endog med en vis Elegans og til en saa billig Priis, at vi vide, at Jernpresser af samme Format, langt

mindre vel udførte, kostede i Udlandet, i det Mindste for faa Aar siden, omtrent 50 Procent mere end denne. Hans Handskessyningsmaskine var af Interesse, formedelst den Indskydelse, Maskinsyningen har paa denne Fabrication.

M. P. Bergs Krafthammel og Kraftmaaler, W. Berg junior's Kraftmaaler vare de bekendte Hædervægt til at prøve dyriske Kræfter. En af Instrumentmager M. Jensen udført Klup til at skære Skruer var et smukt Værktøi, men til en, som det synes, temmeligen høj Pris.

Hofkunstdreier G. Schwarz's Apparat til Veiledning ved Børns Undervisning i Skrivning, nærmest for at lære dem at skrive lige uden Streger, fortjener vel at prøves; dog, inden ved en saadan Prøve Erfaringen har godtgjort dets Brugbarhed, lader sig vel vanskeligen nogen Dom fælde over samme.

Ogsaa maa hertil henføres den af Secretair Hjorth indsendte Model af en af ham construeret elektromagnetisk Maskine, som vel kunde gaae; men om hvis Anvendelse i det Store der vistnok endnu ikke kan være Tale.

M. Solv: og Guldarbeide, Broncesager, Gjortler, Blikkenslager: og Kobbersmedearbeide, Messinglister.

(Bedommelses-Comitee: Artist Eddelien, Blikkenslagermester Hammer, Gjortler Kattentid, Jernstøber Funder.)

Snedkermester A. C. Olsen.

364. Prøver af maskintrukne Sprosser og Lister af Messing.

Guldsmed A. Michelsen.

669. Moderne Guldarbeide, hvoriblandt endeel Camée: og Mosaisk-Broscher, Armbaand, Ringerringe m. m.

670. Moderne større og mindre Sølvarbeide.

671. Danske og fremmede Ordensdecorationer.

Hofguldsmed J. B. Dalhoff.

672. 2 Par Ryfsølv-Lyseplader à 5½ Rbd. pr. Par.

732. 3 Zinkfonfoser, broncerede à 3 Rbd.

733. 3 Zinkfonfoser med Brædt, broncerede à 3 Rbd. 3 Ml.

734. En stor Zinkfonfos, bronceret, 11 Rbd.

735. En stor Zinkvase, bronceret, 11 Rbd.

736. 2 flade Zinkvaser, broncerede, à 7 Rbd.

737. En Zinkørn, bronceret, 12 Rbd.

738. Christian den 4de i Bronze, med et Gitter til Postamentet.

1242. Presfede Jernbortter til Forziring af Rastelovne fra 7 St. til 52 St. pr. Wen.

Gjortlermester A. M. Mossin.

739. Et Par forgyldte Lysfager (Svendslykke) 35 Rbd.
 740. En dreven og forgyldt Vatte 35 Rbd.
 741. En Lampe 12 Rbd.
 742. 2 Lamper à 10 Rbd. 3 Mt.
 743. En Lampe 10 Rbd.
 744. En Lampe 8 Rbd.
 745. En Lampe 7 Rbd.
 746. En Lampesod 6 Rbd.
 747. 2 Lampesodder, à 4 Rbd. 3 Mt.
 748. En Lampesod 4 Rbd.
 749. En Lampesod 3 Rbd.
 750. En Lampesod 2 Rbd. 3 Mt.
 751. Et Par forsolbede Lysfager 70 Rbd.
 752. Et Par Messing-Lysfager 5 Rbd.
 753. Et Par Messing-Lysfager 3 Rbd. 3 Mt.
 754. En Papirtvinger 7 Rbd. 3 Mt.
 755. En Papirtvinger 2 Rbd.
 756. En Papirtvinger 2 Rbd.
 757. En Papirtvinger 1 Rbd.
 758. En Lysfherm 8 Rbd.
 759. Et Skrivetoi 10 Rbd.
 760. Et forsolvet Skrivetoi 6 Rbd.
 760. Et forgyldt og forsolvet Skrivetoi 6 Rbd.
 762. Et Skrivetoi 2 Rbd.
 763. 3 Prøveforti med Knapper, Lampesoder og Lampesruer.

Gjortlermester J. M. Wiegell.

764. En Bronze-Lysetrone til 8 Lys 65 Rbd.
 765. 2 Bronze-Lampetter til 4 Lys à 12 Rbd.
 766. 3 Par Lysfager à 8 Rbd.
 767. En Sats Messing-Bronze-Ildtoi, 4 Stkr., 12 Rbd.
 768. En Sats Messing-Ildtoi, 4 Stkr., 10 Rbd.
 769. En Bronze-Candelaber til 7 Lys, 25 Rbd.
 770. Et forsolvet Raneffloftespil med 7 Klotter, 25 Rbd.
 771. 3 Par ægte forgyldte Skruespore à 15 Mt.
 772. Et Par ægte forgyldte Skruespore 2 Rbd. 2 Mt.
 773. 5 Par ægte forgyldte Skruespore à 2 Rbd.
 774. 4 Par ægte forgyldte Knopspore à 7 Mt.
 775. 5 Par usorgyldte Skruespore à 10 Mt.
 776. 5 Par usorgyldte Skruespore, à 9 Mt.
 777. 3 Par usorgyldte Skruespore à 1 Rbd.
 778. Et Par forsolbede Skruespore 5 Mt.

Lakerer C. Gulbe.

Kiel.

779. En Theebasse med Prospect af Kiel 24 Rbd.
 780. En Theebasse med Perlemoders Indlæg 19 Rbd.

781. En Theebasse med Perlemoders Indlæg 19 Rbd.
 782. En Theebasse med Perlemoders Indlæg 13 Rbd.
 783. En Theebasse med Perlemoders Indlæg 6 Rbd.
 784. En Theebasse med Perlemoders Indlæg 5 Rbd.
 785. En Theebasse med Perlemoders Indlæg 5 Rbd.
 786. En Theebasse bronceret og malet 13 Rbd.
 787. En Theebasse bronceret og malet 6 Rbd.
 788. En Theebasse med Prospect 6 Rbd.
 789. En Spæste 8 Rbd.

En gros gives 20 Procent Rabat.

Blikkenslagermester H. Mortensen.

790. En Messinglampe med Stativ til kemist Brug 8 Rbd.
 791. En laferet Arbeids-Lampe 5 Rbd.
 792. En Messing Theemaskine 20 Rbd.
 793. En Messing-Theepotte, 5 Rbd. 2 M.
 794. En bronceret Jern-Brændekasse med Messing-Forsætninger 12 Rbd.

Bordugsfabiricant J. C. Meyer.

795. Prover af Kassefygger af laferet Pap.
 796. 8 Sitr. Præsenteerbatter med Malerier og forgyldte Ornamente af forskjellig Farve.
 797. 8 Sitr. broncerede Præsenteerbatter med forgyldte Ornamente og lithographerede Tegninger.
 798. 8 Sitr. convexe Batter, forskjelligt decorede.
 799. 8 Sitr. større og mindre Batter, uden Traad (waiters).
 800. 18 Sitr. Brøds- og Kagebatter, samt Stee- og Knibbatter i forskellige Form og Decorationer.
 801. Prove af Glaske- og Lysesærebatter.
 802. En Tallerkenvarmer.

Blikkenslagermester E. J. Løser.

803. 4 Theemaskiner.
 804. 2 Kassefander paa Hysad.
 805. 2 Alterfander.
 806. En Kassemaskine paa Hysad.
 807. En Theeconfur med Theetjedel.
 808. 10 forskellige Præsenteerbatter.
 809. 6 Brødkurve.
 810. En Toiletkasse.
 811. 2 Lamper.

Blikkenslagermester J. J. Løbbers.

812. Et Messing-Papagøiebuer.
 813. En Messing-Theemaskine.
 814. En Messing Kassemaskine.
 815. 2 Astrallamper.
 816. 2 store Moderaturlamper.

817. 2 smaa Moderaturlamper.
 818. 4 Spiritus-Gaslamper.
 819. 3 laterede Theebaffer.
 820. 3 laterede Tobakskasse.
 821. 2 Messing-Pumpelamper til Rjottenbrug.
 822. 2 Messing-Entree-, Nat-, eller Fjedbislamper.
 823. En Messing-Balancerlampe.
 824. En Messing-Balancerlampe med Glas.
 825. En Messing-Kaffekande.
 826. En Messing-Theekande.
 827. En Messing-Cylinderlygte.
 828. En Blis-Cylinderlygte.
 829. En lille Messing-Damp-Kaffemaskine.

Blikkenslagermester F. J. Junder.

830. En Blis-Rustning til en Dreng paa omtrent 12 Aar.
 831. Et gotiskt Julebuur af Messing 16 Rbd.
 832. En riflet Theemaskine 35 Rbd.
 833. En riflet Theefjedel med Stativ, 21 Rbd.
 834. En riflet Kaffekande med Fyrfad 15 Rbd.
 835. En Messing-Theemaskine 30 Rbd.
 836. En Kaffemaskine med Glas-Dysais, til at fuge ved Spiritus 10 Rbd.
 837. En oval Kaffekande med Fyrfad 9 Rbd.
 838. En firkantet Messing-Spyttebakke, gennembrudt i Kanten 5 Rbd. Parret.
 839. En glat Messing-Spyttebakke 4 Rbd. 3 Mk. Parret.
 840. En glat Messing-Spyttebakke 4 Rbd. Parret.
 841. 2 Borkabler à 10 Mk.
 842. En Dysais-Messingkande med Fyrfad 10 Rbd.

Hofblikkenslager Fr. Meyer.

843. To Syrtiebads-Apparater med Pumper til at hæve Vandet i øverste Kar.
 844. En Havesproite med bevægelige Rør til at vande Espaliers, Planter og Plainer.
 845. En Barmeskafte til Fod- og Sengenvarmer.
 846. Moderaturlamper i forskellige Former.
 847. Stanglamper til Contoirbrug.
 848. Balancerende Skibslamper.
 849. Et Styklygt og Compas med Lamper, Compasset forfærdiget af Seil- og Compasmager Weissbach.
 850. Laterede Gjenstande: Thee- og Presenterbaffer m. m., i flere Størrelser og beoorede i forskellige Manerer.

Kleinsmedemester C. Jensen.

899. To Candelabre, à 9 Rbd.
 900. Et Blomsterbord, 10 Rbd.
 901. Et Hægebord med Marmorplade, 10 Rbd.
 902. 2 Strikkeborde, à 6 Rbd. 3 Mk.
 903. En Kaffelovnsfjern, 18 Rbd.

904. 3 Parapluiestativer, 15 og 16 M.
 905. 3 Jldtøistativer, 3 Rdd. og 2 Rdd. 3 M.
 906. Et Theestjebelstativ, 6 Rdd.
 907. 2 Brændekasser med forgyldte Jirater, à 7 Rdd.
 908. En Hævebænk, 5 Rdd. 3 M.
 909. Et Sæthytte for en Kaffelovn, 8 Rdd.

Raavaddams Fabrik.

960. 17 Sæt Messing-Dørbeslag.
 961. 2 Sæt Messing-Dørbeslag til en Side.
 962. 2 Str. Gardinbøiler.
 963. Et Gardin-Øs.
 964. 5 Sitr. Jldtøistroke.
 965. En Lampetridse.
 966. 2 Sitr. Binduesbriidere.
 967. Et Servantegreb.
 968. 8 Sitr. Nøglerør.
 969. 8 Sitr. Lovesødder.
 970. 2 Klokkedunkler.
 971. 4 Sæt Jldtøi.
 972. 3 Sitr. Lyseplader.
 973. 3 Sitr. Børstebeslagere.
 974. 6 Metalmortere.
 975. 6 Sitr. blante gule Bjelder.
 976. Et Sæt norste Bjelder.
 977. 3 Sitr. Børstekløfter.
 978. 3 Sitr. Klokkespil.
 979. 19 Sitr. Uhrkløfter.
 980. 8 Sitr. Dørkløfter.

Frederiksværks kongelige Fabrik.

1123. Prøvefort med Selestøbeslag af Støbejern, Messing, Tombak og Nysjeld.

Hofguldsmed L. C. F. Schrøder.

1229. En Sølv-Plateau.
 1230. En Sølv-Theestjebel med argantist Lampe.
 1231. Adskillige Guldhjæder fra 6½ til 54 Rdd.

Juveler Sam. Bahl.

1232. Guldarbejder og adskillige Indsamlinger.
 1233. Et Sølvskrivetoi, vog 87 Lod, 64 Rdd.
 1234. En Sølv-Punskefælde, vog 77 Lod, 123 Rdd.
 1235. En Sølvskaffelælde med Fyrfad, vog 136 Lod, 198 Rdd.
 1236. En Sølvopsats, vog 18 Lod, 45 Rdd.

Guldsmedemester Seilling.

1237. En Gulddaase, vog 6½ Lod af 14 R. G., 160 Rdd. (Mesterslyffe.)

Hofgjørtler H. Dalhoff.

1238. En Bronze-Lysekroner, 80 Rbd.

1239. En Bronze-Lampe, 16 Rbd.

Kobbersmedemester J. F. Fugmann.

1243. Prøver af Kobbersmedearbejde.

De under denne Rubrik samlede Gjenstande give os Anledning til først at omtale Gjörtlerfaget, som drives her i Hovedstaden af 18 Mestere med 51 Medhjælpere, i Danmark i det Hele findes 90 Mestere med 91 Medhjælpere, i Hertugdømmerne 21 med 16 Medhjælpere, i Alt saaledes 111 Mestere med 107 Medhjælpere. Hovedstadens Gjörtlere have, hvad angaaer det courantere Arbejde, en Concurrence at bestaae med Naavaddams-Fabrik; denne Fabrik er, som bekendt, i et elendommeligt Forhold, forsaavidt dens Bestaaen ikke afhænger af det Udbytte, den forskaffer Interessenterne; men dette Etablisement er knyttet til særegne Fordele for Isestæmmerlauget, hvilke ansees for saa store, at Lauget underkaster sig det Bryderi, eller vel endog Tab, Fabrikken forarsager. Men Fabrikken faaer saaledes i alle Isestæmmerboutiker her i Staden næsten tvungne Udsalgssteder; ogsaa findes i Provindsstæderne et forholdsmaessigt stor Antal Gjörtlere, i Jyllands Kjøbstæder alene 45; de arbejde, naar Spørgsmaalet ikke er om Oualiteten, med en billigere Arbeidsløn, ogsaa, forsaavidt Metallerne kunne i mindre Partier sammenkøbes i den nærmeste Omegn, med et noget billigere Materiale. Saaledes kunne de snarere end Hovedstadens Gjörtlere forsyne de Handlende, forsaavidt disses Forbrug af indlandske Artikler maatte strække sig udover hvad Naavaddam frembringer. Det synes altsaa, at Hovedstadens Gjörtlere især maatte søge Sysselsættelse i elegantere Arbejder; dog ogsaa her frembyde sig Vanskeligheder. Den Spore og Opmuntring, det vilde have været, naar Gjörtlerne havde faaet Bestillinger til flere af vore Slotte og større Bygninger, er udebleven, i det disse ere blevne forsynede ved udenlandske Frembringelser. Hvor pyntelige disse end kunde være, savne de dog, fordi man har maattet tage hvad Moden frembragte, den renere Smag, hvortil vore Haandværkere ledes, og i hvilken Retning de dog snarere kunne ventes at ville arbejde, end Udlandets Boutiker. En betydelig Deel Gjörtlerarbejde unddrages Gjörtlerne ved et andet Laug, forsaavidt en Forening, bestaaende i 1840 af 3 Personer, nu af 2 Personer, kan fortjene et saadant Navn. Dette er Sværdfegeriet; Forbindelsen mellem Sværdfeger og Gjörtlerlauget, som ved Placaten af 30te Decbr. 1829 er indledet, synes atter vanskeliggjort, ved at for tilkommende Sværdfegere er bestemt en Prøve paa en Færdighed, som, hvor smut

den endog er, neppe øves af de to eksisterende Sværdsegere, nemlig Indlægning med ædle Metaller i Staal, og vist bliver det saaledes, at, medens Sværdsegerne selv ikke producere Noget af Betydning, ere vore Ilsenframmerboutiker fyldte med udenlandske Kaarder, hvorved Hæftet er aldeles Gjortlerarbejde, men som det ikke er vore egne Gjortlere tilladt at udføre. I en ikke fjern Tid var Forholdet et andet. Inden de nævnte Indskrænkninger fandt Sted, formaaede to Gjortlere, Løchte og Knud Dalhoff, at tilbagetrænge de udenlandske Arbeider; og, var det tilladt, vilde de mindre begunstigede Gjortlere vistnok ligesledes arbejde til samme Formaal.

Om Udstillingen endog frembød ifkun lidet tilfredsstillende Gjortlerarbejde, høved enten man seer hen til det temmeligen store Udvalg af Bygnings-, Møbel- og Huusholdnings-Gjenstande fra Raanabdam, eller til de af nogle københavnske Mestere udstillede Sager, saa kan dette tildeels forklares af ovenanførte Grunde. At Marsagen ikke ligger i Mangel paa Duelighed, viser imidlertid et Par Exempler, saasom Nr. 739, udstillet af A. Mossin, et Par forgyldte Lysestager, der ifkun ere et Svendestykke, og Nr. 740, udført i samme Værksted af samme Person, som Lærting. Disse ere talende Beviser paa, at man fra vore Gjortlere kan erholde fortrinligt Arbejde. Herom ville desuden de af Eleverne i Institutet for Metalarbeidere udførte Sager, ligesom vore Gjortleres Mesterstykker kunne vidne. Dog det bedste Bevis paa hvad i Metalstøbningen hos os kan præsteres, naar større og sjældnere Arbeider betros, er Dalhoff's Christian den Fjerde, der med samme Ret, som den paa Kunstudstillingen indtog en Plads, som Kunstværk, her saaes, som en sjelden teknisk Frembringelse. Det er det første Værk af saa stort Omfang, som her i Landet er støbt af en dansk Mand; thi forhen indkaldte man fremmede Kunstnere, naar Arbeider i dette Fag skulde udføres. Ogsaa denne Statue skulde, saavidt vides, været støbt af Fremmede, endog i Udlandet, nemlig i det Stiegemeyer'ske Støberi i München; da man ikke troede, at her fandtes Noget, der kunde overtage en saadan Støbning. Men vor for Kunsten høit begavede Dalhoff, som er besjælet af varm Jælelse for fædrelandsk Industries Fremme, udbad sig af Hans Majestæt den Naade, at han maatte forsøge paa at udføre Støbningen. Resultatet, som her er tilføiede, viser, at lignende Arbeider med fuld Tillid kunne betros ham, og den nærmeste Fremtid vil saaledes godtgjøre, at her findes betydelige kunstneriske og tekniske Kræfter, som kun trænge til Opmuntring og Anvendelse, hvilken oftest maa udgaae fra høiere Steder, for at præstere Arbeider, der, i Forening med en eiendommelig Charakter, kunne hævde deres Plads ved Siden af Udlandets fortrinligste Frem-

bringelser. Af mindre Sager fra Dalhoff findes en flad Zinkvase bronceret; Modellen er af Kunstneren selv, og dens Form ligesom Ornering særdeles skøn; den er udført i ædel Metalstil; en større bronceret Zinkvase, forskellige Zinkconsoller og en bronceret Orn efter Berliner-Model, ere alle meget vel udførte og til billig Priis. Naar disse Kunstsager ere kun lidet søgte af de bemidlede Klasser, beklage vi dette, fordi man her for en langt ringere Sum, end den, der ofte anvendes paa Udlandets Smagløsheder, kunde forskaffe sig Arbeider af Værdi som Kunstværker; skulde Aarsagen være, at Dalhoff's Arbeider kun ere lidet bekendte, da troe vi her at burde udtale, at man neppe noget Sted i Udlandet vil erholde værdifuldere Arbeide i denne Retning til en saadan Priis, og forgjæves vil man søge noget Lignende andre Steder her i Landet.

Af pressede Børnbortier til Forziring af Kaffelovne har Dalhoff ligeledes fremlagt Prover, hvilke i det Væsentlige ere udførte efter hans egne Tegninger, altsaa originale, og isørigt i enhver Henseende de fortrinligste her paa Stedet. Vi bemærke, at han ogsaa heri er gaaet forud for Andre, og, naar en Concurrence senere er indtraadt, støtter denne sig ifkun paa, at man ofte ved Anskaffelsen lader alle andre Hensyn, end Prisen, træde tilbage, og saaledes, ubekymret om det bedre og mere kunstneriske Arbeide, nøies med slette og smagløse Efterligninger. Vi have allerede i det Foregaaende haft Anledning til at omtale Dalhoff's øvrige Arbeider i terra cotta; dog troe vi, at ogsaa disse bør her tænkes stillede ved Siden, for at vi kunne faae Billedet af en sjelden kunstnerisk Virksomhed, som udtaler sig i en heel Række af høist forskellige tekniske Frembringelser af een Mand.

Angaaende Olsen's Messinglister have vi Grund til at gjentage det forhen Anførte (S. 86); de udmærke sig ved en omhyggelig Udførelse og give det Arbeide, hvorpaa de anbringes Styrke, forbunden med et let Udseende.

Gulds og Sølvsmedelaugene her i Staden tæller 114 Interessenter med 178 Medhjælper; udenfor Kjøbenhavn findes 73 med 64 Medhjælper; Hertugdømmerne have 213 Guldsmede med 176 Medhjælper, i hele Riget findes saaledes 400 Mestere med 418 Medhjælper. Da disses Frembringelser i en saa høj Grad egne sig for en Industriustilling, maa man beklage, at ifkun saa Arbeider vare fremsendte og disse meest af de courante Varer, der dagligen søges i Boutikkerne. Dog tjene vistnok her de eiendommelige Forhold, under hvilke Gulds og Sølvarbejderne almindeligen staae her i Landet, til Undskyldning. Det er sjældnere, at større Arbeider bestilles hos samme, selv om man turde vente disse dygtigt og smagfuldt udførte; Moden gjør sig gældende, og man troer derfor, at kun det, der er udført i London eller

Paris, det være nok saa baroisk eller bizart, kan anbefales. Saaledes er det rimeligt, at vore Boutiker, i Stedet for at forsynes med originale Frembringelser, fyldes med Artikler, som enten aldeles eller for en Deel skyldes Udlandet deres Tilværelse, en Erfaring, som vi altfor ofte gjøre. Det større Publicum kræver nemlig, foruden det Moderne, tillige det, der kan have sig for godt Kjøb, og her faaer da det fremmede Fabrikarbejde sit Spil. Man vil saaledes ikke undre sig over, at man f. Ex. kan finde et iøvrigt vel udført Stykke Sølvtoi med Hovedstykke i een og Bidelene i en anden Stil. Det er først en høiere Kunstsaads, hvoraf vi kunne vente Forbedring, i det denne vil vrage en saadan Sammensætning. Vi kunne derfor nævne kun enkelte Arbeider blandt de udstillede, der fremhæve sig fremfor det courante Arbeide. Blandt Steenarbeiderne udmærkede sig saaledes fortrinligen Kongens Navne-Skiffer med Krone, forfærdiget af Juveleer Brawl, hvilket baade i Tegningen og Udførelsen afgav et glædeligt Beviis for, at man ogsaa i den Retning vil kunne erholde hvad man søger her i Landet. Af Ordens-Decorationer fandtes en Deel særdeles vel udførte af Guldsmed A. Michelsen, hvilke kunne vidne om, at vore Haandværkere ogsaa i denne Retning kunne præstere Arbeider, som i Godhed i ingen Henseende staae tilbage for de Sager af denne Art, som tidligere forskreves fra Udlandet. Dog dette gjælder kun de almindelige gængse Sorter; paa rigere udfyrede Exemplarer vente vore Guldsmede forgaaves paa Bestillinger, og, saalænge disse udeblive, vil Udlandet ene vedblive at vise for os en høiere Kunstfærdighed i denne Retning. Det, hvori vore Guldsmede synes mindst at have Færdighed, er Farvningen; men ogsaa denne vil ikke udeblive; naar man kun, ved at give dem at bestille, vil søge at opmuntre dem.

De Cameer og Mosaiker, som fandtes i adskillige vel udførte Arbeider af Michelsen, Brawl og Schrøder, vare næsten alle udenlandske. Vel sees nogle her forfærdigede, hvilke, som noget tildeels Nytt, fortjente Opmærksomhed, men, da de savnede den fornødne Kunstneriske Udførelse, kunne de ikke vel komme i Betragtning, og der er saaledes, for vore Graveurere, hvoraf flere ingenlunde savne Kunstnerdannelsen, Anledning til at antage sig dette smukke Fag, som især med Held øves i Rom; fortrinligst maaskee endog af en sig der opholdende dansk Kunstner, som har smukt i Conchylier gjengivet flere af Thorvaldsens Kunstværker.

Seilins' Guldbaase var udført som Mesterstykke og viser alt saa hvilke Fordringer, man almindeligen kræver opfyldte ved Løngens Mesterprøver.

Sølvarbeider vare udstillede af A. Michelsen, J. Schrøder

og D. Prahl. Hvad Arbeidet angik vare de alle mere eller mindre rosværdige, men lode, fra Kunstens Side, Udskilligt endnu at ønske, saaledes kunde navnlig den det under Nr. 1229 udstillede Plateau ikke tilfredsstille.

Om man, i Følge det Anførte, saaledes ikke tør paastaae, at denne Udstilling viiste betydelig Fremgang i det omhandlede Fag, kan man dog antage, at vi ingensunde her savne technisk Færdighed, som, i Forening med Smag, vil fremtræde, naar den Opmuntring, vore Guld- og Sølvarbeidere savne, baade fra høiere Steder og af Publicum maatte blive dem til Deel, forsaavidt der deels betroedes dem større Bestillinger, og deels Publicums Fordringer maatte fra Smagens Side blive strengere, saa at det blot moderne fremmede Fabrikarbejde, som fylder vore Boutikker og ofte udgjør endog en Deel af de iøvrigt her frembragte Stykker, maatte give Plads for Sager, udførte med den Dygtighed og Smag, hvoraf vi kunne antages at være i Besiddelse. Det er disse Egenheder, hvorved vore egne Arbeidere, blandt hvilke flere øve deres Kunst i Berlin og Paris, ofte i Udlandet finde en hæderlig Anerkjendelse.

Bed de udstillede Blikkenslager- og Kobbersmede-Arbejder af forskellig Slags, viiste Udstillingen et smukt Udvalg. Saaledes fandtes særdeles smagfulde og i Forhold til Godheden billige Gremplarer af Thee- og Kaffe-maskiner fra F. Löser, J. J. Løbbers, J. J. Juncker samt Fugmann. Tegningen i de fleste af disse var saa fortrinlig, Udførelsen i det Hele saa fri og smagfuld, at man maa erkende, at de vare mere end blot Copier af Fremmedes Arbejder; langt snarere maa man ansee disse Frembringelser som Udtrykket og Resultatet af en her uddannet, og, om vi end ikke tør sige eiendommelig, saa dog nu næsten national Smag. De Omstændigheder, der have fremkaldt dette tilfredsstillende Resultat, troe vi især at maatte søge i, at disse Arbejder ere almindeligen brugte, saaledes at ethvert Fremstridt let erfares, og af det store Publicum modtages Forskædningen den fornødne Opmuntring, forsaavidt disse Artikler købes af Mange som Nødvendighedsvarer.

J. Meyer's Apparater til Styrtebade havde det hensigtsmæssige Nye ved sig, at Brugeren, ved en anbragt Trykpumpe, som han selv kan sætte i Bevægelse, oppumper Vandet i den øverste Beholder.

Fire, Bordslugfabrikant Meyer, Lakerer G. Hulbe i Kiel, Høfblikkenslager J. Meyer og Blikkenslagermester F. Löser havde udstillet flere lakerede Arbejder, bestaaende af Thee-, Presenteer-, Brøds-Bakker, flere andre Bakker og lignende lakerede Metalarbejder. Disse Gjenstande bleve for saa Nar siden forfrevne fra Udlandet; da For-

bruget af samme ingenlunde er ubetydeligt, er det særdeles glædeligt at see denne Industrigreen nu saaledes fremmet, at vi ikke længere behøve at tye til Fremmede, thi Udstillingen viiste, at vi have her et temmeligen rigt Udvalg, hvilket har saa megen større Interesse, som hver af de nævnte Fabricanter er gaaen sin egen Vej.

Bordugfabricant J. Meyer's Dristighed skyldte vi maaskee især, at de indenlandske Arbeider kunne træde i Stedet for de fremmede Fabricata. Hans Lak er fortrinlig; den har alle de gode Egenskaber, som udfordres; ogsaa den store Variation i Tegninger anbefaler denne Fabricants Arbeider. De midterste Partier ere for det Meste lithographerede Tegninger og tildeels colorerede, almindeligviis vel udførte Copier efter yndede Malerier eller Lithographier. Coloreringen er endog noget aldeles egent for hans Etablisement, og fortjener saaledes saameget mere Paaskjønnelse. Dog hvad man derhos kunde ønske, er en mere velordnet og smagfuldere Decorering, da Bakkerne for det Meste vare altfor oversyldte med gyldne Ornamente, som tildeels ikke passe sammen i Stilen, skjøndt de i Enkelthederne ere vel udførte.

Lakerer Gulbe's Bakker vare ret eiendommelige, skjøndt noget eensformige i Drneringen; fortrinlige vare Fuglene med Perlemoders-Indlægning; Laksen var ligeledes god.

De af J. Meyer og J. Løser udstillede Bakker vare ikke i saa stort Udvalg tilstede; men samme vare udførte med ret megen Flid. Den Førstes Etablisement er indrettet saaledes, at det med Lethed udfører enhver given Ordre efter hvilkensomhelst Tegning.

Bed at anmeldte denne Artikel beklage vi isvrigt, at de raade Bakker ikke forfærdiges her i Landet; maaskee gjør ene Gulbe's Fabrik i Kiel herfra en Undtagelse.

Hvad enten vi saaledes betragte Kobbersmedearbeiderne, Arbejderne af blankt Blik eller af lakeret Jernblik, finde vi, at disse Sag høre til dem, som i den seneste Tid have gjort de største Fremskridt. Ogsaa finde en betydelig Mængde af Landets Indvaanere herved Sysselsættelse. Saaledes havde Hovedstaden 41 Kobbersmede med 59 Medhjælpere, de øvrige Kjøbstæder 92 med 98 Medhjælpere; Hertugdømmerne 107 med 74 Medhjælpere; i Alt ere saaledes i Riget 240 Kobbersmede med 231 Medhjælpere. Antallet af Blikkenslagere er i Kjøbenhavn 39 med 110 Medhjælpere, i Kongeriget i Alt 88 med 143 Medhjælpere, Hertugdømmerne 163 med 148 Medhjælpere. Antallet var saaledes i hele Riget 251 med 291 Medhjælpere; hertil kommer endnu enkelte Lakerere, forsaavidt disse, uden at være Blikkenslagere, sysselsætte sig med hiin Forædling af Blikvarer.

N. Jernstøberarbejde, Agerdyrknings: Medskaber, Ankersmedearbejde og større Værktøier og andre Jernsager.

(Bedømmelses-Comitee: Mechanicus O. J. Winsrup, Mechanicus J. F. Hansen, Jernstøber Lunde.

Smedemeester W. Berg jun.

922. En Jernplov, 24 Rbd.

C. Holmgreen,

Dryksmand ved Holmens Dampmaskine.

938. En Basse for Pletterer eller Guldsmede.

939. En mindre Guldsmedevase.

940. Et Bagerjern for Guldsmede, med elastisk Jernfod, 40 Rbd.

941. En Rige-Ambolt for Kobbersmede, 25 Rbd.

942. En lille Smedeambolt for Ståle, 30 Rbd.

943. En Blæsebalg, forfærdiget af Tømmermand Mogenssen, efter Indfærdens Construction, 16 Rbd.

943. En Blæsebalg i sekskantet Form, bygget paa samme Princip, som foran nævnte, 25 Rbd.

945. Nogle polerede Ambolte, Spærhorn, løse Valsebomme og andet smaat Metalarbejder-Værktøi.

H. Caspersen & Sønner.

948. Forskjellige Prover af Jernkjettinger.

949. Apparater, hørende til et Linieskibes Ankerkjettinger: Forløber eller Parten af Kjetting, nærmest Ankeret.

Tregrenet Spledsning og Spledsningskous med tilhørende Boiler, begge anvendes til at forene Kjetting med Tong.

950. To forskellige Kjettingstoppere.

951. Spledsningskous med indspilest Tongværk.

952. Kortoinings Hvirvelboile til en Fregats Ankerkæder.

Naylor's Filehuggeri.

957. 12 Prøvefort med Sextommers File.

958. En orneret File.

959. En Tegning af en orneret File, forfærdiget i England af L. Naylor.

Raavaddams Fabrik.

981. 4 Stkr. Spader, engelsk Facon.

985. 5 Ballaststuffer.

986. 2 Stkr. spidse Spader, flæbne og uslebne.

987. 5 Stkr. ordinaire Spader, firkantede for Endene.

988. 4 Stkr. dito runde for Enden.

989. 2 Stkr. Skovsauge.

990. 2 Stkr. Langsauge.

991. En Steensaug, 7 Fod.
 992. Pander med og uden Pant fra 6 til 16 Tommers Diameter.

Fra M. A. Heegaards Sønners Fabrik.

1080. En Cylinderovn med Gitterdør, Fod, Rist og Afstøffe, 22 Rdd. 5 Mt.
 1081. En dito med Kogeindretning og Fod, 23 Rdd. 1 Mt.
 1082. En dito med Gitterdør og Fod, 31 Rdd. 3 Mt.
 1083. En dito med Galleri og Gitterdør samt Fod, 37 Rdd.
 1084. En Spisekøbeovn med Træfod, 41 Rdd.
 1085. En rund Døn med firkantet Underetage, Kogeindretning og Træfod, 18 Rdd. 1 Mt.
 1086. En Circulairovn, 25 Rdd. 2 Mt.
 1087. En Hamborgerovn, 27 Rdd.
 1088. En Circulairovn i tre høje Etager.
 1089. En oval Circulairovn.
 1090. En Storskeensindretning (Patent).
 1091. Emaillerede franske Gryder, Kjedelgryder, Kasseroller med Støft og Dren.
 1092. 3 Parapluistativer fra 14 til 18 Mt.
 1093. Et Jldtskaf, 16 Mt. 8 f.
 1094. En emailleret Spyttedasse, 3 Mt. 4 f.
 1095. To Prøver til 18 Mt. og 18 Mt. 8 f.
 1096. To Vassejern og et Goderaadsjern.
 1097. En engelsk Fodskraber med og en uden Dasse.
 1098. To Grabgelanderslykker.
 1099. Et Klokkekræft med Staal, til Port, 6 Mt.
 1100. 18 Strygjern, fra 54 f til 9 Mt.
 1101. Et Ornament 20 Tom. høit, 3 Al. 16 Tom. langt.

Frederiksbærks kongelige Fabrik.

Støbegods.

1102. Prøver af Grydegods.
 1103. En bronceret Frugtastiette.
 1104. 4 Knivestole i to Slags.
 1105. Et slebet Strygjern.
 1106. En Strygjernsrist.
 1107. Et slebet Pressejern.
 1108. Et Pibejern.
 1109. 3 Spyttedasser.
 1110. En Fodskraber uden Dasse.
 1111. Et Sæt Kornrensaffinehjul og Drev.
 1112. 6 Stkr. ovale og runde Theecomfurrisse.
 1113. 2 Stkr. brede og dreiede Bognbøsninger med indvendig Smøregang.
 1114. Det danske Vaaben.
 1115. Modeller af 19 forskellige Slags Plovods.
 1116. Prøver af Plovods.
 1117. En Billeggerovn med Kogeindretning.
 1118. En firkantet Piedestallovn med Kogeindretning og Fod.

1119. To Cylindere med Røgeindretning og Fod.
 1120. En Steenkulssovn med Fod og Afsejlsade.
 1121. En complet Skibscabys eller Skibscumfur med Stegeovn og Vandhjæl.
 1122. Prøver af de til Land- og Sømilitair-Etaten hidtil leverede compacte og hule Projectiler (Kugler, Granater, Bomber, Brandgranater, Brandbomber og Kardætsflugler.)

Smede- og Maskinarbeidet.

1124. En ferpundig Lavetaxel med opbreiede Arelarme, samt tilhørende borede og dreiede støbte Bøsninger.
 1125. En 12-pundig Stillefrue med tilhørende Metalinstrik til Kyskaffutager.
 1126. En 24-pundig Stillefrue med tilhørende Metalinstrik til Kyskaffutager.
 1127. Et Brillebroer.

Knivfabricat.

1147. 3 Stkr. Høstleer, dansk, tydsk og engelsk.
 1148. 3 Stkr. Skæreknive, dansk, tydsk og engelsk.
 1149. 3 Stkr. Rapsknive, stor, mellem og lille.
 1150. 3 Stkr. Udsaxe, ordinaire, polerede uden Hæder, polerede med Hæder.

Agerdykningsredskaber.

1151. En Drejlovs med Niels Nielsens Plovgods og smedet Skære.
 1152. En Jernplov med Jespersens Plovgods og støbt Skære.
 1153. En Jernplov med americanst Plovgods og støbt Skære.
 1154. En lille Jernplov med Niels Nielsens Plovgods og smedet Skære.
 1155. En Kartoffelhyppeplov.
 1156. En Exstirpator med 7 Skærer og et lille Hjul.
 1157. En Scarificator med 9 Jern og Forskilling med 2 Hjul.
 1158. En støbt Harpe med knivbannede Tænder.
 1159. En Peder Villerøds Kornrensemaskine med to bevægelige Skumfald og to bevægelige Harpesfald.
 1160. En Neergaards Kornvifteharpe med Skumrist og to Harpesfald.
 1161. En Jørgensens Kornharpe.
 1162. En engelsk Haffelsmaskine med Metalhjul, Snekke, og 3 Knive, indrettet til at skære kort og lang Haffelse.
 1163. En Havrenufemaskine.
 1164. En Kartoffeloptager.
 1165. En Haandkartoffelknusmaskine med een Valse.
 1166. En Tørveklærespade og en Tørvestikspade.
 1167. Et Kobindsel.
 1168. Et Kotoier paa 8 Aen.

Smedemeister Jørgen Nielsen.

Frederiksborg.

1169. En Jernplov med endel Afvigelser fra de almindelige, 18 Adb.

Mechanicus Ullerichs.

1170. En Haffelsmaskine, indrettet til at drives med Hestekraft, 80 Adb., med Haandkraft 75 Adb. (Patent).

Den høist udstrakte Anvendelse, der gjøres af Jernet, deels til Støbegods, deels til grovere smedede Artikler, fremtræder fornemmeligen under denne Rubriks Artikler. De danske Jernstøberier maatte synes at være af mindre Betydning, forsaavidt Jernet ikke findes i Landet, men maa, saalænge Forsøgene til enten af den bornholmste Jernmalm eller af den i Jylland værende Myremalm at udvinde Jern, ikke hidtil have givet noget Resultat, tilføres fra Udlandet. Det er dog ingenlunde saa. Selv medens Danmark var forenet med Norge, og altsaa meget norst Støbegods her fandt et Marked, opstode i Kjøbenhavn Jernstøberier, blandt hvilke Potter's Grydestøberi, anlagt 1769, var det ældste. Hertil kom 1807 Weis's, og efterhaanden er Antallet af Jernstøberierne, baade i Hovedstaden og udenfor samme væsentligen tiltaget. 1840 taltes i Hovedstaden 17 Jernstøbere med 36 Medhjælper, i Kongeriget i Alt 29 med 90 Medhjælper, og i Hertugdømmene (nemlig i Holsteen alene) 2 med 32 Medhjælper. Antallet er saaledes 31 med 112 Medhjælper. Blandt disse er vistnok de kjøbenhavnske de betydeligste, dog desuden maae vi anføre Støberiet paa Frederiksværk, der udgjør en betydelig Afdeling af denne kongelige Fabrik. Tid efter anden opstaae i Kjøbstæderne ogsaa Jernstøberier, og vi kunne blandt disse nævne Smith's i Aalborg, Allerups i Odense, hvilke levere fortrinlige Varer, der kunne maale sig med de bedste kjøbenhavnske. Banskeligheden af Transporten af tunge Støbesager, den Betydning, det har i et saa nærliggende Støberi, som muligt, at kunne gjøre sine Bestillinger, vil alt mere og mere begunstige disses Anlæg i de større Kjøbstæder, og det synes ogsaa, at saadanne Støberier særdeles kunne tage Hensyn til, de Artikler, Landbruget især maatte behøve. Vi undre os over, at Kongeriget i denne Henseende staaer saa høit over Hertugdømmene, hvor fandtes, som anført, kun to Jernstøberier, et betydeligt i Altona, som selskæfter 28 Medhjælper og Agent Høller's ved Rendsborg, hvortil dog efter en senere Beretning nu ere komne 3, nemlig i Slensborg, Haderslev og Kiel; medens dog Hertugdømmernes betydelige Folkemængde, det der udviklede Landbrug, ligesom de Fordringer Stædernes talrige Indvaanere nødvendigviis maae gjøre til disse Industrigjenstande, synes at maatte ogsaa der begunstige saadanne Anlæg. Men, medens vi saaledes i Almindelighed kunne anføre og hæderligen omtale vore Jernstøberier, kunne vi ingenlunde forbigaae at nævne, at Udstillingerne ingenfinde, den sidste mindst, har fremviist disses Tilstand hverken ved Antal eller

ved de meest udmærkede Producter, vi vide, at samme frembringe; saaledes har det bekjendte Meldahl'ske Jernstøberi, der fortsattes af Enken med samme Dygtighed, som den, hvormed det grundlagdes af Stifteren, ingenlunde leveret Artiller til Udstillingen; Bock's, Lundes og Löweners's Arbejder søvnedes paa denne Udstilling, ihvorvel disse hæderligen bekjendte Støberier, hvoraf det førstnævnte, maaskee mere end noget andet, har lagt Vind paa Arbejder, der i en høiere Grad tilfredsstille Smagens Fordringer, med Joie kunde træde i Skrafferne. De nævnte Støberier i Provindserne frembringe vistnok mange Arbejder, som ogsaa fortjene Plads paa en dansk Industri-Udstilling; thi det er ogsaa for et Kjøbstadanlæg ofte en Fortjeneste, at det maaler sig med Hovedstadens af samme Art. Fra Carlshyitten (Holler's Jernstøberi ved Rendsborg) have vi ved de foregaaende Udstillinger seet mangfoldige Prøver af Jernstøberarbejde; det kan vel være, at Værket denne Gang ikke havde noget egenligt Nyt at fremvise; men, forsaavidt Udstillingerne følge paa hinanden, først efter et Tidsrum af 4 Aar, er en Gjentagelse ingenlunde overflødig, især saalange intet andet Anlæg frembringer lignende Artiller. Det er saaledes bekjendt, at Carlshyitten bringer i Handelen mangfoldige Smaasager, der her ogsaa have fundet megen Afsetning, ihvorvel de tildeels ere Efterstøbninger efter berømtte Mønstre; ogsaa have deres Kaffelovne en særegen Charakter i Dreneringen og Indretningen, der have hos Enkelte fundet Bisald og her ere efterlignede. Paa saadan Maade var altsaa dette Fag paa nærværende Udstilling kun svagt repræsenteret, og de Fremstridt, samme umægteligen har gjort i de senere Aar, fremtraadte derfor ikke. Vi vide vel, at Jernstøberierne nu trykkes væsentligen, forsaavidt Concurrencen ikke tillader Forhøielse i Prisene, medens Naajern, der for en stor Deel maa anskaffes i England, er steget til over det Dobbelte af hvad det kostede for faa Aar siden; men ikke desto mindre kæmpe disse Anlæg, hvis Vigtighed man Aar for Aar erkender alt mere og mere, og som faae en stedse mere udvidet Virkefærd, sig frem til en større Fuldkommenhed. Erkjendelsen heraf staaer klar, ved at betragte f. Ex. den Kaffelovn, der for 10—20 Aar tilfredsstillede, og den, man nu anskaffer.

M. A. Heegaards Sønners Støberi havde leveret flere Kaffelovne; disse udmærkede sig hverken ved smagfulde Former eller omhyggelig Udførelse, hvad der maaskee dog nogenlunde kan undskyldes ved den i høj Grad lave Pris, hvorved dette Jernstøberi har søgt at arbejde for den vistnok større Deel af Publicum, der, naar denne opnaaes, ikke iøvrigt er streng i sine Fordringer; det Samme gælder om Frederiksværks Ovne, og dog er det især i denne Retning, at vi fra

Meldahl, Lunde, Löwenier, Bock og flere almindeligen see fortrinlige Arbeider; eftersom Jernskaffelovnen nu næsten anbringes i alle Bærelser i Stæderne her i Landet. Vi ere nu engang vantte til samme, foretrakke den ei uden Grund med Hensyn til vort ustadige Klima, fremfor den i Sverrig og Nordtydskland almindelige Døn af brændt Leer, ihvorvel denne har ogsaa sine eiendommelige Behageligheder og især egner sig for Sovværelser, i hvilke man vil vedligeholde en jævn, stadig Varme, selv længe efter Indfyringen. Af mindre Sager fremviste Frederiksværk et smukt og solidt Udvalg af Gryder og Kjedler; ligeledes fortjene de fra Heegaards Jernstøberi fremsendte emailleerede Kogekar særdeles Opmærksomhed, ved deres gode Udseende. Hvorvidt Emailen er varig, tør vi ikke have nogen Formening om; men, som et indenlandskt Fabricat, der ikke forhen andet Sted her i Landet er udført, fortjener det Paaskjønnelse. De mindre, ornerede Sager, som baade Heegaard og Frederiksværk havde udstillet, lode adskilligt tilbage at ønske; man seer saaledes, at til Balg og Udførelse af Modellerne kræves en kunstnerisk Dannelse, ligesom ved Formningen, Balget af Jern og Støbningen en teknisk Omhyggelighed, hvorpaa vi gjøre Fordring, om det større Publicum endog lader sig ogsaa i denne Retning nøie med de baade fra Smagens og Udførelsens Sider ringere Arbeider, hvorved det antager at spare Coste uden virkeligen at gjøre det nogle faa Skillingen.

Det fra Heegaard's Sønner udstillede Kjøfftencomfur var af tydsk Construction; imidlertid havde de ved Patent erholdt Eneret paa samme. Principet er, at Karrene anbringes i forskellige Høider paa en Art Trappe af Jernplader, og Jlden ledes fra de lavere staaende Kar hen under de høiere stillede; sammenlignende Forsøg kunne først vise, om der er noget vundet ved denne Indretning fremfor ved de hos os almindeligen bekjendte Constructioner. Frederiksværks Skibscabys (Nr. 1121) frembød intet Eiendommeligt.

Vi gaae over til Agerdyrknings-Nedskaberne, hvilke for et Land, hvis Hoved-Erhvervsskilde er Agerbrug, naturligviis ere af største Betydning. Agerdyrknings-Nedskaber maae, i Følge de naturligen bestaaende Forhold, stedse blive for en stor Deel Gjenstand for Huusindustrien, forsaavidt Agerbrugeren selv forfærdiger alle Dele, der beqvemt kunne udføres af Træ; hvad, der maa være af Smedejern, bliver ligesaa naturligen Gjenstand for Bearbejden af de rundt om i Landet bosatte Smede, som især herved, ved Hæster og Vognbeslag finde Erhverv. Imidlertid ville stedse nogle Egne, nemlig Stovegne, hvor meget Gavntræ voxer, lettere kunne frembringe disse Nedskaber, end andre, og fra saadanne Landstrækninger, f. Ex. Aalborg Amts

østlige Deel, Standerborg-Kanten o. fl., udgaae Blouge, Harver, Skuffer, stundom ogsaa Vogne, som salholdes paa Markeds- og Torvedage. Imidlertid fræver et forbedret Agerbrug forbedrede og flere Agerdyrknings-Redskaber, som ikke umiddelbart kunne ventes saaledes at fremkomme, og derfor maa for den mere øvede Haandværker og den indsigtsfulde Mechaniker aabnes en viid Mark for en Virksomhed, der bliver af stor Betydning for et agerdyrkende Folk. Den Fabrik for Agerdyrknings-Redskaber, der var den første af Betydning her i Landet, var D. B. Vinstrup's, anlagt 1816 paa Vesterbro; men som senere ogsaa udvideedes til Hundisburg ved Magdeburg, i det han her satte sig i Forbindelse med Rathusius. Hvor betydeligt Antallet af de forskjellige Agerdyrknings-Redskaber, han udførte, var, hvor hensigtsmæssigen disse vare construerede, i det han deels optog de bedste fremmede Constructioner, deels udtænkte nye, eller forbedrede de ældre, derom vidner hans bekjendte Samling af Agerdyrknings-Redskaber, udgiven i 8 Hefter fra 1822—25. Det kongelige Landhuusholdnings-Selskabs Virksomhed i denne Henseende bør herved omtales; thi Vinstrup skulder samme, at han her ved indforskrevne Exemplarer lærte mange mere complicerede Redskaber at kjende, og, under Landhuusholdnings-Selskabets Medvirkning, udgik mangfoldige Exemplarer, enten efter hine Mønstre eller Vinstrups Forbedringer, til Landbrugeren. Paa lignende Maade har Selskabet ogsaa senere virket, i det Smedemester Berg senior og flere have arbeidet for dette til at fremme bedre Agerdyrknings-Redskabers videre Udbredelse i Landet. Nu stæer Forsærdigelsen af Agerdyrknings-Redskaber deels i større Fabrikker, blandt hvilke Frederiksværk vistnok er den meest omfattende i Kongeriget, medens ogsaa her fortjener at nævnes Rasmussen i Assens; ligeledes har Carls-hytten ved Rendsborg særdeles lagt Vind ogsaa paa disse Redskaber. Uden at være Gjenstand for en egenlig Fabrication forfærdiges desuden fortrinlige Agerdyrkningsredskaber af flere Smede i Hovedstaden, s. Ex. den nævnte Berg og hans Sønner, og efterhaanden have flere af Landsbysmedene, ved enten at være oplærte paa Frederiksværk, eller iøvrigt at have gjort sig bekjendt med de bedre Constructioner af hine Landboredskaber, med Held drevet dette Arbeide, hvortil de væsenligen ere bleven understøttede af Jernstøberierne, som helbigen vide med Støbegods at erstatte mange Dele, som langt kostbarere udførtes forhen af smedet Jern, mindre varigt af Træ. Vi see saaledes bekræftet den Sætning, at Jernstøberiernes videre Udbredelse til Kjøbstæder, der ere omgivne af et betydeligt, agerbrugende Opland, er af stor Betydning. Paa en Industriudstilling, især i en Hovedstad, vil næppe det omhandlede Fag blive saaledes repræsenteret, som man ønsker; Udstillings-

Localets indskrænkede Omfang og Bessaffenhed, den Mangel paa Forbindelse mellem samme og Landboen, hos hvem man deels maa søge disse Artikler, deels vente dem snarest paaaffjævnede og bedømte, endeligen den store Mangel paa Elegans, disse Artikler, som ene ere bestemte til nyttigt Brug og maae være prissbillige, nødvendigtis have, bevirker, at en Udstilling af disse bliver mindre omfattende; den vilde desuden i Høstens Tid savne Interesse eller Besøgende af rette Bedkommende.

Særskilt bemærke vi, at fra Frederiksværk vare fremsendte en Deel Plove baade mere og mindre hensigtsmæssige; da Priserne ikke vare ansatte, manglede dette vigtige Moment til Bedømmelsen af saadanne courante Sager. En Erstirpator og en Scarificator synes, hvad Smedearbeidet angaaer, ikke at være udførte med den Flid, som man var berettiget til at vente fra et saadant Værksted. En skotst Harre med knivdannede Tænder var stærk og hensigtsmæssig; de forskellige Kornrensere, Kornvifter og Høpemasfiner vare vel til sit Brug hensigtsmæssige, men alle manglede den Accuratesse og Omhyggelighed i Udførelsen, som man forhen har seet fra andre indenlandske Værksteder. Haffelsesmasfinerne var næppe bedre end dem, vi have havt for 30 Aar siden; da den Sneffe, som var anbragt paa en Planstive, ikke kan ansees som nogen Forbedring. En Havrefnusemasfine syntes at være vel udført ligeledes Kartoffeloptageren. Jernsævnte, som allerede er bekendt fra de foregaaende Udstillinger, forsaavidt en saadan saaes 1834 fra Carlshytte; en lignende 1836 fra Frederiksværk turde ikke ansees uvigtig ved et større Hestehold, da Erfaring skal have godtgjort, at Næringsstoffet bedre uddrages af Havren, naar Hesten faaer samme knust, end i hele Korn. Ved Kartoffelrivemasfinen, anvendelig ved Tilvirkningen af Kartoffelmeel eller Stivelse, turde vel Valserne ikke holde sig ret længe.

Til Agerdyrkningsredskaberne maae ogsaa henregnes Tørvesspaderne, Høstleerne, Skæreknivene, Rapsknivene og Udsærene; alle disse vare, som ovennævnte Artikler, ret antagelige. Til Sammenligning med disse, levere fra Frederiksværk, savnedes Arbeider fra andre Værksteder, især Landsbyhmedenes, blandt hvilke Drost's Leer og Skæreknive mindes fra de foregaaende Udstillinger.

Udenfor de nævnte Plove fra Frederiksværk, var en fortrinligen vel udarbejdet af W. Berg jun. til en forholdsmaassigen moderat Priis. En anden Jernplov af Smedemeister J. Nielsen paa Frederiksværk var af simplere Arbejde, men betydeligere lavere Priis, nemlig 18 Rbd.

Mechanicus H. B. Ullerichs havde udstillet en Patent-Haffelsesmasfine. Hvori Patentet egenligen bestaaer, var ikke nærmere an-

givet; forsaavidt den afveeg fra de sædvanlige, ved Knivenes større Længde og Krumning, maa dette ansees som en Binding, da Straaet paa denne Maade mere sauges, end sønderføres ved Trykket, hvilket skeer, hvor Knivene ikke ere saa vel construerede. Mechanismen til at omdreie Balserne er derimod bekjendt og allerede for 13 til 14 Aar udført paa samme Maade i et andet Værksted her i Byen.

De grovere Artiller fra Raavaddam, som ere henførte under denne Rubrik, bestaaende af forskellige Ballaststuffer og Spader, slebne og uslebne, Skov- og Langsauge, en Steensaug samt forskellige Pander, kunde man vel ønske bedre udførte; imidlertid ere de brugbare og opfyldte saaledes, som courante Artiller, deres Bestemmelse, ligesom de kunne stilles ved Siden af de fleste tyske Varer af denne Art, som forhen tilførtes os.

Holmgreen's forskellige Arbejder af Hamre med polerede Baner, Ambolter, Balser o. s. v. have fundet fortjent Anerkjendelse hos flere af vore Haandværkere, især Guldsmedene; saavidt skjønes ere de udførte ved Paasæfning af Støbettaal, og Holmgreen er saaledes, saavidt vides, den Eneste, der har udført dette Arbejde, saa at hans Bestræbelser desto mere fortjener Paaskjønnelse. Polituren er især fortrinligen smuk. De efter Holmgreen's Construction af Tommermand Mogensén udførte to Blæsebælge vare, hvad Arbejdet angaaer, vel udførte; men man kan vel tvivle om, at disse, hvortil Ideen kan ansees at være laant fra Orgelværkets sædvanlige Bælge, ere behørigen varige til stadigt Brug.

Udførelsen af nye Fjle og Ophugningen af ældre afflidte er af saa stor Betydning for alle Metalarbejdere, at Naylor's Fjlehuggeri der vel er et ældre Etablissement, men som i den seneste Tid er bleven meget udvidet, bliver i det Mindste i sidste Retning afbenyttet af Bedkommende. Forsaavidt et positivt Vidnesbyrd om Naylor's Fjle maatte ansees fornødent, har Mechanicus Hansen afgivet dette i sin Beretning, og han holder sig overbevist om, at de ved deres Godhed efterhaanden ville fortrænge de udenlandske Fjle. Den fremlagte fornerede Fjll var en sjelden Prøve paa Færdighed i at bruge Meiselen, men havde iøvrigt ingen praktisk Anvendelse.

Caspersen & Sønner havde i deres Hovedsag, som Skibs- og Ankersmede, udstillet flere Prøver af Jernkjettinger, hvis smukke Udførelse og Godhed ere noksom anerkjendte. Mærkelig var den fremlagte Forsløber med tregreuet Spledsning, med Spledsningskous og tilhørende Bøiler, saavel som en Fortvinnings-Hvirvelboile. Det Hele vidner om Etablissementets Fortrinlighed og Bestyrernes Duelighed.

**O. Hør, Bomuld, Silke og deraf forfærdigede Varer,
Blomster, Possémentmager: og Guldtrækkerar:
beide, Broderier, Shawler m. m.**

(Bedømmelses-Comitee: Knapmager Buholzer, Silke- og Klædefræm-
mer A. Ancker, Theatermaler Christensen, Fabrikør Clausen, Fabrikør
Grove).

Maske- og spinderiet.

95.	11 Paffer Hørgarn Nr. 16, 20, 25, 30, 35, 40, 50, 60, 70, 80 og 100.	
96.	6 Paffer Blaargarn Nr. 10, 12, 14, 18, 22 og 28.	
97.	3 Paffer tørsbundet Blaargarn Nr. 6, 8 og 14.	
98.	3 Paffer Sampegarn Nr. 16, 18 og 20.	
99.	2 Paffer ubleget Traad Nr. 30 og 50.	
100.	2 Paffer sort Traad Nr. 30 og 50.	
101.	2 halve Doufin blegebe Lommeørklæder af Nr. 70, vævede ved Linnevæver Nasmussen.	} tilhøre
Stiftscapitain
Støger.
102.	2 Stk. Theeservietter af Nr. 70, vævede af Damaskvæver Faustian.	

Klædefabrikant J. L. Ehler.

103. 3 Bordbuge (3 Al. lange, 2½ Al. brede) med 6 Servietter (1) til hvert Garnitur 7 Rbd. 2 Mk.
104. 2 Stk. Haandklædbreil af Hørgarn, 40 og 38 St. pr. Al.
105. Et Stk. Haandklædbreil af Blaargarn 27 St. pr. Al.
106. Et Stk. halvbredt Dreil af Blaargarn, 36 St. pr. Al.
107. 2 Stk. halvbredt Dreil af Hørgarn 40 St. pr. Al.
109. 2 Stk. Lærred af Hør og Bomulds-garn à 27 St. pr. Al.
110. Et Stk. Blaarlærred à 23 St. pr. Al.
111. 2 Stk. Lærred af det, der leveres til Militairetaten, à 22 St.
112. 3 Stk. blaataernede Lærredslommeørklæder 4½ Dvarteer i □, à 48 St. pr. Stk.

Fabrikant D. J. Olsen.

Kjongs Fabrik.

113. 8 Damaskes Theebuge fra 2½ til 12 Rbd.
114. 6 Garniturer Dækketoi med 6 Servietter fra 7 til 10 Rbd.
115. 5 Garniturer Dækketoi med 12 Servietter fra 16 til 45 Rbd.
116. 2 Garniturer Dækketoi med 18 Servietter fra 45 til 60 Rbd.
118. 3 Doufin Desert-Servietter à 3½, 4½ og 6 Rbd.
119. 6 Doufin Haandklæder fra 8 til 18 Rbd.
120. 3 Stk. Dreil til Duge og Servietter, fra 40 til 56 St. pr. Al.
121. 4 Stk. Lærred à 23, 26, 28 og 31 St. pr. Al.
1189. En Damaskes Theebug, vævet paa Kjeng, af Garn, haandspundet paa Pedestrup af selvvalgt Hør, hvoraf Prover ere vedlagte.

Fabrikentreprenuer A. W. Müller.

122.	4	Sitr.	Daandflødedreil	à 32	St.	pr.	Al.	} Maskinhørspinderiets
Garn; Egholms Bleg.
123.	4	Sitr.	$\frac{1}{2}$ Hørlæderer	à 28	St.	pr.	Al.	
124.	2	Sitr.	$5\frac{1}{2}$ Dv. bito	à 32	St.	pr.	Al.	
125.	8	Sitr.	Bolster fra	44 St. til 64	St.	pr.	Al.	
126.	5	Sitr.	Beentklædetoi	fra 44 St. til 48	St.	pr.	Al.	
127.	2	Sitr.	Ommerbug	à 36	St.	pr.	Al.	

Jacob Holm & Sønner.

128.	Et	Stk.	Seilbug A	vog.	46	Pd.	} à 53 Al. pr. Stk.
129.	Et	Stk.	Seilbug B	:	38	Pd.	
130.	Et	Stk.	Seilbug C	:	31	Pd.	
131.	Et	Stk.	Seilbug 1	:	46	Pd.	

Kniplingshandler J. P. Dessauer.

132. Prøver af danske Kniplinger.

J. Claessen i Aarhus.

152. 6 Sitr. vævede Bomuldsbeentklæder à 15 $\frac{1}{2}$ Rbd. pr. Doufin.
 153. Et Par vævede blaasprængte Bomuldsfrømper à 7 Rbd. pr. Doufin.

Shawlsfabricant P. H. Drewsen.

161. 6 Sitr. Shawler à 20 Rbd.
 162. 3 Sitr. Shawler à 18 Rbd.
 163. 3 Sitr. Shawler à 15 Rbd.
 164. 4 Sitr. Shawler à 10 Rbd.
 165. 2 Sitr. Shawler à 8 Rbd.
 166. 4 Sitr. Kabyle Shawler à 5 Rbd.
 167. 3 Sitr. Kabyle Shawler à 2 Rbd. 3 Mt.
 168. 8 Sitr. Kabyle Shawler à 2 Rbd.
 169. 3 Sitr. Kabyle Shawler à 1 Rbd. 4 Mt.
 170. 6 Sitr. Kabyle Shawler à 1 Rbd. 1 Mt.
 171. 3 Sitr. Kabyle Shawler à 4 Mt.
 172. 3 Sitr. Kabyle Shawler à 3 Mt.
 173. 12 Sitr. halvuldbne Tartans 3 Mt. pr. Al.
 174. 6 Sitr. halvuldbne Nobeldamaffer 3 Mt. pr. Al.
 175. 2 Sitr. Manille-Hamp-Nobeldamaffer 3 Mt. pr. Al.
 Til Handlende gives 12 Procent Rabat.

Bøversvend H. C. Arenzen.

177. Prøver paa figureret Silke- og Bomuldsbævnning.

J. C. P. v. Lengercke i Wandsbeck.

178. 1 Stk. Lassing Nobelskof.
 179. 4 Sitr. $\frac{1}{2}$ Cantun til Gardiner, Mobelovertræk o. f. v. (Dannebrogsmønster)
 8 Rbd. pr. Stk. med Tillæg af Told ic.

- 180. 4 forskjellige Stkr. 3 Cattun.
- 181. 4 forskellige Stkr. 2 Cattun.
- 182. 2 forskellige Stkr. Boulard til Kjøle.
- 183. 5 forskellige Stkr. Valzörine.
- 184. 3 forskellige Stkr. Ternaux med Silke til Kjøle.
- 185. Et Stk. Ternaux med Silke til Kjøle.
- 186. Et Stk. Mouseline de Laine til Kjøle.

Danske Silkeselskab.

- 187. Prøver af dansk tilvirket Naasilke, Cocons, Silkeormæg m. m.

J. Spehler i Wandsbeck.

- 188. Prøve af raa Syfilke pr. Colln. Pb. Ctmf. 15, farvet Ctmf. 20.
- 189. Prøve af raa Spindfilke pr. Colln. Pb. Ctmf. 17, farvet Ctmf. 24.
- 190. Prøve af raa Brodeersilke pr. Colln. Pb. Ctmf. 20, farvet Ctmf. 28.
- 191. Prøve af raa Strikkfilke pr. Colln. Pb. 17, farvet Ctmf. 24.
- 192. Prøve af raa Blondesilke pr. Colln. Pb. Ctmf. 21½, farvet Ctmf. 30.
- 193. Prøve af raa Coorsilke pr. Colln. Pb. Ctmf. 24, farvet Ctmf. 34.
- 194. Prøve af blaasort Syfilke pr. Colln. Pb. Ctmf. 19.

Malermester C. A. Bruun.

- 195. Prøver af Patentflor.

Possémentmagermester H. C. Henius.

- 196. Guldtrækker- og Possémentmagerarbejde, deriblandt Guld- og Sølvtraad (Patent).

Possémentmagermester H. B. Hansen.

- 197. Prøvefort med Bognbort fra 3 Mt. til 5 Mt. pr. Al.

Jacob Holm & Sønner.

- 198. Et Stk. 6 Tommers Joffestag.
- 199. Et Stk. Hvalfisteline.
- 200. Et Stk. 3½ Tommes Labetakfælsøber.

Kæbslagermester A. J. Richart.

- 201. Et Stk. Toughværf af raee Drehuder à 10 Mt. pr. Pb. (Patent).

Chr. W. Mencke.

- 202. Prøver af forskellige beslaaede Snorelidsfer.

Silke- og Klædehandler T. F. Krarup.

- 203. 6 Stkr. forskellige spæde Skjorter fra 5 Mt. til 12 Mt. pr. Stk.

Tomfruene Høyer.

- 204. En Nøls Overkrave, 6 Rbd. 4 Mt.
- 205. 8 Nøls Pinninger fra 2 Rbd. 3 Mt. til 3 Rbd. 3 Mt.

206. 4 Pinons Lunninger fra 7 Mt. til 10 Mt.
 207. Et Chemisjeteliv, 1 Rbd. 4 Mt.
 208. En Nols Kappe, 1 Rbd. 4 Mt.
 209. En Robinet's Kappe, 1 Rbd. 3 Mt.
 210. 2 Barnehuer, 1 Rbd. 3 Mt. og 1 Rbd. 5 Mt.
 211. 6 Par Manchetter fra 5 Mt. til 1 Rbd. 2 Mt.

Jomfru A. C. Vogel's Institut.

212. Et Par striffede Traadstrømper.
 213. 3 Par striffede Bomuldsstrømper.
 214. 2 Par striffede Uldstrømper. } Ulden hertil tartet og spundet af
 215. 2 Stkr. Uldgarn af forskjellig Fjñnbed. } Eleverne.
 216. 2 broderede Fortepiano-Tabouretter.
 217. Et Halvklædes Fortepiano-Tappe, foret med Silketoi.

Industriimagazinet, Østergade 22.

218. Et broderet Gulvtæppe, 45 Rbd.

Frøken v. Hemmert.

219. Et broderet Bordtæppe, 75 Rbd.
 220. 3 filerede og hillede Sophapuder, à 5 Rbd. pr. Stk.

Frøken Jantsen.

221. En broderet Sophapude.

Høfperlestikkerse Christiane Hjeltn.

222. Forskjellige Prover af Perlestikkerarbejde.

Jomfruerne Bruck.

223. En lyet Atlassevest, 8 Rbd.

Jomfru C. Fischer.

224. En Kuv med Toiroser, 12 Rbd.
 225. Et Glas med Toiroser, 10 Rbd.
 226. Et Glas med Markblomster, 10 Rbd.
 227. Et Glas med Seriner, 8 Rbd.

Madame Caroline Rigan.

228. En Vase med Toiblomster, 36 Rbd.
 229. Prover af Kappeblomster fra 10 til 24 s. pr. Stk.

Lorenz Nielsen.

230. En Toirose i forstørret Maalestok, bestemt til Festons (forfærdiget i Udlandet).

Hørbereder R. Johannsen Kfarby i Sønderbroby.

1187. Hør til 16 Mt., 18 Mt., 22 Mt., 23 Mt. og 24 Mt. pr. Lpd.
 1188. Prover af Hørgarn.

Silke og Klædehandler M. M. Ruben.

1190. Prøver af syede Stjorter og Halsbind.

Broderihandler Levin, junior.

1191. En Kaffelovnsffierm med opflippet Broderi; Rammen af Snekermester J. Knudsen.

Madame Ch. Amalie Lund.

1192. Et lille fileret Tørklæde, 4 Mt.

1193. Et større fileret Tørklæde, 4 Rbd.

Broderihandler Nathan, junior.

En broderet Kaffelovnsffierm.

Jomfru H. Jacobsen.

Lampebrister af Zephyrgarn.

Anvendelsen af Hør, Bomuld og Silke til mangfoldige Artikler indgriber saa væsentligen i ethvert civiliseret Lands Forbrug, at ogsaa Industrien ethvert Sted vel mere eller mindre stræber deels at tilvinde Materialet, hvor dette kan stee i Følge Landets klimatiske Forhold, deels at forædle og videre bearbejde det. Tage vi Hensyn til Fædrelandet, har Hør længe været her dyrket og frembragt af mere eller mindre god Bestaffenhed, deels efter Jordsmonnets Art, men vel endnu mere efter den Omhu, der viistes ved Dyrkningen og Hørrøns senere Behandling; Hampen, som nærmest kan ansees beslægtet med Hørren og i mange Tilfælde erstatter samme, er ingenstunde i stor Mængde bleven dyrket hos os; Bomulden tilhører kun de varme og tropiske Lande og vil saaledes stedse blive fremmed for Norden. Om Silken, som hører hjemme i det nordlige China, altsaa under et koldere tempereret Klima og med Held er overført til Norditalien og Frankrig, med Fordeel kan tilvirkes i Tydskland, hos os og i Sverrig, hvor man har Erfaringer for sig, at det hvide Morbærtræ kan vore, dette maa Tiden og Resultatet af de i saa Henseende med Iver i vor Tid drevne Forsøg vise; endnu giver den intet indenlandskt Materiale til yderligere Tilvirkning. Det bliver i denne Henseende saaledes blandt indenlandske Producter især Hørren, hvis Bearbejden vi her nærmest afhandle, forsaavidt den er Gjenstand for en vidtstrakt Huusindustri. Allerede længe ere linnede hjemmegjorte Varer i flere Dele af Landet blevene tilvirkede i Mængde, ei blot til eget Forbrug, men ogsaa til Affætning; vi nævne her Odsherred, Odense Amts nordlige Deel, eller Sletten i Fyen, Aarhus, Randers og Veile Amter, tildeels Omegnen af Ribe.

De Lærreder og Dreiler, som her tilvirkes, ere af god Bonitet, men mangle den Gensformighed og Appretur, som kræves for at gøre dem til egentlige Handelsvarer; man har ved Oprettelsen af Lærredshaller i Odense og nogle af Jyllands Kjøbstæder stræbt at fremme denne Sag og stæmpet de Lærreder, der fandtes halledygtige, samt tilstaaet en Præmie for de fortrinligere; dog næppe har denne Halle hos os faaet samme Betydning, som i andre Lande, f. Ex. Hannover. En væsenlig Indflydelse vil nu uægteligen Maskinhørspindingen have paa Lærredsfabricationen, enten denne nu fremdeles bliver Gjenstand for Huuslid eller Fabrikindustri; thi hidtil har Huusliden fornemmeligen eller maafee udelukkende været sysselsat med at væve det haandspundne Garn, der tilvirkedes i Omegnen af den avlede Hør. Saalænge Forholdene ere de nu bestaaende, at den indenlandske Hør ikke egner sig for Maskinspindet, at dette kun kan antages udført i store Fabrik anlæg, ville Baverierne let concentrere sig ved eller nær disse, og Huusliden, der modtog den indenlandske Hør, spandt denne og lod Garnet væves især af Landsbyværerne, faaer en farlig Concurrent, saa at denne maa indskrænke sig til i det Høieste at levere Artikler til eget Huusbrug eller til Afsetning i den nærmeste Omegn. Dette Forhold er vistnok beklageligt, forsaavidt en stor Deel, der søge Erhverv ved Hørspind, og det største Antal af Landsbyværerne, ja endee af Kjøbstædhaandværkerne derved ville indskrænkes i deres Næringsvei; indtil de successive forandrede Forholde maafee ville bringe dem til nærmere at slutte sig til den nye sig udvikkende Industri. Antallet af Baverne, som vi angive efter Folketællingen af 1840, er nemlig høist betydeligt: paa Landet findes i Kongeriget 9392 med 1821 Medhjælpere, i Kjøbstæderne 533 med 801 Medhjælpere; ligeledes findes i Hertugdømmerne i Stæderne 271 Baver med 243 Medhjælpere, i Flækkerne 405 med 208 Medhjælpere, paa Landet 4022 med 1040 Medhjælpere; saaledes finde i Alt 14623 Haandværkere med 4113 Medhjælpere Erhverv her i Landet ved Vævning, hvoraf Linnedvævningen deels Lærreds- deels Drellsvævningen vistnok udgjør den større Deel. Af disse egenlige Huuslids-Producter frembod dog Udstillingen Intet, enten af blot linneede Artikler, eller Linned med Bomuld eller med Uld (Hvergarn), skjøndt vi ingensunde tilskrive dette den nævnte Marsag, som ikke har været længe nok, til at dens Indvirkning kunde spores; men fordi hine Industriartikler som oftest umiddelbart gaar over fra Forfærdigeren til Køberen og saaledes naaer ofte ikke den Handlende, endnu mindre Industriudstillingen.

Vi have saaledes i Anledning af Udstillingen mere specielt for Die den danske Fabrikindustri, hvad angaar Frembringelsen af de under

denne Rubrik anførte Artikler, og her har vedkommende Special-Comitee troet at burde udtale flere Sætninger, som vi giengive, fordi Industriadrivende ofte føre saadanne i Munde, uden at dog Forfatteren af denne Fremstilling tør i Alti, ja ei engang i Hovedpuncterne dele de her udtalte Ansættelser, forsaavidt Industrien betragtes mere alsidigt i dens Forhold ei blot til de Industriadrivende, men til Folket i Almindelighed.

Hvad, der fornemmeligen er til Hinder for den enkelte Industriegreens kraftige Fremstreden, er formeentligen ugunstige Forhold, der enten trykke hele Industrien eller dog større Afdelinger af denne; Vedømmelses-Comiteen troer at burde anføre saadanne, om end ikke denne specielle Green udelukkende fremkalder dette.

For at en Industri skal kunne trives paa et Sted, maa den der finde sine Fornødenheder, saasom det raae Materiale, billig Kraft, gode Arbeidere og Redskaber ic. Lovgivningen maa have ordnet Lyndeforholdet; Markedet for Fabricatets Afsetning maa være i Nærheden, og endeligen Afgifterne, som Industrien svarer, maae staae i Forhold til Beshyttelsen, den nyder. Ere alle saadanne Forholde tilstede, vil denne Industriegreen fremstaae hos enhver nogenlunde oplyst Nation; er derimod den hele industrielle Virksomhed i en sygelig Tilstand, saaledes som formeentligen her i Danmark, er det i Reglen ugunstige Forhold, der bestaae, ved at Lovgiveren og Overbestyrelsen, ved Beshættning, Lyndeforholdet, Creditvæsenet eller desl. ikke tage det fornødne Hensyn til de industrielle Interesser, der ere Aarsag hertil. Disse Forholdes skadelige Indvirkning paa den enkelte Industri kan vel ofte synes af mindre Betydning, og det maa vistnok indrømmes, at mangen enkelt Fabrik godt ville kunne bære den Afgift og det Tryk, som Forholdene bringe med sig, dersom de samme Forholde ikke tillige trykkede andre Industriegrene, der ikke kunne taale det, og uden hvilke de første ikke kunne bestaae. Industrien drives nemlig i Reglen kun under en organisk Samvirkning af en Mængde Industrianlæg, der ere ligesaa nødvendige for hverandre, som de forskjellige Dele af et levende Væsens Organisme ere det, for dette. Det er saaledes kun ved at Dyrkningen af Hørrer, sammes Beredning, Hegling, Spinding, dens Bævning, de linneede Varers Blegning vore frem i samme Progression, at virkelige Fremstredt i Linnedindustrien kunne opnaaes. De ere hverandre ligesaa uundværlige som Fordøjelsescanalens forskjellige Afdelinger ere det for hverandre; og selv alle disse forskellige Industrianlæg, oprettede svarende til hverandres Fornødenheder, kunne ikke bestaae uden endnu en Mængde andre omgivende Fabrikker for Maskin- og Bærtskæ-Tilvirkningen, Rittebinding, for forskellige kemiske Præparater ic. At skabe og omdanne alle disse Organer, saa at de passe til hverandres

Fornødenheder, er den industridrivende Befolknings Opgave. For at skaffe de manglende Led tilbage, er det, at det Offentlige maa og bør indgribe i den borgerlige Næring, i det den gjør et Offer for den almindelige Industri, ved at hjælpe paa det svage Led i Organismen. Opgaven, hvorledes en Industriegreen bør ophjælpes vil saaledes i Reglen finde sin Oplosning i en Undersøgelse om den omspurgte Industriegreens organiske Natur; men hos os staaer navnlig Manufactur-Industrien paa saa lavt et Trin, at det Bestaaende kun er at betragte som isolerede Entrepriser, uden nogen væsentlig Betydning for Landets Industri. Der findes følgelig endnu ikke en saadan Tillid og deraf følgende Lust til industrielle Foretagender, at der gives et tilstrækkeligt Antal Entrepreneurer for en nok saa liden Cyclus af Fabrikker, der kunde udgjøre en vel organiseret Manufactur-Industri, og Industriens Brøst maa søges i Aarsagen til denne Mangel paa Tillid.

En Betragtning af vore Forholde vil formeentligen let give tilstrækkeligt Stof til at bringe vore industrielle Forholde i Mistillid, og vi skulle kun paaapege det Raisonnement, som den Industridrivende maa gjøre med Hensyn til Toldtariffen, for at søge denne Paastand beviist.

Det er vistnok udenfor Tvivl at lave Toldsatser ere til Gavn for de Handlende, høie Toldsatser for de Industridrivende*), og der kan saaledes være vægtige Grunde baade for og imod de fleste Toldsatser; men, naar der til Exempel ikke i Landet gives Maskinfabrikker, der kunne levere Manufacturmaskiner, som svare til Nutidens Fordringer; lide baade Handel og Industri ved at Tolden paa disse er høi. Det kan nemlig ofte ansees fornødent ei blot at lade de egenlige finere Manufacturmaskiner komme fra Udlandet, men ogsaa Dampmaskinerne, alle de drivende Mellemled, for at forvisse sig om at alle Dele passe i hinanden. Men disses betydelige Vægt gjør en Told, der vilde være taaelig paa de egenlige Manufacturmaskiner, høist følelig og hindrende; endnu i et høiere Forhold staaer Tolden til Maskinernes Priis, og bliver langt større end den ved Placaten af 13de Marts 1844 indenderede, naar det lykkes at købe for en nedsat Priis brugte Maskiner i

*) De lave Toldsatser ere ikke blot til Fordeel for de Handlende, men især for Consumenterne altsaa Publicum; de høie Toldsatser komme ingenlunde stødse de Industridrivende til Bedste; thi ei at tale om, at de begunstige Smugleriet, som ofte, under deres Beskyttelse, udviller sig til en forbausende og foruroligende Høide, holde de i Almindelighed den Industridrivende i en vis Sløvheds-Tilstand, da den vigtigste Spørgsmaal, Concurrence, derved hemmes, eller bliver ufuldkommen, naar Fabricanten ikkun har Landets øvrige Fabrikker, som maaskee af forskjellige Grunde hensygne, at kæmpe med. II.

England; dagligen sælges saaledes Dampmaskiner i England, fordi de, ved Fabrikernes Udvidelse, ombyttes med andre af større Kraft; ja, efter at Maskiners Udførsel fra England nu er tilladt, forsynes Fabrikker paa Fastlandet ofte ved at fuldstændige Fabrikmaskinerier, fordi Constructionen af samme ansees forældet i England, købes, medens de ere i fuld Gang, nedrives og opsættes atter paa Fastlandet, hvor de kunne betragtes som store Forbedringer i det Bestaaende. Naar saaledes Industrien henimod, lide selv de indenlandske Maskinfabrikker derunder, hvilke man, om ikke ved den første Afskaffelse, saa senere vilde have tyet til, saa at Tolden paa Maskiner virker kanstsee ligesaa skadeligt paa Maskinfabrikkerne, som paa de øvrige industrielle Anlæg, der bruge Fabrikmaskiner.

Et andet Exempel er: at af en Art Bomuldsnøre, hvoraf mange bruges i ethvert Spinderi, betales 3 Mk. i Told pr. Pd., uagtet disse Snøre oprindeligen kun koste i England 1 Shill. pr. Pund, altsaa 3 Mk. pr. dansk Pd. Tolden paa disse Varer er sat saaledes, at baade Handel og Industri maa lide derved *).

Ligesom saaledes Tolden undertiden directe fordyrer indenlandske Fabricater og altsaa virker hemmende, er den Told, der herfor skulde give Erstatning, ofte stillet saaledes, at den, om den ogsaa begunstiger enkelte Artikler meget stærkt, i Reglen ikke giver Erstatning for Beskatningen. At enkelte Led af enhver Manufacturindustri herved lide Skade er vistnok uden for al Tvivl; men det er dog ikke saa skadeligt, som at Tariffen giver Anledning til endnu større Under. Der betales nemlig af de finere og dyreste Bomuldsshawler ifkun 4 til 5% Told, derimod af trykkede Sirlser, Cattuner &c. henimod 50%.

Vi have her kun nævnet Toldsatsernes Virken som et Exempel; af saadanne Hindringer ville der kunne findes flere, der virke høist skadeligt paa Tilstanden til Industrien; dog Bedømmelses-Comiteen maa, som Resultat af sine Betragtninger, her alene bemærke, at Industrien kun kan florere under en organisk Samvirken saavel af en Masse heterogene Industrigrene, som af det Offentlige og Private. Saalænge hverken Creditvæsenet, Beskatningsvæsenet eller Folkerepresentationen er indrettet saaledes, at der kan tages ligesaa meget Hensyn til Industriens Interesse, som til Agerbrugets og Handelens, saalænge kan der ikke ventes nogen saadan organisk Samvirken mellem Regering og Folk, imellem det Offentlige og Private, at Industriens Interesser blive saa

*) Er Forbruget af bemeldte Snøre betydeligt, altsaa deres ved Tolden forhøiede Pris væsentligen følelig for Spinderiet, synes der at være af Anledning til at foranledige, at samme her paa Stedet forfærdiges. 11.

betryggende varetagne, at Statens forskjellige Elementer faae Credit for eller Lyft til Industrien.

Da Special-Comiteen har at erklære sig over den større Deel af vor Manufactur-Industri, maa den bemærke, at denne Deel af Industrien drives i Udlandet for det Meste i meget udstrakte Etablisfementer, men at saadanne mindst ville kunne ventes opførte i Danmark, saalænge de ovenfor paaapegede Mangler i vore Forholdes Ordning blive bestaaende. At den industridrivende Classe kan udrette en Deel for Forholdenes Ordning i saa Henseende, kan Comiteen ikke negte; men den anseer Overbestyrelsens kraftige Indgriben i disse Forholde, som een af de nødvendigeste Betingelser for, at Landets Industri skal kunne erholde en fast organiseret Subsistens, grundet paa Nationens Anerkjendelse og Tillid.

Indenlandsk Hør. Som forhen anført, dyrkes Hørren næsten overalt i Landet og især paa de Steder, hvor Huusflids-Værrederne frembringes i Mængde; Høravlen er vistnok gaaet fremad i de senere Aar, siden 1840, dog ikke i den Grad, man kunde ønske, saa at Landets Behov eller Industriens Fordringer kunne ansees tilfredsstillende. Aarsagen hertil synes fornemmeligen at ligge i de større Bekostninger, Behandlingen medfører fremfor andet Sted. I Almindelighed koster nemlig alene Rødning, Brydning og Skjetning af Hørren henimod 2 Rbd. pr. Lpd. eller 40 Rbd. pr. Stpd., hvilket ofte udgjør Hørens hele Værdi. Med Hensyn til Styrke og Tavens øvrige Bonitet staaer den indenlandiske Hør i Almindelighed over den russiske og ofte ved Siden af den hollandske; men i Riihede, Reenhed og Sortering staaer den i Regel under begge disse.

Man bør ikke overse, at man har i senere Aar særdeles henvendt sin Opmærksomhed paa denne Sag. Procurator Rasmussens Hørmølle ved Rudkjøbing er bekendt ved fremlagte Prover af beredet Hør paa de foregaaende Industriudstillinger, og i Sundewitt, i Randers-Amt o. fl. Steder ere Hørmøller nu anlagte; men, for at raade Bod paa et saadant misligt Forhold ved en saa udbredt Erhvervstilbe, som Høravlen kunde være for Danmark, er det Bedømmelses-Comiteens Mening, at man burde tilegne sig Udlandets Behandlingsmaade, og dette navnlig ved Indforskrivningen af Redskaber og enkelte øvede Arbeidere fra de Steder, hvor Hørbereidningen drives billigt og bedst.

Af de udstillede Hørforter udmærkede sig meest en liden Prøve af en meget hvid, fin og blød heglet Hør fra Grey Reventlov paa Pederstrup i Lolland; men, da den raae Hør ikke fandtes vedlagt, og hverken Dvantiteten, der var avlet, eller Arbeidsmaaden, navnlig om Blegning var anvendt efter Rødningen, derfor var opgivet, kan

der ikke have nogen Mening om denne Proves Betydning for vor Høraavl.

Fra Hørbereeder Kjørbye i Sønderbroby i Fyen, vare større Prover af fjettet Hør fremlagte. Hørrer var stærk, nogenlunde reen, vidnede om en omhyggelig Behandling, og, behørigt Hensyn taget til den her i Landet brugelige kostbare Bearbeiden, vare Priiserne billige.

I Linnedgarn bemærkedes paa denne Udstilling kun Frugterne af Fremskridt, i det der saavel fandtes maskinspundet som ualmindelige fint haandspundet Garn. Maskinhørspinderiets Garn er saa godt som aldeles spundet af udenlandsk, saavel hollandsk, som østersøisk Hør; dansk Hør kan først ventes anvendt, naar den bekostelige Bearbeiden forandres, saa at den kan tilbydes til billigere Priser, end de nærværende. Det fra Maskinhørspinderiet her i Kjøbenhavn fremlagte Hørgarn indtager vistnok en hæderlig Plads blandt de udstillede Gjenstande. Uden her at kunne indlade os paa, hvorvidt denne Industrigren svarer Regning for Hørspinderiet, skulle vi blot med Hensyn til Dvaliteten og de ved Auktionerne opnaaede Priser bemærke, at de sidst noterede Priser paa engelsk Garn stille sig mere eller mindre dyrere end de, hvortil det danske Garn her er solgt; medens dette i Dvaliteten godt kan sættes ved Siden af det saakaldte Leeds's Hørgarn. Af sætningen vilde vistnok tiltage, hvis Lærredsvæverier sættes dermed i Forbindelse eller opførtes i Nærheden deraf, og Productionen vilde blive billigere, naar indenlandsk Hør, ved en forøget Høraavl og en billigere Bearbeiden, kunde leveres Spinderiet som et godt og billigt Materiale. Blaargarnet stiller sig derimod her dyrere end det engelske; dog troe vi at burde bemærke, at der skjenkes det indenlandske Blaargarn en særdeles omhyggelig Behandling, og at Transporten og Tolden af det engelske Blaargarn bliver her forholdsmæssigen dyrere end for det fremmede Hørgarn.

For Traaden var ingen Pris opgivet, saa at vi i denne Henseende ikke kunne anstille nogen Sammenligning. Dvaliteten er ret god; kun i Henseende til Appreturen (the finishing) har den engelske et Fortrin, som man tør haabe ogsaa her vil kunne opnaaes, da den her tilvirkede Traad kun maa ansees som et første Forsøg.

Det haandspundne Garn, som var udstillet, var derimod af indenlandsk Hør. Det var særdeles fint, jævnt og godt; man maa saaledes ene beklage, at ikke større Partier af indenlandskt haandspundet Garn komme i Handelen, Priiserne vare ikke opgivne.

Af vævede Linnedvarer vare en Deel saavel Lærreder, Dreiler, som Damasker udstillede. De udmærkede sig især ved en god Bonitet; men, med Undtagelse af de fra Kongs Fabrik udstillede Sager,

var Blegningen og Appreteringen ikke tilfredsstillende, saa at det formentligen maa udhæves, at Linnedindustrien her tillands lider, ved at vi mangle saadanne Etablissementer, der, ved Hjælp af de Fremstribt, som Blegerierne og Appreteringsanstalterne i den senere Tid have gjort i Udlandet, kunne see sig istand til, for en nogenlunde moderat Betaling, Sommer eller Vinter, at fuldende Fabricationen af Linnedvarer, saa at de, ved Siden af de udenlandske Artikler af denne Art, kunne gaae i Handelen. Denne Mangel paa Bleganstalter forårsager ikke alene, at Varerne selv ikke opnaae deres fulde Værdi, naar de, som færdige, søges affatte; men hyad, der maafee er en endnu større Klæmpe for Fabricanterne, de kunne blot een Gang om Aaret gjøre en Omsætning med deres Driftscapital, hvormod det ellers ikke vilde være overdrevent at antage, at Omsætningen kunde stee 4 Gange i samme Tidsrum. Man kan antage, at Væveriet staaer tilbage med Hensyn til Dvantiiteten, der leveres i Forhold til hyad der kan faaes spundet i selve Landet; men, dersom Blegerierne fik et betydeligt Opving, er det antageligt, at denne Mangel i Linnedindustrien vilde rette sig af sig selv; og et godt Etablisement af denne Art vilde let blive af stor Betydning for denne hele Industri. At et saadant Anlæg vilde svare godt Regning, derom kan neppe være Tvivl, naar man seer tillige hen til den store Mængde Bomuldsstøier og Bommesider, man vilde kunde vente der blegede og appreterede. Materialet i de udstillede Varer var for største Delen indenlandst.

De af D. F. Olsen udstillede Artikler vare særdeles vel behandlede, baade hyad Bleg og Appretur, som i Særdeleshed Bævningen angaaer. Som bekjendt har Kjöngs Fabrik, under Indsenderens Bestyrelse, hævet sig til et betydeligt Punct og leverer fortrinlige Varer. En meget fin Dug af et smagfuldt og i technisk Henseende compliceret Mønster, vævet af haandspundet Garn, og tilhørende Grey Reventals Lov paa Pederstrup, fortjente særdeles at bemærkes.

J. L. Ehler havde udstillet en Deel forskjellige Linned- og Bomuldsvarer, der udmærkede sig ved deres Soliditet og gode Behandling. Enkelte Stykker, navnlig Lommerklæderne, vare maafee endog noget for massive til at svare til vor Tids almindelige Fordringer. De anførte Priser paa de fleste Linnedvarer vare Detailpriser.

Fabrikentreprenør A. W. Müller havde udstillet en Deel Væreder, Dreiler, Volsire og Olmerbug; disse Varer havde ingen Appretur; Blegningen var bedre end sædvanligt.

Fra Jacob Holm & Sønner vare fremstillede 4 overordentligen solide og gode Stykker Seildug af Hamp; Priserne vare ikke her

angivne; men Værerne syntes ved den fortrinlige Bonitet at kunne concurrere med hvilket som helst andet Fabricat af lige Art.

Bæverfænd H. C. Arenhøns's Prøver af forskjellig figureret Silke- og Bomuldsbæverning vare vel udførte og vidnede saaledes om Indsenderens Dygtighed.

Ved de af Kniplingshandler Dessauer udstillede danske Kniplinger var en Industrigreen repræsenteret, som nu i over 200 Aar har hørt hjemme i Tønderamt, den Deel af Ribeamt, der ligger Sønden for Kongeaalen, og Haderslevamt. I Tønder ere de egenlige Kniplingsfabricanter etablerede; disse forsyne Kniplerskerne, der opholde sig paa Landet, med den fine Traad og modtage Kniplingerne, som dels ved omreisende Kræmmere, dels ved de her etablerede Kniplingshandlere affattes fornemmeligen i Hovedstaden; en Deel finder dog Kjøbere i Ribe og andre Stæder, ligesom ofte betydelige Partier udføres. Kniplingsfabricanterne eller Kniplerskerne, hvis Antal i Danmark er 460 med 21 Medhjælpere, i Hertugdømmerne 948 med 17 Medhjælpere, i Alt saaledes 1408 med 48 Medhjælpere, ere, med faa Undtagelser, etablerede i det nævnte District, men leve i ringe Aar, for medels den store Concurrence og den Fluctuation, Moden navnlig frembringer i Affætningen. Kniplerskernes Fortjeneste anslaaes kun til 2 à 3 Sk. Courant (altsaa 8 Rbß) dagligen for dem, der tilvirke de ordinaire Sorter, 5 à 6 Skilling Courant (16 Rbß) for dem, der kniple de finere Sorter; og selv denne ringe Dagløn kan ene naaes ved det meest anstrengende Arbeide; de af Landbefolkningen, som øve denne Syssel, ere almindeligen svagelige og indgaae ikke let Ægteskab med den kraftigere Jordbruger; forsaavidt maa denne Industri ansees for ikke at give noget særdeles tjenligt Erhverv; adskillige af Kniplingshandlerne have derimod vidst, ved omhyggeligen at varetage deres Anliggender, at samle især i de Perioder, hvor Kniplingerne fandt god Affætning, en betydelig Formue; den fabricationsmæssige Tilvirkning af Bobinet, der sælges nuomstunder til uhyre lave Priser, har naturligvis væsenligen indskrænket Affætningen, medens man paa den anden Side har stræbt at udvide den, ved at anvende Bomulds-garn i Stedet for det kostbarere Hørgarn, hvis Priis ofte steg til 200 Court. Mk. (over 100 Rbd.) pr. Pund, ved at forfærdige Blondekniplinger og ægte Silkeblonder.

De udstillede Prøver vare særdeles gode og for største Delen smagfulde.

Tøttrykningen drives vel hist og her i Landet i Forbindelse med Farverierne og iøvrigt ogsaa af Nogle i mindre Udstrækning; dog er den vel kun i en eneste Fabrik af stor Betydning, nemlig den

beromite v. Lengercke'ske i Wandsbeck; denne Fabrik har gjort sig til Opgave at anvende alle de nyere Methoder, man kender i Løitrykning, saasom Balfetrykningen med kobberstufne Balser, Trykning med flere Farver ad Gangen o. s. v., til at trykke forskellige hyde Tøier, hvilke dernæst fra Hamborg forsendes som engelske Varer.

De forskellige, under Navnene Foulader, Balzoline, Mousfeliner, Sirtser o. s. v., saaledes fremstillede Varer, udmærkede sig særdeles baade med Hensyn til Monstre, Farver og den øvrige tekniske Behandling; mindst tiltalte det til umiddelbar Affætning her i Landet bestemte Dannebrogsmønster af Møbelstirter.

Blandt de af Shavlsfabriker P. H. Drewsen i stor Mængde udstillede forskellige Shavler og Tørklæder vare især de af Middelforterne og de simplere ansatte til billige Priser. Bedømmelses-Comiteen anseer dette isoleret staaende Fabrik for at fortjene saameget mere Anerkjendelse i Sammenligning med Pluraliteten af Fabrikkerne her i Landet, som det arbejder under særdeles ugunstige Forhold; saavel det raae Materiale som Monstrene og de fleste øvrige Fornødenheder maae nemlig hentes fra Udlandet, og den Told, der skulde give nogen Erstatning herfor, er især, hvad de finere Shavler angaaer, at regne for Intet. Iøvrigt synes Drewsens Shavler, om man endog saaledes paaskjønner hans Bestræbelser, ikke aldeles at tilfredsstille enten med Hensyn til Valg af smukke Farver eller deres smagfulde Sammenstilling.

En ny Artikel, Møbelbamast af Manillechamp og Bomuld, vakte, formodentlig hiint Materiales Glæds, særdeles Opmærksomhed; den for samme ansatte Priis var billig.

Strømperavervierne ere af særdeles Betydning endog ved Siden af de strikkede Varer, der tilvirktes i Mængde som Huusflidsproducter i Jylland, paa Færøerne og Island. Kjøbenhavn har 18 Strømperavervier med 69 Medhjælpere, Kongeriget i Alt 28 med 100 Medhjælpere, og Hertugdømmerne 7 med 35 Medhjælpere, i Riget ere saaledes i Alt 35 med 135 Medhjælpere; blandt disse ere især Hovedstadens Fabriker, saasom Warburg's, Mitchell's o. fl. af Betydning. Man saae dog kun udstillet Varer fra een Fabrik, Claessen's i Aarhus, hvis Bomuldsartikler, hvortil ene skal tages Hensyn under denne Rubrik, udmærkede sig ved en særdeles billig Priis.

Fabricationen af Tøiblomster drives hos os af flere, dog saaledes, at de enkelte Blade forskrives fra Udlandet, og Blomsten sammensættes af disse, efter at de smaa Eiendommeligheder ved de enkelte Blades Farver og Schatteringer ere anbragte; foruden en fast Binding, udgjør altsaa det smagfulde Arrangement, og den rette Opfattelse af hver Blomsts Særegenheder det Væsenlige ved denne Industri,

der deels sysselsætter sig med at forfærdige Blomster til Damepynt, hvorved rigtignok ikke steds Naturen tages til Forbillede, deels med Udførelsen af Bouqvetter, som skulle træde i Stedet for naturlige Blomster. Blandt de af Madam C. Rizäu, Zomfru C. Fischer og Lorenz Nielsen udstillede Arbeider udmærkede sig især alle Arbeider af Zomfru Fischer, ved en indtil den mindste Detail udført fortrinlig technisk Behandling, forenet med en smagsfuld Ordning og en kunstnerisk Opfatning af Blomsternes Former, som karakteriserede hendes bedste Smaabouqvetter. Den af Lorenz Nielsen hertil fra Udlandet sendte Toirose dannede en paafaldende Modsvætning til hine Arbeider, da den baade i Form og Farve manglede aldeles et naturligt Udseende.

Broderier udføres vel egenligen ikke hos os, som nogen bestemt udelukkende Næringsvei, saaledes som i Schweiz og andre Steder i Udlandet, og de maatte saaledes synes mindre at være Gjenstand for en Industriudstilling. Imidlertid søge mange Fruentimmer baade i og udenfor Hovedstaden ved Broderi et vigtigt Bierhverv, og saaledes opstaae Magaziner for broderede Sager og en ikke lidet omfattende Broderihandel, der i senere Aar har væsentligen udvidet sig. Disse Magaziner frembyde naturligviis især courante Artikler, altsaa af en noget simplere Art, hvorimod mange Stykker udføres af Damer, for deres Fornøiesses Skyld, med stor Flid og Kunstfærdighed, men hvorved det vidtloftige Arbeide næppe nogeninde vil blive betalt, selv om det paaflønnes. Disse Arbeider, hvorved især Kunstfæds i Valg af Former og Farver, forsaavidt som de ere brogede, bør træde frem ved Siden af technisk Færdighed, tildrage sig mere Liebhaberens Oie, hvormod hine couranter Artikler faae industriel Betydning.

De hyde Broderier fra Zomfruene Hoyer vare saaledes fra een af vore betydeligste Broderihandler; de vare særdeles godt udførte og til en, i Forhold til Arbeidet, billig Priis.

Blandt de brogede Broderier udmærkede sig især det opflippede Arbeide fra Broderihandler Levin.

Perlestikkerarbeidet fra Høspersstikkerinde Christiane Hjeltn var særdeles godt med Hensyn til den techniske Behandling; men Tegningen tilfredsstillede ikke Smagens Fordringer.

Det egenlige Skrædderhaandværk var denne Gang ikke repræsenteret; da naturligviis det ved samme kommer ei blot an paa Syningen og Moden, men væsentligen, hvorledes Toiet passer, vil man kunne forklare, hvorfor Skrædderarbeide knapt kommer frem paa en Industriudstilling; imidlertid er Syning af Klædningsstykker et væsentligt Erhverv for Mange, deels de egenlige Skræddere, deels Syerister. Her i Hovedstaden blive, som bekjendt, endeel Beste syede af Fruentimmer, især

naar Stoffet er Silke eller lettere Løier; en udmærket Prøve af denne Art var den af Somfruene Bruck udførte Vest af hvidt Atlas.

Ogsaa finde en stor Deel Syersker Erhverv ved Kinnedsyning og deslige. Materialet, for det Meste Shirting, er Udlandets Frembringelse, men Forædlingen og den høiere Værdi, det faaer ved Bearbejdningen, er Gjenstand for den indenlandste Industri, og i denne Henseende fortjene de af Kræmmerne Krarup, Ruben og Cohen, hvilke sidste ogsaa havde udstillet andre syede Sager, særdeles Opmærksomhed, saameget mere, som denue Industri i de senere Aar har faaet hos os en betydelig Udstrækning.

Af mindre Artikler kan, foruden de af det danske Silkeselskab udstillede Silkecocons og Prøver af afhaspet Silke, Spegler's Sykker nævnes; de vare dog ikke saa jevne, ei heller saa billige, som de, der kan faaes fra Udlandet.

Det af Malermester C. A. Bruun udstillede saakaldte Solvflor i flere Farver, der anvendes til Overtræk af Lysekroner, Broderier og deslige, kjendes allerede fra den foregaaende Udstilling; det kan stilles ved Siden af det fortrinligste udenlandste, og dets billige Priis har bevirket, at man næsten udelukkende nuomstunder søger Bruuns Fabricat.

Possémentmager-Arbeidet, der er beslagtet med Knapmageriet og Guldtrækkerarbeidet, sysselsætter her i Hovedstaden en Deel Personer, hos hvem de solidere og bedre Varer søges, medens Handelen forsynes fra Udlandet med en Deel courante Artikler. De af Possémentmager H. P. Hansen udstillede Bognborter, der vare gode og billige Varer, og H. C. Henius's Epauletter o. s. v., der ligeledes, især hvad Epauletbladene og de smalle Cantiller angaaer, vare gode, repræsenterede ifkun en ringe Deel af dette Fag; ved Henius's Arbejder bør bemærkes hans Patent for Tilvirkningen af Solv- og Guldtraad; iøvrigt har det været sædvanligt at forskrive denne fra Udlandet, endog i en videre bearbejdet Tilstand. Mencke's Snorelidser, hvorved Beslaget og de fleste runde Snore vare forfærdigede af ham selv, vare særdeles gode og billige.

For Danmark, som søfarende Nation, er Reebslageriet af største Betydning, skjøndt Ankertouge og adskilligt andet Tougværk nuomstunder erstattes ved Jernkæder. Som fortrinlige Prøver paa dansk Tougværk maa det af Jacob Holm & Sønner ansees baade med Hensyn til Behandlingen og vistnok ligeledes Materialet.

Den af Reebslagermester A. J. Richardt udstillede Ratline af raae Drehuder var en vel udført Prøve til billig Priis paa denne særegne Art Tougværk, der finder Anvendelse, hvor det løbende Gods, som i det nævnte Tilfælde, er udsat for Slid og Bræk.

P. Uldgarn, Klæde og dermed beslægtede Sager.

(Bedømmelses-Comité: Klædehandler J. P. Schmidt, Klædehandler Thorsen, Strømpewæver Chr. A. Warberg.)

Joh. Wilsen Paap.

133.	Hvidt 4-skafet Strikkegarn	Nr. 3, 29 St. Banco.
131.	— — — — —	Nr. 4, 34 " —
135.	— — — — —	Nr. 5, 44 " —
136.	— — — — —	Nr. 6, 56 " —
137.	— — — — —	Nr. 7, 68 " —
138.	— — — — —	Nr. 8, 84 " —
139.	Hvidt enkelt Strikkegarn	Nr. 3 A. til Strømpewæverarbejde, 25 St. Bco.
140.	Graameleret 4-skafet Strikkegarn	Nr. 4 A. 35 St. Banco.
141.	— — — — —	Nr. 5 A. 45 " —
142.	— — — — —	Nr. 6 A. 57 " —
143.	— — — — —	Nr. 7 A. 69 " —
144.	Prøver af flammert og schatteret Uldgarn.	

J. Claesssen.

145.	6 Stfr. vævede Rasmagertrøier	à 22 Rbd. pr. Doufin.
146.	En vævet Rasmagertrøie	à 14 Rbd. pr. Doufin.
147.	6 Stfr. vævede Uldtrøier	à 23 Rbd. pr. Doufin.
148.	6 Stfr. vævede Uldærmer	à 7 Rbd. 48 St. pr. Doufin.
149.	6 Par vævede uldne Soffer	à 5 Rbd. pr. Doufin.
150.	6 Par vævede blaasprængte Soffer	à 4 Rbd. 48 St. pr. Doufin.
151.	2 Stfr. uldne Beskedækkener	à 3 Rbd.
152.	Prøver af jydsk Uld- og Rasmagergarn.	

Joh. Carl Modeweg & Søn.

155.	14 Stfr. Klæde	fra 16 Mk. til 5½ Rbd. pr. Alen.
156.	5 Stfr. Kirsei	fra 3½ Rbd. til 5½ Rbd. pr. Alen.
157.	1 Stfr. 7 uldent Sommertoi	à 2 Rbd. pr. Alen.
158.	1 Stfr. Duffel	à 3 Rbd. pr. Alen.

M. P. Bruun.

159.	4 Stfr. Klæde	til 9, 16, 20 & 22 Mk. pr. Alen.

H. Madsen.

160.	4 Stfr. Klæde	til 9½, 13½, 22 & 23 Mk. pr. Alen.

I et saa nordligt Land, som vort, maa nødvendigviis Uld blive eet af Hovedmaterialerne til Klædningsstykker. Hvor langt tilbage i Tiden faar ere opdrættede her i Landet og Ulden bearbejdet lader sig vanskeligen bestemme; men vist er det, at uldne Toier i Aarhundreder, ligesom nu, have tjent Landets Indvaanere til Klæder, ofte ogsaa traadt

i Stedet for Lærreder til Lagener (en Anvendelse, som endnu ikke er ualmin-
delig hos Almuen i Bønsyssel og paa Beskæftningen af Jylland, ligesom
Island og Færøerne, men som man vistnok, for Reenlighedens og Sund-
hedens Skyld, turde ønske ophævet); Forbruget af ved Huusflid til-
virket Badmel er herved i de nævnte Egne betydeligt, og meget frem-
kommer paa de jydske Markeder deels til dette Brug, deels til Under-
klæder. Egnende Huusflidsproducter, deels hvide, deels farvede an-
vendes næsten overalt og tilvirkes de fleste Steder i Landet, dog vel
fornemmeligen og fortrinligst i Jylland, tildeels i Fyen og paa Born-
holm. Ligesaa lidet som linnede Varer, tilvirkede ved Huusflid, saaes
paa Industriudstillingen, fandtes imidlertid saadanne Badmeler, ei heller
de ofte ret smukke mønstrede Tøier, som Landalmuen af begge Køn
bruger til Klæder. I Modsatning til disse Huusflidsproducter staae
de egenlige Klædefabricata, skjøndt man sporer ofte en Overgang, i det
hjemmegjort Badmel afgives til Farvning, Bælkning og den øvrige Ap-
pretur, det kan modtage, hvorved enkelte grovere, men stærke, saakaldte
hjemmegjorte Klædeforter fremkomme, dog nærmest bestemte til eget
Brug. Den fabrikmæssige Tilvirkning af Klæde er her i Landet vel
over 200 Aar gammel, eller, vil man regne den fra den Tid, sachske
Fabricanter indkaldtes (Aar 1730), over 100 Aar. Der er vel ingen
Fabrication, der har været underkastet saamange Omvæxlinger, været
saaledes kjælet for af Regeringen, som denne, hvad enten man nu hertil
vil regne Forbud mod udenlandskt Vares Indførsel, høi Told, eller
Understøttelser med Præmier og Laan, Anskaffelse af Maskiner for of-
fenlig Regning, Klædefabrikers Drift eller Klædevarers Omsetning ved
Statskassens Midler; men det synes ogsaa mere ved denne, end ved
nogen anden, at være godtgjort, hvor lidet paa saadan Maade en sund
Industri fremstaaer. Naar vore danske Klædefabriker i senere Aar ere
skredne betydeligen frem, troe vi fornemmeligen at burde tilskrive dette,
at man lod Fabricationen flytte sig selv, modificerede noget de høie
Toldsatser og den besværende Toldopkrævning paa fremmedt Klæde, hvorved
Smugleriet hemmedes; hertil kommer endnu en større Velstand hos Land-
almuen, som bringer den til at vrage de af dem selv forfærdigede Tøier
og søge de smukkere farvede og vel appreterede Fabricata, naar de blot
formaae at købe disse. Under de nævnte Forholde blive Fabriker for
Klæde naturlige hos os, fordi vi nødvendigviis bruge en Deel varme
og stærke uldne Tøier til Værn mod vort Klimas Udsidhed, og fordi
Uld, anvendelig til de fleste Sorter Klæde, er et indenlandskt Product.
Om vore Klædeindustri kunne have sig til ogsaa at levere Udfør-
selsartikler i betydelig Mængde, vil vel stedse blive et Spørgsmaal, og
herved kommer især den høiere Arbejds løn og bedre Levemaade, Almuen

kræver, i Betragtning; imidlertid turde man vel med de stærkere ordinaire Klædesorter kunne concurrere med de fleste andre Lande, og Norge synes saaledes at kunne frembyde et Marked; som bekendt har man forsøgt at forsyne den norske Armee med dansk Klæde; men paa den anden Side ville vel ogsaa finere Klædesorter fra Lande, hvis Fabrikker udelukkende kunne kaste sig paa disse, hvis Affætning begunstiges af Moden, stedsse tilføres os.

Saaledes som Forholdene i senere Aar have ordnet sig, ere de i selve Hovedstaden eksisterende Fabrikker af mindre Udstrækning og Betydning; thi det Modeweg'ske Fabrik har søgt i Brede, to Mile Nord for Kjøbenhavn, den til sammes Udvidelse fornødne Vandkraft og Terrain. Noget lettere formaae vel ogsaa Fabrikarbejderne her at leve, end i selve Hovedstaden; ogsaa er Madsens Dugmageri forlagt til Vintersmølle ved Holbæk og saaledes udvidet til en betydelig Klædefabrik.

Jylland eier to betydelige Klædefabrikker, Bruunshaab i Nærheden af Viborg og Greismølle ved Beile; forstnævnte Fabrik, anlagt af Justitsraad B. Bruun, er under Sønnen J. Bruun, efter hvis Død den yngre Broder M. P. Bruun overtog den, ved disse sidstnævnte to Mænds Dygtighed og Indsigt i Fabricationen havet til et betydeligt Punct; den griber, ligesom Greismølle, der tilhører Familien Koch, væsentligen ind i Tilvirkningen af indenlandskt Klæde.

Neumünster, beliggende i Holsteen, er Hovedsædet for Hertugdømmernes Uldmanufacturer, ja i en vis Henseende at ansee som en Fabrikstad, forsaavidt over en Sjettedeel af denne Flækkes Befolkning lever ved disse Manufacturer. Neuk's Fabrik er her den betydeligste. Foruden Klæde tilvirkes her ogsaa grovere Varer, bestaaende af Dækfæntoi, Multummer o. desl.

Et Fabrik, som Modeweg's, nær Hovedstaden og som der fornemmeligen søger sin Affætning, er fortrinligen opfordret til at levere finere Varer, i Modecouleurer; de i Provindserne værende Fabrikker ville nærmest med Fordeel producere Mellemklæde; for de ordinære Sorter have Fabrikkerne en slem Concurrence at bestaae med Arbeids- og Strasse-Anstalterne, som mere end det for Landets Industri kan ansees ønskeligt have kastet sig over dette Manufactur; da Arbeidskraften her enten slet ikke lønnes eller lønnes slet, ville disse Evangsfabrikker i grovere Artikler, skjøndt med Tab af Materiale, kunne trænge sig frem imod de frie Fabrikker.

Af lettere Artikler, tildeels af Kamuld, saasom Bombasin, Camelet, Tartan, Uldendamask, Uldplüch o. s. v. fabrikres ikke Meget her i Landet, skjøndt samme ligge indenfor Omfanget af vore Tøimageres

Haandværk. Ved den ideligen voksende Mode paa disse Sager og de Fortrin, i Farve og Appretering, de fremmede Fabrikker have, er det vel næppe heller tænkeligt, at man hos os fordeelagtigen vil kunne concurrere med de udenlandske Varer af denne Art.

Som Huusflidsproducter have vore strikkede eller saakaldte Bindevarer af Uld stor Betydning. Det er bekendt, at flere Egne i Jylland, især Hedeegnene i Viborg- og Ringkjøbingamt, tilvirke i Mængde Bindetsoi, bestaaende af Trøier, Underbeenklæder, Strømper, Huer o. s. v. Vi ville ikke undersøge, om dette Næringsbrugs Udstrækning i de nævnte Egne ikke har været til Hinder for Algerbruget, der, i de svagtbefolkede Hedeudstrækninger, trænger til alle dygtige Arbeidshænder; men vi vil sige det, at, forsaavidt kraftige Arbeidere herved sysselsættes i Vinterastner, der saamange Steder i Landet forspildes i Lediggang, endvidere Børn og Gamle, der ikke ere arbejdssføre, har denne Industri stor Betydning, i det den skaffer disse fattige Egne et Erhverv, og Landet en ikke ringe Udførselsartikkel. Af lige Betydning ere strikkede Varer for Færøerne og Island: i et Aar (1840) udførtes af disse allene til Udlandet for en Værdi over 50 000 Rbd. (50 291 Rbd.), og Forbruget i Kongeriget og Hertugdømmerne har naturligtvis været ved Siden heraf betydeligt, ligesom ogsaa noget Udgods kan være directt ført fra Island til Udlandet.

I samme Forhold, som det hjemmegjorte Badmel, staaer til det fabrikmæssigen tilvirkede Klæde, staaer Bindetsoiet til de paa Strømpevæverstolen tilvirkede Varer; dog disse underkastes sjældent Farvning og Appretering. Vore Strømpevæverier, især i Hovedstaden, ere høderligen beskjendte og tilvirke en stor Deel forskellige Varer, dog vel for det Meste til Landets eget Forbrug.

Materialer hertil, Ulden, er et indenlandskt Product, forsaavidt Landets Faareflokke afgive en betydelig Mængde Uld, hvoraf omtrent en Million Pd. aarligen kan udføres. I denne Udførsel deeltager imidlertid Island med over Halvdelen. Afsetningen af Ulden kan antages væsentligen fremmet ved de i de senere Aar oprettede Uldmarkeder; Landet frembringer dog af sin Uld, som produceres i Schæfferierne, bestaaende af forældede Faareracer, ikke en tilstrækkelig Mængde, hvormeget disse ogsaa ere forbedrede og udvidede, saa at en betydelig Mængde Raceuld maa antages at blive indført til Klædefabrikernes Brug.

Hvormange, der finde Erhverv ved Tilvirkning af uldne Huusflidsproducter, lader sig vanskeligen angive, især fordi dette Arbejde ingenlunde uafbrudt sysselsætter Landalmuen. Af Klædefabicanter og Overflærere anførtes for Aaret 1840 62 for Kongeriget med 87 Medhjælpere, for Hertugdømmerne 83 med 372 Medhjælpere; disses Antal er

dog, da mange Fruentimmer og Børn finde Sysselsættelse i Klædefabrikerne, langt større, ligesom ogsaa vel en stor Deel Dagleiere have stadigt Arbejde i saadanne Fabrikker, uden at kunne ansees som Dugmagerbønde. Strømpevævernes Antal have vi forhen (S. 139) anført; dog heraf maa en Deel ansees at arbejde i Bomuld, ligesom omvendt nogle Løimagere kunne antage sysselsætte med at tilvirke uldne Tøier.

Skjendt Udstillingen havde fortrinlige Sager, henhørende til denne Rubrik, vare mange Afdelinger af samme enten slet ikke eller kun ufuldstændigen repræsenterede. Huusslidsproducterne fattedes aldeles, baade hvad angik vævede og strikkede Sager.

Det af J. M. Paap i Altona udstillede Strikkergarn viste Fremfærd med Hensyn til Spinding; Appreturen har stedse været fortrinlig; Priserne af Mellemforterne (Nr. 134, 135, 140 og 141) kan konkurrere med det engelske Garn (der appreteres i Hamburg og Altona); hvilket derimod mindre er Tilfældet med den ringeste Kvalitet (Nr. 133 og 139) og med de finere (136, 137, 138, 142 og 143), uagtet det Materiale, hvoraf de ere spundne (Marssuld), paa Grund af dets Seighed og Styrke, almindeligen gives Fortrin, fremfor Southdown's Ulden, hvoraf det engelske Garn spindes. Omendskiødt Prøven Nr. 144 af det flammende og schatterede Garn indeholdt ifkun faa Schatteringer, var den dog tilstrækkelig til at vise, hvor høi en Rang det Paap'ske Garn indtager.

P. Claessen's Strømpevævarbejder staae unægteligen over dem, som tidligere ere seete paa de foregaaende Udstillinger; hvis Priserne ere Detaillepriser, ere de i Regelen billige. Det gjælder fornemmeligen om Prøverne Nr. 145 og 149. Med Hensyn til Rasmagerarbejderne var det kun at beklage, at Materialet var af en altfor ringe Kvalitet, hvorimod Materialet til de øvrige uldne Vare var valgt med mere Omhu. For at bedømme Prøverne af Uldgarn, kærtet eller kæmmet, var det nødvendigt at vide Priserne paa samme. I denne Retning er det løvrigt bekendt, at Hertugdømmerne (Altona og Christiansfeld) have Forspring for Kongeriget.

Hvad det fremlagte Kirsaal og Klæde angaaer, viste disse Prøver, at der er gjort gode Fremfærd i denne indenlandsk Industri.

Fra Moweg & Søn's Fabrik vare flere Stykker fortrinlige, de øvrige gode Varer; de fineste Sorter vare maaskee ansatte til en noget høi Pris.

Bruun's Fabricat var meget godt. Det Stykke udblaae Klæde, hvis Pris var ansat til 20 Mk. Alen, var fortrinligt og stod over det mørkebrune til 20 Mk.

Madsen's Prøvestykker vare gode stærke Varer; men i Sammenligning med de nævnte, manglede de disses smukke Udseende.

At Industriforeningens Modelsamling var under Nummerne 1172—1176 udstillet: tre Modeller af Dampmaskiner, to Højtryks- og en Lavtryks-Maskine, et Locomotiv til en Jernbane, en Baad med en archimediske Skruer, drevet ved et Uhrværk, Modeller af Jernbanefestninger og Undvigelses-Stederne paa Jernbanen. Skjendt Modeller have en kun indskrænket Betydning ved Siden af omhyggeligen udførte Maskintegninger, hvilke langt fuldstændigere kunne fremstille en sammentat Maskines Detailler, give de dog, især for det større Publicum, et passende Overblik, der bliver desto interessantere, naar saadanne Maskinmodeller kunne sættes i Bevægelse. I en Deel af Udstillingstiden stode dette med flere af de nævnte Modeller. Da Industriforeningens Modelsamling er kun i sin Begyndelse, og de enkelte Stykker, hvoraf den bestaaer, mere tilfældigvis ere fremkomne, end specielt konstruerede for en saadan Samling, kunne Fordringerne til de her fremstillede Modeller ikke være store; imidlertid vare enkelte af disse udarbejdede med megen Omhu og Accuratesse. Naar Forevisningen af samme skeer af en sagkyndig Person, der kan ledsage denne med de nødvendige Forklaringer, og besvare de Spørgsmaal, Publicum gjør, kan en saadan Afdeling af en Industriudstilling, der tillige kan for saadanne Modeller afbenytte et passende Locale, vistnok være af Interesse for Publicum og vil tjene til at vække Kundskab om mangen Maskine, hvoraf man dagligen drager Fordeel, men hvis Principer ofte ere langt mere ubekendte, end de burde være, og end man skulde mene de kunne være hos den Klasse, der kalder sig dannet.

Den i det Foregaaende indeholdte Fortegnelse viser, at 298 Industriforbrugende have leveret under næsten 1300 Nummere (naar de senest indsendte Artikler som ikke kunde optages i Kataloget eller dets Tillæg regnes med) et betydeligt Antal Gjenstande. Ligesom Udstillernes Antal var større, er dette Tal ogsaa større end ved nogen foregaaende Udstilling (jævnf. S. 7), og herved maa bemærkes, at under samme Nummere ofte er en stor Mangfoldighed af Gjenstande. Saaledes skrive ogsaa de danske Udstillinger frem, selv om, som tildeels er antydet, enkelte Sag aldeles ikke vare repræsenterede (deriblandt foruden Høvsflidsproducter og mange Artikler, som frembringes uden for Hovedstaden, Hatte, vor betydelige Fabrication af Papir o. fl.), og andre sparsommere, end den danske Industries Vilkaar kræve. Af patenterede Gjenstande vare nogle, dog langt fra ikke alle, hvorfor i senere Aar ere udstedte Patenter, fremsendte, nemlig i Alt 19, som i det

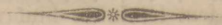
Foregaaende særskilt ere betegnede, medens man dog havde ladet Opfordring udgaae til alle Patenthavere.

Udstillingen, som var aaben fra 6te Aug. til 23de Septbr. incl., altsaa i Alt i 49 Dage, nød et talrigt Besøg; foruden det betydelige Antal Personer, der havde Tribilletter, forsaavidt de havde udstillet Arbejder, løste 18 Personer Billetter for hele Udstillingen à 1 Rbd., 13074 for en enkelt Gang à 16 Rbd. Af den herved indkomne Indtægt 2197 Rbd. ere samtlige Udgifter afholdte; endvidere er herved dækket en Sum af 56 Rbd. 58 $\frac{1}{2}$ s, som Salget af Cataloget har indbragt mindre, end sammes Tryknings- og Indheftningsomkostninger; ihvorvel 2804 Kataloger solgtes, var Prisen, 8 Rbd. for hvert Exemplar ikke aldeles tilstrækkelig til at dække Udgifterne; skjøndt den dobbelte Priis ikke vilde have været ubillig, da Kataloget udgjorde $3\frac{1}{2}$ Ark og leveredes indheftet i Omslag, troede man dog ikke herved at burde søge en Fordeel, som let kunde hindre Anskaffelsen af denne ved Udstillingen aldeles nødvendige Haandbog. Endvidere medførte Bortlodningen et Tab af 90 Rbd. 88 $\frac{1}{2}$ s, da de 4 pCt., som afdroges fra den for Lodsedler indkomne Sum, ikke vare aldeles tilstrækkelige til at dække de ved Bortlodningen forfaldne Udgifter. Rægges disse to Poster til de øvrige Udgifter, Udstillingen har foranlediget, bliver tilbage omtrent 600 Rbd. (596 Rbd. 71 $\frac{1}{2}$ s), hvorved Omkostningerne ved denne Beretnings Udgivelse ville for største Delen kunne afholdes.

Et Formaal ved en saadan Udstilling er tillige at fremme Affætningen af flere af de udstillede Industriartikler. Dette er opnaaet deels ved Indkøbet til Bortlodningen, hvortil, som anført, anvendtes omtrent 6800 Rbd., deels ved at en stor Deel Sager umiddelbart affattes under Udstillingen, dette sidste Beløb kan, i Følge Bestillingsbøgerne, anslaaes til 4250 Rbd.; men naturligtvis er denne Affætning ringe i Forhold til den langt betydeligere, hvortil en saadan Udstilling giver Anledning, i det mange af Landets Indvaanere og Fremmede have her fundet sammenstillet en mærkelig, dem maaskee for største Delen ukjendt Samling af Prøver af dansk Kunstflid.

Da denne Udstilling, ligesom den foregaaende 1840, foranstattes ene af Industriforeningen, og denne fornemmeligen tæller blandt sine Medlemmer Industriadrivende, anslaaes det ikke passende med Hæderstegn eller Ros særskilt at betegne nogen industriadrivende Medborger, der havde bidraget til Udstillingen.

Udenfor det nævnte Tilfagn om Hjælp fra det Meiersenske Fond, som i Folge Anførte enten aldeles ikke, eller ikke med den fulde Sum vil blive afbenyttet, modtager Udstillingen intet directe Bidrag fra det Offentlige, og er saaledes aldeles at ansee som et Foretagende af et privat Selskab; herved er altsaa tilstrækkelig Undskyldning, om nogen behøves, for at den ikke optraadte med den Glands, som flere andre Landes Udstillinger; men den bærer neppe mindre end disse Præget af en i Fædrelandet sig udviklende Industri og en hos vore Medborgere hæderlig technisk Dygtighed.

Navnefortegnelse.

Aberhoff, S. L., Kurvemagermester	Side 67, 73.
Allehusen, J., Dreiermester	69, 72.
Alstrup, M., Daguerreotypist	90, 95.
Andersen, J., musicalst Instrumentmager	26, 29.
Arensen, S. C. Bæversvend	127, 138.
Bache & Interessenter, J. P.,	32, 44.
Bagger, A. L.,	33, 44, 45.
Ballin, M. J., Saffiansfabricant og Garver	57, 60.
Bang, A. C., Høstunstdreier	68, 71.
Bang, J. D., Høstbundtmager	58, 65.
Baumgarten, S. S., Mechanicus	99, 105.
Bargob, Klædefabricant	20.
Behrens, J. D. L., Kleinsmedemester	76, 80.
Benze, J. M., Kleinsmedesvend	75, 79.
Berg, M. P., Kleinsmedemester	99, 106.
Berg, P. J., Kleinsmedemester	75, 81.
Berg, W., Kleinsmedemester	76, 80, 99, 106, 117, 124.
Berling, Brødrene, Bogtryffere	90, 94.
Bjerring, J., Kunstbreier	68.
Bjerring, J. L., Urtekræmmer	32, 40.
Bing & Ferslew's lithographiske Institut	89, 94.
Blaumüller, J. J., Bogbindermester	88.
Boesen, musicalst Instrumentmager	27, 31.
Borch, J. P., Stomagemester	57, 62.
Borchhorst, G., Kunstbreier	67, 71.
Borchsenius, C., Sabelmager	59, 66.
Branner, Klædefabricant	20.
Brant & Papenhansen, Cigarfabricanter	34, 45.
Brøck, L., Ornamentbilledskærer	83.
Brøderfen, J., Kunstbreier i Jæbøe	68, 72.
Bruun, C. A., Malermester og Solvflors-Fabricant	128, 140.
Bruun, Børstenbinder	19.
Bruun, M. P., Klædefabricant paa Bruunshaab	20, 25, 142.
Bryghuus, det fgl. ved Langebro	38, 42.
Bull, A., Lithograph	89.
Bunzen, L., Randestøbemester	54, 55.
Burmeister & Comp., Tapetpapirfabricant i Jæbøe	87, 91.

Børensen & Comp., Em. Lithographier	89, 94.
Børgesen, A. F., Uhrmager	98, 103, 104.
Böttger, J. F. Løvetandsfabrikant	38, 44.
Carlsen, Klædefabrikant	20, 25.
Carlsen, C., Skomager	57, 62.
Caspersen & Sonner, H., Antersmebe og Mechanici	99, 105, 117, 125.
Christophersen, N., Kleinsmedemester	76, 81.
Claessen, J., Strømpevæver i Aarhus	127, 139, 142, 146.
Clausen, S. P., Portefeuillearbejder	89.
Cloetta, Mini & Comp.	38, 46.
Cohen, S., Handskehandler	57, 62, 141.
Conradsen, S., Medailleur, Stryggeremmesfabrikant	78, 80.
Dalhoff, J. B., Høsguldsmed	34, 35, 46, 166, 112, 113.
Dalhoff, S., Høsgjærtler	111.
Damborg, P. C., Høfforgyllder	83, 86.
Dame, en ubenavnt	88.
Deichmann, P. C., Fabricationshandel	33, 44.
Desfauer, J. P., Knipsingshandler	127, 138.
Diekmeyß, Klædefabrikant	20.
Dihm, J. C., Kunstdreier	68.
Dithmer, S. S., Agent, Teglsfabrikant paa Rønneberg	36, 48.
Drevsen, P. S. Skavlsfabrikant	127, 139.
Eggholms Blegeri	127, 137.
Ehlert, J. L., Linnedfabrikant	19, 126, 137.
Ekegrén, D., Uhrmager	97, 102.
Elberling, S. L., Rammager	69, 72.
Elberling, L. F., musicalsk Instrumentmager	27, 28, 30, 31.
Espersen, John, i Rønne	97, 102.
Falsk jun., A. C., Bogbinde	88, 92.
Fattigvæsenet i Næstved	20.
Ferslew, M. B., Høfgraveur	89, 94.
Firmenich jun., Pet., Conditør	33, 44.
Fischer, Jomfru	129, 140.
Fischer, P. D. W., Glarmester	38, 49.
Flinck, A. C. F., Tylograph	60, 94.
Flor, J. J., musicalsk Instrumentmager	27, 30.
Fraendel, L., Høstapetfabrikant	98.
Frederiksen, S. P., Sineerskerer	67, 73.
Frederiksværks kongelige Fabrik	20, 26, 34, 77, 79, 110, 118, 122.
Frost, P., Blyantsfabrikant	33, 44.
Fugmann, J. F., Robberjemedemester	111, 115.
Funch, A., Uhrmager	96, 97, 102, 103.
Gade, S. N., musicalsk Instrumentmager	27, 30, 31, 38, 46.
Galtrup, C., Kunstdreier	68.
Gamst, Agent, Mechanicus	20, 26.
Generalcommissariats-Collegiet	19.
Gnudsmann, Fr., Bodkersvend	69, 72.
Groot, C. Uhrmager	97, 102.
Groth, Heinr., Dreiermester i Jæbøe	68, 72.

Grønlænder, en 60-aarig, i Hjernabik	69.
Grundtvig, H. N. E., Tæpper	87, 91.
Hamm, S. D. Tapetfabrikant	87.
Hansen, H. P., Possementmagermester	128, 141.
Hansen, A., Graveur	89.
Hansen, C. B., Possementmager	83, 85.
Hansen, J. Dumont, Snedkermester	82, 85.
Hansen, Pet., Børstebindermester	67, 74.
Hansen, J. P., Mechanicus og Instrumentmager	100, 104.
Harboe, J. D., Malermester	69, 73.
Heegaard's Sønner, M. A., Jernstøbere	118, 121, 122.
Heilbuth, W. Tapetmager	83.
Hemmert, Froben	129.
Henius, S. E., Possementmager	128, 141.
Hensé, Ed., Papirmager	67, 74.
Hermann, A. E., Kleinsmedesvend	83, 86.
Hjelm, Høfverlefstikkerse	129, 140.
Hinge, Maler	75.
Hjorth jun., Chr., Naalemager	52, 56.
Hjorth, S., Secretair	99, 106.
Holm & Sønner, Jac.	127, 128, 137, 141.
Holm, H. W., Malermester	38.
Holmblad, E. P.,	33, 40, 45, 87, 91.
Holmgaards Glasværk	34, 48.
Holmer, S. J., Tapetfabrikant	87, 91.
Holmgren, E.,	117, 125.
Holst, E., Skomager	57, 62.
Hornung, Hofinstrumentmager	27, 29, 30.
Hulbe, E., Tæker i Kiel	107, 115.
Hylling, Carl, Uhrmager	96.
Høy, H. E., Rødestøbermester	53, 55.
Høyer Jomfruene	128, 140.
Jacobsen, E., Dreiermester	69, 72.
Jacobsen, Brødrene, Skomagere	58, 62.
Jacobsen, Em., Jomfru	67, 74.
Jacobsen, H., Jomfru	130.
Jacobsen, J. E., Brygger	32, 42.
Jantzen, Froben	129.
Jensen, J. P., Malermester	88.
Jensen, M., Instrumentmager	106.
Jensen, P., Kleinsmedemester	76, 80.
Jensen, C., Kleinsmedemester	109.
Jhle, J. W., Snedkermester	83.
Industrimagazinet, Østergade Nr. 22	129.
Industriforeningens Modelsamling	147.
Johannsen, J. Kunstbreier	68.
Johansen, Gudmund, Rødestøbersvend	54, 55.
Jpsen, P.,	36, 47.
Jøraelsen, J., Skomagermester	58, 62.

Junder, Dan. G., Kleinsmedemester	76, 80.
Junder, F. F., Bliffenflagermester	109, 115.
Justesen, L., Smedtermester	83.
Jürgenfens Sønner, Urban, astronomiske Uhrmagere	95, 102.
Jørgensen, L., Uhrmager i Horne	100, 103.
Kehlet, jun., Chr. Fred., Chokoladefabricant	33, 44.
Kjærbye, A. Johansen, Forbereder	129, 136.
Klingenberg, A. C., Kleinsmedemester	76, 81.
Knudsen, Smedtermester	82, 85.
Kongerslevff, P., Portefeuillearbejder	89, 92.
Kongsberg, A. B., Kunstdreier	69.
Korffsen, J. P. L., Instrumentmager	98, 101.
Krarup, L. K., Sikke- og Klædehandler	128, 141.
Kronborg Geværfabrik	20, 26.
Krüger & Søn, C.,	34, 46.
Kyhl, H., Uhrmager	97, 102, 103.
Køhlert, C. L., Sadelmagermester	59, 63.
Lahmeier, Dreiermester	68, 72.
Larsen, Brodrene, Sadelmagermestere	58, 64, 82.
Larsen, J. N., Alabastarbejder	35.
Larsen, N. K., Sandstønmagermester	59, 61.
Lassen, C. W., Guldsmed og Galvanist	90, 95.
Lehmann, Spektfabrikør	84, 86.
Lengercke, J. C. P., von, Rattuntrykker i Wandsbeck	127, 139.
Levin jun., Broderihandler	130, 140.
Lindbom, C., Uhrmager	96.
Lohmann, C. W., Glarmester	88.
Lose & Olsen	90.
Lund, C. B., Kunstdreier	68.
Lund, Ch. Amalie, Madame	130.
Lund, J. G., Smedtermester	83.
Lund, Jac., Bogbindersevend	88.
Lund, L., musicalsk Instrumentmager	27, 31.
Lunde, Jernstøber	20, 26.
Luno, Bianco, Bogtrykker	90, 94.
Løbbers, J. H., Bliffenflager	108, 115.
Løbnitz, N., Fodstøffemager	75, 79.
Löffler, J. G., Kurvemagermester	69, 72.
Løser, C. K., Bliffenflagermester	108, 115.
Løve, Sæbefabricant og Parfumeur	31, 40.
Maassena, D. C.,	33.
Madfen, Klædefabricant	20, 142, 146.
Madfen, Smedtermester	84, 85.
Madfen, F. C., Paryhmager	66, 74.
Marschalffe Fabrik	27, 30.
Maskinhørspinderiet	126, 136.
Mathiesen, Ove Chr., Smedtermester	82.
Melbye, P. Chr., chirurgisk Instrumentmager	50, 52.
Mende, Ch. W.	128, 141.

Meyer, J. E., Vordugsfabricant	59, 66, 88, 92, 108, 115.
Meyer, Fr., Høstliffenlager	109, 115.
Meyer, Fr., Jomfru	89, 95.
Nichelsen, A., Guldsmedemester	106, 114.
Modeweg & Son, J. L., Klædefabricanter	20, 25, 142.
Mogensen, Tømmernand	117, 125.
Mohr, C. F., Uhrmagermester	96, 102.
Mortensen, P., Bliffenlagermester	107.
Mosfin, A. M., Gjorttermester	107, 112.
Müller, A. B., Fabrikentreprenur	127, 137.
Møller, F. C., Snebtermester	82, 85.
Møller, H. C., Kunstbreier	67, 71.
Møller, P. A., Dreiermester	69.
Nathan, junior, Broderihandler	130.
Naylor's Hæhuggeri	117, 125.
Nehm, W. L., Conditor	33, 44.
Nichels, L. F., Stomager	58, 62.
Nielsen, A. C.,	88.
Nielsen, C., Bagermester	32, 43.
Nielsen, Lorenz	129, 140.
Nielsen, Jørgen, paa Frederiksbævt	119, 124.
Nissen, Jul. Instrumentmager	36, 49, 98, 104.
Nissen, R., Instrumentmager	35, 49.
Nyebølle, Klædefabricant	20, 25.
Nygaard, L., Vegetofabricant	90, 95.
Nyrop, Cam., Hirurgift Instrumentmager	49, 52, 75, 79, 80.
Olsen, A. C., Snebtermester	84, 85, 86, 106, 113.
Olsen, D. F., Fabrikentreprenur	126, 137.
Olsen, L., Hirurgift Instrumentmager	50, 52, 75, 80.
Otto, H. F.	35, 47.
Paap, Joh. W., i Altona	142.
Paustian, Damastværer	126.
Pechüle, C. B., Naalemager	52, 56.
Pedersen, Chr.	96.
Pedersen, Krigsraad, Sporemagermester	19, 24.
Pederstrup's Tørringsanstalt	52, 43.
Pederstrup, Haandspinding af Hørgarn	126, 135.
Petersen, J. B., Kunstbreier	68, 71.
Petersen, J.,	88.
Petersen, L., Antiquitætshandler	82.
Petersen, L., Uhrmager	97, 103.
Pickel, G., Dreiermester	69.
Porcellainfabrik, den kongelige	36, 47.
Prahl, C., Juveler	110, 114, 115.
Raabaddams Fabrik	69, 75, 76, 80, 110, 117, 125.
Rames, Carl A., Sømfabricant	76, 80.
Rasmussen, Linnedvævermester	126.
Rasmussen, Snebtermester	82.
Richart, A. J., Reebslager	129, 141.

Richter, C., musicalk Instrumentmager	26, 30.
Riechel, J. F., Skomager	58, 62.
Rindahl, Jørgen, Uhrmagerelev	96.
Ringsted, Madam,	19.
Rizau, Blomsterfabricantinde	229, 140.
Rohmell & Schürer, Brødrene	34, 45.
Ronge, J., Glasfliser	35, 49.
Rosenbeek, J. G. C., Snebtermester	82, 85.
Rosenløv junior, J. Chr. Snebtermester	82.
Rothmann, S., Sadelmagermester	58, 63, 83, 86.
Ruben, M. M., Siste- og Klædehandler	130, 141.
Rudolphi, Knapmager	20.
Rundin, J.,	120.
Saarbye & Hansen, Kunstbreiere	68, 71.
Salomon, Klædefabricant	20.
Schiøß, Ed., Uhrmagermester	98, 104.
Schiøß, J. W., Tobaksfabricant	38, 45.
Schmidt, L. F. Jesen, Uhrmager i Riebye	97, 103.
Schmidt, Sadelmagermester	19, 23, 24.
Schmidt, C. N., Bogbindermester	88.
Schou, Georg, Uhrmager, Daguerreotypist	90.
Schousirup, Brødr., Edditefabricanter	32, 41.
Schrøder, Otto, Kleinsmedemester	75, 81.
Schrøder, C. C. F., Sølvguldsmed	110, 114.
Schwarz, J. G., Kostumfædler	49, 51, 67, 71, 72, 83, 95, 106.
Schøller & Piel	90, 94.
Seiling, Guldsmedemester	110, 114.
Silkefælskab, det danske	128, 141.
Skou, Knapmager	20.
Skovgaard, P. N., Snedker	83, 86.
Snebternes Møbeletablissement	82.
Spehler, J., i Wandsbeck	128, 141.
Spieß, H. F. & C., i Rønne	36, 48.
Stage, Uhrmagermester	97, 102.
Steinmøß, Uhr- og Føderalmager	100, 102.
Stolzenberg & Uffhausen Altona	32, 40.
Strasseanstalterne	20.
Svanberg, C. M., Randskøbermester	53.
Sønderberg, C. F., musicalk Instrumentmager	26, 80.
Sørensen, J. C., Dreiermester	69, 72.
Thiele, F. A., fysisk og optisk Instrumentmager	99, 104.
Thomsen, P., Snebtermester	92.
Thorsten, C., musicalk Instrumentmager	27, 31.
Tressing, J. L., Skomagermester	58, 62.
True, J. M., Lakerer	87, 92.
Tønning, J. P., Snebtermester	82, 85.
„Ubenævnt“	97.
„Ubenævnt“ Galvanoplastiker	90.
Ulrichs, S. B., Mechanikus	119, 124.

Ulrichsen, J., musicalsk Instrumentmager	28, 30.
Urfin, G. F., Professor	90, 93.
Urfin, W., Bogbindermester	88, 92.
Urfin, P., Bogbindermester	90, 92.
Usserød, Klædefabrik	20.
Vogel's Institut, Jomfru	129.
Voltelen, Peter, Uhrmagerelev	96.
Warming, Buntmagersvend	59, 65.
Weilbach, Compasmager	109.
Westermann, S. F., Portefeuillearbejder	89, 92.
Westphal, J. M., musicalsk Instrumentmager	26, 29.
Wilms, Edditefabrikant i Hensborg	38, 41.
Wiegell, J. M., Gjørter	107.
Wiese, Villardsuedker	84, 85.
Worsøe, S., Væstefabrikant	88, 92.
Wrucl, Sofre	129, 141.

Nettelse.

S. 32. L. 36, "J. P. Vech" læs "J. P. Vache".

S. 68. L. 30, "Lohmann" læs "Labmeier".

